

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

1960-1980 ARASINDA KONYA'DA SİYASİ, KÜLTÜREL VE
SOSYO-EKONOMİK GELİŞMELER

Samet DOĞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2023

©2023-Samet DOĞAN

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

1960-1980 ARASINDA KONYA'DA SİYASİ, KÜLTÜREL VE
SOSYO-EKONOMİK GELİŞMELER

POLITICAL, CULTURAL AND SOCIO-ECONOMIC
DEVELOPMENTS IN KONYA BETWEEN 1960-1980

Hazırlayan
Samet DOĞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Emin ÖZDEMİR

KIRŞEHİR-2023

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Samet Doğan tarafından hazırlanan “1960-1980 Arasında Konya’da Siyasi, Kültürel ve Sosyo-Ekonomik Gelişmeler” adlı tez çalışması Tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Doç. Dr. Emin ÖZDEMİR

Üye(İmza)

Doç. Dr. Cihat TANIŞ

Üye(İmza)

Doç. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.../.../20..

(İmza)

Prof. Dr. Cemalettin İpek

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

20/12/2023

Samet DOĞAN

ÖZET

1960-1980 ARASINDA KONYA'DA SİYASİ, KÜLTÜREL VE SOSYO-EKONOMİK GELİŞMELER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Samet DOĞAN

Danışman: Doç. Dr. Emin ÖZDEMİR

2023-(X+155)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Ana Bilim Dalı

Jüri

Doç. Dr. Emin ÖZDEMİR

Doç. Dr. Cihat TANIŞ

Doç. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ

Anadolu'nun merkezinde ulaşımı kolay bir konumda bulunan Konya, aynı zamanda doğu ile batı kültürünün kesişme noktasında olmasından dolayı tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Türkiye Selçuklu Devleti'ne başkentlik yapan Konya, Osmanlı Devleti zamanında önemini hep korumuş, Millî Mücadele yıllarında şehri, işgalci kuvvetler ele geçirmek istemiş ancak başarılı olamamıştır. İkinci dünya savaşının ardından Türkiye'de demokrasinin olmazsa olmaz enstrümanlarından biri olan çok partili hayata geçilmiştir. Ardından Demokrat Partinin kurulması ve iktidara gelmesiyle birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanda büyük bir değişim ve dönüşüm içerisine giren Konya'nın kronik sorunları olan su taşkını ile ovanın sulanması sorunu bu dönemde ele alınmıştır. 1960'dan sonra kurulan hükümetlerde DP'nin Konya'ya yaptığı yatırımları devam ettirmesinin yanı sıra yeni fabrikalar açarak Konya'yı sanayi şehri yapmayı hedeflemişlerdir. 1960-1980 dönemi hem dünya hem de Türkiye açısından en hareketli dönemlerden birisidir. Bu iki darbe arası dönemde ABD'nin Vietnam'a savaş açması Arap-İsrail savaşı ve Kıbrıs sorunu gibi küresel ölçekte yaşanan gelişmelerin hepsi Konya'ya yansımıştır. Bu dönemde Konya'daki fabrikalarda çalışan işçilerin başlattığı grevleri öğrenci olayları takip etmiş ve öğrencilerin başlattığı protesto olayları zamanla yerini sağ-sol çatışmasına bırakmıştır. Konya incelediğimiz bu dönemde nüfus bakımından Türkiye'nin dördüncü büyük şehridir. Bu nedenle siyaset Konya'da etkili olmak için kıyasıya rekabet etmişlerdir. Öyle ki bütün siyasi partilerin genel başkanları seçim zamanları dışında da Konya'ya gelmişlerdir. Bunun yanında Ankara'ya diplomatik ziyaretler için gelen bakanlar, başbakanlar, krallar ile kraliçelerde Konya'daki dini ve kültürel mekanları ziyaret etmek için birkaç gün Konya'da kalmışlardır. Bu ziyaretlerin gerçekleşmesinde Mevlana'nın Konya'da kalmasının etkisi olmuştur. Bu dönemde Mevlana'yı anma etkinlikleri yurt içinde yapılmasının yanında yurtdışında da gerçekleştirilmiş böylece Konya yurtdışından özellikle Avrupa'da tanınmış ve bu da her yıl binlerce yabancı turistini Konya'ya gelmesine neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Basın, Enstitü, İşçiler, Konya, Öğrenciler.

ABSTRACT

POLITICAL, CULTURAL AND SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENTS IN KONYA BETWEEN 1960-1980

M.Sc.Thesis

Preparer: Samet DOĞAN

Advisor: Doç. Dr. Emin ÖZDEMİR

2023-(X+155)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Graduate School Of Social Sciences

History Department

Jury

Assoc. Prof. Dr. Emin ÖZDEMİR

Assoc. Prof. Dr. Cihat TANIŞ

Assoc. Prof. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ

Located in an easily accessible location in the center of Anatolia, Konya has also hosted many civilizations throughout history as it is at the intersection of eastern and western cultures. Konya, which was the capital of the Turkish Seljuk state always maintained its importance during the Ottoman Empire during the war of Independence the occupying forces wanted to capture the city, but they were not successful. After the second world war, multi party life, one of the indispensable instruments of democracy, was implemented in Turkey. Then the establishment of the Democratic Party and its coming to power, the chronic problems of Konya, which entered into a great change and transformation in the political, social and cultural fields, were addressed in this period. In addition to continuing the investments made by the DP in Konya, the governments established after 1960 also aimed to make Konya an industrial city by opening new factories. The period 1960-1980 is one of the most active periods for both the world and Türkiye. In the period between these two coups, all global developments such as the USA's war on Vietnam, the Arab-Israeli war and the Cyprus problem were reflected in Konya. During this period, strikes initiated by workers working in factories in Konya were followed by student events, and over time, the protests initiated by students gave way to a right-left conflict. In this period we are examining, Konya is the fourth largest city in Turkey in terms of population. For this reason, politicians competed fiercely to be influential in Konya. So much so that the leaders of all political parties came to Konya outside of election times. In addition, ministers, prime ministers, kings and queens who came to Ankara for diplomatic visits stayed in Konya for a few days to visit the religious and cultural sites in Konya. Mevlana's stay in Konya had an impact on the realization of these visits. During this period, events commemorating Mevlana were held not only in the country but also abroad, thus Konya became known abroad, especially in Europe, and this caused thousands of foreign tourists to come to Konya every year.

Keywords: Press, Institute, Workers, Konya, Students.

ÖN SÖZ

Türkiye’de ikinci dünya savaşı sonrası çok partili hayata geçilmesi ve ardından Demokrat Parti’nin kurulması ile birlikte Konya’da siyasal, sosyal ve kültürel alanda köklü değişiklikler meydana gelmiştir. 1960 darbesinden sonra kurulan hükümetler de DP’nin, Konya’daki yatırımlarını devam ettirilmesinin yanında yeni fabrika tesisleri açarak sanayi şehri olmasını hedeflemiştir. Bu gelişmelerin yanında Konya Ovası’nın önemli sorunlarından olan su taşkınları ve ovanın sulanması sorunu önemli ölçüde çözüme kavuşturulmuştur. Yapılan yatırımlar sayesinde Konya İç Anadolu bölgesinin lokomotif şehirlerinden birisi olmuştur. Akademik çalışmalar içerisinde şehir tarihi görece zayıf kalmıştır. Bu nedenle 1960-1980 döneminde Konya’nın siyasal, sosyal ve kültürel değişimi ile dönüşümünün incelenmesi yapılmaya çalışılmıştır.

Çalışma konunun belirlenmesinde yardımcı olan Doç. Dr. Cihat Tanış’a teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmanın yazma safhasında kıymetli bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Emin Özdemir’e en içten dileklerle teşekkür ederim. Bu zorlu süreçte her daim destek olan annem Gülşen, babam Bediri ve kardeşim Gökçe’ye çok teşekkür ederim.

Samet DOĞAN

Kırşehir-2023

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	viii
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM I.....	9
1960-1980 DÖNEMİ'NDE KONYA'DA SİYASİ HAYAT	9
1.1.27 MAYIS 1960 ASKERİ DARBESİ'NİN KONYA'YA YANSIMASI.....	9
1.2.1960-1980 DÖNEMİ'NDE KONYA'DA GENEL SEÇİMLER.....	11
1.2.1.1961 Genel Seçimleri Öncesi Siyasi Partilerin Faaliyetleri ve Seçim Sonuçları.....	11
1.2.2.1965 Genel Seçimleri Öncesi Siyasi Partilerin Faaliyetleri ve Seçim Sonuçları.....	18
1.2.3.1969 Genel Seçimleri Öncesi Siyasi Partilerin Faaliyetleri ve Seçim Sonuçları.....	24
1.2.4.1973 Genel Seçimleri Öncesi Siyasi Partilerin Faaliyetleri ve Seçim Sonuçları.....	29
1.2.5.1977 Genel Seçimleri Öncesi Siyasi Partilerin Faaliyetleri ve Seçim Sonuçları.....	34
1.3.1960-1980 ARASINDA YAPILAN YEREL SEÇİMLER	39
1.4.SENATÖRLER	44
1.5.1960-1980 DÖNEMİ'NDE SİYASİLERİN KONYA ZİYARETİ	45
1.5.1.Cumhurbaşkanları	45
1.5.2.Parti Liderleri	50
1.5.3.Yabancı Ziyaretçiler	60
BÖLÜM II.....	63
KONYA'DA EĞİTİM VE KÜLTÜREL HAYAT	63
2.1.KONYA'DA BASIN.....	63
2.2.YÜKSEK ÖĞRETİM KURMA GİRİŞİMLERİ	65
2.2.1.Selçuk Eğitim Enstitüsünün Kurulması.....	66
2.2.2.Yüksek İslam Enstitüsünün Kurulması	68
2.2.3.Selçuk Üniversitesinin Kurulması	69
2.3.KONYA'DA KUTLANAN BAYRAMLAR.....	71
2.3.1.23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	71
2.3.2.19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı	72

2.3.3.27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı	74
2.3.4.30 Ağustos Zafer Bayramı	75
2.3.5.29 Ekim Cumhuriyet Bayramı	75
2.4.ÇEŞİTLİ KÜLTÜREL ETKİNLİKLER.....	76
2.4.1.Mevlâna Anma Etkinlikleri.....	76
2.4.1.1.Yurtiçi Etkinlikleri	78
2.4.1.2.Yurtdışı Etkinlikleri	79
2.4.2.Aşıklar Bayramı	81
2.4.3.Nasreddin Hoca Anma Etkinlikleri	82
BÖLÜM III	85
1960-1980 DÖNEMİ'NDE KONYA'DA SOSYO-EKONOMİK HAYAT	85
3.1.EKONOMİK GELİŞMELER.....	85
3.1.1.Tarım Faaliyetleri	85
3.1.2.Kurulan fabrikalar	89
3.2.KONYA'DA İŞÇİ VE ÖĞRENCİ GÖSTERİLERİ	90
3.2.1.İşçi Grevleri	90
3.2.1.1.Çimento Fabrikası Grevi	92
3.2.1.2.Krom Magnezit Fabrikası Grevi	93
3.2.1.3.Seydişehir Alüminyum Fabrikası Grevi	95
3.2.2.Öğrenci Olayları ve Protestoları	97
3.2.2.1.Selçuk Eğitim Enstitüsü Öğrenci Olayları.....	100
3.2.2.2.Yüksek İslam Enstitüsü Öğrenci Olayları	102
3.2.2.3.Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Öğrenci Olayları	104
3.3.1960-1980 DÖNEMİ'NDE KONYA'DA MEYDANA GELEN AFETLER	105
3.3.1.Sel Felaketleri	105
3.3.2.Kaya Düşmesi ve Toprak Kayması.....	110
SONUÇ	112
KAYNAKÇA	114
EKLER.....	118
ÖZGEÇMİŞ.....	143

KISALTMALAR

AP: Adalet Partisi

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AÜ: Ankara Üniversitesi

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

CKMP: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi

DP: Demokrat Parti

DP: Demokratik Parti

Dev Genç: Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu

DİSK: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu

DSİ: Devlet Su İşleri

DMMA: Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi

FKF: Fikir Kulüpleri Federasyonu

GP: Güven Partisi

İTÜ: İstanbul Teknik Üniversitesi

İÜ: İstanbul Üniversitesi

İTÜÖB: İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği

İÜDÖB: İstanbul Üniversitesi Devrimci Öğrenci Birliği

M.Ö: Milattan Önce

MBK: Milli Birlik Komitesi

MP: Millet Partisi

MHP: Milliyetçi Hareket Partisi

MNP: Milli Nizam Partisi

MSP: Milli Selamet Partisi

ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi

SEE: Selçuk Eğitim Enstitüsü

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

SSK: Sosyal Sigortalar Kurumu

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TİP: Türkiye İşçi Partisi

TKP: Türkiye Komünist Parti

THKPC: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi

THKO: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu

TMO: Toprak Mahsulleri Ofisi

YTP: Yeni Türkiye Partisi

YSK: Yüksek Seçim Kurulu

YİE: Yüksek İslam Enstitüsü

YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu

Anadolu'nun orta kesimlerinde bulunan Konya'nın tarihi tarih öncesi devirlere kadar uzanmaktadır. Karahöyük'teki buluntular MÖ 4.000'li yıllara uzanırken, Alaeddin tepesindeki buluntular ise MÖ 2.000'li yılları işaret etmektedir.¹ Kadim bir medeniyete sahip olan Konya'nın tarihsel süreçte birçok kez ismi değişmiştir. Hititler döneminde Kuwana Yunan ve Roma medeniyetlerinde Eikonion ve İkonium olarak bilinmektedir. Şehir geç Bizans döneminde ise İkonium olarak adlandırılmıştır.² Selçuklular bölgeye hâkim olduktan sonra "gönlü güzel" anlamında kullanılan Konya (Gunya) ismini kullanmışlardır.³ Selçuklular şehirde imar ve iskân politikasına ehemmiyet vermişlerdir. Alaeddin Tepesi'nden başlayıp buraya büyük bir sur inşa etmişlerdir. Bu tepe şehrin en yüksek noktalarından birinin olmasının yanı sıra şehirdeki ticari faaliyetlerin yürütüldüğü bölgedir.⁴

Ayrıca Selçuklular döneminde sulama sistemi arklar sayesinde yapılmıştır. Meram'dan arklar yardımıyla getirilen sular merkezdeki bağ ve bahçede kullanılmıştır.⁵ Konya coğrafi konum itibarıyla ulaşımı kolay ve merkezi bir noktada olması sebebiyle Anadolu'daki ticaret ve hac kervanlarının uğrak noktası olmuştur. Böylece Konya diğer Anadolu şehirlerine oranla ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel anlamda ileri bir konuma yükselmiştir. Bu avantajlar sayesinde tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmasının yanı sıra Türkiye Selçuklu Devleti'nin ve Karamanoğulları Beyliği'nin başkenti olmuştur.⁶ Şehirde Türkiye Selçuklu Devleti'nin başkenti olduğu dönemde kırk civarında mahallenin olduğu saptanmıştır. Bu itibarla Konya'nın 13. Yüzyılda nüfusu atmış bin olarak tahmin edilmektedir. Daha sonraki süreçte Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılmasıyla birlikte şehir, nüfusunun büyük çoğunluğu kaybetmiştir. Bölge Osmanlı Devleti'nin kontrolüne geçmesinin ardından bölgede nüfus artışı yaşanmıştır. 16. Yüzyıla gelindiğinde ise nüfusun on

¹ Yusuf Küçükdağ, Caner Arabacı, M. Serhat Yenice, "Tarihi Süreç İçinde Konya Şehrinin Fiziki Gelişimi", *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5, Güz, 2020, s. 4.

² Ahmet Recep Tekcan, *Anadolu Selçuklu Devleti Merkezi Şehirden Konya ve Kayseri'de Şehir Hayatı*, (Basılmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2012, s. 2-4.

³ Küçükdağ vd. s. 4.

⁴ Ömer Büberci, *1681-1682 Tarihlerinde Konya'da Sosyal ve Ekonomik Hayat (26 numaralı Konya şer'iyeye siciline göre)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2017, s. 16.

⁵ Küçükdağ vd. s. 21-22.

⁶ Doğan Yörük, "XVI. Yüzyılda Konya Şehir Ekonomisi", *Sutad*, Güz, 2017, (42), s.355.

sekiz bin olduğu tahmin edilmektedir. Bu nüfusun dokuz yüz otuz beş hanesi Müslüman yirmi iki hanesi gayrimüslimdir.⁷ Konya Osmanlı yönetimindeyken şehre çok sayıda yatırım yapılmıştır. Bu bağlamda Celebi, Mazıcı, Dedemoğlu, Cebecioğlu, Kiremitli, Nakipzade gibi hanlar yapılmasının yanında bu dönemde ilk defa Konya'nın kanalizasyon sorunu ele alınarak o dönemin en modern kanalizasyon sistemleri inşa edilmiştir. Nüfusun artmasıyla birlikte içme sularındaki sıkıntıları gidermek için 1902 yılında Belçika'dan tahsis edilen demir borular ile Cayırbağı kaynak suyu da içme sularına dahil edilerek şehrin su sorunu büyük ölçüde çözülmüştür.⁸ İstanbul ile Bağdat'ı birbirine bağlayan demir yolu Konya'dan geçmesiyle birlikte şehrin önemi civardaki Vilayetlere oranla daha da artmıştır. Ulaşım beraberinde haberleşmenin de gelişmesini sağlamıştır. Haberleşme sisteminin olması nedeniyle Millî Mücadele yıllarında hem işgalcilerin hem de Ankara'daki milli hükümetin Konya üzerinde etkili olmak için mücadeleye girişmesine sebep olmuştur. Bu bağlamda Mondros Mütarekesi'nden hemen sonra, önce İngilizler sonra da İtalyanlar tarafından işgal edilmiştir. Damat Ferit Paşa ve İngiliz Muhipler Cemiyeti halka baskı yaparak Müdafaa-i Hukuk Cemiyetine katılımı engellemişlerdir.⁹

Millî Mücadele yıllarında Delibaş Mehmet İsyanı ve Bozkır İsyanları Konya'daki güç mücadelesinin bir yansıması olmuştur. İsyanlar kısa sürede bastırılıp asiler tutuklanmıştır. Bütün bu gelişmeler üzerine Mustafa Kemal Paşa, 3 Ağustos 1920'de Konya'ya gelmiştir. Paşayı, tren istasyonunda karşılayanlar arasında dönemin Konya Valisi, Kolordu Komutanı, Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin Konya şubesi Müdürü, bando ve müzikası karşılamıştır. Mustafa Kemal Paşa, Burada çeşitli temaslarda bulunduktan sonra Konya'dan ayrılmıştır.¹⁰

Atatürk'ün Konya'ya son ziyareti ise 1937 yılında olmuştur. Hatay meselesinin hararetle tartışıldığı bu dönemde ani bir kararla Konya'ya gitme kararı vermiştir. Haberi alan Başbakan İsmet İnönü beraberindeki heyetle Eskişehir'de Atatürk'ü karşılamıştır. Burada heyetle bir toplantı gerçekleştirdikten sonra Paşa, tekrar yola koyulmuştur. 7 Ocak sabahı erken saatte Konya'ya ulaşmıştır. Tren istasyonunda askeri, sivil idare ve kalabalık halk tarafından karşılanan Atatürk, burada bir toplantı yaptıktan sonra Niğde'ye doğru hareket etmiştir.¹¹ Nitekim Mustafa Kemal Atatürk, halifeliğin kaldırılması veya harf devrimi gibi gerçekleşen önemli devrimlerden sonra halkın bu kararlara ne türden bir tepki verdiğini

⁷ Büberci, s.16-20.

⁸ Küçükdağ vd. s.19-22.

⁹ Yaşar Semiz, Güngör Toplu, "Cumhuriyet İlanından sonra Atatürk'ün Konya Gezileri", *Sosyal Bilgiler Dergisi* 4/14, Eylül 2017, s. 382.

¹⁰ Yaşar Semiz, "Atatürk ve Konya", *Yeni İpek Yolu Konya Ticaret Odası Dergisi*, S.XI, Aralık, 2008, s. 7-9.

¹¹ Semiz, "Atatürk ve Konya", s. 18.

anlamak için Anadolu'daki birkaç büyük şehre ziyarette bulunmuştur. Konya'da bu şehirler arasındadır.¹² Bu durumda Atatürk yaşamı boyunca Konya'ya on üç defa ziyarette bulunmuştur.¹³

Demokrasinin olmazsa olmaz enstrümanlarından bir tanesi de seçimlerdir. Cumhuriyet kurulduktan sonra birçok muhalefet partisi kurulmuş ancak bu teşebbüsler başarıya ulaşamamıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra demokratik rejimlerin güçlenmesi Türkiye'de de çok partili hayatı zaruri kılmıştır. Bu bağlamda Celal Bayar ve arkadaşları tarafından 1946 yılında Demokrat Parti (DP) kurulmuştur. 14 Mayıs 1950 Pazar günü yapılan genel seçim sonuçlarına göre Konya'da durum şu şekildedir. On yedi Milletvekiline sahip olan Konya'da birinci çıkan Demokrat Parti, on yedi Milletvekilinin tamamını almıştır. Meclise girmeye hak kazanan vekillerin isimleri şunlardır: Remzi Birand, Ö. Rıza Doğrul, Himmet Ölçmen, Fahri Ağaoğlu, Hidayet Aydın, Ziyad Ebuzziya, Ziya Barlas, Rıfat Atabay, Kemal Ataman, Saffet Gürol, Tarık Kozbek, Ümran Nafiz, Muammer Obuz, Ali Rıza Ercan, Sıtkı Burçak, Abdi Çilingir, Murat Ali Ülgen'dir. Ardından yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde DP'nin desteklediği Celal Bayar'ın seçilmesi sebebiyle Konya'da yüz bir pare top atışı yapılmıştır.¹⁴

Böylece DP hem iktidarı hem de Cumhurbaşkanlığını kazanılmıştır. Bu dönemde ülkenin önemli sorunlarına bir de göçmen meselesi eklenmiştir. Hükümet değişikliğini fırsat bilen Bulgaristan hükümeti, Türk hükümetine üç ay içerisinde iki yüz elli bin Bulgar Türklerinin alınmasını talep etmiştir. Bu taleplerinin arkasında sosyal, ekonomik ve siyasal sebepler yatmaktadır. Göçmenler yoğun olarak İstanbul, İzmir, Ankara ve Konya vilayetlerine yerleştirilmiştir.¹⁵ Konya'ya ilk göçmen kafilesi aralık ayının ilk haftasında gelmiştir. Dört göçmen aileden oluşan bu kafile Hara'ya yerleştirilmiştir. İkinci kafile ise yine aynı aralık ayı içerisinde gelmiştir. Böylece 1950 yılında Konya'ya on aile gelmiştir.¹⁶ Konya halkı göçmenlere özel ilgi göstermiştir. Vali ve Kaymakamların inisiyatifinde hemen bir yardım kampanyası başlatılmıştır. Kıyafet, yiyecek ve para yardımını kapsayan bu kampanya için katılım oranı oldukça yüksektir. Para bağışında bulunmak isteyen vatandaşlar için özel bir

¹² Semiz vd. "Cumhuriyet İlanından Sonra Atatürk'ün Konya Gezileri", s. 383.

¹³ Semiz, "Atatürk ve Konya", s. 19.

¹⁴ Mehmet Yılmaz, *Selçuk Gazetesi (1945-1951) Konya'nın Sosyo-Kültürel Hayatındaki Yeri*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2010, s. 41-43.

¹⁵ Betül Tekinsoy, *Demokrat Partili Yıllarda Siyasetin Konya Basınına Yansımaları (1946-1960)*, (Basılmamış Doktora Tezi), Tokat Gaziosman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat, 2020, s. 50-52.

¹⁶ Aysel Başpınar, *Konya ve Çevresine 1950-1955 Yılları Arasında Bulgaristan göçmenlerinin Yerleştirilmesi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2018, s. 54.

bankada hesap açıldığı duyurulmuştur. Konya Milletvekili Saffet Gürol ise meclise bir kanun teklifi vermiştir. Teklife göre Milli Piyango idaresi bir defaya mahsus piyango çekilişi düzenlenmesini ve buradan elde edilecek paranın da göçmenlere verilmesini önermiştir. 1951 yılına gelindiğinde ise ülkeye toplamda yüz elli dört bin Bulgar Türk'ü gelmiştir.¹⁷ Böylece 1950'de atmış dört bin üç yüz otuz altı olan Konya'nın nüfusu 1960'da yüz yirmi iki bin yedi yüz dört olmuştur.¹⁸ Demokrat Parti aldığı dış yardımların da katkısıyla ekonomide önemli iyileştirmeler yapmanın yanı sıra ekonomik model olarak da liberal sistemi benimsemiştir. Bu doğrultuda hükümet hem Anadolu'nun diğer şehirlerinde hem de Konya'da devlet ve özel sektör ortak iş birliği sonucunda yeni yatırımlar yapılmıştır.¹⁹

Bu bağlamda Konya'yı modern bir şehir planına kavuşturmak için harekete geçilmiştir. Buna göre Alman şehir plancısı H. Jansen'in modeli olan Bahçeşehir planlaması Konya'da da uygulama alanı bulmuştur. Şehirde modern yapılar ile şehrin dokusu değiştirilmiştir. Şeker fabrikası ile birlikte kiremit ve tuğla fabrikaları 1954-1955 yıllarında şehrin merkezi konumundan uzak batı kısmında bulunan demir yolunun geçtiği bölgeye kurulmuştur.²⁰

Konya'nın bir diğer önemli sorunu olan arazilerin sulanmasını çözüme kavuşturmak isteyen Demokrat Parti hükümeti bu konuda önemli işlere imza atmıştır. Bu doğrultuda hükümet Konya Ovasını sulamak için Ova'nın farklı bölgelerine sondaj çalışmasının başlatılmasını planlamıştır. Bu projeyi desteklemek içinse Marshall yardımlarından gelen paradan üç milyon TL ayrılmıştır. Hemen çalışmaya başlayan Tarım Bakanlığı, aralarında Unesco'dan yetkililerinde bulunduğu alanında uzman otuz kişilik bir kafiye Konya'da inceleme yapmak için görevlendirilmiştir. Yapılan incelemeler olumlu sonuç vermiş olup sondaj vurulma işlemi başlamıştır. 1957 yılına gelindiğinde Konya Ovası'ndaki susuzluğun çözülmesi için kırk kuyu açılmıştır. Bu tarihten bir yıl sonra Devlet Su İşleri elli kuyu daha açmıştır. Açılan bu kuyular sayesinde elli iki bin dekar arazinin sulanmasını sağlamıştır. Bunlara ek olarak bu dönemde Konya'da hali hazırda altı tane barajın temeli atılmıştır. Temeli atılan barajın isimleri şunlardır: Mamasun, May, Apa, Altınapa, Ayrancı ve Sille barajlarıdır.²¹ 1957 yılında yapılan genel seçimler neticesinde DP yine Konya'dan birinci çıkmayı başarmıştır. Genel seçimlere Konya'daki katılım oranının %76'ile düşük seviyede

¹⁷ Tekinsoy, s. 53-54.

¹⁸ İbrahim Hakkı Konyalı, *Konya Tarihi*, Burak Matbaası, Ankara, 1997, s. 257.

¹⁹ Özgür Bağcı, *Demokrat Parti Döneminde Konya (1950-1960)*, (Basılmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2019, s. 93.

²⁰ Küçükdağ, vd. s. 26.

²¹ Bağcı, s. 130-132.

kalmış olsa da DP yirmi bir milletvekilinin yine tamamını almıştır. Meclise girmeye hak kazanan milletvekillerinin isimleri şunlardır: Abdurrahman Fahri Ağaoğlu, İshak Avni Akdağ, Hamdi Ragıp Atademir, Mustafa Bağrıaçık, Osman Bibioğlu, Remzi Birant, Sıtkı Salim Burçak, Mehmet Reyhan Gökmenoğlu, Muhittin Güzelkılınc, Ali Saim Kaymak, Hulki Amil Keymen, Sıtkı Koraltan, Ahmet Koyuncu, Tarık Bozbek, Himmet Ölçmen, Halil Özyörük, Mustafa Runyun, Sabahattin Sayın, Sami Soylu, Ömer şeker ve Nafiz Tahralı'dır.²² Demokrat Parti döneminde ülke genelinde sosyal ve kültürel alanda değişim rüzgarları esmekteydi. Bu dönemdeki bazı gazeteler de Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sosyal ve kültürel gelişmeler yer almaktadır. Bir örnekle açıklamak gerekirse DP dönemi ile yayın hayatına başlayan Yeni Meram gazetesi yayın politikası gereği yerel konulardan çok ABD ve Avrupa Ülkeleri'nde ki gelişmeleri gazete sayfalarına taşımıştır. Gazetenin uyguladığı bu politika Türkiye'de bir ilk olmuştur. Yerel bir gazetenin uluslararası haberlere yer vermesi sayesinde Konya'daki eğitim ve kültürel yapının değişmesine katkı sağlamıştır.²³

Yine bu dönemde Konya Valisi Cemil Keleşoğlu'nun çabaları sonucunda Konya ile ABD halkının kaynaşması sağlanmıştır. Bu çabaların sonucunda Konya ile ABD'nin Torrance kenti kardeş şehir olmuştur. Bunun yanında Alaeddin Gazinosu'nun isminde değişiklik yapılarak Torrance olmuştur. Yapılan bu isim değişikliğiyle yanında bir de Torrance'den bir aileye fahri hemşeriliği berati taktim edilmiştir. Bu durumdan ziyadesiyle memnun olan Torrance yetkilileri Konya'dan bir öğrencinin ABD'ye gelmesi halinde tüm eğitim masraflarını karşılayacağını bildirmiştir. Konya ile Torrance şehirleri arasındaki ilişkiler o kadar zirveye ulaşmıştır ki Konya Belediyesi 1959 yılında dönemin ABD Başkanı olan Eisenhower'a Konya fahri hemşeriliği verilmiştir. 1950'li yıllarda Konya'da gece hayatı oldukça canlıdır. Eğlence hayatında geleneksellik yanında batı tarzı eğlencede benimsenmiştir. Konya kültürüne yerleşmiş geleneksel bir eğlence olan oturak alemine bu dönemde sıkça rastlanılmaktadır. Ekonomik acıdan dışarıda eğlenmeye durumları pek müsait olmayan aileler evlerinin bahçelerinde bahçe partisi ismini verdikleri balolarda eğlenmişlerdir. Ekonomik olarak daha güçlü bir konumda olan aileler ise özellikle büyük şehirlerden gelen orkestraların çaldığı mekanlarda canlı müzik eşliğinde eğlenmişlerdir.²⁴ Konya'daki gece hayatı özellikle yılbaşı gecelerinde zirveye ulaşmıştır. Bu dönemdeki gözde

²² Muammer Gül, *Sosyo Ekonomik ve Siyasal Olayların Konya ve Kayseri Basınına Yansıması (1950-1960)*, (Basılmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2011, s. 209.

²³ Caner Arabacı, Bünyamin Ayhan, Âdem Demirsoy, Hakan Aydın, *Konya Basın Tarihi*, Palet Yayınları, Konya 2009, s. 260-261.

²⁴ Bağcı, s. 278-279.

mekân Orduevidir.²⁵ Orduevinde gerçekleşen özel yılbaşı programını Öğretmenler Cemiyeti ve Gazeteciler Cemiyeti düzenlemektedir. Bu özel baloya şehrin saygın isimlerinin katılmasının yanı sıra davetliler özel yapım kostümlerle katılmıştır. Bu kostümlü baloya her geçen yıl ilgi daha da artmıştır.²⁶ Diğer bir yandan ise Demokrat Parti hükümeti gün geçtikçe muhalefet üzerinde baskı politikasını artırmaya devam etmiştir. Konya’da DP hükümetine yakın gazeteler muhalefet partilerinin genel başkanlarının konuşmalarını sansürlemiştir. 27 Mayıs 1960 Cuma günü Cumhurbaşkanı Celal Bayar, TBMM Başkanı Refik Koraltan, İçişleri Bakanı Namık Gedik ve birçok Demokrat Partili isim gözüaltına alınmıştır. O sırada Demokrat Parti Genel Başkanı Adnan Menderes Konya’da miting ve çeşitli açılışlar yapmak için Konya’ya giderken Eskişehir’de bulunduğu sırada darbe haberini almıştır.²⁷

Başbakan Adnan Menderes’in geleceğinin haberini alan Konyalılar hazırlıklara günler öncesinden başlamıştır. Şehrin önemli meydanları olan Mevlâna Meydanı’na, Hükümet Meydanı’na, Cumhuriyet Meydanı’na ve yeni Sinema Meydanı’na Belediye tarafından zafer takları kurulmuştur. Menderes’i, Konya halkı havaalanında karşılayacaktır ve Başbakana Konya fahri hemşeriliği ve fahri Belediye reisliği beratı takdim edilecektir.²⁸ Başbakan Menderes, Konya’da Hükümet Meydanı’nda bir konuşma yapacaktır. Konuşmadan sonra Menderes, Toprak Mahsulleri ofisinin yaptırdığı atmış bin tonluk silo ile değirmenin açılışını, ardından yapımı halen devam eden çimento fabrikasının inşaatında incelemelerde bulunması ve Kız Sanat Enstitüsü ile kolejinin temellerinin atılması düşünülmüştür. Başbakanın Konya ziyareti gereğince Konya Valiliğinden, Konya halkına şu tebliğde bulunulmuştur: *Karara göre resmi daireler, mağazalar ve evler Türk bayraklarıyla süslenecek ayrıca akşam olunca da şehir ışıklandırılacaktır.*²⁹

Konya Belediyesi tarafından, akşam Başbakan Adnan Menderes’in şerefine Torrance Gazinosu’nda yemek verilmesi planlanmıştır. Menderes’in ertesi günkü planı ise inşaatları halen devam eden Apa ile diğer barajlarda incelemelerde bulunacak ve Sille barajının açılışını gerçekleştirmesi beklenmekteyken³⁰ Konya halkının ve resmi dairelerin bütün hazırlıkları boşa gitmiş, çünkü 27 Mayıs günü darbe olmuştur. 27 Mayıs’ta gerçekleşen bu darbeden sonra ülkeyi Milli Birlik Komitesi bir süre yönetti ancak MBK iktidarda kalıcı değildi ülkeyi bir an önce seçime götürmek istiyordu, bu bağlamda 13 Ocak 1961 günü içişleri bakanlığı

²⁵ Yeni Meram, 1 Ocak 1955, S. 1562, s. 2.

²⁶ Yeni Meram, 11 Aralık 1951, S. 457, s. 2.

²⁷ Tevfik Çavdar, *Türkiye’nin Demokrasi Tarihi*, İmge Kitapevi Yayınları, Ankara 2004, s. 85.

²⁸ Yeni Konya, 25 Mayıs 1960, S. 3861, s. 1.

²⁹ Yeni Konya, 26 Mayıs 1960, S. 3862, s. 1.

³⁰ Yeni Konya, 27 Mayıs 1960, S. 3863, s. 1.

tarafından bir tebliği yayınlayarak parti faaliyetleri ile yeni parti kurulması üzerindeki yasakları kaldırmıştır. Takip edilen süreçte Adalet Partisi (AP), Yeni Türkiye Partisi (YTP) gibi yeni partiler kurulmuş ve 1961 genel seçimlerine katılmışlardır.³¹ 1961 yılındaki genel seçimlere Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Adalet Partisi (AP), Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP), ve Yeni Türkiye Partisi (YTP) katılmıştır. Genel seçimlere katılacak olan bu dört siyasi parti Konya'dan birinci çıkmak için ayrıca bir önem göstermişlerdir. Seçimlere birkaç gün kala bütün partiler Konya'da miting gerçekleştirmiştir. 15 Ekim 1961 yılında gerçekleşen genel seçim sonuçlarına göre Konya'da durum şu şekildedir: CHP'den 5, AP 4, CKMP 4, YTP 3, milletvekili meclise girmeyi başarmıştır. Meclise giren milletvekillerinin isimleri şunlardır: İhsan Kabadayı, Mehmet Rüştü Özal, Fakih Özlen, Samet Kuzucu, Fakih Özfakih, Ahmet Gürkan, Sait Sina Yücesoy, Faruk Sükan, Cahit Yılmaz, Kadircan Kafli, İrfan Boran, Kemal Ataman, Ömer Kart, Mekki Keskin, Vefa Tanır, Selçuk Aytan'dır.³²

Konya tarihi üzerine çeşitli dönemler ve olaylar hakkında akademik araştırmalar yapılmıştır. Fakat 1960-1980 dönemi hakkında kapsamlı bir çalışma olmaması bizi bu konuyu çalışmaya itmştir. Bu dönem hem dünya hem de Türkiye açısından krizlerin ve savaşların hat safhada olduğu bir dönemdir. İncelediğimiz bu dönemde Konya'da kültürel ve ekonomik gelişmelerin yanı sıra küresel ölçekte hissedilen Arap-İsrail savaşları, Kıbrıs sorunu, Sovyetlerin Afganistan'ı işgali, işçi ve öğrenci hareketleri bu dönemde gerçekleşmiştir. Bu gelişmelerin hepsi Konya'ya farklı yansımıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Kadim bir medeniyete sahip olan Konya geçmişte olduğu gibi incelediğimiz 1960-1980 döneminde de Anadolu'nun önemli şehirlerindedir. Bugüne kadar bu iki darbe arası dönem hakkında siyasal, sosyal ve kültürel gelişmeleri kapsayan bir çalışma ele alınmamış olması nedeniyle araştırma bu yönde şekillenmiştir. Konya hem dünyada hem de Türkiye'de en hareketli dönem olarak adlandırılan 1960-1980 dönemindeki değişimi ve dönüşümü en iyi yansıtan şehirlerdendir. Üç bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde 1961 darbesinin Konya'ya yansımaları ardından 1980'e kadar gerçekleşen genel seçimlerin propaganda dönemlerini ve seçim sonuçları ele alınmıştır. İkinci bölümde Eğitim Enstitüsü, İslam Enstitüsü ve Selçuk Üniversitesinin kurulmasını, ardından şehirde kutlanan milli bayramlara ve kültürel etkinliklere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise Çimento, Krom

³¹ Sultan Esra Yiğit, *27 Mayıs 1960 Darbesi Sonrası Çok Partili Hayata Geçiş Sürecinin ve 1961 Seçimlerinin Basına Yansıması*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat, 2019, s. 62-63.

³² Yeni Konya, 18 Ekim 1961, S. 4359, s. 1.

Magnezit ve Seydişehir Alüminyum fabrikalarında yaşanan grevler ile birlikte öğrenci olaylarının etkileri analiz edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmamızın ilk safhasını oluşturan ve ana kaynak olarak değerlendirilen Konya'daki yerel gazetelerin yirmi yıllık döneminin araştırması yapılmış, ardından Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Cumhuriyet Arşivinden Başbakanlık Fonu ve Toprak İskân Genel Müdürlüğü Fonuna internet üzerinden erişim sağlanarak çok sayıda bilgi ve belgeye ulaşılmıştır. Ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi zabıt cerideleri incelendikten sonra bu dönemi kapsayan makaleler, tezler ve kitaplar kapsamlıca gözden geçirilip elde edilen bütün bilgiler ve belgeler kronolojik anlatım yöntemiyle ele alınıp objektif bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir.

BÖLÜM I

1960-1980 DÖNEMİ'NDE KONYA'DA SİYASİ HAYAT

1.1.27 MAYIS 1960 ASKERİ DARBESİ'NİN KONYA'YA YANSIMASI

27 Mayıs 1960 günü Cumhuriyet tarihinin ilk askeri darbesi gerçekleşmiştir. 38 kişilik Milli Birlik Komitesi (MBK) tarafından yapılan askeri darbe emir komuta zinciri halinde gerçekleşmemiş olup komitenin en yüksek rütbelisi Albay konumundaydı. MBK'nin darbeyi yapmasındaki temel gerekçeleri arasında yurttaş kavgasına son vermek, ülkeyi otoriter bir partiye teslim etmeme ve DP hükümetlerinin Cumhuriyet inkılaplarından uzaklaştığı düşüncesi bulunmaktaydı.³³ Bardağı taşıran son damla ise Kayseri'nin Yeşilhisar ilçesinde meydana gelmiştir. Tarım Kredi Kooperatifi'nde yapılan seçimleri CHP'ye yakın üyelerin kazanması sonucunda DP'ye mensup kişilerin silahlanıp Kooperatif binasına saldırması sonucunda birçok insan yaralanmıştır. Bunun üzerine İsmet İnönü, Kayseri'ye gelmiştir. Himmetdede İstasyonunda Kayseri Valisi, İnönü'nün şehre girmesinin uygun olmayacağını söylemesi üzerine İnönü, şehre gireceğinin direncini göstermesi sonucunda Vali geri adım atmak zorunda kalmıştır. Lakin bu durum asker tarafından hoş karşılanmamıştır.³⁴ Bütün bu gerekçelerin sonucunda MBK, darbeyi gerçekleştirdi. Komite ilk iş olarak başta Cumhurbaşkanı, olmak üzere birçok siyasiyi tutuklamıştır. O sırada Konya'ya gitmek üzere Eskişehir'de bulunduğu sırada darbenin haberi Menderes'e ulaşmıştır.³⁵ Ardından TBMM feshedilmiş olup bütün siyasi faaliyetler yasaklanmıştır. Ordunun yönetime el koymasındaki temel dayanak 1935 tarihinde yürürlüğe giren ordu iç hizmet kanununun 35. Maddesidir. Bu maddeye göre “*Silahlı Kuvvetlerin görevi Anayasada belirtilen Türkiye Cumhuriyeti'ni Türk Anayurdunu korumak ve kollamaktır.*”³⁶

Ordu, 1960 ihtilalinde ve sonraki ihtilallerde bu maddeyi ileri sürerek demokrasiyi askıya almıştır. MBK ülkeyi, 15 Ekim 1961'de gerçekleşen genel seçimlere kadar yönetmiştir. İhtilal Konya basımına şu şekilde yansımıştır: 28 Mayıs tarihli Yeni Konya gazetesi ihtilal haberini “*Bütün yurtta askeri idare kuruldu*” manşetiyle Konya halkına duyurmuştur. Aynı gün Konya Garnizon Komutanı Sait Orhun bir tebliğinde bulunmuştur: *Vatandaşların normal işleriyle meşgul olmalarını sükuneti muhafaza etmelerini ve toplantılara meydan vermemeleri gerektiğini bildirmiştir.*³⁷ İlerleyen süreçte Garnizon

³³ Tanel Demirel, *Adalet Partisi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004, s. 23.

³⁴ Çavdar, s. 74.

³⁵ Çavdar, s. 85.

³⁶ Tuba Gözek, *Askeri ve Bürokratik Vesayet Bağlamında 27 Mayıs 1960 Darbesi'nin İncelenmesi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar, 2021, s. 13.

³⁷ Yeni Konya, 28 Mayıs 1960, S. 3864, s. 1.

Komutanı Sait Orhun, Belediye Başkanını görevden alarak yerine Belediye muavinlerinden en kıdemli olan Rıfat Öngay'ı Belediye reisliğine vekaleten atamıştır.³⁸ Ertesi gün tüm Türkiye'de olduğu gibi Konya'da da şehrin önemli meydanlarında asker asayişi sağlamakla görevlendirilmiştir. Bu sırada Konya'da bulunan üniversite mezunu gençler şehrin merkezinde görev yapan Mehmetçiklere pasta, şeker ve sigara ikram etmişlerdir.³⁹ 1 Haziran 1960 itibariyle Konya Garnizon Komutanı Sait Orhun Konya Valisi ve Belediye Başkanlığına atanmıştır. Hemen işe başlayan Vali aldığı bir karar neticesinde 2 Haziran'dan itibaren kullanılmış gazeteleri günbegün köyde yaşayan vatandaşlara ulaştırılması ve onlarında okumalarını sağlaması için helikopter ile köylere atılması ve dağıtılmasına karar vermiştir. Bu maksatla şehir merkezinde yaşayan Konyalılar her gün alıp okudukları gazeteleri işi bittikten sonra bir tarafa atmayarak derhal emniyet müdürlüğüne getirilmesi sağlanmıştır.⁴⁰

Vali Orhun'un aldığı karara yoğun ilgi gösteren vatandaşlar okudukları gazeteleri emniyet güçlerine teslim etmeye başlamışlardır. Alınan bu yeni kararla ülkede vuku bulan olaylardan köydeki vatandaşların da haberdar olması sağlanmıştır. Toplamda on yedi kaza ve dokuz nahiyeye gönderilen gazeteler şunlardır: Ulus, Hürriyet, Yeni Sabah, Akşam, Telgraf, Milliyet, Cumhuriyet, Vatan, Hakimiyet, Yeni İstanbul, Dünya, Ticaret, Ege, Ankara, Yeni Konya, Yeni Meram, Sabah, Işık ve Öz Demokrattır.⁴¹ Darbeden önce Konya'da görev yapan Binbaşı Selahattin ve kumandasındaki tabur 27 Mayıs ihtilalinde görev yapmak için Ankara'ya kaydırılmıştı görevini tamamladıktan sonra Konya'ya dönmek için yola çıkmışlardır. Halk, askerini gelişini duyunca kalabalık bir konvoy oluşturup Kadınhanı ilçesinde davul zurna işliğinde karşılamışlardır. On binlerce kalabalık hep bir ağızdan "*Türk ordusu çok yaşa*" sloganını atmışlardır. Askeri karşılayanlar arasında Türk Hava Kuvvetlerine ait jetlerde havalanıp gösteri uçuşu yaparak halka destek vermiştir. Daha sonra gösteriler milli oyunların oynanması akabinde son bulmuştur.⁴²

Bir başka destek de Konya'nın kardeş şehri olan Amerika'nın Kaliforniya eyaletine bağlı Torrance şehrinin Belediye Başkanı Albert İsen'den gelmiştir. İsen, gönderdiği mektupta Konya halkının yanında olduğunu yazmıştır. "*Aziz Valim: Konya Valisi ve sevgili kardeş şehrimizin Belediye başkanı olduğunuzu Washington Türk enformasyon dairesinden henüz haberdar edilmiş bulunuyorum. Halisane tebrik temennilerimle yeni vazifenizde başarılar dilerim. Muhtemelen bildiğiniz gibi Konya ve Torrance arasında kurulan karşılıklı*

³⁸ Yeni Konya, 29 Mayıs 1960, S. 3865, s. 1.

³⁹ Yeni Konya, 31 Mayıs 1960, S. 3867, s. 1.

⁴⁰ Yeni Konya, 2 Haziran 1960, S. 3869, s. 1.

⁴¹ Yeni Konya, 9 Temmuz 1960, S. 3901, s. 1.

⁴² Yeni Konya, 12 Haziran 1960, S. 3875, s. 1.

faideli münasebetler samimiyetle devam etmekte olup sizin idareniz tahtında birbirimiz arasındaki dostluk iki memleket arasındaki saygı ve dostluk bağlarının sağlamlığının aksedilmesinden ibarettir. En yakın bir istikbalde sizinle şahsen buluşmak şerefine nail olacağımı ümit ediyorum. Torrance Belediye meclisi ve halkının şahsınıza hükümetinize ve Konya halkına saygı ve sevgilerinin iletilmesini saygılarımızla.” Vali ve Belediye Başkanı olan Muhlis Babaoğlu ise Albert İsen’e karşılığında şu mektubu göndermiştir. “*Sayın Albert İsen hükümetimize Konya halkına ve şahsıma karşı dostluk ve iyi temennilerinizi bildiren nazik mektubunuzu memnuniyetle almış bulunmaktayım iki memleket arasında saygı dostluk bağlarının daha gelişeceğinden emin olarak en derin sevgi ve bağlılığımın Tarihi Konya’nın Vali ve Belediye başkanı olarak hemşerisi bulunduğunuz Torrance şehrinin mümessili zatıalilerinizin şahsında bütün Torranceli hemşerilerime selam ve halisane duygularına tercüman olarak iblağın en derin samimi hislerimle dilerim.”*⁴³ Ankara’da küçük münferit bir gurup Kızılay Meydanı’nda darbe lehine slogan atmışlardır.⁴⁴ Konya’da bu durum çok daha küçük bir şekilde gerçekleşmiştir. Çünkü Konya DP’nin yüksek destek aldığı şehirlerden birisidir. Konya’da hem öğretmenler hem de Yüksek Tahsil Gençliği tarafından Ordu’ya destek veren iki miting düzenlenmiştir.⁴⁵ İşte tam bu günlerde Konya’ya bir destekte kardeş şehri Torrance’nin Belediye Başkanı Albert İsen’den gelmiştir. İsen, Türkiye’nin ve Konya’nın bu zor günlerinde yanınızdayız mesajı vermek için bu mektubu göndermiştir.

1.2.1960-1980 DÖNEMİ’NDE KONYA’DA GENEL SEÇİMLER

1.2.1. 1961 Genel Seçimleri Öncesi Siyasi Partilerin Faaliyetleri ve Seçim Sonuçları

1960’da darbeyi gerçekleştiren MBK iktidarda kalıcı değildi ve bununda ilk sinyalinin 13 Ocak 1961’de bir tebliğ yayımlayarak siyasi partilerin faaliyetlerini serbest bırakıldığını duyurmuştur. 15 Ekim’de gerçekleşen genel seçimlerine katılan Cumhuriyet Halk Partisi, Adalet Partisi, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi ve Yeni Türkiye Partisi’nin genel başkanları nüfusu yoğun olan Konya’ya gelmeye gayret göstermişlerdir. Cumhuriyet Halk Partisi 2 Ekim günü sahaya inerek seçim çalışmalarını başlatmıştır. CHP Konya teşkilatı il, ilçe ve köy olarak üç kola ayrılarak seçim çalışmalarını sürdürmüştür. Tömek, Kızılviran ve Sille’de mahalle mahalle gezerek vatandaşların sorunlarını dinlemiştir. Köylerde kapalı salon konuşmaları yaparak halka hitap etmişlerdir. İl merkezinde ise büyük açık hava mitingleri yapmışlardır. Bu toplantı ve mitinglerde milletvekili adaylarından Samet Kuzucu, Fakih

⁴³ Yeni Konya, 8 Temmuz 1960, S. 3900, s. 1-2.

⁴⁴ Çavdar, s. 86.

⁴⁵ Melek Nalbantoğlu, *27 Mayıs Askeri Müdahalesi’nin Konya Basınındaki Yansımaları*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar, 2008, s. 70.

özfakih ve Tekin Özlen konuşmalarında özenle üzerinde durdukları husus CHP iktidara gelirse neler yapacağını vatandaşlara ayrıntılı bir şekilde anlatmışlardır.⁴⁶ 2 Ekim'deki seçim çalışmalarına YTP Konya teşkilatında istifa eden Dr. Mehmet Özalp CHP teşkilatına katılıp mahalle ve köyleri gezerek CHP'ye oy istemiştir.⁴⁷ YTP genel seçimlere İl Başkanı Nihat Kişnişçi'nin önderliğinde ilçe merkezlerinde açık hava mitingleri yaparak seçim çalışmalarına başlamıştır. Bunun yanı sıra gece toplantıları yaparak vatandaşlarla bir araya gelmiştir. Bu toplantılarda günlerdir doğruluğu kesin olmayan konu hakkında konuşulan YTP'den çok sayıda istifalar olduğunu yönündeki haberleri siyasi bir iftira olarak nitelendirmişlerdir. Seçim çalışmalarında ilçe merkezine ağırlık veren YTP, köy ve kasabalarda pek faaliyet gösterememiştir.⁴⁸ Adalet Partisi (AP), 2 Ekim'de Çumra ve Akviran da açık hava toplantıları yapmıştır. Bu toplantılarda milletvekili adayları konuşmalarında sıklıkla üzerinde durduğu husus AP'nin gün geçtikçe güçlenmekte olmasıdır. Milletvekili adaylarına göre vatandaşlar AP'yi tanıdıkça partiye olan ilgileri artmaktaydı. Konuşmalarının devamında CKMP'nin ve YTP'nin Ereğli, Karaman, Karapınar, Akşehir, Çumra, Cihanbeyli ve Iğında kazanma şanslarının kalmadığını vurgulamışlardır. Ardından CKMP'nin Çumra ilçe idare heyetinden beş kişinin AP'ye katıldıklarını söylemiştir.⁴⁹

AP, 3 Ekim de Ereğli'de mitinglerine devam etmiştir. Ereğli mitinginde konuşma yapan AP İl İdare Kurulu Başkanı Dr. Sait Yücesoy, partisine gelen eleştiriler hakkında şunları söylemiştir. AP dini siyasete alet etmediğini, diğer partiler AP'nin çalışmalarını engellediğini ve tehdit edildiklerini dile getirmiştir. Bütün bu yıldırma girişimlerine rağmen AP, Çumra ve Kadınhanı ilçeleri hariç diğer bütün ilçelerde seçimi önde tamamlayacaklarını iddia etmiştir. AP'nin basit siyasi kötülüklerle yılmayacağını aksine güçlenerek yoluna devam edeceğini vurgulamıştır. Yücesoy, Siyasi davalar bilgi ve imanla yürütüldüğünü, tehditler ise bilgisizliğin ve beceriksizliğin belirtisi olduğunu, miting alanında toplanan kalabalığa üzerini vurgulayarak anlatmış olup adeta meydan okumuştur.⁵⁰

CKMP Genel Başkanı Osman Bölükbaşı 1961 genel seçim startını Konya'da açık hava mitingiyle yapmıştır. 4 Ekim'de kayacık köyünde olan Bölükbaşı'nı milletvekili adaylarından Kadircan Kafli ve diğer adaylar karşılamışlardır. Kayacık köyünden yüzden fazla araba, otobüs ve traktörle konvoy şeklinde merkeze doğru hareket etmişlerdir. Konvoylar Kulu ve Cihanbeyli'de durdurularak Genel Başkanın gelmesi şerefine kurbanlar

⁴⁶ Yeni Konya, 3 Ekim 1961, S. 4347, s. 1.

⁴⁷ Yeni Konya, 3 Ekim 1961, S. 4347, s. 2.

⁴⁸ Yeni Konya, 3 Ekim 1961, S. 4347, s. 2.

⁴⁹ Yeni Konya, 3 Ekim 1961, S. 4347, s. 1-4.

⁵⁰ Yeni Konya, 4 Ekim 1961, S. 4348, s. 1-2.

kesilmiştir. Sonunda gecikmelide olsa Konya merkeze gelinmiştir. Yoğun kalabalık arasında kürsüye çıkan Bölükbaşı, konuşmasını yapmak için ilk sözü milletvekili adayı Kadircan Kafılı'ya vermiştir. Kafılı, on gün sonra kahraman milletimiz yeni bir idare kuracağını parti olarak çiftçi ve işçi meselelerini ele aldıklarını milletin bu davaları ele alıp başarınca kalkınacağını parti olarak verdikleri sözü tutan bir örgüt olduklarını hatırlatmıştır. Daha sonra CKMP'nin İl Başkanı Avukat Muammer Şahin kısa bir konuşma yaptıktan sonra sıra Bölükbaşına gelmiştir. “*Muhterem Konyalılar ilk açık hava secim konuşmasını toprağında şanlı sarihler yatan Konya'dan yapıyorum*”⁵¹ diyen genel başkan, sonrasında iktidarın şerefli hizmet yeri olduğunu CKMP bu yola münafıklık yapmak için çıkmadığını, gerçekleri öğrenmek aziz milletin hakkı olduğunu belirterek kendisine gelen eleştirileri tek tek yanıtlamıştır. Bölükbaşı, neden ittifak kurup yuvarlak masaya katılmadığını toplanan kalabalığa ayrıntılı bir şekilde anlatarak konuşmasını sonlandırmıştır. Bölükbaşı'nın kürsüden inmesiyle CKMP'nin büyük Konya mitingi bitmiştir. Yoğun kalabalık arasından akşam yemeğini yemek için Meram'a gelen genel başkan, yemekten sonra gece geç saatte Ankara'ya dönmek için yola çıkmıştır.⁵²

Cumhuriyet Halk Partisi, genel seçim startını Genel Sekreter İsmail Rüştü Aksal'ın katılımıyla 5 Ekim'de Konya'da büyük açık hava mitingiyle başlatmıştır. Aksal, davul zurna eşliğinde çok sayıda vatandaşın ve partilinin katılımıyla Altınapa'da karşılanmıştır. Aksal, burada küçük çaplı bir konuşma yaptıktan sonra konvoylar halinde merkezdeki Hükümet Meydanı'na gelinmiştir. Yoğun kalabalık arasında güçlkle kürsüye çıkan Aksal bir gün önce CKMP Genel Başkanı Osman Bölükbaşı'nın Konya mitinginde CHP'ye karşı söylediklerine “Yoğurdu üfleyerek ye”⁵³ ata sözü ile cevap vermiştir.

Daha sonra sözlerine devam eden Aksal, CHP tecrübelerinden ders almış bir siyasi parti olduğunu, CHP iktidardan süngü ile uzaklaşmadığını sadece milli irade ile iş başından ayrıldıklarını ve böylece itibarı bir kat daha arttığını belirtmiştir. Aksal, konuşmasının ikinci kısmında CHP'ye karşı yürütülen iftira kampanyalarını cevap vermiştir. Ortaya atılan iftira “CHP iktidara gelirse DP'den hesap soracakmış” şeklindeki beyanların iftira olduğunu, DP'lilere karşı en ufak bir kin ve intikam duygusu beslemediklerini belirterek CHP hiçbir zaman kendi çektiklerini muhalefet partilerine çekirmeyecekleri ve yine hiçbir zaman bu memleketin huzurunu bozan huzur düşmanlarına fırsat vermeyeceklerini üstüne basarak söylemiştir. Konuşmasının üçüncü kısmında ise CHP iktidara gelirse neler yapacaklarını

⁵¹ Yeni Konya, 5 Ekim 1961, S. 4348, s. 1.

⁵² Yeni Konya, 5 Ekim 1961, S. 4348, s. 2.

⁵³ Yeni Konya, 6 Ekim 1961, S. 4349, s. 1.

anlatmıştır.⁵⁴ CHP, seçim beyannamesini ülkenin gerçeklerini göz önünde bulundurarak hazırlamış birtakım mucizelere ya da memlekete cennete çevirmek gibi iddialara yer vermemiştir. Memleketi cennete çevireceklerini iddia edenler memleketi cehenneme çevirdiklerini dile getirmiştir. İktidara gelmeleri halinde CHP sözcüsü, artan nüfusa iş sahası oluşturacaklarını, çiftçinin sorunlarına vakıf olduklarından dolayı ziraat alanında da özel adımlar atacaklarını ifade etmiştir. Çiftçilerin sürekli desteklemek için ise zirai kredilerin faizini azaltacağını hem de kredilerin miktarını artıracığını bunun yanında küçük esnafı gelir vergisinin dışında bırakılacağını sözünü vermiştir.⁵⁵ 5 Ekim’de AP, Seydişehir’de ve Akşehir’de açık hava mitingleri yapmıştır. Mitinglerde milletvekili adaylarından Ahmet Gürkan, Mustafa Aydın, Vehbi Bilginç, Rahmi Şirvancı ve Faruk Sükan konuşmuştur. Aynı isimler ertesi gün Doğanhisar’da ve Sille’de kapalı salon toplantıları yapmışlardır. Bu toplantılarda milletvekili adayları seçmenlerine Karapınar’da ve Doğanhisar’da YTP’den istifa eden vatandaşlar olduğunu ve bu kişilerin AP’ye geçmek için müracaatta bulduklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca Kadınhanı YTP İlçe Başkanı Nihat Işık’ın partisinden istifa ederek AP’ye katıldığını açıklayarak salondaki vatandaşları heyecanlandırmıştır.⁵⁶

CKMP’de 5 Ekim’de Seydişehir, Bozkır ve Beyşehir’de açık hava mitinglerinde milletvekili adayları Kadircan Kafalı ve senato adayı Hasip Aksoy, Hazma Gür seçim konuşmaları yapmıştır. Muhacir pazarında YTP’den yirmi beş vatandaşın istifa ettiğini ve CKMP geçtiklerini bunun yanında yine aynı partinin Yunak ilçe teşkilatından istifa edenlerin CKMP’ye geçenlerin olduğunu dile getirmiştir.⁵⁷

Konya il örgütünden istifalarla çalkalanan YTP 6 Ekim’de Bozkır ilçesinde seçim çalışmaları kapsamında konuşma yapan milletvekili adayları konuşmalarının çoğunda vatandaşların YTP’den övgüyle bahsettiklerini partilerinin vatandaş nezdinde karşılık bulduklarını ve her şeye rağmen vatandaşın kalbini kazanmış bir parti olduklarını dile getirmişlerdir. Yapılan Mitinglerde partide meydana gelen istifalar hakkında hiç konuşma yapmamışlardır.⁵⁸ CHP ise 6 Ekim’de milletvekili adayları farklı ilçeler ile köylerde açık ve kapalı olmak üzere mitingler düzenlemişlerdir. Fakih Özlen Ermenek’te açık hava mitinginde konuşmuştur. Fakih Özfakih ise Ereğli’deki mitingde partisinin seçim vaatlerini dile getirmiştir. Kadınhanı ilçelerinde ve köylerinde İl İdare Kurulundan Erdoğan Bakkalbaşı ve Gençlik Kolu Başkanı Mehmet Haydaroğlu seçim çalışmaları için ziyarette bulunmuştur.

⁵⁴ Yeni Konya 6 Ekim 1961, S. 4349, s. 1.

⁵⁵ Yeni Konya 6 Ekim 1961, S. 4349, s. 2.

⁵⁶ Yeni Konya, 7 Ekim 1961, S. 4350, s. 1-3.

⁵⁷ Yeni Konya, 7 Ekim 1961, S. 4350, s. 1-3.

⁵⁸ Yeni Konya, 7 Ekim 1961, S. 4350, s. 3.

CHP'nin ilçeleri ve köyleri tek tek ziyaret etmesi, vatandaşların sorunlarını tek elden iletmesi açısından halkı memnun etmiştir.⁵⁹ Konya'da genel seçim çalışmaları esnasında 8 Ekim'de Beyşehir'de CHP ve YTP'liler arasında kavga çıkmıştır. Beyşehir YTP İlçe Başkanlığı önünde CHP'li Ramazan Özdemir YTP'li Muammer Taşkuy, Sabit Gökmenoğlu, Mehmet Telli ve Şinasi isimindeki şahıslar tarafından dövülerek ağır şekilde yaralanmıştır. Olayı gören CHP'li Halit Karakaya ve Hasan Boydan da olaya müdahil olmasıyla birlikte kavga daha da büyümüştür. Kavgayı gören vatandaşlar ve polisin müdahalesiyle taraflar ayrılmıştır. Biri ağır üçü hafif yaralı şeklinde toplamda dört kişi hastaneye kaldırılmıştır. Kavgaya katılan diğer şahıslar gözaltına alınmıştır.⁶⁰

Aynı gün CHP milletvekili adaylarından Samet Kuzucu Tömekte, Fakih Özlen Karapınar'da Fakih Özfakih Hadımda secim çalışmalarını sürdürmüştür. Milletvekilleri gittikleri her bölgede CHP'nin memlekete kardeşlik iklimi yaratmaya çalıştığından ve iktidara gelirlerse hiç kimseyi ötelemeyeceklerinden söz etmişlerdir. Bunun yanı sıra hiçbir sınıf veya zümrenin üstün olmayacağından herkesin eşit haklara kavuşacağını on yıldır muhalefette oldukları dönemde de ülkenin doğru yolda olması için mücadele verdikleri hatırlatmışlardır.⁶¹ 9 Ekim tarihinde yapılan bir araştırmaya göre AP ve YTP'nin hala ilçelerde teşkilatlarını kuramadıklarını, Teşkilatının her yerde olduğunu iddia eden CKMP bazı ilçelerde çok zayıf kaldığı dile getirilmiştir. CHP ise on dört ilçede ve il merkezinde kuruluşları tam kadroları sağlam bir şekilde secime gittikleri dile getirilmiştir. Diğer partiler ve tarafsız vatandaşlar ise CHP'yi eleştirerek 1957 genel seçimlerinde aldıkları oyların değişmediğini ve birinci parti olamayacaklarını iddia etmişlerdir.⁶²

10 Ekim tarihinde YTP, üst düzey katılım sağlayarak Konya merkezinde ilk açık hava mitingini yapmıştır. YTP adına konuşma yapan Behiç Ergenekon, konuşmasının çoğunu CHP ve diğer partileri eleştirerek geçmiştir. Parti olarak örf ve adetlere sahip çıkacaklarını, bunlara sahip çıkmayan toplumlar hezimete uğradıklarını, vatandaşların dini yoldan gitmesi neticesinde parti olarak bu insanları hor görmeyeceklerinin taahhüdünü vermiş ve YTP'nin yepyeni bir zihniyet olarak ortaya çıktığını, YTP'ye yapılan haksız ve hukuksuz davranışları Türk Halkı'nın gördüğünü bunun karşılığını ise 15 Ekim'de sandıkta verileceğini söylemiştir.⁶³ AP 12 Ekim'de Konya merkezde ikincisini düzenlediği açık hava mitingini Hükümet Meydanı'nda gerçekleştirmiştir. AP milletvekili adaylarından Kubilay İmar

⁵⁹ Yeni Konya, 7 Ekim 1961, S. 4350, s. 3.

⁶⁰ Yeni Konya, 9 Ekim 1961, S. 4351, s.1-4.

⁶¹ Yeni Konya, 9 Ekim 1961, S. 4351, s. 1-4.

⁶² Sofu Tuğrul, "Konya'da CHP İlerde", Yeni Konya, 9 Ekim 1961, S. 4351, s. 1-4.

⁶³ Yeni Konya, 11 Ekim 1961, S. 4352, s. 1-3.

CHP'den çok CKMP'yi eleştirmiştir. Bölükbaşı'nı ülkeyi bölmekle suçlamıştır. CKMP'ye gerekli cevabı Türk milletinin sandıkta vereceğini söylemiştir. Daha sonra söz alan diğer aday Ali Kemal Belviranlı, AP'nin ahlak ve dürüstlüğe dayanan bir parti olduğunun üzerinde durmuştur.⁶⁴ Bundan sonra kürsüye AP Genel Başkanı Ragıp Gümüşpala çıkmıştır. Pala'nın, üzerinde ısrarla durduğu husus Türkiye'ye bir daha 1950-1960 dönemini yaşatmayacağız vaadini vermesidir. Pala, seçim çalışmaları kapsamında gezdiği kırk dört ildeki karşılaştığı manzaranın umut verici olduğunu, vatandaşların AP'ye sevgi gösterisinde bulduklarını, dolayısıyla 1961 genel seçimleri çok rahat bir şekilde kazanacaklarını dile getirmiştir. Son olarıktan vatandaşlara olgunluk ve sükuneti sağlamaları tavsiyesinde bulunduktan sonra Konya'dan ayrılmıştır. AP Konya İl Başkanlığı, aldığı bir karar ile Genel Başkan Ragıp Gümüşpala'nın Konya konuşmasını ilçelerde seçim gününe kadar hoparlörden vatandaşlara dinletmişlerdir.⁶⁵

12 Ekim'de CHP Karapınar ve Ereğli'de yoğun katılımlı iki açık hava mitingi gerçekleştirmiştir. Her iki mitingde de Fakih Özlen ve İhsan Kabadayı birer konuşma yapmıştır. Konuşmaların ağırlık noktası, seçilmeleri halinde neler yapacaklarını anlatmak olmuştur. Konya'yı mahalle mahalle gezdiklerini ve bu geziler sonucunda vatandaşlar oylarını CHP'den yana kullanacaklarını toplanan kalabalığa anlatmışlardır.⁶⁶ CKMP, seçim çalışmaları kapsamında birinci köy turunu tamamlayarak ikinci tura çıktıklarını bununda kısa sürede bitirileceğini açıklayarak kendilerinin köylerde daha şanslı olduklarını dile getirmiştir.⁶⁷

12 Ekim'de YTP, şehir merkezinde açık hava mitingi düzenlemiştir. Mitinge Genel Başkan Ekrem Alican program yoğunluğu nedeniyle katılamamıştır. Ancak milletvekili adaylarından Kerim Gökay'ın açık hava mitinginde partisinin iktidara gelmesi halinde neler yapacaklarını uzun uzun anlatıp seçimlerde çok şanslı olduklarını, hiç kimsenin bekleyemeyeceği sayıda milletvekili çıkaracaklarını dile getirmiştir.⁶⁸ 14 Ekim günü Konya Valisi seçim yasaklarının başladığını duyurmuştur. Vali, propaganda döneminde Konya'da herhangi bir olumsuz durum gerçekleşmediğini bildirip bütün vatandaşların oy kullanması çağrısında bulunmuştur. 15 Ekim günü tüm Türkiye'de olduğu gibi Konya'da da seçim sonuçları heyecanla beklenmiştir. Bu maksatla Konya'da oluşabilecek bütün aksaklıklara karşı Belediye ekipleri önceden önlemlerini almıştır. Seçim gününden bir gün önce ve seçim

⁶⁴ Yeni Konya, 13 Ekim 1961, S. 4354, s. 1-2.

⁶⁵ Yeni Konya, 14 Ekim 1961, S. 4355, s. 1.

⁶⁶ Yeni Konya, 13 Ekim 1961, S. 4354, s. 1.

⁶⁷ Yeni Konya, 13 Ekim 1961, S. 4354, s. 1-2.

⁶⁸ Yeni Konya, 13 Ekim 1961, S. 4354, s. 1-2.

günü havanın yağışlı olması sebebiyle görevliler elektrik panolarını sık sık kontrol etmek için nöbetçi personel görevlendirmiştir. Ayrıca yedek jeneratörler şehrin farklı noktalarında hazır bulunmuştur. Bütün bu hazırlıklar yetersiz kalması halinde oy sayma işlemleri aksamaması için seçim sandıklarının yanına bir de gaz lambası verilmiştir. Seçim günü Vali ve Belediye Başkan yardımcılarını oylarını sabah erkenden kullanmışlardır.⁶⁹ 1961 genel seçimlerinin sonuçları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

	CHP		AP		CKMP		YTP	
	SENATO	MV	SENATO	MV	SENATO	MV	SENATO	MV
AKŞEHİR	11432	11376	9400	9412	1198	1892	505	644
ÇUMRA	6578	6228	7616	7582	4278	4325	2086	2299
EREĞLİ	2701	2659	3992	4036	601	612	220	273
KARAMAN	8445	8643	14607	13762	6183	6305	715	969
KULU	1286		168		1610		369	
SEYDİŞEHİR	391	380	129	53	694	581	331	394
BEYŞEHİR	7128	6739	3441	3195	4502	4515	9596	10622
CİHANBEYLİ	6527	185	1929	403	5387	165	1383	
SARAYÖNÜ	1902	1913	972	940	1415	1443	240	249
DOĞANHİSA	4133	4201	1066	1028	1323	1310	2039	2126 ⁷⁰

Konya’da 1961 genel seçim sonuçlarına göre CHP 5, AP 4, CKMP 4, YTP’den 3, milletvekili meclise girmeyi başarmıştır.⁷¹ Konya’da seçime katılım oranı ise %75’dir.⁷² CHP’den Konya milletvekili seçilen Samet Kuzucu, genel seçimlerden CHP’nin başarıyla çıktığını bu durumdan memnun olduğunu açıklayarak bununla birlikte hiçbir partinin tek başına iktidarı elde edemediğini, bu durumda mecburen bir koalisyon hükümetinin kurulacağını, bu koalisyonun hangi partilerle olacağını ileriki günlerde belirleneceğini ifade etmiştir. Kuzucu, bundan sonraki süreçte seçimler öncesi beyannamelerindeki hususlar için

⁶⁹ Yeni Konya, 15 Ekim 1961, S. 4356, s. 1.

⁷⁰ Yeni Konya, 17 Ekim 1961, S. 4358, s. 1.

⁷¹ Yeni Konya, 18 Ekim 1961, S. 4359, s. 1.

⁷² Yeni Konya, 17 Ekim 1961, S. 4358, s. 1.

çalışacaklarına CHP'ye oy versin ya da vermesin bütün vatandaşlara eşit şekilde yaklaşacaklarına ve memleket menfaati için ellerinden geleni yapacaklarına söz vermiştir.⁷³ AP milletvekillerinden Sait Sina Yücesoy da seçim sonuçlarında oluşan tablo için AP'yi, YTP ve CKMP'nin böldüğünü bu iki partinin AP'ye katılmaları halinde ülkeye geniş çapta huzurun ve refahın geleceğini aksi halde milletin beklediği huzurun gelmeyeceğini vurgulamıştır. Yücesoy, son olaraktan kabineyi kesinlikle AP'nin kurması gerektiğini, AP'nin muhalefet partisi olarak çalışmasının imkânsız olduğunu söylemiştir.⁷⁴

CKMP'den Mehdi Halıcı, seçimlerle ilgili olarak sonuçların beklediği gibi geldiğini ve bu sonuçlardan memnun olduklarını, koalisyonun kaçınılmaz olduğunu CKMP'nin memleketin istikbali için muhalefette kalması gerektiğini dile getirmiştir. Halıcı son olarak Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olarak görmek istediği profili çizerek bugüne kadar siyasetle uğraşmamış partiler üzeri ve ittifak kurabilecek kabiliyette bir kişi olması gerektiğini vurgulamıştır.⁷⁵ YTP'den Kemal Gödeneli, ise seçim sonuçları hakkında şunları söylemiştir. Elde edilen sonuçlara göre koalisyon hükümetinin kurulması kaçınılmaz olduğunu, YTP'nin koalisyon hükümetinde yer almaktan çekinmeyeceklerini, dile getirip YTP'ye oy veren vatandaşlara teşekkür etmiştir.⁷⁶

1.2.2.1965 Genel Seçimleri Öncesi Siyasi Partilerin Faaliyetleri ve Seçim Sonuçları

1961 Anayasası'nın sağladığı liberal ortam ve dünyadaki gelişmelerin etkisiyle 1960'ların ortasından itibaren Türk siyasal hayatında “sol” etkisini göstermeye başlamıştır. Bu çerçevede 1965 genel seçimlerinin yaklaşmasıyla birlikte Türkiye İşçi Partisi (TİP) sosyalist bir parti olduğunu açıkça dile getirmesi üzerine CHP'de “ortanın solu” sloganını belirlemiştir. AP ise CHP'yi hedef alarak “ortanın solu Moskova'nın yolu” sloganıyla CHP'yi köşeye sıkıştırmaya çalışmıştır.⁷⁷ Bu bağlamda Cumhuriyet senatosunda tabi senatör olarak görev yapan Kâmil Karavelioğlu, 30 Eylül'de Konya'da bir basın toplantısı düzenlemiştir. Toplantıda memleketin huzuru tehdit altında olduğunu ve bu durumun kimseye yarar sağlamayacağı bu durumda tarafsız vatandaşlara büyük sorumluluk düştüğü ve seçim günü vatandaşlık görevimiz olan oy kullanma vazifesinin eksiksiz yerine getirilmesini istemiştir.⁷⁸ Seçimler sonucunda çıkan her türlü neticeyi milletçe göğüslenmesi gerektiğini belirten Karavelioğlu, AP'nin gerileme evresine girdiğini, bu sebeple AP'nin içinde huzursuzluk ve

⁷³ Yeni Konya 18 Ekim 1961, S. 4359, s. 1-2.

⁷⁴ Yeni Konya, 18 Ekim 1961, S. 4359, s. 1-2.

⁷⁵ Yeni Konya, 19 Ekim 1961, S. 4360, s. 1-2.

⁷⁶ Yeni Konya, 19 Ekim 1961, S. 4360, s. 1-2.

⁷⁷ Suna Kili, *1960-1975 Döneminde Cumhuriyet Halk Partisinde Gelişmeler*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1976, s. 211-212.

⁷⁸ Yeni Konya, 1 Ekim 1965, S. 6435, s. 1.

kavgaların olduğunu, bu sebeple de Parti'nin sürekli oy kaybettiğini ve bununda beklenen bir netice olduğunu ifade etmiştir. Karavelioğlu, Parti'nin oy kaybetmesini iki sebebe bağlamıştır. Bunlardan birincisi yeni Anayasanın tanıdığı özgürlük ortamıdır. İkincisi ise AP'nin uyguladığı politikalarıdır. Karavelioğlu'na göre AP, kuruluşunda kitleleri kendi yanına çekmeyi başarmış olsa da bu durumu uzun vade de sürdürememiştir. Ayrıca AP'nin Anayasayı yok sayması, Atatürkçülüğe karşı gelmesi, ekonomik ve sosyal politikalarda istenen refah ortamını sağlayamaması neticesinde parti oy kaybıyla düşüşe geçmiştir. Senatör Karavelioğlu, son olarak AP'nin Anayasaya sahip çıkmasını, sosyal devletin gereğini yapmasını, Atatürkçülüğün karşısında durmaması ve tarikatlarla arasına mesafe koyması gerektiğini belirterek partinin yalancı gündemlerle değil memleketin gerçek sorunlarıyla ilgilenmelerini tavsiye etmiştir.⁷⁹

30 Eylül günü Türkiye İşçi Partisi (TİP) Konya İl Başkanı Mehmet Yılmaz ile Ahmet Aladağ Ereğli'de seçim çalışmaları kapsamında ilçeyi gezerken AP'li Hakkı Erkılıç ve diğer AP'liler ile işçi partilileri feci şekilde dövülmüştür. Çevredekilerin yardımıyla taraflar ayrılmıştır. İşçi partililerin şikayetçi olmasıyla olay emniyete intikal etmiştir.⁸⁰ CKMP 1 Ekim'de Cumhuriyet Meydanı'nda büyük bir miting gerçekleştirmiştir. Mitingde sırayla Mustafa Kemal Erkovalı, Mehmet Altınsoy ve Gökhan Evliyaoğlu birer konuşma yapmışlar ve konuşmalarının büyük çoğunluğu AP'yi eleştirerek geçmiştir. Daha sonra kürsüye Genel Başkan Alparslan Türkeş gelmiştir. Türkeş, partisinin dokuz ilkesinden ilk iki maddesi olan milliyetçilik ve toplumculuk ilkesini toplanan kalabalığa detaylı bir şekilde anlatmıştır. Daha sonra AP'nin ülkeyi yönetemediğini her seferinde yeni bir yıkıma imza attıklarını, ekonomik ve sosyal durumun her geçen gün derinleştiğini, AP kadrolarının bilimden ve liyakatten uzaklaştığını, derhal kendilerine çeki düzen vermeleri gerektiğini, bu partinin ve zihniyetinin tekrar iktidara gelirse ülkeyi karanlık günlerin beklediğini ifade etmiştir.⁸¹

3 Ekim'de YTP Konya teşkilatı bir basın toplantısı düzenlemiştir. Toplantıya çok sayıda gazeteci ve YTP milletvekili adayları katılmıştır. Adaylardan Emin Ergene, YTP'nin bütün ilçelerde ve köylerde tam teşekkül çalıştıklarını, bu çalışmalardan vatandaşların isteklerini ve sorunlarını tek tek dinleyerek not aldıklarını, seçim çalışmaları kapsamında gittikleri her bölgede yoğun ilgi ile karşılandıklarını, özellikle köylerdeki çiftçilerin büyük sorunları olduğunu belirterek çiftçiler modern tarım aletleri ve uygun krediler yanında mahsullerini satabilmek için pazar istediklerini dile getirmiştir. Bütün bu sorunların daha

⁷⁹ Yeni Konya, 1 Ekim 1965, S. 6435, s. 2.

⁸⁰ Yeni Konya, 1 Ekim 1965, S. 6435, s. 1.

⁸¹ Yeni Konya, 2 Ekim 1965, S. 6436, s. 1.

önceki hükümetlerin sümen altı yaptıklarını ama YTP'nin bütün sorunların çözeceğini YTP'nin köylünün ve işçinin partisi olduğunu ifade etmiştir.⁸² Daha sonra söz alan Mustafa Küçüktunç, Konya halkına hizmet etmek için yola çıktıklarını, hiçbir siyasi hesaplarının olmadığını, her zaman ezilen insanların yanlarında olduklarını ve bu insanların yaralarına merhem olmaya çalıştıklarını özellikle vurgulamıştır. YTP hakkında ortalıkta dolaşan asılsız iddialara ve iftiralara vatandaşların inanmamalarını istemiştir. YTP her gittiği yerde yoğun ilgi ile gördüğünü 10 Ekim'de seçimlerin YTP lehine sonuçlanacağını ve bu duruma herkesin şaşıracağını dile getirmiştir.⁸³

4 Ekim'de seçim çalışmaları kapsamında Karaman'a gelen AP, milletvekili adayı Necati Kalaycı, yaptığı bir konuşmada eski Adalet Bakanı İrfan Baran ile eski Milli Eğitim Bakanı İbrahim Öktem hakkında söyledikleri hakaret olarak algılanması sonucunda Baran, destekçileri Kalaycının söyledikleri sözler hakkında özür dilemesini istemek için Karaman AP İlçe Başkanlığının önüne gitmişlerdir. AP idarecileri kalabalığı dağıtmak için aşağı inmesi sonucunda öfkeli kalabalık AP ilçe yöneticilerini feci şekilde dövmüşlerdir. Daha sonra bölgeye polis ekipleri gelerek kalabalığı dağıtmıştır. Kalabalığın dağıldığını gören Kalaycı, polis eşliğinde ilçe binasından çıkarılmıştır.⁸⁴

5 Ekim'de eski Belediye Başkanı ve CHP Milletvekili Rüştü Özal, AP'den Belediye Başkanı olan Hilmi Nalçacı'nın önceki gün basın mensuplarına verdiği demeçte kendisi hakkında söylemiş olduğu sözlerle karşı şunları dile getirmiştir: *Nalçacı'nın seçimlerin yaklaşması sebebiyle siyasi polemiklerden uzak durması gerektiğini öncelikle Konya'ya hizmet etmesi gerektiğini kendisine oy vermiş insanların bile selamını almadığını Konya'da birçok bayındırlık işlerinin olduğunu bununla uğraşması gerektiğini belirtmiştir.* Özal, kendisi döneminde yapılan yatırımlarında kendi ismini öne çıkarmaktan imtina ettiğini hatırlatmıştır. Daha sonra örnek vererek Mevlâna Türbesi'nin civarındaki peyzaj çalışmaları için beş bin liralık yardımda bulunduğunu, kereste pazarındaki Vakıf İşhanı ve Altınapa Baraj yapımında yardımcı olduğunu, değeri yüz milyonun üzerinde olan Krom Magnetiz Fabrikasını Zonguldak'tan Konya'ya kendisinin çabaları sonucunda getirildiğinin bununda reklamını yapmadıklarını ifade etmiştir.⁸⁵ Rüştü Özal, Nalçacı'nın bütün bunları görmezden gelerek birtakım projelere karşı olduğumuz yönünde yalan ve iftira haberleri yaptırdığını ve hatta Konya'nın kalkınmasına yardımcı olacak fuarı birkaç oy uğruna işlevsiz hale getirdiğini buna

⁸² Yeni Konya, 4 Ekim 1965, S. 6437, s. 1.

⁸³ Yeni Konya, 4 Ekim 1965, S. 6437, s. 4.

⁸⁴ Yeni Konya, 5 Ekim 1965, S. 6438, s. 1.

⁸⁵ Yeni Konya, 6 Ekim 1965, S. 6439, s. 1.

karşın bu fuarın yeniden canlanması için ellerinden geleni yapacaklarının sözünü vermiştir. Ayrıca yaptığı çalışmalardan ve yardımlardan tek tek kamuoyunun önünde dile getirmek zorunda kaldığı için üzüntü duyduğunu ifade etmiştir.⁸⁶

Rüştü Özal'ın basın mensuplarına verdiği demeçten sonra Hilmi Nalçacı tekrar gazeteciler ile bir araya gelmiş olup şunları ifade etmiştir: *Hakikatleri gün yüzüne çıkarmak, doğruları söylemek, Konya halkına yapılan hizmetleri anlatmak ve bilgilendirmenin yanlış olmadığını savunmuştur ve Rüştü Özal'ın Belediye Başkanının maaşını kışkırdığını, Özal kendine güveniyorsa 1967 yılındaki Belediye seçimlerinde karşısına aday olarak çıkmasını teklif etmiştir.*⁸⁷

AP, 7 Ekim'de Hükümet Meydanı'nda büyük bir açık hava mitingi düzenlemiştir. Mitinge Genel Başkan Süleyman Demirel, Sanayi Bakanı Ali Nail Erdem, Sağlık Bakanı Faruk Sükan, Milli Eğitim Bakanı Cihat Bilgehan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Turgut katılmıştır. İlk konuşmayı İl Başkanı Mustafa Öncel yapmış ardından Sadettin Bilginç gelmiştir. Bilginç konuşmasının büyük çoğunluğunda koalisyon hükümetinin yararlı olmayacağından milli bakiye sisteminin AP'nin güçlü ve tek başına iktidara gelememesi için hazırlandığına ama bütün zorlamalara karşı AP'nin tek başına iktidara geleceğinden bahsetmiştir. Bundan sonra kürsüye konuşma yapmak için gelen eski Savunma Bakanı Hasan Dinçer AP'nin ahlak sahibi bir parti olduğunu CHP'nin ise demokrasiye inanmayan bir parti olduğunu dile getirmiştir.⁸⁸

En son konuşmacı olarak kürsüye gelen Genel Başkan Süleyman Demirel, yoğun yağmur altında üç saate yakın konuşmasının öncelikli konusu daha önceki hükümetlerin Konya Ovasını susuz bıraktıklarını, bu bölgeye toplamda üç yüz adet baraj yapılması gerektiğini vatandaşlardan vergiler alınmasına rağmen bölgenin sorunlarını çare bulunmamasını eleştirmiştir. Demirel, vatandaşların değişim istediklerini ve bu isteklerinde haklı olduklarını, CHP'yi kastederek uzun yıllar iktidarda iken toprak reformu yapmamış olmalarını eleştirerek AP toprak reformu yaparken vatandaşların ellerindeki toprakları almayacaklarını devletin sahip olduğu toprakları vatandaşın hizmetine açacaklarının vaadini vermiştir.⁸⁹ Son zamanlarda petrol çıkarma konusunda ortalıkta dolaşan asılsız iddialara açıklık getirerek bu olayın kanunlarla yasal düzenlemeye ihtiyacı olduğunu mitingdeki halka en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır. Bu konudaki yapılan anlaşmaların ülkenin satılması

⁸⁶ Yeni Konya, 6 Ekim 1965, S. 6439, s. 1-3.

⁸⁷ Yeni Konya, 7 Ekim 1965, S. 6440, s. 1.

⁸⁸ Yeni Konya, 8 Ekim 1965, S. 6441, s. 1.

⁸⁹ Yeni Konya, 8 Ekim 1965, S. 6441, s. 1.

anlamına gelmediğini vurgulamıştır. Yağmurun daha çok şiddetlenmesi nedeniyle mitingini bitirmek zorunda kalan Demirel, akşam üzeri Konya'dan ayrılmıştır.⁹⁰ CKMP sözcüsü Gökhan Evliyaoğlu, 8 Ekim'de bir basın toplantısı düzenleyerek AP'nin bir gün önceki mitingini eleştirmiştir. Evliyaoğlu, Genel Başkan Süleyman Demirel'i hedef alarak Demirel'in mason olduğunu iddia etmiştir. Günlerdir Konya kamuoyunun AP mitingiyile meşgul olduğunu, köylerden insanlar yağmur altında bekletilmek için getirildiğini iddia etmiş ve daha sonra sözü Sadettin Bilginç'e getirerek Demirel'in masonluğunu AP'nin genel kongresinde Bilginç'in yaydığını, genel başkanlık yarışını kaybetmesi üzerine Demirel'in emri altına girdiğini iddia etmiştir. Son olarak bir öneride bulunan Evliyaoğlu, AP'li yöneticilerin yanlış yolda olduklarını buldukları noktadan bir an önce dönemleri gerektiğini vurgulamıştır.⁹¹

1965 genel seçimlerinde partiler propaganda döneminde çok sayıda büyük mitingler yapmamış olup çoğunlukla gazetelere veya radyolara demeçler vermişlerdir. YTP sözcüleri ise son demeçlerinde partilerinin esnafın ve köylünün partisi olduğunu, halkın sorunlarını en iyi YTP'nin anlayacağını belirterek bundan önceki hükümetlerin halkın içinde olmadıklarını dolayısıyla da sorunların temeline inemedikleri için çözüm önerileri getiremediklerini, YTP bütün dertlere derman olacaklarını ifade etmişlerdir.⁹² 9 Ekim'de seçim yasakları başlamıştır. Partilerin merkezde ve ilçelerde aldıkları oy oranları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

⁹⁰ Yeni Konya, 8 Ekim 1965, S. 6441, s. 3.

⁹¹ Yeni Konya 9 Ekim 1965, S. 6442, s. 1-3.

⁹² Yeni Konya 9 Ekim 1965, S. 6442, s. 1-4.

	AP	CHP	MP	CKMP	TİP	YTP	İ.BARAN	RAMAZAN	HÜSEYİN	MUSTAFA
MERKEZ	41122	14305	7139	1532	1320	1047	255	81	520	45
AKŞEHİR	9810	6450	1189	282	526	303	43	25	9	120
BOZKIR	7771	3786	1588	411	513	320	40	93	25	651
BEYŞEHİR	12395	6271	2059	355	459	385	21	26	15	24
ÇUMRA	10424	4023	2039	325	349	374	35	55	23	26
CİHANBEYLİ	6985	4037	1103	271	255	327	21	1	1	10
DOĞANHİSAR	4279	1625	508	95	127	102	4		3	24
EREĞLİ	15689	5481	2029	541	807	282	52	8	11	170
ERMENEK	6979	4914	1328	2906	478	278	18	4	3	8
KARAPINAR	4133	2749	924	323	297	196	96	16	10	59
KADINHANI	6084	2811	779	76	93	66	12	48	27	1
KULU	4553	2906	2334	94	153	328	37	11	7	15
ILGIN	8401	6498	732	201	217	170	24	6	6	8
HADİM	5289	2707	1607	251	228	152	114		4	6
SARAYÖNÜ	4419	2025	341	71	51	63	19	9		2
SEYDİŞEHİR	8374	2735	899	326	433	208	51		505	9
YUNAK	5262	1861	1667	231	243	265	59	8	5	24
KARAMAN	7933	2823	906	260	260	189	13532	199	138	149
TOPLAM	169902	78007	29171	6041	6809	4955	14472	590	826	1312 ⁹³

Bu sonuçlara göre 1965 genel seçimlerinde Konya'dan AP 9, CHP 4, MP 2, milletvekili çıkartmıştır. Milletvekillerinin isimleri şunlardır: AP'den Faruk Sükan, Hasan Dinçer, Mekki Keskin, Bahri Dağdaş, Ziyaeddin İzerdem, Sait Sina Yücesoy, Selçuk Aytan, Necati Kalaycı, Lütfi Akdoğan'dır. CHP'den İhsan Kabadayı, Vefa Tanır, Nazif Kurucu ve Fakih Özfakih'dir. MP'den ise Faruk Önder ve Ferit Hotamış'tır. Bir milletvekili daha sonradan milli bakiye sistemiyle hesaplanarak Türkiye İşçi Partisi'nden Yunus Koçak

⁹³ Yeni Konya, 12 Ekim 1965, S. 6444, s. 3.

seçilmiştir. Şüphesiz ki 1965 genel seçimlerin sürpriz partisi TİP olmuştur. Türkiye genelinde 15 milletvekili kazanan parti meclisteki bütün dengeleri değiştirmiştir.⁹⁴ Böylece Konya’da toplamda 16 milletvekili meclise girmeye hak kazanmıştır. Konya’da toplam sandık sayısı 1928, seçmen sayısı 478.614, oy kullananlar 321.913, seçime katılım oranı ise %67’dir.⁹⁵

1.2.3. 1969 Genel Seçimleri Öncesi Siyasi Partilerin Faaliyetleri ve Seçim Sonuçları

1969 genel seçimlerin yaklaşması sebebiyle siyasi partiler, faaliyetlerini artırmış ve seçimler en önemli gündem haline gelmiştir. Bu çerçevede AP’nin seçim gündemi hakkında eski İçişleri Bakanı Faruk Sükan, önce muhalefet partilerine yüklenerek halkın oyu ile iş başına gelen hükümetlerin halka tepeden baktıklarını, ama artık o devrin geride kaldığını, AP’nin kendini tam olarak halka anlatamadığını, bunun sorumlusunun gazeteler ve radyolar olduğunu iddia ederek muhalif partilere radyolarda yetmiş dakika zaman ayırıp AP’ye on dakika zaman ayrıldığını ifade etmiştir. Eş zamanlı olarak AP milletvekilleri adayları genel seçimlerin yaklaşması sebebiyle hepsi ayrı ayrı bölgelere ayrılmıştır. Kubilay İmar Karaman, Necati Kalaycıoğlu Bozkır, Özer Ölçmen Seydişehir ve Beyşehir, Kemal Selçuker Hadim, Bahri Dağdaş Çumra ve merkez, Faruk Sükan Ereğli ilçesinde seçim çalışmalarını yürütmüşlerdir.⁹⁶ Güven Partisi (GP) senatörü Sedat Çumralı 30 Eylül’de yaptığı bir konuşmada CHP hakkında birtakım iddialarda bulunmasının üzerine CHP sözcüsü, iddiaların asılsız olduğunu, Çumralı’nın CHP’yi yıpratmak istediğini bunu partisinden ayrılırken yapmaya çalıştığını fakat başaramaması üzerine bu iftiralara tekrar başladığını ve CHP’nin hiçbir zaman sosyalist bir parti olmadığını dile getirmiştir.⁹⁷

Konya, 1969 seçimlerine çok gergin bir propaganda ortamı içerisinde gitmiştir. 1 Ekim’de AP İlçe Başkanı Ali Esnek, Karaman Belediye Başkanı Kemal Kaynaş’ı vurarak öldürmüştür. Karaman Halk Bankasına kredi çekmek için bankaya gelen Ali Esnek, Banka Müdürü Tevfik Büyükbaşla tartışmaya başlamıştır. Banka Müdürü Esnek’e kredi çıkmayacağını ancak bir kişinin senedi imzalaması halinde kredi verileceğini ifade etmiştir. O sırada Belediye Başkanı Kemal Kaynaş’ı bankada gören Esnek, senedi imzalamasını istemiştir. Bu teklifi kabul etmeyen Kaynaş’a silah çeken Esnek tetiğe basıp Kemal Kaynaş’ı orada öldürmüştür.⁹⁸ AP Konya Milletvekili Necati Kalaycı, 1 Ekim’de gazetecilere verdiği demeçte en zor köy yollarının çalışmasını tamamladıklarını bu yüzden Konya halkının

⁹⁴ Çavdar, s. 152.

⁹⁵ Yeni Konya, 12 Ekim 1965, S. 6444, s. 1.

⁹⁶ Yeni Meram, 1 Ekim 1969, S. 5761, s. 1-5.

⁹⁷ Yeni Meram, 1 Ekim 1969, S. 5761, s. 1.

⁹⁸ Rıdvan Bülbül, “Karaman Belediye Başkanını AP İlçe Başkanı Ali Esnek Vurdu”, Yeni Meram, 2 Ekim 1969, S. 5762, s. 1.

hükümetten memnun olduklarını ifade etmiştir. 12 Ekim'deki seçimlere ise AP'nin üç yüz bir milletvekili kazanarak Anayasa'daki anti-demokratik maddeleri kaldıracaklarını bildirmiştir.⁹⁹ Genel seçimlerin propaganda dönemi devam ederken Bozkır'ın Avdan köylüleri 12 Ekim'deki genel seçimlere katılmama kararı olarak köye gelen milletvekili adaylarını da köye almayarak seçimi protesto etmişlerdir. Sadece seçim zamanlarında hatırlandıklarını ve seçim öncesinde vaat edilenleri yerine getirilmediğini ifade etmişlerdir. Köylüler köyün muhtelif yerlerine politikacılar giremez yazılı pankartlar asmışlardır.¹⁰⁰

4 Ekim'de CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit seçim çalışmaları kapsamında Konya'ya gelmiştir. Ecevit'in konvoyunu çok sayıda vatandaş ve partili Cihanbeyli'de önünü kesmişlerdir. Yoğun kalabalığa tepkisiz kalamayan Ecevit, burada kısa bir konuşma yaptıktan sonra tekrar konvoylar halinde şehir merkezinde bulunan Hükümet Meydanı'na doğru yola çıkmıştır. Meydan'a traktör üzerinde giren Ecevit burada yoğun ilgiyle karşılaşmıştır. Kürsüye çıkan Ecevit, burada iktidara yüklenip vatandaştan CHP'ye destek istemiştir. İktidara sermaye düzeni olarak hitap eden Ecevit, bu sermaye düzeninin daha fazla iktidarda kalmaması gerektiğini vurgulayarak CHP'yi tek başına iktidara getirmek halkın elinde olduğunu ve bu bozuk düzene halkın oylarıyla son verileceğini ifade etmiştir. CHP'nin ortanın solu sloganını ve düzenin değişmesi gerektiğini dile getirmesinin sebebi bu isteklerin işçi ve köylü vatandaşlardan geldiğini kendileri sadece aracı olduklarını bunu söyledikleri zaman CHP'nin komünistlikle suçlandığını, bunun haksızlık ve yanlış olduğunu Türkiye'nin gün geçtikçe borçlanma oranının arttığını, derin bir yoksullaşmanın içinde olduğunu, yabancı sermayelerin Türkiye'yi sömürdüğünü, bu durumdan ülkeyi mevcut iktidarın çıkaramayacağını, köklü bir değişiklik için CHP'nin iktidara gelmesi gerektiğini söylemiştir.¹⁰¹

Faruk Sükan, 5 Ekim'de ikinci defa gazetecilere bir demeç vermiştir. AP'nin Konya'da en az on milletvekili çıkaracağını, Türkiye genelinde ise vatandaşların AP'ye olan teveccühleri sayesinde mecliste üç yüz milletvekilini rahatlıkla ulaşacağını, iddia etmiştir. Halk, 12 Ekim'deki seçimin ne kadar kıymetli olduğunu anlamış ve bunun gereğini yapacaklarına inandığını ifade etmiştir.¹⁰² Güven Partisi Genel Başkanı Turhan Feyzioğlu seçim çalışmaları kapsamında 7 Ekim'de Mevlâna Meydanı'nda partisinin düzenlediği açık hava mitinginde konuşmuştur. Feyzioğlu, GP'nin kısa sürede 67 ilde teşkilatlarını kurduğunu

⁹⁹ Yeni Meram, 2 Ekim 1969, S. 5762, s. 1-5.

¹⁰⁰ Yeni Meram, 2 Ekim 1969, S. 5762, s. 1.

¹⁰¹ Nejat Seçen, "Ecevit Düzen Değişikliği İstedi", Yeni Meram, 6 Ekim 1969, S. 5765, s. 1-5.

¹⁰² Yeni Meram, 6 Ekim 1969, S. 5765, s. 1.

ve bütün illerde seçime girmeye hazır olduklarını, kısa sürede bu denli büyümelerinden rakiplerinin rahatsız olduklarını, gittikleri her ilde vatandaşın karşısında alınları ak bir şekilde çıktıklarını ifade etmiştir. GP'nin demokrasiye ve halkın oylarına saygı duyan yeni bir oluşum olduğunu bu oluşumun komünizme karşı olduğunu, komünizmde tanrı ve mülkiyet kavramlarının olmaması nedeniyle zulmün hakim olduğunu, komünizmin Türkiye'de de varlık alanı bulduğunu ve bunları destekleyenlerin tam anlamıyla komünizmi bilmedikleri için destek verdiklerini, bu yapıların Türkiye'ye zarar vereceğini bununla tam teşekküllü mücadele edilmesi gerektiğini ve bunu mevcut iktidarın yapmadığını çare olarak GP'nin iktidara gelmesi gerektiğini ifade etmiştir.¹⁰³

Millet Partisi (MP) Genel Başkan yardımcısı Faruk Önder, 7 Ekim'de genel seçimlerin yaklaşması sebebiyle Iğında bir konuşma yapmıştır. Önder, müftüler ve devletin çeşitli kademelerindeki üst düzey bürokratların ilçelerdeki memurları ve köylerdeki imamları tehdit ederek AP'ye oy vermeleri ve buldukları yerlerde AP propagandası yapmaları için telkinde bulduklarını iddia etmiştir. Önder, memurlara çağrıda bulunup onlara AP'nin memuru olmadıklarını devletin memuru olduklarını dolayısıyla da devlet memurlarının siyaset yapmalarının yasak olduğunu hatırlatmıştır. 1969 genel seçimlerin 'de AP'nin seçimleri kaybedeceğini eğer AP'nin söylediklerini yaparlarsa kanunları çiğnemiş olacaklarının uyarısını yapmıştır.¹⁰⁴

Bu dönemde Konya'dan bir de bağımsız milletvekili adayları olarak çıkan Necmettin Erbakan, 8 Ekim'de gösterişli ve büyük bir açık hava mitingi yapmıştır. Özel olarak getirilen mehter takımının söylediği marşlar ile sokakları dolaşarak miting alanına gelmiştir. Sabahın erken saatlerinde miting alanını dolduran vatandaşlar pankartlarına "*veto edenleri veto edeceğiz, robot değil insan seçelim, doğum kontrolü değil mason ve komünizm kontrolü istiyoruz*"¹⁰⁵ yazıları yazmışlardır.

Miting alanında ilk konuşmayı yapan yazar Mustafa Yazgan olmuştur. Bundan sonra sırayla Hulusi Özkul, Hacı Tevfik Paksoy konuşmuşlardır. Daha sonra kürsüye gelen Erbakan, imanlı Türkiye'nin temelini bu mitingle beraber Konya'da atıldığını dile getirmiştir. Kuvvetli bir Türkiye kurmanın reçetesini tarif edip büyük şehirlerdeki fabrikaları Orta Anadolu'daki şehirlere yayılması gerektiğini, Türkiye'yi yabancı sermayenin inisiyatifine bırakmadan kendi milli sermayemizin oluşması gerektiğini vurgulamıştır. Konya'da seçim

¹⁰³ Yeni Meram, 8 Ekim 1969, S. 5767, s. 1-5.

¹⁰⁴ Yeni Meram, 8 Ekim 1969, S. 5767, s. 1-5.

¹⁰⁵ Yeni Meram, 9 Ekim 1969, S. 5768, s. 1.

çalışmaları kapsamındaki gözlemlerini aktararak gübreyi taksitle alan köylülerin olduğunu ve Türk köylüsünün bunu hak etmediğini, iktidara gelmesi halinde köylünün birikmiş bütün sorunlarını çözeceğinin vadini vermiştir. Ayrıca kendisinin ve ekibinin ana prensipleri iman ve hak yolu olduğunu, komünizm ile masonların ülkeden temizlenmesi gerektiğini vurgulayıp Fizik, kimya ve matematik gibi ilimlerin ilk alimlerinin Müslümanlardan çıktığını hatırlatmış, son olarak ta imam hatip ve kuran kurslarının kendi iktidarları döneminde kolaylıkla açılacağına sözünü vermiştir.¹⁰⁶ GP ise 8 Ekim'de Akşehir'de seçim çalışmaları kapsamında belediye düğün salonunda Genel Başkanın da katılımıyla bir toplantı düzenlemiştir. Genel Başkan Turhan Feyzioğlu'nun konuşması esnasında salondaki CHP'lilerin hoşuna gitmeyecek sözler söylemesinin üzerine CHP ilçe yöneticilerinin de karşılık vermesi sonucunda salonda aniden kavga çıkmıştır. Çevredekilerin ve polis müdahalesinden sonra taraflar ayrılmıştır. Tarafların birbirlerinden şikayetçi olmaması sebebiyle herhangi bir adli işlem yapılmamıştır.¹⁰⁷ Genel seçimlere son iki gün kala Başbakan Süleyman Demirel Konya'da büyük ve gösterişli bir açık hava mitingi yapmıştır. Kulu ilçesinde Demirel'i karşılayan Konyalılar başbakanın gelmesi şerefine deve kurban etmişler ve arabasına kan sürmüşlerdir. Kulu'da kısa bir konuşma yaptıktan sonra binin üzerinde araba konvoyu ile merkezdeki Mevlâna Meydanı'na gelinmiştir.¹⁰⁸

Demirel, konuşmasının ilk kısmında milletin kendilerine verdiği iktidar emanetini şerefle ve layıkıyla sürdürdüklerini, AP iktidarı döneminde Türkiye'nin geliri dolayısıyla da halkın refah seviyesini artırdıklarını ve ülkenin önünü açan bir parti olduklarını ifade etmiştir. Geçmiş dönemdeki hükümetler halktan oy alana kadar halka değer verdiklerini, sonrada halkının yüzüne bile bakmadıklarını hatta kendilerini halkın üzerinde gördüklerini, artık eli sopalı olma devrinin bittiğini yeni bir devrin başladığını, Hükümet Meydanlarında gösteri ve protesto yapanlara karışılmayacağını vadini vermiştir. Ayrıca din ve vicdan özgürlüğünü ilk kez AP'nin savunduğunu AP koltuk meraklısı bir parti olmadığını, milletin hakkını ve hukukunu korumak için canla başla çalıştıklarını ifade eden Demirel, konuşmasının ikinci kısmında Konya'ya yapılan hizmetlerden tek tek bahsetmiştir. Konya'ya mutlaka Selçuk Üniversitesi'nin kurulacağını ve ilk fakültesinin ise şubat ayı içerisinde açılacağını müjdesini veren Demirel, Konyalılara Üniversite açılınca öğrenci hareketlerinden korkulmaması ve çocuklara kızılmaması gerektiğini tembihlemiştir. Başbakan son olarak Konyalılardan destek

¹⁰⁶ Yeni Meram, 9 Ekim 1969, S. 5768, s. 5.

¹⁰⁷ Yeni Meram, 9 Ekim 1969, S. 5768, s. 1.

¹⁰⁸ Yeni Meram, 11 Ekim 1969, S. 5770, s. 1.

isteyip büyük Konya mitingini bitirmiştir.¹⁰⁹ Konya’da AP’nin açık hava mitinginden sonra başka bir miting gerçekleşmemiş olup seçim yasakları başlamıştır. Partilerin aldıkları oy oranları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

	AP	CHP	GP	MP	MHP	TİP	YTP	ERBAKAN
MERKEZ	27638	11020	4852	3223	2241	620	373	11412
AKŞEHİR	9243	4437	1245	419	181	544	105	155
BOZKIR	6459	243	1565		583	456	102	1169
CİHANBEYLİ	6631	3697	1581	506	312	267	78	472
DOĞANHİSAR	2801	946	483		59	47	41	968
EREĞLİ	13811	7297	1147		545	703	143	782
ERMENEK	7905	4033	840	596	333	594	103	129
ILGIN	6376	2730	3036	235	146	146	85	374
KADINHANI	3520	1426	1905	254	229	70	39	451
KARAMAN	12503	6432	2565	1057	453	641	176	817
KARAPINAR	3439	3863	915	543	143	186	61	195
KULU	5447	1469	1402	517	82	93	63	461
SARAYÖNÜ	3714	1239	1021	132	223	74	38	231
SEYDİŞEHİR	6726	2305	470	206	247	171	79	327
YUNAK	3540	2205	1250	705	674	332	69	646
BEYŞEHİR	13910	2988	3516	638	909	245	1039	1302
ÇUMRA	810	2751	1775	1294	834	167	128	1206
HADİM	4178	1819	890	863	750	182	63	415 ¹¹⁰

¹⁰⁹ Yeni Meram, 11 Ekim 1969, S. 5770, s. 5.

¹¹⁰ Yeni Meram, 14 Ekim 1969, S. 5772, s. 1-5.

Bu sonuçlara göre Konya 1969 genel seçimlerinde AP 9, CHP 4, GP 2, bağımsız 1 olmak üzere toplamda 16 milletvekili çıkarmıştır. Milletvekili seçilenlerin isimleri şunlardır: AP'den Faruk Sükan, Bahri Dağdaş, Ethem Kılıçoğlu, Necati Kalaycıoğlu, Yılmaz Öztuna, Baha Müderrisoğlu, Kubilay İmer, Özer Ölçmen ve Sezai Ergun'dur CHP'den Mustafa Üstündağ, İrfan Boran, Sadi Koçaş ve Orhan Okay'dır. GP'den İhsan Kabadayı ve Vefa Tanır'dır. Bağımsız milletvekili seçilen ise Necmettin Erbakan'dır. Seçime katılan diğer partilerden Millet Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Yeni Türkiye Partisi ve Türkiye İşçi Partisi bu seçimde milletvekili çıkaramamışlardır.¹¹¹ AP'den milletvekili seçilen Kubilay İmer seçim sonuçlarını değerlendirmiştir. İmer, kazanılan bu başarının herkesin zaferi olduğunu, yarınların Türkiye'sini halkla birlikte milli birlik çerçevesi içinde kuracaklarını, bu dönemde de eser hizmeti vereceklerine söz vermiştir. Ayrıca seçmenlerin AP'ye gösterdikleri teveccühten dolayı teşekkür etmiştir.¹¹² Seçim sonuçlarını değerlendiren bir başka isim ise Necmettin Erbakan'dır. Erbakan, genel seçimlerin sağın üstünlüğüyle sonuçlanmasından memnun olduklarını ve ileride parti kuracaklarının sinyalini vermiştir. Odalar Başkanlığı görevini sürdürürken uğradığı haksızlığa değinen Erbakan, bu sorunlarla mecliste mücadele edeceğini ifade etmiştir. Ayrıca bağımsız milletvekili seçilmesine destek olan Konya halkına teşekkür etmiştir.¹¹³

1.2.4.1973 Genel Seçimleri Öncesi Siyasi Partilerin Faaliyetleri ve Seçim Sonuçları

Tarihe "12 Mart muhtırası" olarak gecen 12 Mart 1971 muhtırasının ardından Demirel hükümeti istifa etmiş ve ordunun siyasi yaşamı kontrol ettiği bir dönem başlamıştır. CHP ve AP'nin adaylığı üzerinde anlaşma sağladığı Fahri Korutürk'ün 6 Nisan 1973'te Türkiye Cumhuriyeti'nin altıncı Cumhurbaşkanı seçilmesinin ardında 14 Ekim 1973 tarihinde genel seçim kararı alınarak sivil siyasete geri dönmüştür. 1973 yılındaki genel seçimlere yeni genel başkan ile giden CHP seçim çalışmalarını 1972 yılındaki genel başkanlık değişiminin hemen arkasından başlatmıştır. Bu dönemde sağın üç büyük partisi AP, MSP ve DP ayrı ayrı seçimlere girmiştir.¹¹⁴ Buna göre ilk mitingini Mevlâna Meydanı'nda 6 Ekim'de Genel Başkan Alparslan Türkeş'in katılımıyla Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) gerçekleştirmiştir. Mitingin açılış konuşmasını İl Başkanı Recep Binatlı yapmıştır. Daha sonra milletvekili adayları sırayla kısa bir konuşma yaptıktan sonra kürsüye çıkan Türkeş, tarihten örnekler vererek hiçbir devletin parasızlıktan ve işsizlikten yıkılmadığını, ancak yıkılan devletlerin

¹¹¹ Yeni Meram, 14 Ekim 1969, S. 5772, s. 1.

¹¹² Yeni Meram, 14 Ekim 1969, S. 5772, s. 1-4.

¹¹³ Yeni Meram, 14 Ekim 1969, S. 5772, s. 1-4.

¹¹⁴ Suna Kili, *1960-1975 Döneminde Cumhuriyet Halk Partisinde Gelişmeler*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1976, s. 367.

ortak noktasının milli birliğini ve ülküsünü kaybetmeleri olduğunu iddia etmiştir. Türkeş, Atatürk'ten sonra gelen bütün iktidarları suçlayarak ülkenin menfaatleri için çalışmadıklarını tek amaçlarının kendi ceplerini doldurmak olduğunu savunmuştur. Bu söylediklerini uluslararası verilere dayandırarak Yunanistan, Bulgaristan ve Yugoslavya gibi devletlerin Osmanlı'nın himayesinden ayrılmış olmalarına rağmen Türkiye'den daha ileri bir konumda olduklarını, kişi başına düşen milli gelir Türkiye'de 350 dolar iken Yunanistan'da 1250, Bulgaristan'da 1000, Yugoslavya'da 1000 dolar olduğunu, bu konuyu yurttaşlar tarafından ülkeyi yönetenlerden hesap sorulması gerektiğini ifade etmiştir. Türkeş'e göre Türkiye'yi bekleyen bir başka tehlikenin ise komünizm olduğunu, seçilmeleri halinde komünizmle mücadele edeceklerinin sözünü verdikten sonra konuşmasını bitirmiştir. Kürsüden inmeden önce Türkeş'e kuran, bayrak ve kılıç hediye edilmiştir.¹¹⁵

Açık havada gerçekleşen ikinci büyük mitingi Milli Selamet Partisi, Mevlâna Meydanı'nda 7 Ekim'de gerçekleştirmiştir. 12 Mart muhtırasından sonra kapatılmasına karar verilen Milli Nizam Partisi ve bu partiye gönül verenler tarafından MNP'nin devamı olarak Milli Selamet Partisi (MSP) kurulmuştur. Bir önceki seçimde bağımsız Konya milletvekili seçilen Necmettin Erbakan bu kez MSP çatısı altında seçime girecektir. Erbakan, 1973 seçimleri için kişilerin değil ideolojilerin yarıştığını iddia etmiştir.¹¹⁶

Yeniden büyük Türkiye ismini verdikleri bu mitinge katılım oldukça yoğundur. Miting önce İstiklal Marşı okunmasıyla başlamış ardından ilk konuşmayı Erzurum milletvekili adayı Korkut Özalp yapmıştır. Ardından Konya milletvekili adayları miting alanındaki topluluğa tanıtılmıştır. İkinci konuşmayı MSP Genel Başkanı Süleyman Arif Emre yapmıştır. Emre, konuşmasında hükümeti ve muhalefet partilerini eleştirerek ortak pazarcı partiler olduklarını bu partiler ve partileri destekleyenlerin öldükten sonra hesap veremeyeceklerini iddia etmiştir. En son konuşmayı yapmak için kürsüye gelen Konya Milletvekili Necmettin Erbakan, Türkiye'nin milli kalkınma yapması gerektiğini, bu bağlamda yerli ve milli fabrikalar kurup burada yerli uçak yapılması gerektiğini ifade eden Erbakan, daha sonra partisinin iktidara gelmesi halinde neler yapacaklarını anlatmıştır. Ardından sözü MSP getirerek partiye olan güvenin her geçen gün arttığını, on beş günde beş yüz bin üye sayısına ulaşarak toplamda bir milyon üyelerinin olduğunu ifade edip genel seçimlerde partisine destek istemiştir. Daha sonra miting olaysız bir şekilde dağılmıştır.¹¹⁷

¹¹⁵ Yeni Konya, 6 Ekim 1973, S. 9635, s. 1-5.

¹¹⁶ Nazife Karakaya, *12 Mart 1971'den 12 Eylül 1980'E Konya'da Siyasi Hayat*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2020, s. 41.

¹¹⁷ Yeni Konya, 8 Ekim 1973, S. 9636, s. 1-5.

MSP'nin bu gösterişli mitingini AP'li Mehmet Varışlı sert bir şekilde eleştirmiştir. Varışlı, Erbakan'ı dini siyasete alet etmekle suçlamış ve bu mitingın başka yerde yapılmasını istemiştir.¹¹⁸ Genel seçimler öncesi AP, Konya'da ön seçim yaparak milletvekili adaylarını bu şekilde belirleyeceğini ilan etmiştir. Bu sonuçlara göre, *Oğuz Atalay, Baha Müderrisoğlu, Nadir Haranioğlu, Hasan Avşar, Şevket Şeker, Süleyman Tanrıkulu, Mehmet Karacan, Mekki Keskin, Tahir Çelik, Ziyaettin İzerdem, Tuncer Tuncay, Sait Yücesoy, Mehmet Akzambak, Necmi Aşçı, Sezai Ergun ve Bahattin Güney*¹¹⁹ listeye girmiştir.

Ardından Konya'daki üçüncü büyük mitingi AP düzenlemiştir. Genel Başkan Süleyman Demirel seçim çalışmaları kapsamında önce Afyonkarahisar'a uğramış ardından 8 Ekim'de Konya'ya gelerek Mevlâna Meydanı'nda partisinin düzenlediği açık hava mitinginde konuşmuştur. Demirel'in seçim otobüsü şehrin girişinde bekleyen halk tarafından kesilmiş yoğun kalabalık nedeniyle saat 15'de planlanan miting 17'de başlamıştır.¹²⁰ Kürsüye çıkan Demirel, hükümeti eleştirip ülkenin sorunlarını çözecek bilgi ve birikime sahip olmadıklarını, sorunların temelinde huzura duyulan ihtiyacın olduğunu, bunu da parlamentoda çıkan sonuca herkesin saygılı olması halinde geçekleşeceğini, parlamentonun üstünlüğü kabul edilmesi sonucunda yurttaşların da iradesi güvence altına alınmış olmasından dolayı huzur ve güvencenin geleceğini böylece yeniden kalkınma sağlanacağını ifade etmiştir. Sosyal refahında ülkedeki milli ve yerli kaynaklarla desteklenerek sürekli kılmak gerektiğini AP'nin yurttaşlara hayal satmadığını hangi icraatı yerine getirirlerse bunu halka duyurduklarını ifade etmiştir. Bir saatten fazla kürsüde kalan Demirel, iftar saatinin yaklaşması sebebiyle son olarak AP'ye destek isteyip konuşmasını bitirmiştir. Ardından AP İl Başkanlığı, Demirel'in gelmesi sebebiyle Alaeddin düğün salonunda iftar yemeği vermiştir. Yemeğe iştirak eden Demirel yemekten sonra Konya'dan ayrılmıştır.¹²¹

Güven Partisi de ilk açık hava mitingini 8 Ekim'de Genel Başkan Turhan Feyzioğlu'nun katılımıyla Mevlâna Meydanı'nda yapmıştır. Kürsüye ilk çıkan Feyzioğlu, seçimlerin zamanında yapılması için GP'nin çaba gösterdiğini ve çabaları sonucunda seçimlerin zamanında yapılmasından memnun olduklarını ifade etmiştir. GP'nin her zaman hükümetin yanında olduğunu hükümet ile beraber dar gelirli yurttaşlar için birlikte çalıştıklarını, Avrupa'ya giden yurttaşların tekrar ülkelerine dönmesini sağlayacaklarını ve oralardaki fabrikaların aynısını Türkiye'de kuracaklarının vadini vermiştir. Daha sonra

¹¹⁸ Karakaya, s. 42.

¹¹⁹ Karakaya, s. 37-38.

¹²⁰ Yeni Konya, 9 Ekim 1973, S. 9637, s. 1.

¹²¹ Yeni Konya, 9 Ekim 1973, S. 9637, s. 5.

kürsüye milletvekili adayları Vefa Tanır ve İhsan Kabadayı çıkararak kısa birer konuşma yaptıktan sonra miting olaysız bir şekilde dağılmıştır.¹²² DP'de ön seçim yaparak adaylarını belirlemiştir. Listeye giren isimler şunlardır: *Faruk Sükan, Necati Kalaycıoğlu, Özer Ölçmen, Bahri Dağdaş, Muzaffer Demirtaş, Hamza Gür, Mehmet Ertay ve Kubilay İmer'dir.*¹²³

Propaganda döneminin son mitingini Demokratik Parti, 11 Ekim'de Mevlâna Meydanı'nda Genel Başkan Ferruh Bozbeyli'nin katılımıyla gerçekleştirmiştir. Kalabalık bir grup tarafından şehrin girişinde karşılanan Genel Başkan, buradan konvoylar eşliğinde gecikmelide olsa miting alanına gelmiştir. Kürsüde ilk konuşmayı Belediye Başkanı Yılmaz Kulluk yapmıştır. Kulluk, konuşmasının ilk bölümünde belediyenin yatırımlarından ve bitmiş projelerden bahsetmiştir. Konuşmasının ikinci bölümde oyların bölünmemesi için DP'ye destek ve oy istemiştir.¹²⁴ İkinci konuşmayı yapmak için kürsüye gelen eski Başbakan Adnan Menderes'in en küçük oğlu Aydın Menderes, 1960 yılında Demokrat Parti'nin zorla kapatıldığını ama 1970 yılında Demokratik Parti olarak tekrar doğduğunu ve 1973 genel seçimlerinde tekrar iktidar olacaklarının vaadini vermiştir. Menderes'in konuşması sık sık alkışlar ve sloganlar ile kesilmiştir. Halk, Menderes'e yoğun ilgi göstermiş ve kürsüden inmesini istememiştir. Son konuşmayı yapmak için kürsüye çıkan Genel Başkan Ferruh Bozbeyli, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yaşanan siyasi krize değinerek AP ve CHP'yi eleştirmiştir. Ardından DP'nin asli görevi devletin her kademesinde adaleti tesis etmek ve yurttaşların huzurunu sağlamak olduğunu ifade etmiştir.¹²⁵

14 Ekim'deki Genel ve Cumhuriyet senatosu seçimlerine Konya'da CHP, DP, AP, MSP, GP, MHP ve MP katılmıştır. Partilerin hepsi kendilerinin Konya'da daha güçlü olduğunu iddia etmiştir. Öyle ki MSP'nin en az yedi milletvekili çıkaracağını, CHP'nin 6, AP'nin 6, DP'nin ise 4 milletvekili çıkaracaklarını katıldıkları her programda dile getirmişlerdir. Bu kadar çok partinin seçimlere girmesi bütün Genel Başkanları oyların bölünme riskine karşı korkutmuştur.¹²⁶ 13 Ekim Cumartesi saat on sekiz itibariyle seçim yasakları başlamıştır. Propaganda dönemin de Konya'da partiler arasında herhangi bir kavga gerçekleşmemiştir. Partilerin merkezde ve ilçelerde aldıkları oy oranları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

¹²² Yeni Konya, 9 Ekim 1973, S. 9637, s. 1-5.

¹²³ Karakaya, s. 40-41.

¹²⁴ Yeni Konya, 12 Ekim 1973, S. 9640, s. 1.

¹²⁵ Yeni Konya, 12 Ekim 1973, S. 9640, s. 5.

¹²⁶ Yeni Konya, 13 Ekim 1973, S. 9641, s. 1-5.

	DP	CHP	MSP	AP	GP	MHP	MP
MERKEZ	38832	15432	24482	8884	5564	3551	729
AKŞEHİR	3960	5653	2464	3835	2278	945	738
DOĞANHİSAR	1985	1310	796	781	643	120	110
ILGIN	1900	2064	1586	2166	7415	208	112
KADINHANI	2552	1694	1441	1200	1227	117	46
SARAYÖNÜ	1399	1120	1113	2544	1428		
BEYŞEHİR	6620	2830	2900	4268	4830	1846	
CİHANBEYLİ	3700	5180	2300	2560	1050		
YUNAK	3379	1528	2168	993	1500	525	143
KULU	1510	2283	2884	2181	1401		
EREĞLİ	14205	9172	1823	4085	511	1025	205
KARAPINAR	3681	4840	621	827	916	617	148
KARAMAN	11836	6989	3421	8656	1569	1199	274
ÇUMRA	6803	2922	3100	2070	1544	176	
ERMENEK	4185	3749	2070	4130	484	451	163
BOZKIR	5084	2941	1942	1507	813	851	264
HADİM	2869	1429	2423	892	450	620	100
SEYDİŞEHİR	7001	3886	1140	1326	279	627	122 ¹²⁷

Elde edilen bu sonuçlara göre Konya’da 1973 genel seçimlerinde DP 6, CHP 4, MSP 3, AP 2, GP 1 milletvekili meclise göndermeye hak kazanmıştır. Seçimlere katılım oranı ise %65’dir.¹²⁸ Milletvekili seçilenlerin isimleri şunlardır: DP’den Faruk Sükan, Bahri Dağdaş, Özer Ölçmen, Necati Kalaycıoğlu, Muzaffer Demirtaş, Kubilay İmer’dir. CHP’den Mustafa Üstündağ, İsmet Yaylalı, Ali Kökbudak, Hüseyin Keçeli’dir. MSP’den Necmettin Erbakan, Reşat Aksoy, Şener Battal’dır. AP’den Kemalettin Gökakın, Oğuz Atalay’dır. GP’den ise sadece Vefa Tanır’dır.¹²⁹ AP, Konya’da 1973 seçimlerinde hüsrana uğramıştır. Bir önceki

¹²⁷ Yeni Konya, 17 Ekim 1973, S. 9644, S. 1.

¹²⁸ Suad Abanazır, “Konya’da Secim Sonuçları”, Yeni Konya, 17 Ekim 1973, S. 9644, s. 1.

¹²⁹ Yeni Konya, 17 Ekim 1973, S. 9644, s.1.

1969 genel seçimlerinde 16 milletvekilinden 9'unu kazanan AP'nin bu seçimlerde sadece 2 milletvekili kazanmıştır. Bunu en önemli sebebi şüphesiz ki DP'nin 1970'de kurulup 1973 seçimlerine güçlü kadrolarla seçime katılmasıdır. DP, Konya'da diğer illerde gösteremediği kadar başarı göstermiştir. Bu başarının mimarları arasında AP'den Belediye Başkanlığı yapmış olan Yılmaz Kulluk'ta vardır. Kulluk AP'den istifa ederek DP'ye katılmıştır. 1973 seçimlerinde DP'nin Konya'da birinci parti olarak çıkması için bütün imkanlarını kullanmıştır. Ayrıca DP'nin kurucularından ve parti sözcüsü olan Faruk Sükan'da Konyalıdır. Bir diğer önemli hususta 1973 seçimlerine MSP'nin katılmış olmasıdır. Bir önceki genel seçimlere Konya'dan bağımsız milletvekili seçilen Necmettin Erbakan bu seçimlerde MSP çatısı altında seçimlere katılmıştır. Erbakan'ın gayretleri sonucunda MSP üç milletvekili çıkarmayı başarmıştır. İstanbul'da da üç milletvekili çıkartan MSP başka hiçbir ilde üç milletvekili çıkaramamıştır. Böylece Konya'da hem DP hem de MSP'nin beklenmedik sonuç elde etmesi neticesinde AP hezimete uğramıştır.¹³⁰

Konya'dan birinci parti çıkan DP'nin İl Başkanı Mustafa Öncel, seçim sonuçlarından elde edilen başarıyı Konyalıların maneviyatına bağlayarak bu neticeden memnuniyetini dile getirmiştir. DP'nin kurulma aşamasına dikkat çeken Öncel, parti üst düzey birkaç insanın girişimiyle değil alt kademedeki yurttaşların teşebbüsüyle başlayan halk hareketi neticesinde kurulan bir parti olduklarını ifade etmiştir. CHP İl Başkanı Mustafa Çağlar, CHP'nin bir önceki genel seçimlerine oranla oylarını artırdığını lakin bu sonuç milletvekilinin artmasına sebep olmadığını, Konya'da CHP'ye karşı kirli bir propaganda yürütüldüğünü, diğer illerde başarı sağladıklarını bunun neticesinde birinci parti olarak çıktıklarını bu durumdan mutlu ve umutlu olduklarını ifade etmiştir.¹³¹

1.2.5. 1977 Genel Seçimleri Öncesi Siyasi Partilerin Faaliyetleri ve Seçim Sonuçları

Ülke genelinde artan sağ-sol çatışmasının 1975 yılında kurulan Milliyetçi Cephe hükümeti de önünü kesememiştir.¹³² Cumhuriyet tarihinin en önemli seçimlerinden biri olan 1977 seçimlerinin propaganda dönemi başlamıştır. Bu göre CHP Konya senatörü Erdoğan Bakkalbaşı 20 Mayıs 1977 gününde Seydişehir'de seçim startını vermiştir. Bakkalbaşı, buradan hükümete yüklenerek iktidarın Seydişehir'i ihmal ettiğini, merkezi bütçeden yeterince yardım ve kredi imkânı sağlanamamasından dolayı geri kaldığını, her seferinde köylülerin ve işçilerin küçük düşürüldüğünü, seçim zamanları dışında Seydişehir'e AP'den

¹³⁰ Yeni Konya, 17 Ekim 1973, S. 9644, s. 5.

¹³¹ Yeni Konya, 17 Ekim 1973, S. 9644, s. 5.

¹³² Sina Akşin, Cemil Koçak, Hikmet Özdemir, Korkut Boratav, Selahattin Hilav, Murat Katoğlu, Ayla Ödekan, *Yakınçağ Türkiye Tarihi 1*, MMP Baskı tesisleri, İstanbul, 1989, s. 273-275.

hiçbir kimsenin gelmediğini, çare olarak CHP'nin tek başına iktidara gelmesi gerektiğini ifade edip destek istemiştir.¹³³ GP, 1977 genel seçimlerinin propaganda döneminde diğer partilerden farklı bir yol izlemiştir. Seçim çalışmalarına erkenden başlayan GP, milletvekili adayları seçim çalışmaları kapsamında ilçe ve köy meydanlarında açık ve kapalı mitingler yerine seçmenlerin işyerlerini ve evlerini ziyaret ederek vaatlerini anlatmışlardır. Neden böyle bir yöntem izlediklerini Faruk Önder, şu şekilde ifade etmiştir: *“Bizler memleket çocuklarıyız yaptığımız hizmetleri kefaleti altında bıraktığımız sevgi ve dostluklarla bu işi sürdürüyoruz her misafire kapımız açık olduğundan çekinmeden dostlarımızın kapısını çalıp ziyareti uygun bulmaktayız.”* Bu yöntemin seçmene daha samimi geleceğini düşündükleri için seçmişlerdir.¹³⁴ MHP, seçim çalışmaları kapsamında 21 Mayıs'ta büyük bir miting organize etmiştir. Genel Başkan Alparslan Türkeş, miting için Konya'ya geleceği esnada taraftarları tarafından konvoyunun önü Kayacık'ta kesilmiştir. Türkeş'in gelmesi şerefine burada kurbanlar kesilip davul-zurna çalınmıştır. Burada birkaç saat vakit geçirdikten sonra merkezdeki miting alanına gelmiştir. Mitingde Türkeş ile birlikte MHP Konya milletvekili adaylarından Adnan Koçbeker, Agah Oktay Güner, İhsan Kabadayı, İbrahim Metin, şair Necip Fazıl Kısakürek ve gazeteci Taha Akyol'da katılmıştır.¹³⁵

Sahneye ilk çıkan Kısakürek, buradan solcuları kastederek özetle şunları söylemiştir. Birileri işçi hakları, insan hakları, özgürlük gibi kelimeleri ezberleyip bu kelimelerin arkasına sığınıp kitleleri isyana ve devrim yapmaya sürüklediğini iddia ederek bunların boşa gayret olduğunu, bu söylemleri benimseyen partilerin Avrupa yapısına mensup olduklarını, parti seçerken derinlemesine düşünüp analiz yapılması gerektiğini bu bağlamda MHP'nin hiçbir yanlışı olmadığını, Müslümanlar ve Türkler için doğru adresin MHP olduğunu ifade etmiştir.¹³⁶ Ardından sahneye gelen Türkeş, MHP'nin insanlığa yol gösterici olduğunu, dünyevi hırslara kaptırılmaması gerektiğini esas olanın hak yolu, hakikat yolu olan MHP'de birleşilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Türkeş, demokrasi, eşitlik ve hürriyet gibi kavramları savunanların aslında kendi çıkarları için bunları öne sürdüklerini, Türk milletinin içine düştüğü bunalımdan sadece milliyetçilerin çıkarabileceklerini, Türkiye'de ilk defa Kuran-ı Kerim'in ortaokulda ders kitabı olarak kullanılmasını sağlayacaklarını ve İmam Hatip lisesinden mezun olan öğrencilerin üniversitelere girme hakkını MHP olarak getireceklerinin sözünü vermiştir.¹³⁷ Haftalardır yurt gezisinde olan Başbakan Süleyman Demirel, 26 Mayıs

¹³³ Yeni Konya, 20 Mayıs 1977, S. 10739, s. 1.

¹³⁴ Yeni Konya, 20 Mayıs 1977, S. 10739, s. 5.

¹³⁵ Yeni Konya, 21 Mayıs 1977, S. 10740, s. 1.

¹³⁶ Yeni Konya, 23 Mayıs 1977, S. 10741, s. 1.

¹³⁷ Yeni Konya, 23 Mayıs 1977, S. 10741, s. 5.

1977'de Konya'ya gelmek üzere Ankara'dan yola çıkmıştır. Konyalılar Demirel'i Kızılviran'da karşılamışlardır. Buradaki yoğun kalabalık Demirel'in gelmesi şerefine kurbanlar kesmiştir. Burada kısa bir konuşma yapan Demirel, beraberinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selahattin Kılıç, Genel Başkan Yardımcısı Sadettin Bilgiç ve çok sayıda milletvekili ile birlikte saat 18.00'de Mevlâna Meydanı'na gelmiştir.¹³⁸ Kûrsüye çıkan Demirel, buradan Bülent Ecevit'e yüklenerek kesinlikle CHP'nin iktidara gelmemesi gerektiğini, Ecevit kendi hırsı için ülkeyi Kıbrıs konusunda savaşın eşiğine getirdiğini, Türkiye'yi böyle bir maceraya sürüklediği için hesap vermesi gerektiğini ifade etmiştir. Demirel, ardından MSP'ye yüklenmiş millî görüşü temsil eden partinin komünistlerle koalisyon kurmasının sebebi Erbakan'ın kendi çıkarlarını korumak olduğunu söylemiştir. Demirel, üçüncü olarak diğer muhalif partilere yüklenerek bu partilerin seçimi kazanmak gibi bir derdinin olmadığını, amaçlarının AP'den oy eksiltmek olduğunu, iktidara yakın iki partinin olduğunu, AP'nin ülkeyi büyütme istediğini CHP'nin ise ülkeye komünizmi getirmek istediğini iddia etmiştir. Demirel, CHP'nin ülkenin kalkınmasında hiçbir faydasının olmadığını Türkiye'deki bütün yatırımları DP ve AP hükümetlerinin yaptığını, CHP'nin tek derdinin ülkeye komünizmi getirmek olduğunu ifade etmiştir. Yağmurun şiddetini artırması sonucunda konuşmasını bitirmek zorunda kalan Demirel, gece saatlerinde Konya'dan ayrılmıştır.¹³⁹

Yurt gezisinde olan CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, Demirel'den bir gün sonra ilk defa kara yoluyla değil uçakla Konya'ya gelmiştir. Ecevit, beraberinde Ali Topuz, Recai İskenderoğlu, Uğur Alacakaptan ile miting alanına gelmiştir. Ecevit buradan AP hükümetine yüklenerek yurttaşları birbirine düşürdüğünü AP kuruluşundan itibaren işçinin ve köylünün sırtına ekstradan vergi yüklediğini, bu sayede zengin ile yoksul arasındaki farkın açıldığını, hükümetin iktidarda olduğu süre zarfında sürekli kardeş kavgalarını körüklediğini ve bu sayede iktidarda kalma süresini uzattığını ifade etmiştir. Ecevit konuşmasının ikinci kısmında MSP ve MHP'yi eleştirmiştir. Ecevit, MSP'yi kastederek bu partinin orta çağda geçerli olan kavram ve ilkeleri 1977 Türkiye'sinde uygulamaya çalıştıklarını, MHP ise ruhen Orta Asya'da yaşadıklarını gerçekçi olmayan turan birliğini kurmaya çalıştıklarını bu zihniyette olan partilerin Türkiye'ye yarar getiremeyeceğini ifade etmiştir.¹⁴⁰ GP Konya İl Başkanlığı ise 30 Mayıs 1977'de açık hava mitingi düzenlemiştir. Mitinge katılan Genel Başkan Turhan Feyzioğlu, miting alanından partisinin vaatlerini sıralarken GP'nin yurttaşlardan oy alabilmek

¹³⁸ Yeni Konya, 27 Mayıs 1977, S. 10745, s. 1.

¹³⁹ Yeni Konya, 27 Mayıs 1977, S. 10745, s. 5.

¹⁴⁰ Yeni Konya, 28 Mayıs 1977, S. 10746, s. 1-5.

için hayali söylemlere ve yalana asla başvurmadıklarını, GP'nin her zaman ve her koşulda işçilerin, köylülerin ve haksızlığa uğrayan her kim varsa onun yanında olduğunu GP'nin zor günlerin partisi olduğunu, Türkiye'yi bölmek isteyenlerin olduğunu ancak buna izin vermeyeceklerini dile getirip bu zor günlerin geçeceğini ifade ettikten sonra konuşmasını bitirmiştir.¹⁴¹ 1977 genel seçimleri Türkiye'nin en gergin seçimlerinden birisi olmuştur. Bu seçimde de silahlar konuşmuş ve bir kişi hayatını kaybetmiştir. Beyşehir ilçesine bağlı Yenidoğan köyünde MSP ilçe örgütü köyde hem seçim çalışmaları hem de kahvehanede yurttaşlara film gösterimi sunduğu sırada AP Beyşehir ilçe örgütü üyeleri kahvehaneye gelip, seçim propagandası yapması üzerine iki grup birbirine girmiştir. Kavga esnasında MSP Belediye Başkanı'nın yeğeni Abdullah Altıntepe vurularak olay yerinde ölmüştür.¹⁴² CHP Konya İl Yönetim Kurulu, Ecevit'in 27 Mayıs 1977'de Konya'da gerçekleştirdiği açık hava mitinginde alınan güvenlik önlemleri için güvenlik güçlerine teşekkür bildirgesi yayınlamışlardır. Bildiriye göre Konya Vali Vekili Ömer Haliloğlu'na, Emniyet Müdürü Muharrem Bartın'a, Türk Silahlı Kuvvetlerine ve mitingde canla başla çalışan temizlik görevlilerine ayrı ayrı teşekkür edilmiştir.¹⁴³ Bir basın bildirisi de MSP'den gelmiştir. MSP Konya İl Başkanlığı can güvenliklerinin olmadığını bildiren bildiride AP ve MHP, MSP'nin büyümesini kabullenemediğini iddia ederek Ermenek ilçesinin Sarıveliler kasabasında AP ve MHP ilçe örgütü üyeleri tarafından cami avlusunda dövülen MSP üyelerinin uğradığı saldırıyı kanıt olarak göstermiştir.¹⁴⁴

1977 genel seçimlerinin Konya'daki son mitingini MSP yapmıştır. MSP İl Başkanlığı Mevlâna Meydanı'na kurdukları kürsüde önce MSP Konya milletvekili adayları tanıtılıp ardından adaylar sırayla söz alıp kısa bir konuşma yapmışlardır. Kürsüye en son çıkan Genel Başkan Necmettin Erbakan, 1977 genel seçimlerinin çok önemli olduğunu, yeni bir devrin başlangıcı olacağını, MSP'nin 67 ilde sandıklardan birinci parti olarak çıkacaklarını ve hükümeti tek başlarına kuracaklarının vaadini vermiştir. Erbakan, konuşmasının ikinci kısmında önceki dönem iktidarları eleştirip köylerin ve kasabaların su, elektrik ve yol sorunlarını çözemediklerini sadece seçim zamanları işçi ve köylülerin sorunlarını dinlediklerini, seçimi kazandıklarında bir daha köylere uğramadıklarını, şimdiye kadar gelen hükümetlerin hepsi Avrupa'yı örnek aldıklarını ve vatandaşların Kuran okumalarının engellendiğini iddia etmiştir. Erbakan, konuşmasının üçüncü kısmında ise MSP iktidar olduktan sonra Türkiye kendi motorunu kendisinin yapacağını, organize sanayi bölgelerini

¹⁴¹ Yeni Konya, 30 Mayıs 1977, S. 10747, s. 1.

¹⁴² Yeni Konya, 30 Mayıs 1977, S. 10747, s. 3.

¹⁴³ Yeni Konya, 31 Mayıs 1977, S. 10748, s. 1.

¹⁴⁴ Yeni Konya, 31 Mayıs 1977, S. 10748, s. 5.

büyük şehirlerde değil Anadolu’da kurulacaklarını ve dışa bağımlığın bitirileceğinin sözünü vermiştir. Erbakan, son olarak MSP oy isteyip konuşmasını bitirmiş ve miting olaysız bir şekilde dağılmıştır.¹⁴⁵ 4 Haziran saat 18.00 itibariyle seçim yasakları başlamıştır. 1977 genel seçimlerinin propaganda dönemi Konya’da ne yazık ki kanlı geçmiştir. Fakat oy verme günü herhangi bir olumsuz durum yaşanmamıştır. Oy sayım işlemleri partilerin itirazları sonucunda sabaha kadar sürmüş kesin sonuçlar aşağıda tablo halinde verilmiştir.

	CHP	GP	MHP	AP	DP	MSP	BAĞIMSIZ
AKŞEHİR	12363	2058	2146	10519	1373	1658	13
CİHANBEYLİ	8680	933	772	5797	858	3474	20
ÇUMRA	5279	1169	3156	5354	2213	5204	9
DOĞANHİSAR	3253	311	452	3340	288	1586	5
EREĞLİ	14594	738	3086	8017	7427	3422	
ILGIN	4852	4428	1818	5313	355	1694	
KADINHANI	2900	662	814	4521	938	2192	12
KARAMAN	13774	717	4557	7563	3477	6583	
KARAPINAR	7723	427	1243	2965	1255	1722	12
KULU	5708	502	1013	3716	454	2503	3
SARAYÖNÜ	2993	1086	566	3054	185	1703	3
SEYDİŞEHİR	8640	275	2735	9001	386	2790	15
YUNAK	3260	1206	1351	3460	952	2356	10
HADİM	2695	295	2178	4171	317	2581	21 ¹⁴⁶

¹⁴⁵ Yeni Konya, 4 Haziran 1977, S. 10752, s. 1-5.

¹⁴⁶ Yeni Meram, 7 Haziran 1977, S. 51596, s. 1.

Bu sonuçlara göre 1977 genel seçimlerinde CHP 5, AP 5, MSP 3, MHP 2, DP 1, milletvekili çıkartabilmiştir. Milletvekili seçilenlerin isimleri şunlardır: CHP'den Mustafa Üstündağ, Yücel Akıncı, Hüseyin Kaleli, Ali Cenk, Ahmet Çobanoğlu'dur. AP'den Aydın Menderes, Kubilay İmer, Oğuz Atalay, Necati Kalaycıoğlu, Mustafa Güzelkılıç'dır. MSP'den Necmettin Erbakan, Tahir Büyükkörükçü, Şener Battaldır. MHP'den Oktay Güneri, İhsan Kabadayı'dır. DP'den ise sadece Faruk Sükan meclise germeye hak kazanmıştır. Senatörlerin dağılımı ise şu şekildedir. CHP'den Erdoğan Bakkalbaşı, Mukbil Abay, AP'den Muzaffer Demirtaş, Osman Canpolat, MSP'den Sait Hatipoğlu seçilmiştir.¹⁴⁷ Seçim sonuçlarını değerlendiren MHP Konya Milletvekili Oktay Güneri, MHP'den iki milletvekilinin seçildiği için teşekkür etmiştir. Ardından propaganda dönemini iman ve ahlak prensipleri içinde sürdürdüklerini ve bundan sonraki süreçte diğer partilerden seçilen milletvekilleriyle birlikte iş birliği içinde Konya'nın temel sorunları olan sanayi ve tarım politikasındaki sorunları çözmek için gayret sarf edeceğinin sözünü vermiştir.¹⁴⁸ 1977 genel seçimlerinin sürpriz partisi hiç şüphesiz ki CHP olmuştur. Sandıktan birinci parti çıkan CHP uzun yıllar milletvekili çıkaramadığı illerde vekil çıkarmayı başarmıştır. Bu seçimle birlikte yurttaşlar dini siyasete dahil eden partilere veto vererek oylarını yarı yarıya düşürmüştür. MSP ve DP milletvekillerinin yarısını kaybetmiştir. CHP açısından bir başka önemli husus ise AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in sürekli CHP'yi ile Ecevit'i komünistlikle suçlayarak köşeye sıkıştırmaya çalışması yurttaşlar tarafından kabul görmemiş ve CHP'yi meclisin en güçlü partisi yapmıştır.¹⁴⁹

1.3.1960-1980 ARASINDA YAPILAN YEREL SEÇİMLER

Gelişmiş devletler, kamu hizmetlerini verimli bir şekilde yürütebilmesi için merkezi yönetimlerin yanında yerel yönetim modelini de benimsemişlerdir. Buna göre incelediğimiz dönem içerisinde dört yerel seçim (1963-1968-1973-1977) yapılmıştır. Bu dönemde yapılan seçimlere çok sayıda siyasi parti katılmış olsa da temel olarak yarış CHP ve AP'nin arasında geçmiştir. 1961 yılında değişen Anayasa ile birlikte Türkiye'de ilk defa belediye başkanlarını halk seçmeye başlamıştır. Bu bağlamda Konya'da 1963 seçimlerine AP, CHP, CKMP ve MP katılmıştır.¹⁵⁰ 17 Kasım 1963 günü yapılan seçimlerin sonucunda AP'nin adayı Ahmet Hilmi Nalçacı, 18. 181 oy alarak Konya'nın yeni belediye başkanı olmuştur. CHP'nin adayı Adnan Ertanık, 7. 798, CKMP'nin adayı Ziya Göktürk, 2. 519, MP'nin adayı Muammer Şahin ise 2.

¹⁴⁷ Yeni Konya, 8 Haziran 1977, S. 10755, s. 1.

¹⁴⁸ Yeni Konya, 8 Haziran 1977, S. 10755, s. 5.

¹⁴⁹ Suad Abanazır, "Secim Sonuçları", Yeni Konya, 8 Haziran 1977, S. 10755, s. 1- 5.

¹⁵⁰ Murat Kaçer, "Türkiye'de Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Yenilenme (1963-2014)", *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 15, S. 4, s. 336-337.

263 oy almıştır.¹⁵¹ CHP 1965 genel seçimlerinde elde ettiği başarısızlığı 1968 genel seçimlerinde telafi etmek istemiştir. Bu bağlamda 28 Nisan 1967 günü olağanüstü toplanan CHP kurultayında “Ortanın Solu” sloganını yurttaşlara daha iyi anlatılması kararı çıkmıştır. AP ise 1965 genel seçimlerinden biri parti çıkmanın sağladığı güçle bütün illerdeki belediyeleri kazanmak istemiştir. 2 Haziran 1968 günü yapılan seçimlerin sonucuna göre Konya’da durum şu şekildedir. AP’nin adayı Ahmet Hilmi Nalçacı 15. 899 oy alarak Konya’nın yeni belediye başkanı seçilmiştir. CHP’nin adayı Nazif Yardımcı 9. 171, MP’nin adayı Nihat Demirağ 3.834, GP’nin adayı Mehmet Özgen Küçüköner ise 1. 405 oy almıştır.¹⁵²

14 Ekim 1973 günü yapılan genel seçimlerde birinci parti çıkan CHP, yerel seçimlerde de bütün belediyeleri almak için aylar öncesinden çalışmalarına başlamıştır. AP’de genel seçimlerde elde ettiği başarısızlığı yerel seçimlerde telafi etmek istemiştir. DP ise genel seçimlerden kısa bir süre önce AP’den istifa eden Yılmaz Kulluk’u partisine katmış ve yerel seçimlerde DP’nin adayı olarak göstermiştir. Kulluk, adaylığının kesinleşmesinin ardından Yeni Konya gazetesine verdiği demeçte DP’nin Konya’da birinci parti olarak çıkması için bütün imkanlarını kullanacağını açıklamış ve ilk vaadini kamuoyuna ilan etmiştir. Bu bağlamda Belediye Başkanı seçilmesi halinde belediye ye elektronik beyin cihazı alacağını, bu cihaz sayesinde elektrik ve su harcamalarının hepsini günü gününe tahsil edileceğini, bunun neticesinde de belediye çalışanlarının bodroları ile bazı mühendislik hizmetlerinin daha doğru ve çabuk yapılacağını, ayrıca vatandaşlara kolaylık sağlamak için şehrin muhtelif yerlerine para tahsil gişelerinin de yapılacağını ifade etmiştir.¹⁵³

CHP’nin Belediye Başkan adayı Nazif Yardımcı esnaf ziyaretleri esnasında Konya halkının şişe suyun litresini benzin fiyatından daha pahalıya yüz yetmiş kuruşa içtiğini, seçilmesi halinde suyun tonunu otuz beş kuruş yapacağını vaadini vermiştir.¹⁵⁴ MSP’nin Belediye Başkan adayı Hasan Hüseyin Alp ise Yeni Konya gazetesine verdiği demeçte seçilmesi halinde imar planını değiştireceğini, küçük parsellere de ruhsat verileceğini, bu sayede hem kaçak yapıların önleneceğini hem de bu durumdan bütün vatandaşların yararlanacağını, ayrıca göreve gelir gelmez bütün çevre yolları ile bağlantı yollarını kısa sürede bitirileceğinin vaadini vermiştir.¹⁵⁵ Seçim çalışmalarını esnafı ziyaret ederek devam eden AP’nin adayı Yılmaz Kulluk, Musalla mevkinde bulunan üç yüz bin metre kare arsayı başvuruda bulunan esnafa verileceğini, bu sayede Musalla mevkinde küçük sanatlar bölgesi

¹⁵¹ Devlet İstatistik Enstitüsü, s. 1095.

¹⁵² Devlet İstatistik Enstitüsü, s. 918.

¹⁵³ Yeni Konya, 23 Kasım 1973, S. 9674, s. 1-5.

¹⁵⁴ Yeni Konya, 23 Kasım 1973, S. 9674, s. 1-5.

¹⁵⁵ Yeni Konya, 23 Kasım 1973, S. 9674, s. 1-5.

oluşturarak yeni ticaret sahasının şehre kazandırılacağını, bu sayede de eski ticaret bölgesinin yükünün hafifleyeceğini ifade etmiştir.¹⁵⁶ CHP'nin adayı Nazif Yardımcı, 26 Kasım'da Yeni Konya gazetesine verdiği demeçte DP'nin adayı Yılmaz Kulluk'un daha önce vadettiği beş bin kişilik konferans salonunun hala yapılmadığını hatırlatarak seçilmesi halinde bu projenin CHP döneminde yapılacağını vaadini vermiştir.¹⁵⁷ MSP'nin adayı Hasan Hüseyin Alp, 26 Kasım'da esnaf ziyaretleri esnasında seçilmesi halinde durumu olmayan aileleri ücretsiz muayene ettireceğini, asker ve engelli ailelerine verilen ücretlerin ivedilikle artırılacağını, belediyenin bando takımını israf olarak gördüğünü ve seçilmesi halinde tamamen kaldıracağını ilan etmiştir.¹⁵⁸

29 Kasım'da Yeni Konya gazetesine demeç veren DP'nin adayı Yılmaz Kulluk, Türkiye'nin en ucuz ekmeğinin Konya'da satıldığını seçilmesi halinde şehrin muhtelif yerlerine ekmeç fabrikası yaptıracağını, bu fabrikalarda günde yüz elli çuval unun işleneceğini bu nedenle Konyalılar ekmeği daha da ucuza yiyeceğinin vadini vermiştir.¹⁵⁹ 1 Aralık'ta MSP'nin adayı Hasan Hüseyin Alp'e destek için MSP Genel Başkanı Konya Milletvekili Necmeddin Erbakan Konya'ya gelmiştir. Şahin Sinemasında yapılan toplantının açılış konuşmasını İl Başkanı Sami Baysal yapmış, ardından il genel meclis üyeleri tanıtılmış akabinde kürsüye gelen başkan adayı Hasan Hüseyin Alp, belediyenin israf içerisinde olduğunu, iki milyon TL'ye Alaeddin tepesine belediye salonu yapıldığını, üç milyon TL'ye ise çay bahçesi yapıldığını, bu israf düzeninin bir an önce son bulması gerektiğini ifade etmiştir. Daha sonra kürsüye gelen Necmeddin Erbakan, CHP ile AP'nin arasında koalisyon ihtimalinin ortadan kalktığını, bu durumda MSP'nin koalisyona katılmasının zorunlu olduğunu ifade etmiş, ardından Erbakan, Hasan Hüseyin Alp'e destek istedikten sonra konuşmasını bitirip Konya'dan ayrılmıştır.¹⁶⁰

4 Aralıkta Yeni Konya gazetesine demeç veren DP'nin adayı Yılmaz Kulluk, seçilmesi halinde bütün çevre yollarını yapacaklarını, bu sayede şehrin trafiği ile gürültüsünün azaltacaklarını, belediye müzesi ve kütüphanesi kuracaklarını, fuar ve kültür park sahasını genişleteceklerini cadde ve kavşaklara ışıklı trafik lambaları yerleştireceklerini, eski Meram yolu geçidini ıslah edeceklerini, var olan mezarlıkların tamamını onaracaklarını ve asri mezarlıklar yapacaklarını, evsiz ile dar gelirli vatandaşlara ucuz arsa dağıtacaklarını, ilçeleri birbirine bağlayan yeni yollar yapacaklarını bunun yanında şehrin içine iki büyük cadde

¹⁵⁶ Yeni Konya, 27 Kasım 1973, S. 9677, s. 1.

¹⁵⁷ Yeni Konya, 27 Kasım 1973, S. 9677, s. 1.

¹⁵⁸ Yeni Konya, 27 Kasım 1973, S. 9677, s. 1-5.

¹⁵⁹ Yeni Konya, 30 Kasım 1973, S. 9680, s. 1-5.

¹⁶⁰ Yeni Konya, 3 Aralık 1973, S. 9682, s. 1-5.

açarak şehrin trafiğini rahatlatacaklarını, şehrin muhtelif yerlerine elektrik dağıtım şebekeleri kuracaklarını bu sayede şehrin elektriği kesilmeyeceğini, üç adet daha su deposu açacaklarını, bu üç deponun toplam hacmi yirmi bin metre küp olacağını, yeni otobüsler alacaklarını ve yeni hareket noktaları inşa edeceklerinin vaadini vermiştir.¹⁶¹ CHP'nin adayı Nazif Yardımcı ise seçimlere iki gün kala Yeni Konya gazetesine verdiği demeçte çay bahçesi ve çiçek dikerek şehrin imar edilemeyeceğini, Nalçacı Caddesini yeniden düzenleyeceklerini, üniversitenin açılmaması konusunda belediyenin büyük ihmalleri olduğunu, bu durumu biran önce çözeceklerini turizm konusunda belediyeye büyük hizmet düştüğünü, bu nedenle turizm yatırımı yapanlara her türlü kolaylığı sağlayacaklarını, bütün vaatlerini tarafsız ve şeffaf bir iradeyle gerçekleştireceklerini ifade etmiştir.¹⁶² 9 Aralık 1973 günü gerçekleşen seçim sonuçlarına göre Konya'da durum şu şekildedir: DP'nin adayı Yılmaz Kulluk 18. 175 oyla Konya'nın Belediye Başkanı seçilmiştir. CHP'nin adayı Nazif Yardımcı 13. 209, MSP'nin adayı Hasan Hüseyin Alp 10. 814, AP'nin adayı Kemal Şükrü Onsun ise 1. 729 oy almıştır. Belediye meclis dağılımında DP 16, CHP 12, MSP 10, AP 2 üye almıştır.¹⁶³

1973'te yapılan genel seçimlerin sonucunda CHP' ile koalisyon kuran MSP, siyasi yaşamında ilk defa hükümet yönetiminde bulunmasının sağladığı güçle yerel seçimlerde bütün illeri özellik Konya'yı kazanmak istemiştir. Bu bağlamda MSP'nin adayı Mehmet Keçeciler, ilk seçim vaadini 14 Kasım'da esnaf ziyareti esnasında ilan etmiştir. Keçeciler, Konya'nın modern şehir olması gerektiğini ve bunun değişimini MSP'nin yapacağını, Konya'daki hayat pahalılığını tanzim satış yaparak önleyeceklerini, bunun yanında şehrin muhtelif yerlerine semt pazarları kuracaklarını ve şehirdeki konut sorununu çözmek için uygun fiyata vatandaşa arsa temin edeceklerini ilan etmiştir.¹⁶⁴

CHP ise yeni genel başkanla girdiği 1973 genel seçimlerinde yakaladığı ivmeyi 1977 genel seçimlerinde de devam ettirmiş ve 1977 yerel seçimlerinin en güçlü siyasi iradesi olmuştur. CHP'nin Konya Belediye Başkan adayı Adnan Ertanık, 28 Kasım'da Yeni Konya gazetesine verdiği demeçte ilk vaadini ilan etmiş, buna göre Konya'nın en büyük sorununun konut olduğunu belirtip konut planlama ve koordinasyon dairesi kuracağını, böylece evi olmayan işçilerin, esnafların, emeklilerin ve memurların bu projeden yaralanacaklarını ifade etmiştir.¹⁶⁵ MHP İl Başkanı Nihat Bircan 30 Kasım'da Yeni Konya gazetesine verdiği demeçte belediye seçimlerinde aday çıkarmayacaklarını ve AP adayı Mehmet Ortaer'i

¹⁶¹ Yeni Konya, 5 Aralık 1973, S. 9684, s. 3.

¹⁶² Yeni Konya, 7 Aralık 1973, S. 9686, s. 4.

¹⁶³ Yeni Konya, 11 Aralık 1973, S. 9689, s. 1.

¹⁶⁴ Yeni Meram, 15 Kasım 1977, S. 15185, s. 1.

¹⁶⁵ Yeni Konya, 29 Kasım 1977, S. 10894, s. 1-5.

destekleyeceklerini ilan etmiştir.¹⁶⁶ AP'nin adayı Mehmet Ortaer ise MHP'nin bu desteğinden dolayı il başkanına teşekkür etmiş ve seçilmesi halinde işyeri olmayan esnafa dükkan tahsis edeceğini, sanayicinin istediği güçlükte elektriği sağlayacaklarını, seyyar satıcılara ürünlerini satması için şehrin muhtelif yerlerinde mekanlar tahsis edeceğinin vaadini vermiştir.¹⁶⁷ CHP adayı Adnan Ertanık, 1 Aralık'ta esnaf ziyareti esnasında seçilmesi durumunda yıllardır ezilen Konya halkının CHP sayesinde refaha ulaşacağını, halkın temel gıda maddelerine erişimini belediyenin sağlayacağını, bunu yaparken esnafın hassasiyetini göz önünde bulunduracaklarını, bunun yanında şehrin muhtelif yerlerine semt pazarları kuracaklarını ve öğrenciler için yurt binaları ile öğrenci lokantaları açacaklarını, ifade etmiştir.¹⁶⁸

AP İl Başkanı Hamdi Küçükbezirci, MSP Milletvekili Şener Battal'ın, AP adayı Mehmet Ortaer'in adaylığının geçersiz olacağı yolundaki iddialarına karşı "*MSP seçimi kaybedeceğinin farkına varınca haklı olarak korkuya kapılmıştır. Başvurulan yol çirkin bir an önce o yoldan dönülmelidir*"¹⁶⁹ ifadelerini kullanmıştır. AP'nin adayı Mehmet Ortaer, 2 Aralık'ta Yeni Konya gazetesine verdiği demeçte seçilmesi halinde muhtarlar ile haftanın belirli günlerinde toplantılar yapacağını, bu sayede halkın sorunlarıyla bire bir ilgileneceğini, bunun yanında şehrin muhtelif yerlerine dini ve milli maksatla toplantı salonları yaptıracaklarının vaadini vermiştir.¹⁷⁰

CHP'nin adayı Adnan Ertanık 2 Aralık'ta esnaf ziyaretleri esnasında belediyenin temizlik işleri şubesini, itfaiye müdürlüğünü, tahsilat şube müdürlüğünü ve belediye hastanelerini şehrin muhtelif yerlerinde açacaklarını, böylece vatandaşların bu kurumlara ulaşmasının kolaylaşacağını ifade etmiştir.¹⁷¹ AP'nin adayı Mehmet Ortaer'de 4 Aralık'ta benzer vaatlerde bulunarak belediye şubelerinden yol, su, elektrik ve kanalizasyon gibi şubelerin şehrin muhtelif yerlerine açılacağını, cami ve okul yerlerinin belediye tarafından ücretsiz tahsis edileceğini, ayrıca öğrenciler için yurt, yemekhane ile kütüphane binalarını yapacaklarının vaadini vermiştir.¹⁷² CHP'nin adayı Adnan Ertanık, 7 Aralıkta yaptığı açıklama ile MSP'nin ve AP'nin adaylarını açık oturuma davet etmiştir.¹⁷³ Seçimlere bir gün kala MSP'den ayrılan bir grup partili yerel seçimlerde AP'nin adayı Mehmet Ortaer'i

¹⁶⁶ Yeni Konya, 1 Aralık 1977, S. 10896, s. 1.

¹⁶⁷ Yeni Konya, 1 Aralık 1977, S. 10896, s. 1.

¹⁶⁸ Yeni Konya, 2 Aralık 1977, S. 10897, s. 1-5.

¹⁶⁹ Yeni Konya, 3 Aralık 1977, S. 10898, s. 1.

¹⁷⁰ Yeni Konya, 3 Aralık 1977, S. 10898, s. 1-5.

¹⁷¹ Yeni Konya, 3 Aralık 1977, S. 10898, s. 1-5.

¹⁷² Yeni Konya, 5 Aralık 1977, S. 10899, s. 1-5.

¹⁷³ Yeni Konya, 8 Aralık 1977, S. 10902, s. 1.

desteleyeceklerini ilan etmişlerdir.¹⁷⁴ 11 Aralık 1977 günü gerçekleşen yerel seçim sonuçlarına göre Konya’da durum şu şekildedir: MSP’nin adayı Mehmet Keçeciler 25. 689 oy alarak Konya’nın yeni Belediye Başkanı olmuştur. CHP’nin adayı Adnan Ertanık 20. 995, AP’nin adayı Mehmet Ortaer 17. 117 oy almıştır. Belediye meclisinin dağılımı ise MSP 16, CHP 13, AP 10, MHP’den ise 2 üye seçilmiştir.¹⁷⁵ CHP il başkanlığı sonuçlara itiraz edip seçimlerin yenilenmesini istemiştir. Gerekçe olarak ise MSP’nin adayı Mehmet Keçeci adaylığını il başkanlığına yapması gerekirken ilçe başkanlığına yapmasının yasaya aykırı olduğunu iddia etmiştir. Yüksek Seçim Kurulu (YSK) yaptığı inceleme sonucunda Konya seçimlerini iptal etmiştir. 19 Mart 1978 günü tekrarlanan Konya seçimlerinin galibi MSP’nin adayı Mehmet Keçeciler 34. 325 oy alarak tekrar belediye başkanı seçilmiştir.¹⁷⁶

1.4.SENATÖRLER

1961 yılında yeni Anayasanın kabul edilmesiyle birlikte TBMM’de çift meclis sistemine geçilmiştir. Meclis, millet meclisi ve cumhuriyet senatosu olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Buna göre cumhuriyet senatosu da kendi içerisinde tabi senatörler ve genel oyla belirlenen senatörler olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Tabi senatörleri Cumhurbaşkanı belirliyor diğer üyeler ise genel oylama ile seçilmekteydi.¹⁷⁷ Bu bağlamda 1960-1980 arasında Mustafa Dinekli, Muhittin Kılıç, Sedat Çumralı, Muammer Obuz, Ahmet Onar, Feyzi Halıcı, Fakih Özlen, Osman Nuri Canpolat, Mehmet Varışlı, Erdoğan Bakkalbaşı, Mukbil Şinasi Abay, Muzaffer Demirtaş, Ahmet Remzi Hatip toplamda on üç senatör görev yapmıştır. Senatör Sedat Çumralı, 26 Aralık 1966 günü mecliste yazılı soru olarak Alaeddin caminin yıkılma tehlikesinin olduğunu, bu duruma karşı ne gibi önlemlerin alındığını Devlet Bakanı Refet Sezgin’e sormuştur. Sezgin, 10 Ocak 1967 günü Konya Alaeddin camiinde tehlikeli çatlaklardan haberdar olduklarını, durumu ivedilikle Vakıflar Genel Müdürlüğüne bildirdiklerini, onlarda İstanbul Teknik Üniversitesinden uzman ekiple birlikte çalışmalara başladıklarını ifade etmiştir.¹⁷⁸ 5 Mart 1968 günü senatör Mehmet Sedat Çumralı mecliste söz alarak Şubat ayında Konya’da yaşanan sel felaketlerinde araç ve gereçlerin yetersiz kaldığını, yaşanacak olası sel felaketlerinde tekrar aynı durumların yaşanmaması için acilen önlem alınması gerektiğini ifade etmiştir.¹⁷⁹ Senatör Fakih Özlen, 25 Şubat 1969 günü İmar ve İskan Bakanına Konya’da meydana gelen sel felaketinde ne tür çözümlerin alındığını sorusuna İmar

¹⁷⁴ Yeni Konya, 10 Aralık 1977, S. 10904, s. 1.

¹⁷⁵ Yeni Meram, 14 Aralık 1977, S. 15104, s. 1.

¹⁷⁶ Karakaya, s. 130.

¹⁷⁷ Erhan Acar, “1964 Kısmi Senato Seçimlerine Dair Bir İnceleme”, *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*, C. 22, S. 34, 2023, s. 3.

¹⁷⁸ TBMM ZC, D. 6, C. 38, 10 Ocak 1967, s. 29.

¹⁷⁹ TBMM ZC, D. 7, C. 46, 5 Mart 1968, s. 6.

ve İskan Bakanı Haldun Menteseoğlu, su baskınında evleri kullanılmaz hale vatandaşlara kira yardımı ve kalıcı barınma alanlarının yapıldığını, bunların bir takvim çerçevesi içerisinde ilerlediğini, ayrıca afete maruz kalan vatandaşların kredi borçlarının ertelendiğini bildirmiştir.¹⁸⁰ Senatör Erdoğan Bakkalbaşı, 8 Ocak 1976 günü mecliste söz alarak Seydişehir ilçesi Alüminyum Fabrikasında çıkan işçi kavgasında bir işçinin öldüğünü üç işçinin ağır yaralandığını ve olayların günlerdir devam ettiğini, ilçede terör havası estiğini, vatandaşların can ve mal güvenliklerinin kalmadığını bu nedenle olayları acilen sonlandıran tedbirler alınması gerektiğini ifade etmiştir.¹⁸¹ Yine aynı konu üzerine senatör Fakih Özlen, 23 Mart 1976 günü mecliste yaptığı konuşmada Seydişehir ilçesinde günlerdir yaşanan işçi ve öğrenci olaylarının devam ettiğini, ilçe adeta düşman ordusunun işgali altında bir görüntüye sahip olduğunu çocukların yaşadığı evlere gece vakti bombaların atıldığını, bu durumun biran önce son bulması için etkin tedbirler alınmasını istemiştir.¹⁸²

1.5. 1960-1980 DÖNEMİ'NDE SİYASİLERİN KONYA ZİYARETİ

1.5.1.Cumhurbaşkanları

Konya Valisi Rebil Karatekin'in Konya Ovasını ağaçlandırma ve erozyon ile mücadelesi Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in gözünden kaçmamıştır. Gürsel, Vali Rebil Karatekin nezdinde tüm Konyalıların ormanlarını ağaçlandırmadaki gayretleri sebebiyle takdir ve tebrik etmiştir. Ankara Orman Başmüdürü Mehmet Niyazioğlu aracılığıyla Vali Karatekin'e taktim edilen ve özenle hazırlanmış olan takdirname verilmiştir. Gürsel, Takdirname metnine tam olarak şunları yazmıştır. *“Memleketimizin çok önemli ve hayati davası bulunan orman ve ağaçlandırma gayretlerinde ki mümtaz başarılar gösteren Konya ili halkının bu vatanperver hamlesinden dolayı takdir eder, enderin teşekkürlerimle bu başarının aksamadan devam ettirilmesini bilhassa rica ederim.”* Vali Karatekin, takdirnameye layık görülmesinden dolayı mutlu olduğunu bildiren şu yazıyı Tarım Bakanlığına göndermiştir. *“İlimizdeki ormanların korunması bakımı ve ihyası yönünden yapılmakta olan çalışmalara karşı gösterdiğiniz ilgiden ötürü çok mütehasıs bulunmaktayım. Bilhassa erozyonla mücadele ve ağaçlandırma mevzusunda başta zatıalınız olduğu halde Konya halkının gösterdiği başarı Devlet ve Hükümet Başkanımız Orgeneral Cemal Gürsel'in takdirnamesi Ankara orman başmüdürlüğü tarafından takdim kılınmıştır. Bu vesile ile şahsen zatıalınıza ve şahsımızda Konya halkına tebrik ve teşekkürlerimi bildirir bu konudaki yakın alakanızın*

¹⁸⁰ TBMM ZC, D. 8, C. 51, 25 Şubat 1969, s. 1053-1055.

¹⁸¹ TBMM ZC, D. 15, C. 24, 8 Ocak 1976, s. 444-446.

¹⁸² TBMM ZC, D. 15, C. 27, 23 Mart 1976, s. 263-264.

devamını rica ederim."¹⁸³ Konya Ovasını ağaçlandırma ve erozyonla mücadele başlatan Vali Karatekin'in giriştiği bu seferberliğe bütün Konyalıların da iştirak etmesi Ankara'yı memnun etmiştir. Yurt gezisine çıkan Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, 7 Kasım 1962'de Konya'ya gelmiştir. Mersin, Adana ve Hatay illerinin ekonomik ve sosyal konularda denetleme gezisine çıkarken Konya'ya uğramıştır. Sabahın erken saatlerinde yanında başyaveri ve özel kalem müdürü ile yola çıkan Cumhurbaşkanı saat 10.00'da Konya'ya gelmiştir. Gürsel'i şehrin girişinde Vali Rebil Karatekin, Ordu Komutanı, Emniyet Müdürü ve Jandarma Alay Komutanı karşılamışlardır. Karşılama merasiminin ardından Valiliğe gecen Gürsel, istirahatata çekilmiştir. Daha sonra il yetkilileriyle kısa bir toplantı yaptıktan sonra dışarıda kendisini bekleyen gazetecilerle bir röportaj gerçekleştirmesinin akabinde yoğun kalabalığa hitaben bir konuşma yapmıştır. Konuşmadan sonra aynı gün Konya'dan ayrılmıştır. Gürsel ayrılırken Konya'ya tekrar geleceğinin sözünü vermiştir. Bir hafta sürecek olan Kilikya gezisinden sonra Ankara'ya dönmüştür.¹⁸⁴

Gürsel, tekrar Konya'ya gelemeden görevini yeni Cumhurbaşkanı olan Cevdet Sunaya teslim etmiştir. Yurt gezisine çıkan Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, önce Niğde'ye ardından 7 Mart 1967 tarihinde Konya'ya gelmiştir. Sabahın erken saatlerinden itibaren Belediye tarafından şehrin farklı noktalarına "*Hoş geldiniz Cumhurbaşkanım*" yazılı pankartlar asılmıştır. Ayrıca şehir ışıklarla aydınlatılmıştır. Saat 16.00'da Cumhurbaşkanını taşıyan konvoy şehre giriş yapmıştır. Cumhurbaşkanına eşlik edenler arasında İçişleri Bakanı Faruk Sükan ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Cihat Alban vardır. Sunay'ın gelmesi şerefine yirmi bir pare top atışı yapılmıştır. Turizm Müdürlüğü önünde askeri bir törenle karşılanan Sunay, önce birlikleri denetlemiş ardından Hükümet Meydanı'na geçilmiş ve burada bekleyen kalabalığa hitaben bir konuşma yapmıştır. Sunay, her Konya'ya gelişinde heyecanlandığını ve mutlu olduğunu, ayrıca her gelişinde gösterilen iltifattan memnun olduğunu ifade etmiştir. Ardından Konya'yı Dünya'daki herkes Mevlana'yla tanıyıp sevdiğini bu hoş görünün daha da artacağını, Türkiye'nin göz bebeği ve gururu olduğunu dile getirmiştir. Konuşmasını bitirdikten sonra Valilik'te dinlenmeye çekilmiştir.¹⁸⁵ Ertesi gün Vali Ali Cahit Betil başkanlığında Belediye Başkanı, Turizm Derneğinin Başkanı, Gazeteciler Cemiyeti Başkanı ve bazı üst düzey bürokratlarla bir toplantı yapılmıştır. Toplantının akabinde Sunay'ın Konya'ya gelmesi şerefine Turizm Derneği Başkanı Feyzi Halıcı, Cumhurbaşkanına Mevlana'nın Portesi, Selçuk Eğitim Enstitüsü Derneği tarafından bir flama ve bir rozet,

¹⁸³ Yeni Konya, 1 Eylül 1961, S. 4317, s. 1.

¹⁸⁴ Yeni Meram, 7 Kasım 1962, S.4318, s. 1.

¹⁸⁵ Yeni Konya, 7 Mart 1967, S. 6668/132, s. 1-5.

Nasrettin Hoca Derneği tarafından beş fıkrasının yazdığı pano hediye edilmiştir. Sivil toplum kuruluşları ile sohbeti sırasında Feyzi Halıcı, Cumhurbaşkanı Sunay'dan Konya'ya üniversite kurulmasını istemiştir. Sunay, ise en kısa sürede Konya'da üniversite kurulması için elinden gelen gayreti yapacağını sözünü vermiştir. Ardından Mevlâna müzesini ve çevresini gezip ilgililerden bilgi almıştır. Daha sonra Valilik tarafından düzenlenen toplantıya iştirak etmek için Valilik binasına geçilmiştir.¹⁸⁶

Brifingin açılış konuşmasını Vali Ali Cihat Betil yapmıştır. Daha sonra sırayla Belediye Başkanı Hilmi Nalçacı, Ticaret Odası Başkanı Muhittin Güzelkılıç ve diğer bölge müdürleri hepsi kendi kurumlarıyla alakalı bilgiler vermiştir. Uzun süren toplantının ardından İkinci Ordu Komutanlığı tarafından düzenlenen akşam yemeği katılmak için Orduevine gelmiştir. Yemekten sonra geceyi Orduevinde geçiren Sunay, ertesi gün Konya'dan ayrılıp Ereğli'ye gitmiştir. Cumhurbaşkanı ve heyetine Ereğli'de yatılı bölge okulunun önünde törenle karşılama yapmışlardır. Okulda incelemelerde bulunan Sunay, okul müdürünün bazı eksikleri bildirmesi üzerine okulun eksikliklerinin derhal giderilmesinin talimatını vermiştir. Bir saatten fazla okulda öğretmenler ve öğrencilerle vakit geçirmesinin ardından Çakmak köyüne geçmiştir. Buradan köylüye hoparlörden hitap etmiş ve gösterilen ilgiden memnun olduğunu ifade eden Sunay, Ereğli'yi çok güzel ve gelişmiş bulduğunu ifade etmiştir. Buradan Karapınar'a geçip Kaymakam ve diğer yetkililerden ilçenin durumu hakkında bilgi aldıktan sonra tekrar geleceğinin sözünü verip Ankara'ya gitmek üzere Karapınar'dan ayrılmıştır.¹⁸⁷

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç ve Kuvvet Komutanları ile birlikte yurt gezisi için gittiği Van'dan Ankara'ya dönmeden önce 26 Ağustos 1971'de Konya'ya gelmiştir. Havaalanında Vali, Belediye Başkanı ve diğer protokol üyeleri tarafından karşılanmıştır. Ardından on birinci ordu birliğini denetlemiştir. Daha sonra ise il yöneticilerinin de katıldığı bir toplantı yapılmıştır. Toplantıdan sonra Orduevinin lojmanında istirahate çekilmiştir. Akşam saat 20.00'de Orduevinde Sunay'ın gelmesi şerefine bir kokteyl verilmiştir. Ertesi gün ise tekrar geleceğinin sözünü verip Afyon'a gitmek için Konya'dan ayrılmıştır.¹⁸⁸ Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, yurt gezisi için gittiği Adana'dan 23 Ekim 1972 tarihinde sözünü tutarak tekrar Konya'ya gelmiştir. Sunay'ı ve beraberinde Genelkurmay Başkanı Faruk Gürler ve Kuvvet Komutanlarını taşıyan uçak askeri havaalanına inmiştir. Burada Cumhurbaşkanı Vali İhsan Tekin, Belediye Başkanı Yılmaz Kulluk ve İkinci

¹⁸⁶ Yeni Konya, 8 Mart 1967, S. 6668/133, s. 1.

¹⁸⁷ Yeni Konya, 8 Mart 1967, S. 6668/133, s. 5.

¹⁸⁸ Yeni Meram, 26 Ağustos 1971, S. 6409, s. 1.

Yurtiçi Bölge Komutanı Mazhar Uzer, tarafından askeri bir karşılama yapılmıştır.¹⁸⁹ Törenden sonra Karapınar'daki askeri atış poligonunu denetleyen Cumhurbaşkanı, bir süre önce erozyona maruz kalan gölgeye giderek çalışmalarını yerinde incelemiştir. Daha sonra Vali İhsan Tekin, Cumhurbaşkanının tekrar Konya'ya gelmesi şerefine Orduevinde akşam yemeği vermiştir. Geceyi Orduevinin lojmanında geçiren Sunay, ertesi gün Valilikte Konya'nın sulama sorunlarını ve su taşkınlarını kontrol altına alınması konusunda brifinge katılmıştır. Vali İhsan Tekin, Sunay'a ayrıntılı bilgi verdiği Çumra-Konya sulama projesinin bitmesi halinde ovanın sulama sorununun tamamen ortadan kalkacağına bilgisini vermiştir. Böylece ovadaki fazla sular kanallar sayesinde tuz gölüne aktarılması sağlanacak ayrıca tahliye kanallar sayesinde ova sulanmış olacaktır. Bu projenin tamamı iki milyar iki yüz atmış milyona bitirileceğini ifade etmiştir. İki günlük ziyaretini bitiren Sunay, beraberindeki heyetle birlikte havaalanından askeri merasimle uğurlanarak İstanbul'a gitmiştir.¹⁹⁰

13 Mart 1973'de Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye'nin altıncı Cumhurbaşkanı seçmek için toplanmıştır. Yapılan oylama sonucunda AP'nin adayı Tekin Arıburun iki yüz doksan iki, Faruk Gürler yüz yetmiş beş, Ferruh Bozbeyli kırk beş oy almış ve uzlaşma sağlanamamıştır. Ardından Ecevit ve Demirel, Moskova Büyükelçisi Fahri Korutürk ismi üzerinde anlaşma sağlanması üzerine 6 Nisan 1973 günü Türkiye Cumhuriyeti'nin 6. Cumhurbaşkanlığına Fahri Korutürk seçilmiştir.¹⁹¹

Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, Mevlana'yı anma programına katılmak için 16 Aralık 1973'te eşi Emel Korutürk ile birlikte Konya'ya gelmiştir. Mevlâna Celaleddin Rumi'nin Vuslat'ının yedi yüzüncü ölüm gecesi veya Allaha kavuşmasının gecesi olan Şeb-i Arus etkinliğini izlemek Genelkurmay Başkanı Semih Sancar, Kara Kuvvetleri Komutanı Eşref Akıncı, Hava Kuvvetleri Komutanı Emin Alpkaya, Deniz Kuvvetleri Komutanı Kemal Kayacan ve Jandarma Genel Komutanı Orhan Yiğit'in de aralarında bulunduğu heyetin yanı sıra Kore Müsteşarı, Kanada Büyükelçisi ve Pakistan Müsteşarı da gelmiştir.¹⁹² Cumhurbaşkanını karşılama merasiminin ardından Valilik binasına geçilmiştir. Burada Vali İhsan Tekin, Belediye Başkanı Yılmaz Kulluk, İkinci Ordu Komutanı Suat Aktulga, Kuvvet Komutanları ve diğer bürokratların katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantıda Vali Tekin, Konya'nın acilen çözülmesi gereken konuları Korutürk'e anlatmıştır. Bu bağlamda öncelikli sorunların başında değerlendirilmeyen yeraltı su rezervinin modern tarım aletleriyle

¹⁸⁹ Yeni Meram, 25 Ekim 1972, S. 6991, s. 1.

¹⁹⁰ Yeni Meram, 25 Ekim 1972, S. 6091, s. 5.

¹⁹¹ Mehmet Ali Birand, Hikmet Bila, Rıdvan Akar, *12 Eylül Türkiye'nin Miladı*, Doğan Kitapçılık, İstanbul, 1999, s. 27-29.

¹⁹² Yeni Konya, 17 Aralık 1973, S.9694, s. 1.

birlikte kullanılmasının geldiğinin bunun yapılması durumunda kuraklık nedeniyle ürünlerin hasar görmeyeceğini vurgulayarak elde edilen zirai ürünlerinin pazarlarda satılmasının, uygun koşullarda saklanması, ucuz kredi ile desteklenmesinin ve ağaçlandırmaların yaygınlaştırılmasının gerektiğini ifade etmiştir. İkinci olarak altı yüz on beş yerleşim bölgesinin içme suyuna, köy, kasaba ile toplamda sekiz yüz yerleşim yerinin elektriğe ve yüz yirmi köyün yola acil ihtiyaç olduğunu söylemiştir. Üçüncü olarak mimarlık ve mühendislik, ziraat ve tıp fakültesi ardından bir üniversiteye ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Dördüncü olarak büyük sanayi kuruluşlarından uçak sanayi, tarım makinaları ve zirai ürünlerin depolanması için geniş depo alanlarının kurulması açıklamıştır. Beşinci olarak halk sağlığı merkezi, hastane, doktor, sağlık elemanı ve sağlık malzemelerine ihtiyaç duyulduğunu son olarak kültürel etkinliklerin spor müsabakaların rahatlıkla yapılacağı kapalı spor salonuna ihtiyaç olduğunu dile getirmiştir.¹⁹³ Uzun süren toplantının ardından Vali Tekin, bir basın toplantısı düzenlemiştir. Tekin, Cumhurbaşkanına Konya'nın acil çözülmesi gereken sorunları ilettiklerini bunların bir kısmını için ivedilikle yapılması için talimat verdiğini, bir kısmı içinse zamana ihtiyaç olduğunu hepsiyle tek tek ilgileneceklerinin sözünü verdiğini ifade etmiştir. Korutürk, Valilikteki toplantının bitmesi üzerine eşi Emel Korutürk ile birlikte Mevlâna müzesini ziyaret etmiştir. Ardından Cumhurbaşkanı İkici Ordu Komutanlığına geçerek burada ki toplantıya katılmıştır. Akşam saat 20.00'de başlayan Mevlâna Celaleddin Rumi'nin düğün gecesi (Şeb-i Arus) törenini izlemiştir. O yılki düğün gecesi önceki yıllara oranla daha kalabalık ve gösterişli geçmesi sebebiyle büyük ilgi toplamıştır. Şeb-i Arus'u izleyenlerin arasında Senato Başkanı Tekin Arıburun ve eşi, Devlet Bakanı İsmail Hakkı Tekinel, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Nuri Bayer, Turizm ve Tanıtma Bakanı Ahmet İhsan Kıvrımlı, Başbakanlık Kültür Müsteşarı Mehmet Önder, Kuvvet Komutanları, Genelkurmay Başkanı, Belediye Başkanları, Kaymakamlar ve Büyükelçiler izlemiştir. Ertesi gün ise Cumhurbaşkanının eşi Emel Korutürk'ün Konya'ya gelmesi şerefine Konya kız sanat enstitüsünde defile yapılmıştır. Defile saat 11.00'de başlamıştır. Büyük ilgi gören defileye Senato Başkanı'nın eşi, İkici Ordu Komutanı'nın eşi, Vali İhsan Tekin'in eşi ve Belediye Başkanı Yılmaz Kulluk'un eşi katılmıştır. Defileyi düzenleyen okul müdiresine ve öğretmenlere teşekkür eden Korutürk'e öğrenciler kendi yaptıkları hediyeleri taktim etmişlerdir. Ardından Cumhurbaşkanı ve eşi üç gün kaldıkları Konya'dan Ankara'ya dönmek için ayrılmışlardır.¹⁹⁴

¹⁹³ Yeni Konya, 17 Aralık 1973, S. 9694, s. 1-5.

¹⁹⁴ Yeni Konya, 18 Aralık 1973, S. 9695, s. 1-5.

1.5.2.Parti Liderleri

Parti liderleri seçim zamanlarında propaganda yapmanın dışında da yurt gezilerine çıkmışlardır. Bu bağlamda Başbakan İsmet İnönü, 17 Mayıs 1962 günü Konya'ya gelmiştir. Yurt gezisine çıkmaya önem veren İnönü, beraberinde Hava Kuvvetleri Komutanı İrfan Tansel ile birlikte havaalanında askeri merasimle karşılanmıştır. Ardından Orduevine gecen İnönü, burada yaklaşmakta olan 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı için düzenlenen bayramlaşma merasimine katılmıştır.¹⁹⁵

Merasim bittikten sonra dışarıda bekleyen halka hitaben İnönü, kısa bir konuşma yapmasının ardından Mevlâna müzesini ve Karatay çini eserler müzesini ziyaret etmiş ve yetkililerden bilgi almıştır. Daha sonra düzenlenen basın toplantısında İnönü şunları söylemiştir: *Önceden beri Konya'da bayram geçirme isteğinin olduğunu ve nihayet bu bayram isteğini gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.*¹⁹⁶

Ardından gündeme dair konuşma yapan İnönü, uzun zamandır üzerinde çalıştıkları beş yıllık kalkınma planının sonuna geldiklerini ilerleyen günlerde çok daha tasarruflu olunması gerektiğini, iktisadi olarak zor günlerden geçildiğini, devlet ve millet olarak fedakârlık yapılması gerektiğini, bu zor günlerin ardından baharın geleceğini müjdelemiştir. Sözlerine devam eden İnönü, Konya halkının sabırlı fedakâr ve akıllı olduklarını üzerine düşen vazifelerini eksiksiz yerine getireceklerinden emin olduğunu ifade etmiştir. Daha sonra Orduevinde düzenlenen yemeğe katıldıktan sonra akşamüzeri tekrar Ankara'ya dönmek için Konya'dan ayrılmıştır.¹⁹⁷

İnönü'nün Konya ziyaretinden bir hafta sonra CKMP Genel Başkanı Osman Bölükbaşı ve yirmi yedi milletvekili ile Konya'ya gelmiştir. CKMP İl Başkanlığının düzenlediği konvoylar ile Genel Başkan Kayacık köyünde karşılanmıştır.¹⁹⁸ Burada toplanan kalabalığa hitaben kısa bir konuşma yapan Bölükbaşı, daha sonra Mevlâna Caddesi'nde Partisinin İl Başkanlığına gelmiştir. Parti binasının önünde toplanan kalabalık içinde kısa bir konuşma yapmıştır. Ardından partisinin düzenlediği toplantıya katılmak için Torrance Gazinosu'na gitmiştir. Uzun geçen toplantının ardından Saray Otelinde geceyi geçiren Bölükbaşı, ertesi gün sabah yurt gezisine devam etmek için Konya'dan ayrılmıştır.¹⁹⁹ 1965 seçimlerinin ardından Başbakan olan Süleyman Demirel, Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF)

¹⁹⁵ Yeni Meram, 18 Mayıs 1962, S. 4168, s. 1.

¹⁹⁶ Yeni Meram, 18 Mayıs 1962, S. 4168, s. 2.

¹⁹⁷ Yeni Konya, 18 Mayıs 1962, S. 4560, s. 1.

¹⁹⁸ Yeni Konya, 25 Mayıs 1962, S. 4567, s. 1.

¹⁹⁹ Yeni Meram, 25 Mayıs 1962, S. 4174, s. 1-2.

Dekani Prof. Dr. Fahir Armaoğlu'nu ziyareti sırasında TİP'li öğrenciler tarafından yuhalanmıştır.²⁰⁰ Ardından AP Konya İl Başkanlığının 10 Ekim 1966 günü düzenlediği il kongresine katılmıştır. Bu kongreye Devlet Bakanı Refet Sezgin, Adalet Bakanı Hasan Dinçer, İçişleri Bakanı Faruk Sükan, Sağlık Bakanı Edip Somunoğlu, Tarım Bakanı Bahri Dağdaş ve çok sayıda milletvekilinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Demirel, önce Kulu'yu ziyaret etmiştir. Bu ziyaretinde vatandaşlar ilçe ve köylerindeki sorunları yazdıkları mektupları Başbakan'a vermişlerdir. Demirel'de bu sorunların hepsiyle ayrı ayrı ilgileneceğinin sözünü verdikten sonra konvoy eşliğinde merkezdeki Orduevinin önüne gelinmiştir. Burada askeri tören düzenlenerek karşılanmıştır.²⁰¹

Demirel, burada Korgeneral Nazmi Karakoçla görüşmesinde sokakta yaşayan çocuklar için vakıf kuruluşlarının binalarının tesis edilmesini istemiştir. Buradaki görüşmesinden sonra Belediye'ye geçen Demirel, 1923 yılında Atatürk'ün Konya Türk Ocağı defterine yazdığı orijinal metni okumuştur. Ardından Şahin Sinemasına gelen Demirel, buradan muhalefete yüklenerek muhalefetine en az iktidar kadar kıymetli bir makam olduğunu ancak muhalefetin bunun bilincinde olmadığını, AP'nin iktidar olduğunu bir türlü hazmedemediklerini, Müslümanım demek veya Allah ismini ağzına alan her insanın istismarcı olmadığını, muhalefetin bunu söyleyen her insana baskı yaptığını, AP iktidarda olduğu sürece Müslümanın rahatça Müslümanım diyebileceğinin sözünü vermiştir. Sayım işlerinin bitmesi sonucunda AP Konya İl Yönetim Kurulu sonuçları belli olmuştur. Bu bağlamda Nuri Yılmazgil, Mustafa Öncel, Sıdkı Bilgin, Muzaffer Demirtaş, Faruk Özdündar, Kemal Tuluk, Mehmet Ortaer, Ahmet Kolat, Kubilay İmer ve Haydar Koyuncu seçilmiştir. Demirel seçilen arkadaşları tebrik ettikten sonra tekrar geleceğinin sözünü verip Konya'dan ayrılmıştır.²⁰²

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Bülent Ecevit, yurt gezisi kapsamında 3 Mart 1967 günü Kulu'ya gelmiştir. Ecevit'e bu gezi sırasında Genel Sekreter Yardımcısı İbrahim Öktem, Merkez Yönetim Kurulu üyeleri Selahattin Hakkı Esatoğlu ve Hüdayi Oral, Parti Meclis üyesi Turan Güneş, Kırklareli Milletvekili Tahsin Uzun, Konya Milletvekili Nazif Kurucu, Kayseri senatörü Sami Turan ile Gençlik Kollarından Emre İleri refakat etmiştir.²⁰³ Kulu'yu sokak sokak gezen Ecevit en son bir kahvede konuşma yapmıştır. Ecevit, buradan Demirel hükümetine yüklenip zenginlerin vergi kaçırmasına fırsat verdiklerini, yoksul

²⁰⁰ Turhan Feyzioğlu, *Mahir On'ların öyküsü*, Ozan Yayıncılık, İstanbul, 2006, s. 54.

²⁰¹ Yeni Konya, 11 Ekim 1966, S. 6698/8, s. 1.

²⁰² Yeni Konya, 11 Ekim 1966, S. 6698/8, s. 4.

²⁰³ Yeni Konya, 4 Mart 1967, S. 6668/130, s. 1.

insanların üzerine bir kat daha yük bindirdiklerini, AP hükümetinin sosyal devlet anlayışı olmadığını, sermaye düzeninin daha çok nasıl zengin ederiz düşüncesinde olduklarını iddia etmiştir. Konuşmasının ikinci kısmında ise ortanın solu kavramını bütün illerde yurttaşlara tek tek anlatmak için bu yola çıktıklarını ifade etmiştir. Ecevit, CHP'nin de kusurları olduğunu insanlardan uzak ve geniş halk kitlelerini ikna edemediğini bunun sorumlularından birisinin de CHP yöneticileri olduğunu itiraf etmiştir.²⁰⁴

Artık Türkiye'nin yeni bir Anayasası olduğunu bu Anayasaya göre toprak reformu yapılması gerektiğini ancak bunu Demirel hükümetinin yapamayacağını, bu projeyi ortanın solunda bir partinin yapabileceğini dolayısıyla projenin tek uygulayıcısı CHP'nin olacağını ifade etmiştir. Konuşmasına devam eden Ecevit, mevcut düzenle ülkenin yönetilemeyeceğini, faizin en büyük günah olduğunu bununda kutsal kitapta yazdığını, özel teşebbüs isteyenlerin kendi menfaatlerini düşündükleri için bu düzenin değişmesini istemeyeceklerini dile getirmiştir. Ecevit kuracakları bu sistemi Anayasa'da yazan hükümlerini kâğıt üzerinden alıp uygulamaya koyacaklarını ve böylece köylüyü sermayenin elinden kurtaracaklarını, köylünün işlediği toprağın sahibi olacağını, bu sistemin hayata geçmesi için ise CHP'ye destek vermeleri gerektiğini ifade etmiştir. Ardından Kulu'dan ayrılan CHP heyeti önce Cihanbeyli'ye daha sonra ise Konya'ya gelmiştir.²⁰⁵

CHP heyeti Konya'da önce Valilik, Belediye, Sendika ve AP İl Başkanlığını ziyaret etmiştir. Ardından merkezde bulunan Şahin Sinemasın da toplantı yapmıştır. Ecevit burada ortanın solu olmasa ülke sağ-sol çatışmasından dolayı felakete sürüklenebileceğinden bahsetmiştir.²⁰⁶ Ecevit, ortanın solu hareketinin komünistlikle, dinsizlikle suçlandığını, bu suçlamayı yapanların esas amaçlarının gündemi değiştirmek olduğunu, AP hükümetinin gariban vatandaşın sırtına dolaylı vergileri yüklediğini bunun yanında servet beyannamesini kaldırarak varlıklı insanların vergi kaçırma yolunu açtığını, diğer taraftan ise tuz, şeker, elektrik gibi temel ihtiyaç malzemelerine dolaylı zamlar yapıldığını iddia etmiştir. Ecevit, ayrıca Türkiye'de komünizmle mücadele kapsamında özgürlüklerin ve toprak reformu gibi doğrudan köylüyü ilgilendiren politikaların önünün kesilmeye çalışıldığını, bunu da maneviyatçı gibi gözükerek yaptıklarını, ortanın solu politikasıyla CHP'nin dini siyasete alet edenlerle mücadele edeceğini ifade etmiştir.²⁰⁷ Memleketi en çok gezen liderler arasında bulunan Osman Bölükbaşı, Partisi'nin Konya İl Başkanlığı tarafından düzenlenen açık hava

²⁰⁴ Yeni Konya, 4 Mart 1967, S. 6668/130, s. 1.

²⁰⁵ Yeni Konya, 4 Mart 1967, S. 6668/130, s. 5.

²⁰⁶ Yeni Konya, 6 Mart 1967, S. 6668/131, s. 1.

²⁰⁷ Yeni Konya, 6 Mart 1967, S. 6668/131, s. 5.

mitingine katılmak için 8 Mayıs 1967'de ikinci defa Konya'ya gelmiştir. Hükümet Meydanı'nda kurulan kürsüde tam dört saat konuşan Bölükbaşı hem hükümete hem de muhalefete yüklenmiştir. Önce CHP'yi eleştirerek sözlerine başlayan Bölükbaşı, yıllardır CHP'yi savunan Turhan Feyzioğlu CHP'den istifa edip parti kurma girişimini eleştirip bu kurulan partinin başarısız olacağını, Feyzioğlu'nun partisini değiştirse bile kendisinin aynı olduğunu savunan Bölükbaşı, dolayısıyla Feyzioğlu demokrasiye bir katkı sağlamayacağını, devlet yönetimine liyakatli insanlar gelmesi halinde demokrasinin uygulanabileceğini ifade etmiştir.²⁰⁸ Ardından Demirel'in "*milli iradeyle geldim*" sözüne karşılık Türkiye'yi yönetenler ülkeyi hukuk kurallarının dışına çıkarmaya kalkması halinde Ordu'da Anayasanın kendilerine verdiği yetkiyi kullanmasında sakınca görmediklerini ifade etmiştir. Daha sonra Bölükbaşı, Demirel'in mason olduğunu iddia edip, Türkiye'de din konusunda herkesin özgür olduğunu fakat laiklik ilkesine uygun davranılması gerektiğini, DP hükümetinin buna dikkat etmediğini, bu sebeple darbe yapılmasının yolunu açtığını ifade etmiştir. Bölükbaşı, saatinde ilerlediğini fark edince konuşmasını bitirerek kürsüden inmiştir. Ardından beraberindeki heyet ile birlikte Ankara'ya dönmek için Konya'dan ayrılmıştır.²⁰⁹

22 Temmuz 1967 günü Başbakan Süleyman Demirel, çeşitli projelerin açılışını ve temel atma işlemlerini gerçekleştirmek için tekrar Konya'ya gelmiştir. Demirel beraberinde İçişleri Bakanı Faruk Sükan, Devlet Bakanı Seyfi Öztürk, Sanayi Bakanı Mehmet Turgut, Çalışma Bakanı Ali Nail Erdem, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin ve çok sayıda milletvekili ile şehrin girişinde Vali Cahit Betil ve İkinci Ordu Komutanı Nazmi Karakoç tarafından karşılanmıştır.²¹⁰ Buradan hemen Hükümet Meydanı'na gelen Demirel, konuşmasına sözlerini yerine getirmek için tekrar geldiğini, bir yıl önce geldiğinde Konya'nın bazı sorunlarını ortadan kaldırmak için projeler başlattığını, bugün ise biten tesislerin açılışını yapacaklarını yeni projelerin temelini atacaklarını duyurmuştur. Demirel, konuşmasının ikinci kısmında muhalefete yüklenip Türk halkını kuru kalabalık olarak gören CHP'nin ortanın solu projesinin ise ayakları yere basmayan program olarak açıklayan Demirel, CHP'nin Anayasayı değiştirip daha eşit bir Anayasa yapma vaadini eleştirip bu Anayasayı ordu ile CHP'nin birlikte yaptığını iddia etmiştir.²¹¹ Demirel, CHP'nin şimdiye kadar işledikleri günahların bedelini ödemesi gerektiğini, yurttaşları birbirine düşüren CHP'nin kaostan yararlandığını iddia etmiştir. Konuşmasını bitiren Demirel, buradan Ordu Komutanlığına geçerek bir toplantı gerçekleştirmiştir. Toplantının akabinde beraberindeki

²⁰⁸ Yeni Konya, 8 Mayıs 1967, S. 6668/171, s. 1.

²⁰⁹ Yeni Konya, 8 Mayıs 1967, S. 6668/171, s. 5.

²¹⁰ Anadolu'da Hamle Konya, 22 Temmuz 1967, S. 162, s. 1.

²¹¹ Anadolu'da Hamle Konya, 22 Temmuz 1967, S. 162, s. 4.

heyet ile birlikte Yüksek İslam Enstitüsünü ziyaret etmiştir.²¹² Demirel, Enstitü Yapma ve Yaşatma Derneğinin Başkanı Ali Küçüksakallı ile kısa bir görüşme yaptıktan sonra buradan ayrılıp Sosyal Sigortalar Hastanesinde bulunan Atatürk büstünün açılışını gerçekleştirmiştir. Ardından hastane personeliyle sohbet ettikten sonra öğle yemeğini şeker fabrikasında işçilerle yiyen Demirel, fabrika hakkında yetkililerden bilgi almasının ardından Çumra'ya geçmiştir. Burada elektrik santralinin açılışını yapmıştır. Halka hitaben kısa bir konuşma yaptıktan sonra ise Çumra'dan ayrılarak Karaman'a gelmiştir. Demirel, burada bir fabrikanın açılışını yapıp kısa bir konuşma yapmasının ardından işçiler ile birlikte fabrikayı gezerken Adapazarı'ndaki depremin haberi gelmiştir. Demirel, hemen Konya ziyaretini yarıda kesip Adapazarı'na gitmek için Karaman'dan ayrılmıştır.²¹³

Sakarya'da meydana gelen deprem nedeniyle Konya gezisini yarıda kesen Başbakan Süleyman Demirel, 4 Ağustos 1967 günü tekrar Konya'ya gelmiştir. Demirel yine beraberinde çok sayıda bakan ve milletvekili ile Konya'ya çıkartma yapmıştır. Demirel, ilk durağı olan Lâdik kasabasında bir Cıva Fabrikasının temelini atmıştır. Temel atma töreninde ilk konuşmayı yapan Vali Cahit Betil, Cıva Fabrikası hakkında misafirlere genel bilgi vermesinin ardından kürsüye Etibank Genel Müdürü Suphi Yavaşcan gelmiştir. Yavaşcan, bu Fabrikanın toplamda kırk beş milyon TL'ye bitirileceğini ve her yıl yirmi milyon TL'lik döviz getireceğini, toplamda dokuz yüz işçinin çalışacağını, cıvaya yapılan yatırımlar sayesinde Türkiye'nin dünyada en çok cıva üreten İspanya ve İtalya gibi ülkelerle aynı seviye ye geleceğini ifade etmiştir.²¹⁴

Ardından geceyi merkezde geçiren Demirel, sabah beraberindeki heyet ile birlikte Seydişehir'e gelmiştir. Burada alüminyum fabrikasının temelini atmıştır. Bu fabrikanın toplam da bir milyar iki yüz milyon TL'ye tamamlanacağını, tam kapasiteye ulaştığında iki yüz bin ton alüminyum üretileceği ifade edilmiştir.²¹⁵ Bu sayede de yirmi beş milyon dolar döviz elde edilmesi hedeflenmişti. Daha sonra buradan ayrılan Demirel, AP Gençlik Kolları, yoksul erkek çocuklara sünnet düğünü düzenlemiştir. Bir süre düğünde çocuklarla ilgilenen Demirel, tekrar geleceğinin sözünü verip Konya'dan ayrılmıştır.²¹⁶ Başbakan Süleyman Demirel üç yıl aradan sonra tekrar AP Konya İl Başkanlığı'nın kongresi için 14 Ekim 1970 günü Konya'ya gelmiştir. Demirel'e bu ziyareti esnasında Milli Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu, Turizm ve Tanıtma Bakanı Necmettin Cevher ve çok sayıda milletvekili eşlik

²¹² Anadolu'da Hamle Konya, 24 Temmuz 1967, S. 163, s. 1.

²¹³ Anadolu'da Hamle Konya, 24 Temmuz 1967, S. 163, s. 4.

²¹⁴ Anadolu'da Hamle Konya, 3 Ağustos 1967, S. 171, s. 1.

²¹⁵ Anadolu'da Hamle Konya, 5 Ağustos 1967, S. 173, s. 4.

²¹⁶ Anadolu'da Hamle Konya, 5 Ağustos 1967, S. 173, s. 4.

etmekte olup Kulu'ya geldiklerinde kalabalık halk tarafından heyetin önü kesilmiştir. Halk Demirel'in gelmesi şerefine kurbanlar kesmiştir. Burada kısa bir mola ve konuşma yaptıktan sonra öğle yemeği için şeker fabrikasına gelinmiştir.²¹⁷

Yemekten sonra İkinci Ordu Komutanlığına ziyaret gerçekleştirmesinin ardından Valilikte bir toplantı düzenleyip il sorunları hakkında yetkililerden bilgi almıştır. Ardından AP İl Kongresine katılmak için Şahin Sinemasına konuşma yapmak üzere giden Demirel, Selçuk Üniversitesini en kısa zamanda kuracaklarını hatta arazinin yerinin belirlenmesinin birkaç ay içerisinde tamamlanacağını, AP olarak her zaman sözlerini tuttuklarını, Traktör Fabrikasını, Keban Barajını, Seydişehir Alüminyum Fabrikasını, İskenderun Demir Çelik Fabrikasını ve Boğaz Köprüsünü hatırlatarak AP olarak verdikleri bütün sözleri yerine getirdiklerini ifade etmiştir.²¹⁸

Demirel, konuşmasının ikinci kısmında AP içerisinde eski DP kimliğine sahip milletvekillerinin Demirel'e karşı isyan bayrağını açarak Başbakanı istifaya zorlamasının perde arkasını anlatıp Konya'dan dokuz milletvekili ile AP'ye destek verildiğini fakat bunlardan altı milletvekilinin DP'ye geçtiğini belirterek bu milletvekillerini Konyalılara şikâyet etmiştir. Parti kongresi gergin bir havada başlamasının ardından iki grup yönetim için yarışmıştır. Birinci grup ve yeşil listenin Başkan adayı Muzaffer Kocaman olup yönetim grubu Hasan Sert, Necmi Aşçı, Ahmet Demirok, İsmet Atasagun, Ali Rıza Aksu, Hanefi Çınar, Nihat Ülker, Halis Ünal, Mehmet Doğrayıcı ve Mehmet Bilici'den oluşmuştur. İkinci grup ise pembe liste olarak nitelendirilmiş olup bu grubun Başkan adayı olarak Muammer Çelik belirlenmiştir. Çelik'in yönetim grubunda ise Nihat Kışniçi, Ahmet Baran, Nazif İlday, Mehmet Ocak, Galip Taşkapu, Hasan Serf, Mustafa Güzelkılıç, İbrahim Yıldırım, Ömer Nergis ve Ahmet Beziret'ten oluşmuştur. Seçimin ardından İtirazlar sonucu oy sayma işlemleri gece yarısına kadar sürmüştür. Bütün oyların tekrar sayılmasının sonucunda yeşil liste ve Başkan Muzaffer Koca kazanmıştır. Böylece AP'nin yeni İl Başkanı Muzaffer Koca olmuştur.²¹⁹ Demirel, yeni Başkanı ve Yönetim Kurulunu tebrik ettikten sonra Konya'dan ayrılmıştır. 12 Mart 1971 günü ordu, ikinci defa seçilmiş hükümete müdahale etmiştir. 12 Mart saat 13'de Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)'ye üç albay rütbeli subay gelip haber sunucusu olan Doğan Kasaroğlu'na muhtıra metnini verip okuması emredilmiştir.²²⁰ Muhtıra haberiyle Demirel istifa etmek zorunda kalmış ve yerine Nihat Erim hükümeti

²¹⁷ Yeni Meram, 14 Ekim 1970, S. 6080, s. 1.

²¹⁸ Yeni Meram, 15 Ekim 1970, S. 6081, s. 1.

²¹⁹ Yeni Meram, 15 Ekim 1970, S. 6081, s. 5.

²²⁰ Mehmet Ali Birand, Can Dündar, Bülent Çaplı, *12 Mart İhtilalin Pençesinde Demokrasi*, İmge Kitabevi, Ankara, 2008, s. 216.

kurulmuştur. Erim, ülke genelinde öğrenci olaylarına sert müdahale ederek mücadele edilebileceğini düşündüğünden sosyalist çevrelerce tepkiyle karşılanmıştır. 17 Mayıs'ta THKP.C (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi) üyeleri olan Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı ve Hüseyin Cevahir tarafından İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Ephraim Elrom kaçırılarak öldürülmüştür.²²¹

Ardından THKO (Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu) üyelerinden Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam edilmesi Türkiye'nin gündemine bomba gibi düşmüştür.²²² Gündemin bu denli yoğun ve gergin atmosferi içerisinde Ecevit, 4 Ekim 1971'de tekrar Konya'ya gelmiştir. Bu seferki yurt gezisine çıkmasının sebebi 12 Mart askeri müdahalesinin ardından CHP'nin silah zoruyla iktidara geldiği düşüncesinin yanlış olduğunu ve bu sürecin insanlara anlatılması gerektiğini düşündüğü için yurt gezisine çıktığını açıklamıştır. Ecevit CHP'nin bölündüğü yolundaki söylentilerin asılsız olduğunu belirterek genel sekreterlik görevinden ayrılmasının sebebinin partinin savunduğu politikalar ile ters düşmesi olmayıp 12 Mart'ın akabinde kurulan hükümete katılıp katılmama konusunda görüş ayrılığının olduğunu açıklamıştır.²²³

Genel sekreterlikten istifa eden Ecevit, gazetecilere verdiği demeçte şunları ifade etmiştir. *“Ben CHP'nin halk iradesi dışında yollardan iktidara gelmesine veya gelmiş görünmesine razı olamam. Eğer hükümete katılmama kararı alınabilseydi belki bazı şeyler kurtarılabilirdi. Fakat sayın Genel Başkanım böyle düşünmüyor.”*²²⁴

Ecevit, Konya İl Başkanlığı binasında partililere hitaben yaptığı konuşmada 27 Mayıs ve 12 Mart'ta askerin siyasal rejime müdahale etmesinin altında yatan bir başka sebep ise yaş almış politikacıların koltuklarını bırakmama isteklerinin olduğunu, alttan yetişip gelen gençlerin önü açılması halinde bir daha böyle tıkanıklık olmayacağını ifade etmiştir. Tek olumlu karşıladıkları nokta ise 27 Mayıs'taki gibi askerin yönetime gelmeleri gibi bir niyetinin olmadığını vurgulayan Ecevit, bu müdahale ilk defa sağ ideolojiye mensup partilerin parçalandığını ve CHP'nin güç kazandığını, yapılacak ilk genel seçimlerde tek başına iktidara geleceklerini dile getirmiştir.²²⁵ 1957 genel seçimlerinde İsmet İnönü'nün isteğiyle milletvekili olan Ecevit, uzun süre genel başkanla birlikte çalışmasının ardından, 12 Mart sürecinden sonra genel sekreterlik görevinden istifa ederek İnönü'nün yanında değil

²²¹ Akşin vd. s. 260-263.

²²² Nihat Behram, *Darağacında Üç Fidan*, Everest Yayınları, İstanbul, 2015, s. 18.

²²³ Yeni Meram, 5 Ekim 1971, S. 6441, s. 1.

²²⁴ Kili, s. 268.

²²⁵ Yeni Meram, 5 Ekim 1971, S. 6441, s. 5.

karşısında yer almıştır. CHP'nin beşinci olağanüstü kurultayı olan 14 Mayıs 1972'de İnönü'nün rakibi olarak girdiği genel başkanlık yarışında birinci olan Ecevit, CHP'nin üçüncü Genel Başkanı olmuştur.²²⁶ Genel Başkan olan Ecevit, hemen işe koyularak bir süre önce ortaya attığı ortanın solu sloganını anlatmak için tekrar yurt gezilerine çıkmıştır. Önce Mersin'e ardından 6 Ağustos 1972'de Konya'ya gelmiştir. İlk defa genel başkan olarak Konya'ya gelen Ecevit, şehrin girişinde karşılanmıştır. Ecevit'in Konya'ya gelmesi şerefine kurbanlar kesilmiştir. Ardından konvoylar eşliğinde merkezde bulunan Şahin Sinemasına gelinmiştir.²²⁷

Ecevit, buradan hükümete yüklenerek hükümetin köylüyü ve işçiyi açlığa terk ettiğini, CHP'nin kuracağı ortanın solu programında köylünün alın teriyle yetiştirdiği mahsulleri değeri karşılığında satabileceklerini, çiftçiye kredi desteği sağlanacağını, AP hükümetinin koyduğu dolaylı vergilerin tamamını kaldırılacağını ve gelir dağılımının adaletle sağlanacağını ifade etmiştir. Ortanın solu programının, üretim araçlarının tamamının devletleştirilmesi yerine her türlü ekonomik faaliyetin hem halkın hem devletin yararına olan bir model olduğunu bu sayede devletin halkının hizmetinde olacağını dile getirmiştir. Ecevit konuşmasının ikinci kısmında ise CHP'den istifa eden Kemal Satır ve arkadaşlarını kastederek çürük yaprakların aralarından ayrıldığını ve kalanlarla yollarına kararlı bir şekilde ilerlediklerini ifade etmiştir. Ardından halk konuşmasını bitiren Ecevit, İl Başkanlığına geçerek burada partililer ile kısa bir toplantı yaptıktan sonra Konya'dan ayrılmıştır.²²⁸

Başbakan Süleyman Demirel, AP'nin altıncı İl Kongresi için iki yıl sonra 16 Ekim 1972 günü tekrar Konya'ya gelmiştir. Beraberinde çok sayıda bakan ve milletvekiliyle merkezde bulunan kapalı spor salonuna gelen Demirel, burada 1973'teki genel seçimlerde AP olarak tek başlarına iktidara geleceklerini, Türkiye'nin demokratik, laik hukuk devleti olduğunu, demokratik düzende yurttaş iradesinin karar verici olduğunu, laik devletlerin inanan insanlara karşı olmadığını aksine saygılı ve hoşgörülü olduğunu, sosyal devlet anlayışında ise her yurttaşın onuruna yakışır bir yaşam sağlamaya çalıştığını AP olarak bunu gayreti içerisinde olduklarını ifade etmiştir. Yeni seçilen AP İl Yönetimini tebrik edip Konya'dan ayrılmıştır.²²⁹ CHP 1977 genel seçimlerin hazırlıklarına iki yıl öncesinden başlamıştır. Bu bağlamda yurt gezilerine devam eden Genel Başkan Bülent Ecevit, 5 Temmuz 1975 günü CHP Konya İl Başkanlığının düzenlediği büyük mitinge katılmıştır. Mitinge

²²⁶ Kili, s. 330-332.

²²⁷ Yeni Meram, 7 Ağustos 1972, S. 9280, s. 1.

²²⁸ Yeni Meram, 7 Ağustos 1972, S. 9280, s. 5.

²²⁹ Yeni Konya, 16 Ekim 1972, S. 9240, s. 1.

katılanlar arasında Genel Sekreter Mustafa Üstündağ, Merkez Yönetim Kurulu üyeleri Ali Topuz, Kazım Parlar, Mehmet Aslantürk, Kemal Önder, Namık Tekin ve yetmiş milletvekiliyle büyük bir çıkarma yapılmıştır. Büyük mitingden bir gün önce Genel Sekreter Mustafa Üstündağ ve altı milletvekili ile Konya'ya gelerek miting için hazırlıkları kontrol etmiştir. Miting için bine yakın pankart hazırlanarak şehrin muhtelif yerlerine asılmış ve Ecevit'in Konya'ya geleceğinin anonsu günler öncesinden yurttaşlara duyurulmuştur. Ayrıca anonsların arasına şiirler ve marşlar eklenerek halkın heyecanı yüksek tutulmuştur.²³⁰

Mitingde güvenlik önlemleri en üst seviyeye çıkartılmıştır. Konya Valiliği, polisin, jandarma, zabıta ve itfaiye ekiplerinin izinlerini kaldırıp hepsini mitingde görevlendirmiştir. Valilik önlemlerin yetersiz olduğunu görüp Ankara'dan takviye polis talebinde bulunmuştur. Emniyet güçleri günler öncesinden şehrin giriş ve çıkışlarını denetimine başladığı şüpheli araçları durdurup arama yapmıştır. Miting günü sabahın erken saatlerinden itibaren Ankara Konya yolunu trafiğe kapatılmıştır.²³¹

Miting başlamadan önce gazetecilere bir demeç veren Genel Sekreter Üstündağ, Demirel hükümetine yüklenerek hükümetin toplumu kutuplaştırdığını ve bunun sonucunda da istikrarı sağlayamadığını, Ecevit hükümeti döneminde önemli projeler başlatıldığını, fakat Demirel'in bunların devamını getiremediğini örneğin Seydişehir Alüminyum Fabrikasına üç yüz doksan sekiz milyon TL yatırım yapılması gerekirken yirmi milyon TL yatırıldığını, Alabey Tersanesine yetmiş beş milyon TL yatırım yapılması gerekirken iki milyon TL yatırıldığını, Gemlik Gübre Fabrikasının ancak %2 sinin tamamlanabildiğini, Afşin-Elbistan Termik Santralinin ihtiyacı olan beş yüz otuz milyon TL yatırılması gerekirken sadece üç milyon TL yatırıldığını, yine Ecevit hükümeti döneminde temeli atılan Aliğa ikinci Petrol Kimya Kompleksinin tamamen aksadığını ifade etmiştir.²³² Yoğun kalabalık nedeniyle Ecevit'i taşıyan otobüs Cihanbeyli'de durmuştur. Halk Ecevit'in gelmesi şerefine kurbanlar kesmiştir. Burada kısa bir konuşma yapan genel başkan ardından konvoy eşliğinde ile merkezdeki Mevlâna Meydanı'na gelmiştir. Yoğun kalabalık nedeniyle kürsüye bir saat gecikmeli çıkan Ecevit çifti, halkı birlikte selamlamışlardır. Bu mitingle birlikte Konya tarihinde bir ilk gerçekleşmiştir. İlk defa bir siyasi parti mitingi kalabalık kadınlar tarafından izlenmiştir. Kadınlar özellikle Ecevit'in eşine ilgi göstererek "Rahşan Ecevit" diye slogan atmışlardır.²³³ Yaptığı Konuşmasında iktidara yüklenen Bülent Ecevit, Demirel hükümeti

²³⁰ Yeni Meram, 5 Temmuz 1975, S. 7678, s.1.

²³¹ Yeni Meram, 5 Temmuz 1975, S. 7678, s. 1.

²³² Yeni Meram, 4 Temmuz 1975, S. 7677, s. 1-5.

²³³ Yeni Meram, 7 Temmuz 1975, S. 7679, s. 1.

yüzünden ülkede güvenlik endişesi olduğunu, bu endişelerin cephe hükümetlerinin oluşmasından sonra başladığını, polis ve istihbarat raporlarının bunu doğruladığını, iç güvenliğin yıkılmasından Demirel hükümetinin sorumlu tutmuştur. Ecevit, cephe hükümeti çiftçiye ve işçiye hak ettikleri zamları yapmadıklarını çiftçinin buğdayına sadece yirmi beş kuruşluk zam yapıldığını, işçilerin kıdem tazminatının görüşüleceği gün bile meclise çekinerek geldiklerini, CHP'nin zorlatması ile kanunun mecliste yasalaştığını ifade etmiştir.²³⁴

Cephe hükümetinin ülkede cihat ilan ettiklerini, bunun hayırlı sonuç vermeyeceğini, kardeş kavgasını daha da körükleyeceğini söyleyen Ecevit, meclis kürsüsünden bunu açıkça ilan etmelerinin ülkeyi iç savaşa davet ettiklerinin kanıtı olduğunu, derhal hükümetin aklını başına toplaması gerektiğini ve dini devlet işlerine alet etmekten vazgeçmelerini ifade etmiştir. Ardından konuşmasını bitiren Ecevit kürsüden ineceği sırada miting alanındaki kalabalık hep bir ağızdan "*Halkçı Ecevit*" diye slogan atmaya başlamıştır. Bu esnada Kürsünün yanına gelen çocuklar, Ecevit'e demet halinde bulunan haşhaşları hediye etmişlerdir.²³⁵ Böylece CHP'nin büyük Konya mitingi olaysız bir şekilde bitmiştir.

Arap-İsrail savaşları son dönemde daha da şiddetlenmesi üzerine MSP Konya İl Başkanlığı savaşı protesto etmek için 7 Eylül 1980 tarihinde Mevlâna Meydanı'nda "*Kudüs'ü kurtarmak vaciptir*" mitingi düzenlemiştir. Miting öncesinde çok sayıda olumsuz hadiseler gerçekleşmiştir. Mitingin düzenleneceği alanın etrafında bulunan tek el bayiler ve birahanelerin camları dışarıdan miting gelen insanlar tarafından kırılmıştır.²³⁶

Bunun dışında çevredeki otellerin camlarına broşür yapıştırmak isteyenler ile otel sahipleri arasında kavga çıkması sonucunda otellerin camları kırılmıştır. MSP'nin Konya mitingi bu atmosfer içerisinde başlamıştır. Kürsüye çıkan Erbakan, geçmişten örnek vererek Yahudilerin, Sultan Abdülhamit zamanından beri bir memleket kurmak ve Anadolu'ya sahip olmak istediklerini ve bunun için çeşitli zamanlarda harekete geçtiklerini ancak sonuç alamayacaklarını ifade etmiştir. Konuşmasına devam eden Erbakan, Kudüs'ü kurtarmak için ellerinden gelen her şeyi yapacaklarını Kudüs'ün Müslümanlara emanet edilen üç mescitten biri olduğunu bu yüzden Mescidi Aksayı kurtarmayı kendilerine vacip olduğunu bu sebeple de Türkiye Avrupa ortak pazarına değil, kırk dört Müslüman ülkelerinin katılacağı ortak bir pazar kuracaklarının vaadini vermiştir.²³⁷ Konya Cumhuriyet Savcılığı, gergin geçen bu mitingin ardından miting esnasında taşınan pankartlarda ve bayraklarda Arapça harflerin

²³⁴ Yeni Meram, 7 Temmuz 1975, S. 7679, s. 1.

²³⁵ Yeni Meram, 7 Temmuz 1975, S. 7679, s. 5.

²³⁶ Yeni Meram, 8 Eylül 1980, S. 11674, s. 1.

²³⁷ Yeni Meram, 8 Eylül 1980, S. 11674, s. 5.

bulunması, mitinge katılan insanların sarık giymeleri, şapka ve harf devrimine muhalefet edilmesi gerekçesiyle soruşturma başlatmıştır. Başlatılan soruşturma kapsamında bir şüpheli gözaltına alınmıştır. Polisteki ifadeler sonucunda savcılık olayı derinleştirip Akıncılar Derneğine baskın yapmıştır. Baskın sonucunda çok sayıda broşür, kitap, pankart, ele geçirilmesinin yanında dernek yöneticileri hakkında soruşturma açılmıştır.²³⁸

1.5.3.Yabancı Ziyaretçiler

Konya, 16 Nisan 1963 günü önemli iki ziyaretçiye ev sahipliği yapmıştır. Japon Prens Altes Mikasa ile Prenses Yurik Mikasa gelmişlerdir. Ankara'ya resmi temaslarda bulunmak için gelen Prens ve Prenses ardından Konya'ya dini ve kültürel mekanları ziyaret etmek için gelmişlerdir. Prens ve Prensi Vali, İkinci Ordu Komutanı ve sivil protokol karşılamıştır. Daha sonra öğle yemeği için şeker fabrikasına geçilmiştir. Yemekten sonra Vali Rebi Karatekin, misafirlere hediye olarak Mesnevi'nin özü ve Konya tarihini anlatan kitap verilmiştir. İkinci Ordu Komutanı Cemal Tural, tarafından ise şilt hediye edilmiştir. Ardından Mevlâna müzesini ve diğer kültürel mekanları gezen Prens ve Prenses aynı gün tekrar askeri merasimle İzmir'e uğurlanmıştır.²³⁹

30 Ekim 1966'da Musul Valisi Sait El Şeyh ile eşi, Ankara'da diplomatik ziyaretlerinin ardından turistik mekanları gezmek amacıyla Konya'ya gelmişlerdir. Misafir heyetini şehrin girişinde Vali Vekili Mehmet Erdem ve şehrin diğer idari kadrosu karşılamıştır. Zaman kaybedilmeden şehir merkezine gelinmiştir. Burada Belediye Başkanı tarafından Musul Valisinin ve eşinin Konya'ya gelmesi şerefine şeker fabrikasında akşam yemeği verilmiştir. Yemekten hemen önce gazetecilerin yoğun ilgisi ile karşılaşmasından dolayı gazetecilere bir demeç vermiştir.²⁴⁰ Vali, Türk halkı ile Irak Müslümanlarının kardeş olduğunu bu kardeşliğin aynı dine mensup olmasında büyük etken olduğunu, bu sayede tarih ve kültürel bağlarında derinleştiğini, Fırat ve Dicle nehirleri sayesinde Irak halkı hayat bulduğunu, bunun neticesinde Irak halkının Türk halkına güzel duygular beslediğini ifade etmiştir. ²⁴¹ Ardından Vali, Türkiye'yi çok beğendiğini, İstanbul ve Konya'ya âşık olduğunu Irak'a döner dönmez Türkiye'nin Irak'ta daha iyi tanınması için elinden gelen gayreti yapacağını ifade etmiştir. Yemekten sonraki eğlence gece geç saatlere kadar devam etmiştir. Geceyi Konya'da geçiren Vali, ertesi gün Konya'dan ayrılmıştır.²⁴² Beş gün sonra 4 Kasım 1966 günü Birleşik Arap Cumhuriyeti Dışişleri Bakan Yardımcısı Hasan El Feki Konya'ya

²³⁸ Yeni Meram, 9 Eylül 1980, S. 11675, s. 1.

²³⁹ Yeni Meram, 16 Nisan 1963, S. 4449, s. 1-2.

²⁴⁰ Yeni Konya, 31 Ekim 1966, S. 6668/25, s. 1.

²⁴¹ Yeni Konya, 1 Kasım 1966, S. 6668/26, s. 1.

²⁴² Yeni Konya, 1 Kasım 1966, S. 6668/26, s. 5.

gelmiştir. Vali vekili Mehmet Erdem ve diğer idari kadro tarafından şehrin girişinde karşılanmıştır. Ardından misafirlerin Konya'ya gelmesi şerefine şeker fabrikasında öğle yemeği verilmiştir. Hasan El Faki, burada gazetecilere verdiği demeçte iki ülke arasında zaman zaman iktisadi ve siyasi gerginliklerin olduğunu ancak bu sorunların karşılıklı olarak iyi niyet göstergesi sayesinde çözüleceğinin mesajını vermiştir.²⁴³

Hasan El Faki, daha sonra ilk adımı atarak Arap Cumhuriyeti'nin Bauhera eyaletine bağlı Damohor şehrinin Konya ile kardeş şehir olmak istediğini gazeteciler aracılığıyla kamuoyuna duyurmuştur. Bu çağrıya kulak veren Konya Belediyesi, harekete geçerek Belediye Başkanı'nın Başkanlığında toplanan encümen Damohor ile kardeş şehir olmayı kabul etmiştir.²⁴⁴

İlerleyen süreçte misafirler öğle yemeğinin ardından Konya'dan ayrılmışlardır. 7 Aralık 1966'da ise Pakistan'ın Peşavar Üniversitesi Rektörü Muhammed Ali, Konya'ya gelmiştir. Dışişleri Bakanlığında bir heyetin de eşlik ettiği gezide Rektör, önce Valiliğe uğrayarak burada Vali Vekili ile bir toplantı yapmıştır. Ardından dini ve kültürel mekanları gezdikten sonra müze çıkışında gazetecilere kısa bir demeç vermiştir. Rektör, Pakistan halkı Türkleri kardeş olarak gördüklerini, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve halkının her zaman yanlarında olduklarını, iki ülke birbirinin eksikliklerini tamamlamak için mücadele verdiklerini, Türklerin milli mücadeledeki kahramanlıkları Pakistan halkına örnek olduğunu, Konya'da ve Mevla'nın huzurunda olmaktan mutluluk duyduğunu dile getirmiştir. Ardından kapalı spor salonunda Mevlana'yı anma etkinliğine katılmıştır. Geceyi Konya'da geçiren Rektör sabah erken saatte Ankara'ya dönmek için Konya'dan ayrılmıştır.²⁴⁵

26 Ocak 1967 günü de Pakistan'ın Dışişleri Bakanı Şeriddin Pirzade, Pakistan'ın Ankara Büyükelçisi Şerif El Hasan ile Dışişleri Bakanlığı yetkilileri ile birlikte Konya'ya gelmiştir. Hükümetin resmi misafiri olarak Ankara'da bulunan Şeriddin Pirzade tarihi ve kültürel mekanları görmek için Konya'ya gelmiştir. Zaman kaybetmeden Vali Ali Cahit Betil'i ziyaret eden bakan burada kısa bir toplantı yaptıktan sonra dini ve kültürel mekanları gezerek yetkililerden bilgi almıştır. Daha sonra öğle yemeğini şeker fabrikasında yemiştir. Yemekten sonra sema gösterimini izlemek için kapalı spor salonuna geçilmiş burada kendisine Mevla'nın portresi ve altın kaplamalı semazen tablo hediye edilmiştir. Bakan, sema gösteriminden sonra tekrar Ankara'ya gitmek için Konya'dan ayrılmıştır.²⁴⁶ 30 Eylül 1971'de

²⁴³ Yeni Konya, 4 Kasım 1966, S. 6668/29, s. 1-5.

²⁴⁴ Yeni Konya, 5 Kasım 1966, S. 6668/30, s. 1.

²⁴⁵ Yeni Konya, 8 Aralık 1966, S. 6668/58, s. 1.

²⁴⁶ Yeni Konya, 26 Ocak 1967, S. 6668/98, s. 1-5.

Başbakan Yardımcısı Sadi Koçaş, beraberinde Avrupa Konseyi Danışma Kurulu Başkanı Reveni ile Konya'ya gelmiştir. Misafir heyeti Konya'nın girişinde Vali İhsan Tekin, Belediye Başkanı Yılmaz Kulluk ve Emniyet Müdürü Nihat Kaner karşılamışlardır. Vakit kaybedilmeden merkeze gelinmiş ve Konya'daki kültürel mekanlar Reveni'ye gezdirilmiş daha sonra gazetecilere bir demeç veren Koçaş, siyasi gündemi değerlendirmiştir. Ardından heyet aynı gün Ankara'ya dönmek üzere Konya'dan ayrılmıştır.²⁴⁷

29 Eylül 1972 günü Afganistan Kralı Mohammed Zehir ve eşi Homerya, Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın misafiri olarak önce Ankara'ya ardından Konya'ya gelmişlerdir. 3. Hava üssünde törenle karşılanan misafirler önce Mevlâna müzesini gezmişler ve yetkililerden bilgi almışlar ardından Konya'da yeni hizmete girecek bir caddenin açılışını yapmışlardır. Konya halkı, Afgan Kralı'nın gelişine günler öncesinden hazırlık yapmış bu bağlamda önemli caddelere Türk ve Afgan bayraklarını asmışlar ve şehrin muhtelif yerlerini Konya'ya hoş geldiniz yazılı pankartları ile süslemişlerdir. Açılıştan sonra Kral ve Kraliçe tekrar törenle Ankara'ya uğurlanmıştır.²⁴⁸ 10 Ağustos 1973 günü ise Horasan Valisi Hassen Zahedi ve eşi gelmiştir. Diplomatik temaslarda bulunmak için önce Ankara'ya ardından Konya'ya gelmişlerdir. Misafir Vali önce meslektaşı İhsan Tekin'i makamında ziyaret ettikten sonra Belediye Başkanı Yılmaz Kulluk'u ziyaret etmiştir. Burada geçen kısa toplantının ardından Mevlâna müzesini ziyaret edip yetkililerden detaylı bilgi almışlar, daha sonra ise şehirdeki diğer kültürel ve tarihi mekanları gezen çift öğle yemeği için Meram'a gelmişlerdir. Yemekten sonra Ankara'ya dönmek için Konya'dan ayrılırken Mevlâna müzesini ve Konya'yı çok beğendiğini buradan güzel duygularla ayrıldığını ifade etmiştir.²⁴⁹

²⁴⁷ Yeni Meram, 30 Eylül 1971, S. 6437, s. 1.

²⁴⁸ Yeni Konya, 29 Eylül 1972, S. 9326, s. 1-5.

²⁴⁹ Yeni Konya, 11 Ağustos 1973, S. 9588, s. 1-5.

BÖLÜM II

KONYA'DA EĞİTİM VE KÜLTÜREL HAYAT

2.1.KONYA'DA BASIN

Konya'nın basın tarihi 1870 yılına kadar uzanmaktadır. Konya Valisi Ahmet Tevfik Paşa'nın katkılarıyla kurulan matbaada Vilayet gazetesi, Anadolu, Hakem, Meşriki İrfan, Çiftçi, Şems, Babalık, Meram, Osmanlı Tekâmül, Öğüd, Telgraf Haberleri, İntibah, İbret ve Halk gazeteleri basılmıştır. Bu gazeteler Cumhuriyetin ilanına kadar yayın yapmışlardır. Sadece Babalık ve Konya Vilayet gazetesi Cumhuriyet ilanından sonrada yayın hayatına devam edebilmişti. Cumhuriyetin ilan edilmesinden iki gün sonra Babalık gazetesinde Cumhuriyete yönelik sevgi, sevinç ve bağlılık bildiren ifadelere yer verilmiştir.²⁵⁰

Cumhuriyet ilanından sonra yayımlanan gazeteler ise şu şekildedir: Hedef, Duygu, Yeni Ticaret, Yeni Anadolu, Yeni Ses, Çağ, Selçuk, Akyokuş, Yeni Konya, İleri, Yeni Meram, Öğüt, Gürses, Okul Postası, Bizim Şehir, Mengene, Bizim Mengene, Ney-Sanat Edebiyat, Durak, Kervan, Öz Demokrat, Işık, Sabah, Şafak, Şehir Postası, Anadolu'da Hamle, Türkiye'de Yarım, Konya'nın Sesi, Konya Postası, Merhaba, Anadolu'da Manşet, Yeni Gazete, Anadolu Günlüğü gazeteleridir.²⁵¹

Demokrat Parti hükümeti devraldığında Konya'da Meram, Yeni Konya, Babalık, Selçuk ve İleri gazeteleri yayın yapıyordu. DP hükümeti 15 Temmuz 1950'de basın kanununda yeni bir değişiklik yapmış ve 24 Temmuz'da Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.²⁵² Bu yasa değişikliği ile birlikte Konya'da DP döneminde Yayımlanan gazete sayısı yirmi beşi bulmuştur.²⁵³ 4 Ocak 1960 tarihinde Konya basınında Başbakan Adnan Menderes'in Adana gezisine yer verilmiştir. Haberin devamında Başbakanı şehirde yüz elli bin kişinin karşıladığını bu nedenle kısacık bir mesafeye saatler sonra ulaştığına yer vermiştir.²⁵⁴ Gazetelere ve yayın politikasına gelecek olursak Yeni Konya gazetesi 1 Haziran 1949 yılında Mustafa Naci Gücüyener tarafından kurulup yayın hayatına başlayan Konya'nın en uzun soluklu günlük siyasi gazetesidir. Gazete uzun soluklu olması nedeniyle bu dönemde pek çok ismin yetişmesine katkı sağlamasının yanı sıra Konya'daki ilk sanat ve edebiyata dair

²⁵⁰ Osman Akhan, "Cumhuriyetin İlanının Konya Basınındaki Yankıları: Babalık Gazetesi (1923-1933)", 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, C. 9, S. 27, 2020, s. 756.

²⁵¹ Nalbantoğlu, s. 48.

²⁵² T.C. Resmî Gazete, 24 Temmuz 1950, S. 7564, s. 18808.

²⁵³ Bağcı, s. 219.

²⁵⁴ Melek Nalbantoğlu, Fehmi Akın, "27 Mayıs Askeri Darbesi'nin Konya Basınındaki Yansımaları", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 24, 2010, s. 155.

yazılarda bu gazetede yayınlanmıştır.²⁵⁵ Gazete yayın hayatına başlarken hiçbir siyasi partinin ve ideolojinin yanında durmayacağını kamuoyuna deklare etmiştir. Gazetenin yazar kadrosunda ise Mehmet Önder, Celaleddin Kışmir, Ramiz Orda, Sofu Tuğrul, Fakih Özfakih, Rıdvan Bülbül, Feyzi Halıcı, Sabit Günbay, Namık Ayaş, Fakir Usman, Metin Berberoğlu, Mümtaz Bahri Kuru, Mithat Şakir Altan, Muhlis Koner, Haluk Tekmen, İbrahim Aczi Kendi, Şakir Ülkütaşır, Hulki Amil Keymen, Adil Gücüyener, Suad Abanazır, Selçuk Es ve Akif Evren yer almıştır.²⁵⁶ Yeni Meram gazetesi 28 Ağustos 1950 yılında Ahmet Bahçıvan tarafından çıkarılmaya başlayan günlük siyasi gazetedir. Yeni Meram kurulduğu ilk günden itibaren DP hükümetini desteklemiştir. DP'nin seçimi kazanmasıyla birlikte gazete ilk sayısında Türkiye'nin diktatörlükten kurtulduğunu belirtmiştir.²⁵⁷

Yeni Meram'ın yazar kadrosunda Muammer Obuz, Ziya Barlas, Namık Ayaş, Himmet Ölçmen, Mahmut Nedim Güntel, Emin Bolay, Celaleddin Kışmir, Amil Keymen, Faik Fenik, Ragıp Atademir, Mustafa Runyun, Nihat Sami Bonarlı, Abdullah Balkız, İbrahim Hakkı Konyalı, İsmail Hakkı Aladağ, Tahsin Ünal, Mehmet Önder, Ramiz Arda, Abdurrahman Eroğlu, Perihan Parla, Gülseren Güvenç, Fethi Ferit Uğurlu, Perihan Çambel, Kazım Köroğlu, Zeki Oral, Remzi Oğuz Arık ve Fuat Başgil yer almıştır.²⁵⁸

Yeni Meram 1960 darbesine kadar DP'yi desteklemiş darbeden sonra ise tarafsız kalmıştır.²⁵⁹ Anadolu'da Hamle gazetesi 9 Ocak 1967 yılında Gülay Eskil ve Gazi Mutlu tarafından yayınlanmaya başlamıştır. Gazete yayın hayatı boyunca muhafazakâr bir çizgide yayın yapmıştır. Yazar kadrosunda Mustafa Ataman, Ali Uğur Gündem, Ziya Tanrıkulu, Hasan Hüseyin Varol, Ahmet Said Uğurlu, Tahir Büyükkörükçü, Edip Yılmaz, Şakir Arıtan ve Kubilay İmer yer almıştır.²⁶⁰ Türkiye'de Yarın gazetesi 20 Ağustos 1969 yılında kurulmuştur. Şerife Tanrıkulu söz hakkına sahip Ziya Tanrıkulu ise genel yayın müdürüdür. Günlük olarak çıkan tarafsız siyasi bir gazetedir. Kuruluşundan bir süre sonra gazetede kültür ve sanat yazıları yayınlanmaya başlamıştır.²⁶¹

Konya Postası 5 Kasım 1977 yılında kurulmuştur. Gazetenin sahibi Durmuş Alagöz'dür. Günlük ve tarafsız bir gazete olan Konya Postası 1980 yılında yazar kadrosunda yenilik yaparak Orhan Samur, Fikret Akdağ, Huzeyme Koçak, Osman Tüzün, Mevlüt

²⁵⁵ Bağcı, s. 221.

²⁵⁶ Caner Arabacı vd. "Konya Basın Tarihi", s. 246-247.

²⁵⁷ Yeni Meram, 28 Ağustos 1950, S. 1, s. 1.

²⁵⁸ Bağcı, s. 222-223.

²⁵⁹ Caner Arabacı vd. "Konya Basın Tarihi", s. 262.

²⁶⁰ Uğur Bekret, *Mustafa Ataman ve Olaylara Bakışı "Konya Basını Yazılar Işığında 1961-1969"*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2022, s. 25.

²⁶¹ Caner Arabacı vd. "Konya Basın Tarihi", s. 312-313.

Mülayim ve Burhan Bulut'u bünyesine katmıştır. Gazetenin kurulduğu yıldan itibaren dört kez sahibi değişmiştir.²⁶² Gazetelerin yanında bu dönemde dergilerde zaman zaman kesintiye uğrasalar da varlıklarını sürdürmüşlerdir. Orta Anadolu dergisi 1939 Hayri Klovon tarafından aylık olarak yayımlanmaya başlamış bir kültür dergisidir. Derginin yazar kadrosunu Konya Erkek Ortaokulu öğretmenleri oluşturmuştur. Dergi 1940 yılında kapanmıştır.²⁶³

Anıt dergisi 1949 yılında Zeki Oral tarafından arkeoloji, folklor ve tarih dergisi olarak yayın hayatına başlamıştır. Dergi Konya dışında İstanbul ve Ankara'da yayınlanmıştır. Yazar kadrosunda Rüstem Doyuran, Muzaffer Erdoğan, Aziz Sayhan, Mesut Taşlıoğlu, Tahsin Ünal, Tahir Mihçı, Mehmet Önder, Samiha Ayverdi, Semavi Eyice ve Adil Gücüyener vardır. Anıt 1964 yılından kapanmıştır.²⁶⁴ Aktepe Çavuş Köyü dergisi 1966 yılında Mehmet Taşdiken tarafından Aktepe Çavuş köyünde fikir, sanat ve edebiyat alanlarında çıkarılmaya başlanmıştır. Bu yönüyle ilk defa bir köyde fikir, sanat ve edebiyat alanında yayın yapan bir dergi olmuştur. Derginin yazar kadrosunu öğretmenler oluşturmaktadır. Aylık olarak yayınlanan dergi on iki sayı yayımlandıktan sonra 1967 yılında kapanmıştır.²⁶⁵

2.2.YÜKSEK ÖĞRETİM KURMA GİRİŞİMLERİ

Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye'de eğitim alanında seferberlik başlatılmış ilk ve orta dereceli eğitim kurumlarının yaygınlaştırılmasının yanında Yüksek Öğretimde de önemli adımlar atılmıştır. Ülke genelinde olduğu gibi Konya'da bu bağlamda ilerleme yaşamıştır. 1953 yılına gelindiğinde Konya'nın bütün ilçeleri ortaokula kavuşmuştur.²⁶⁶ Temel eğitimde yaşanan bu gelişmelerden sonra Konya'nın önde gelen iş insanları ve Yüksek Tahsil Okutma Derneği tarafından Konya'da Selçuk isminde bir üniversite kurmak için çalışmalara başlayıp İl Millî Eğitim Bakanlığıyla iletişime geçilmiştir.²⁶⁷ Bu dönemde Türkiye'de 1955 yılında Ege Üniversitesi, 1956'da Ortadoğu Teknik Üniversitesi, 1957'de ise Atatürk Üniversitesi kurulmuştur. Konya Yüksek Tahsil Okutma Derneği ve Konya milletvekilleri, yukarıda saydığım üniversitelerden önce Konya'da bir üniversite kurmak için gayret sarf etmişlerse de üniversitenin kuruluşu çok ileri bir tarihte gerçekleşmiştir. TBMM'de Konya'da bir üniversite kurulması için atılan ilk adım, Şubat 1955'de Konya milletvekillerinin öncülüğünde gerçekleşen imza kampanyasına iki yüz otuz yedi milletvekilinin imzalamasıyla atılmıştır.²⁶⁸

²⁶² Bekret, s. 26.

²⁶³ Caner Arabacı vd. "Konya Basın Tarihi", s. 431-432.

²⁶⁴ Caner Arabacı vd. "Konya Basın Tarihi", s. 444-446.

²⁶⁵ Ali Işık, "Aktepe", *Konya Ansiklopedisi Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları*, C. 1, Konya, s. 144.

²⁶⁶ Bağcı, s. 177.

²⁶⁷ Yeni Meram, 13 Aralık 1953, S. 1203, s. 1-2.

²⁶⁸ Yeni Meram, 28 Şubat 1955, S. 1620, s. 1.

İmza işlemlerinin tamamlanmasının ardından Konya milletvekilleri, Konya’da Selçuk Üniversitesi adında bir üniversite kurulması için kanun teklifi vermiştir.²⁶⁹ Dönemin Milli Eğitim Bakanı ve bazı milletvekilleri, Konya’da üniversite kurma fikrine sıcak bakmayıp süreci yavaşlatmıştır. Ancak Konya Yüksek Tahsil Okutma Derneği ve Milletvekili Ragıp Atademir, üniversite konusunu kamuoyunun gündeminde tutmaya devam etmiştir. 1960 yılında Başbakan Adnan Menderes, “*Konya, üniversiteye layık şehirlerin en başta gelenidir.*”²⁷⁰ İfadesini kullanmıştır. Başbakan Menderes’in bu sözlerinden sonra üniversite kurulması için çalışmalar hızlandırılıp kanun tasarısı TBMM Milli Eğitim Komisyonuna gönderilmiş ve Bayındırlık Bakanlığı ile Maliye Bakanlığına yetmiş beş milyonluk bütçe ayrılmıştır.²⁷¹ Fakat 27 Mayıs 1960’da askeri darbenin gerçekleşmesi sonucunda üniversite kurma çalışmaları sekteye uğramıştır.

2.2.1. Selçuk Eğitim Enstitüsünün Kurulması

Konya Yüksek Tahsil Okutma Derneği ve Konya milletvekillerinin sürekli gündemde tuttuğu Konya’da Selçuk isminde bir üniversite kurulması girişimi 1960’da gerçekleşen askeri darbe ile gündemden düşmüş, bunun yerine eğitim enstitüsü yapılmasına karar verilmiştir. Ancak 24 Temmuz 1961 günü Yeni Konya gazetesi, eğitim enstitüsünün de Konya’ya yapılamayacağı haberini manşetten Konyalılara duyurması üzerine vakıflar, dernekler, milletvekilleri ve halk hep birlikte harekete geçip eğitim enstitüsünün Konya’ya yapılmasını istemiştir.²⁷²

Hükümet’in, Konya’ya kurulacak olan enstitüye sıcak bakmamasının sebebi Konya’da eğitim verilecek binanın olmamasından kaynaklanmaktaydı. Milletvekillerince önerilen İmam Hatip okulunun yanındaki boş bina, Millî Eğitim Bakanlığınca kabul edilmemesi üzerine, bu fırsattan yararlanmak isteyen Antalya milletvekilleri Bakanlıkla görüşüp Antalya’nın da eğitim enstitüsüne ihtiyacı olduğunu hatta binalarının bile hazır olduğunu bildirmeleri üzerine eğitim enstitüsünün Antalya’ya yapılmasına karar verilmiştir. Bu karar üzerine Konya halkı bir kez daha hayal kırıklığına uğramıştır. Çünkü halk, Eğitim Enstitüsünün kurulmasını Selçuk Üniversitesine geçişte bir basamak olarak görmüştür.²⁷³ Eğitim enstitüsünün tekrar Konya’ya kurulması için yoğun bir kampanya yürüten Konya halkına bir destekte Yeni Konya gazetesinden gelmiştir. Gazete 26 Temmuz 1961 günü Milli Birlik Komitesi Başkanlığına şu çağrıda bulunmuştur. “*Yüksek tasvibinizle şehrimizde kurulacağını sevinçle*

²⁶⁹ TBMM ZC, D. 11, C. 11, 15 Şubat 1960, s. 802

²⁷⁰ Bağcı, s. 187.

²⁷¹ Yeni Konya, 8 Şubat 1960, S. 3758, s. 1.

²⁷² Yeni Konya, 24 Temmuz 1961, S. 4280, s. 1.

²⁷³ Yeni Konya, 24 Temmuz 1961, S. 4280, s. 5.

öğrendiğimiz Eğitim Enstitüsü'nü başka bir vilayete aktarılacağını üzüntü içinde haberini aldık. Tarih boyunca büyük medeniyetleri barındıran ve bunlara ait değerleri varlıkları en titiz bir duyguyla saklayan Konya milli birliğin aziz bir hatırası olarak Eğitim Enstitüsü'nü bağrına basmayı şeref sayacak ve böylece yakın bir hayal olan, Selçuk Üniversitesine ilk basamağın atıldığına inanacaktır. Saygılarımızla."²⁷⁴

Sivil toplum örgütlerinin başlattığı kampanya günden güne büyümüş bu bağlamda Öğretmenler Derneği'nin Konya şubesi de kampanyaya destek vereceklerini açıklamıştır.²⁷⁵ Yürütülen kampanyanın yanı sıra milletvekillerinin girişimi neticesinde Milli Birlik Komitesinin bir üyesinden randevu alınmıştır. Fakih Özfakih ve İhsan Kabadayı'nın öncülüğünde bir heyet oluşturulmuştur. Bu heyet MBK üyesi Mehmet Özgüneş ile 29 Temmuz Cumartesi günü Ankara'da görüşmüştür.²⁷⁶ Heyet, Mehmet Özgüneş'e enstitü için en uygun binanın eski kız enstitüsü binası olduğunu, kız enstitüsü, yeni eğitim öğretim yılında yeni yapılan binalarında olacaklarını, ayrıca yeni bir binanın yapılmasına da ihtiyacın olmayacağını bildirmişlerdir. Anlatılanları dikkatlice dinleyen Özgüneş, önerilerinin uygun olduğunu, durumu MBK'ye iletceğinin sözünü vermiştir. Ankara'dan dönen heyet toplantının olumlu geçtiğini halka bildirmesi üzerine Konya'da bayram havası esmiştir. Bu duruma en çok sevinen hiç şüphesiz ki çocuklarını okutmak için başka vilayetlere gönderen aileler olmuştur.²⁷⁷

Bütün girişimlere rağmen enstitü Eylül ayında başlayacak yeni eğitim yılına yetişmemiştir. Konya Gazeteciler Cemiyeti, Millî Eğitim Bakanlığına bir telgraf çekerek okulun bir an önce açılmasını talep etmiştir. Bakanlık, 12 Aralık 1961 tarihinde şu cevabı vermiştir. "*Bahsi gecen Enstitü'nün binaları hazır olan Erzurum ve Samsun vilayetlerinde açılmış olduğu bu ders yılı için vaktinin geçmiş olması ile böyle bir dileğin yerine getirilemeyeceğini bildirmiştir.*"²⁷⁸

Geçen bir yılın ardından 12 Kasım 1962'de Selçuk Eğitim Enstitüsü (SEE), sade bir törenle açılmıştır. Sabah saat 10'da Millî Eğitim Müdürü Haydar Çelik, Enstitü Müdürü Avni Özbenli, Coğrafya Öğretmeni Şükran Bozboran, Biyoloji Öğretmeni Fatma Aytaç, Edebiyat Öğretmeni Halide Dolu, Eğitim ve Psikoloji Öğretmeni Ömer Er, Meslek Öğretmeni Hami Köse, Tarih Öğretmeni Fuat Altan, Fizik Öğretmeni Hüseyin Köroğlu, Matematik Öğretmeni

²⁷⁴ Yeni Konya, 26 Temmuz 1961, S. 4282, s. 1.

²⁷⁵ Yeni Konya, 28 Temmuz 1961, S. 4284, s. 1.

²⁷⁶ Yeni Konya, 1 Ağustos, 1961, S. 4287, s. 1.

²⁷⁷ Yeni Konya, 1 Ağustos 1961, S. 4287, s. 5.

²⁷⁸ Yeni Konya, 15 Aralık 1961, S. 4415, s. 1.

Seyrettin Aydın ve Edebiyat Öğretmeni Kemal Or açılışa katılmıştır. Açılışta Milli Eğitim Müdürü ile Enstitü Müdürü birer kısa konuşma yaptıktan sonra dersler başlamıştır. İki yüz yatılı, elli de gündüz öğrenci olmak üzere toplamda iki yüz elli kapasiteye sahip olan enstitünün fen ve edebiyat şeklinde iki ayrı bölümü olup eğitim süresi iki yıl olarak belirlenmiştir.²⁷⁹

12 Kasım'da sade bir açılışla derslere başlayan enstitü bu sefer daha gösterişli bir merasim ile açılışı yapılmıştır. 23 Kasım 1962 günü Milli Eğitim Bakanı Şevket Raşit Hatipoğlu'nun katılımıyla gerçekleşen tören, mülki idare amirleri ve çok sayıda vatandaşın katılımıyla gerçekleşmiştir. On iki kişilik öğretmen kadrosundan sadece iki branştan öğretmenin eksik olduğunu ve bu eksikliğin en kısa sürede giderileceğini bildirmiştir. Bakan, açılışı yaptıktan sonra Konya'dan ayrılmıştır.²⁸⁰

2.2.2.Yüksek İslam Enstitüsünün Kurulması

Konya'ya Eğitim Enstitüsünün yanında birde Yüksek İslam Enstitüsü (YİE) yapılmasına karar verilmişti ancak YİE'nin yapılması da sürekli gecikmiştir. Yapılmasına önceden karar verilen YİE için ilk somut adım 21 Ağustos 1961 yılında atılmış, bu bağlamda Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Din İşleri Müdürü Kemal Edip Kürkçüoğlu, Konya'ya gelerek enstitünün yapılacağı binanın durumunu inceleyip yetkililerden bilgi almıştır. Daha sonra açıklamada bulunan Kürkçüoğlu, enstitünün Eylül ayındaki yeni eğitim öğretim dönemine yetişeceğini ayrıca ders verecek öğretmenlerin tayinlerinin yapıldığını en kısa sürede Konya'da olacaklarını açıkladıktan sonra Konya'dan ayrılmıştır.²⁸¹

YİE'nin akıbeti her geçen gün netlik kazanmış buna göre öğretmenler kadrosunun en geç Kasım ayında Konya'da olacağı bunun yanında yüz yatılı yüz gündüz olmak üzere toplamda iki yüz öğrencinin birinci sınıfa başlayacağı ayrıca bu yılki bütçeden YİE'ye ödenek ayrılmadığını buradan doğacak açığın İslam Enstitüsünü Koruma ve Yaşatma Derneği tarafından karşılanacağını öğrenilmiştir.²⁸² Konya halkı, SEE'nin açılmasından sonra YİE'nin açılışını sabırsızlıkla beklemiştir. Her ne kadar doğrudan ödenek ayrılmasa da Konya milletvekillerinin gayretleri sonucunda Millî Eğitim Bakanlığı, yüz elli bin TL hibe göndermiştir. Bunun yanında Konya İmam Hatip Lisesi ve İslam Enstitüsünü Koruma ve Yaşatma Derneği tarafından YİE'nin peyzaj giderleri ve enstitünün ana giriş kapısını

²⁷⁹ Yeni Meram, 13 Kasım 1962, S. 4323, s. 1-3.

²⁸⁰ Yeni Meram, 23 Kasım 1962, S. 4332, s. 1-3.

²⁸¹ Yeni Konya, 22 Ağustos 1961, S. 4308, s. 1.

²⁸² Yeni Konya, 8 Ağustos 1962, S. 4641, s. 1-4.

yaptırmışlardır.²⁸³ SEE'den sadece üç gün sonra 15 Kasım YİE de açılmıştır. Enstitünün eğitim yılı dört yıl olarak belirlenmiş ve toplamda on dört öğretmenin görev yapması planlanmıştır. Açılış töreni ise İkinci Ordu bandosu eşliğinde İstiklal Marşı okunarak başlanmış ardından Enstitü Müdürü Veli Ertan, Enstitü Koruma ve Yaşatma Derneği Başkanı Fevzi Özçimi ve Vali Rebi Karatekin kısa birer konuşma yapmıştır. Konuşmayı dinleyenler arasında Teknik Öğretim Müsteşarı Mehmet Aslantürk, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürü Nihat Saydam, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürü Zerrin Tüzün, Öğretmen Okulları Genel Müdürü Feyzi Ertem, Diyanet İşleri Başkanı Hasan Hüsnü Erdem, Milletvekillerinden Rüştü Özal, Samet Kuzucu, İhsan Kabadayı ve Sait Sina Yücesoy hazır bulunmuş bunun yanı sıra Ankara, İstanbul, İzmir, Kayseri ve Kahramanmaraş'ta bulunan Konyalılar enstitünün açılış töreni için otobüslerle Konya'ya gelmişlerdir.²⁸⁴

2.2.3. Selçuk Üniversitesinin Kurulması

Konya'ya Selçuk isminde bir üniversite kurma fikri 1960'lı yıllara dayanmaktadır. 1961 genel seçimlerinde Konya'dan milletvekili seçilen vekiller, parti ayrımı gözetmeksizin Konya'ya bir üniversite kazandırmak için birlikte çalışmışlar ve bu doğrultuda milletvekilleri önce kendi aralarında birkaç defa toplantı yaptıktan sonra beş kişiden oluşan bir heyet kurulmasına karar vermişlerdir.²⁸⁵ 10 Aralık günü Konya barosunun olağan kongresi gerçekleşmiş ve kongre sonunda avukatlarda tıpkı milletvekillerinin oluşturduğu gibi kendi aralarında Fahri Ağaoğlu, Ali Apalı, Tahir Mihci ve Mehdi Halıcı'dan oluşan dört kişilik bir heyet oluşturmuşlar ve üniversitenin kurulması için çalışmışlardır.²⁸⁶

Bütün bu çalışmaların ve kamuoyunun oluşması sonucunda Konya Milletvekili Selçuk Aytan'ın öncülük ettiği ve iki yüze yakın milletvekilinin imzasıyla Konya'da Selçuk isminde bir üniversite kurulması için kanun teklifi verilmiştir.²⁸⁷ Kanun teklifinin gerekçesinde ise Konya'da bir üniversite kurulmasının zaruri olduğunu, kurulacak üniversiteden Afyon, Isparta, Antalya ve Niğde başta olmak üzere diğer illerinde yararlanacağını ayrıca İstanbul ve Ankara'daki üniversitelerde Konyalı iki bin öğrencinin olduğunu dolayısıyla Konya'da bir üniversite kurulması halinde veliler, çocuklarını şehir dışına göndermek zorunda kalmayacaklarını dile getirmişlerdir.²⁸⁸ TBMM'ye verilen kanun teklifinin ardından Milli Eğitim Komisyon Başkanı Tahsin Demiray, Raportör Şadi Pehlivanoglu Konya'ya gelerek

²⁸³ Yeni Meram, 23 Ekim 1962, S. 4304, s. 1-2.

²⁸⁴ Yeni Meram, 26 Kasım 1962, S. 4334, s. 1-2.

²⁸⁵ Yeni Konya, 6 Aralık 1961, S. 4406, s. 1.

²⁸⁶ Yeni Konya, 11 Aralık 1961, S. 4411, s. 1.

²⁸⁷ TBMM ZC, D. 1, C. 1, 25 Aralık 1961, s. 377.

²⁸⁸ Yeni Konya, 8 Ocak 1962, S. 4439, s. 1.

incelemelerde bulunmasının ardından Konya'daki vakıf ve dernek başkanlarının da aralarında bulunduğu bir heyet ile toplantı yapmasının akabinde Konya'dan ayrılmışlardır.²⁸⁹ Milli Eğitim Komisyon Başkanı Tahsin Demiray'ın Konya ziyaretinde gerçekleştirdiği toplantıda Konyalılara biran önce Selçuk Üniversitesi için bir dernek kurulmasını tavsiye etmesi üzerine Konya Gazeteciler Cemiyetinin öncülük ettiği ve iş insanlarının da desteğiyle Vali Lütfü Hancıoğlu'nun başkanlığında kurulacak dernek hakkında ilk toplantı yapılmıştır.²⁹⁰

Toplantı 22 Aralık 1965 günü saat 19.30'da Ticaret ve Sanayi Odasının toplantı salonunda başlamıştır. Toplantıda Vali Lütfü Hancıoğlu, Belediye Başkan Vekili Ali Bildik, Milli Eğitim Müdürü Haydar Çelik ile Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanı Derviş Sinangil katılmıştır. Toplantıda alınan ilk kararlar ile yönetim kurulu belirlenmiş ve dernek ismi Selçuk Üniversitesi Kurma ve Yaşatma Derneği olarak belirlendikten sonra derneğin iç tüzüğü oluşturulmuştur.²⁹¹

Başbakan Süleyman Demirel, Selçuk Üniversitesinin kurulmasıyla ilgili 25 Ocak 1967'de Yeni Konya gazetesine bir demeç vermiştir. Demirel, Konya'ya Selçuk isminde üniversitenin kurulacağını, kanun tasarısının hazır olduğunu, aynı anda birçok fakültenin açılacağını sözünü vermiştir. Ayrıca Konya'ya birde traktör fabrikasının kurulacağını müjdesini vermiştir.²⁹² İçişleri Bakanı Faruk Sükan'dan öğrenilen bilgiye göre Selçuk Üniversitesine önce Hukuk, Ziraat ve Manevi Bilimler Fakültelerinin kurulacağını, ayrıca üniversitenin yapılacağı arazi ise Belediye tarafından hibe edileceği öğrenilmiştir.²⁹³

Ankara Üniversitesinin 7 Mart 1973 tarihli senato kararı ile Konya'da Temel Bilimler Fakültesinin açılmasına oy birliği ile karar verilmesi neticesinde üniversite kurulmasına bir adım daha yaklaşılmıştır. İlk olarak Temel Bilimler Fakültesinde Fizik, Kimya, Matematik, Botanik ve Zooloji bölümlerinin açılmasına karar vermiştir.²⁹⁴ Ankara Üniversitesinin almış olduğu bu karar, Konya'da sevinçle karşılanmıştır. Bilinmektedir ki Konya'da Temel Bilimler Fakültesi'nin kurulması Selçuk Üniversitesinin açılmasını hızlandıracaktır. Vali İhsan Tekin ve Belediye Başkanı Yılmaz Kulluk, Temel Bilimler Fakültesinin kurulmasında emeği geçenlere tek, tek telgraf çekerek teşekkürlerini iletmişlerdir.²⁹⁵ Ayrıca Ankara Üniversitesi ilerleye süreçte yeni bir karar daha alarak Temel Bilimler Fakültesi'nin yanına birde Fen

²⁸⁹ Yeni Konya, 11 Ocak 1962, S. 4442, s. 1.

²⁹⁰ Yeni Konya, 20 Aralık 1965, S. 6501, s. 1.

²⁹¹ Yeni Konya, 23 Aralık 1965, S. 6504, s. 1.

²⁹² Yeni Konya, 26 Aralık 1967, S. 6668/98, s. 1-5.

²⁹³ Yeni Konya, 27 Ocak 1967, S. 6668/99, s. 1-2.

²⁹⁴ Yeni Konya, 8 Mart 1973, S. 9455, s. 1.

²⁹⁵ Yeni Konya, 9 Mart 1973, S. 9456, s. 1.

Fakültesi'nin kurulmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine Ankara Üniversitesinden altı Profesör Konya'ya gelerek kurulacak Fen Fakültesinde incelemelerde bulunmuştur. Ardından Vali İhsan Tekin, ile bir toplantı yaptıktan sonra Ankara'ya dönmek üzere Konya'dan ayrılmışlardır.²⁹⁶ Selçuk Üniversitesinin kurulmasıyla birlikte Selçuk Eğitim Enstitüsü, Yüksek İslam Enstitüsü ve Devlet Mimarlık Mühendislik Akademisi, Selçuk Üniversitesine bağlanmıştır. 1 Nisan 1975 tarihinde TBMM'de Fırat Üniversitesi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Bursa Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesinin kurulmasıyla ilgili yapılan oylamada yüz yirmi altı milletvekili oy kullanmıştır. Bunlardan yüz yirmi dört kabul, bir ret, bir çekimser oy kullanılmıştır. Bu oylama ile uzun yıllardır üniversite hayali kuran Konyalılar nihayet üniversiteye kavuşmuşlardır.²⁹⁷ TBMM'de kabul edilen oylama Resmî Gazetede 11 Nisan 1975 tarihinde yayınlanmasıyla birlikte yasal olarak yürürlüğe girmiştir.²⁹⁸

2.3.KONYA'DA KUTLANAN BAYRAMLAR

2.3.1.23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

Türkiye Büyük Millet Meclisi 23 Nisan 1921'de yeni bir karar alarak 23 Nisan gününü milli bayram olarak kabul etmiştir. 23 Nisan çocuk bayramı olarak ise ilk defa 1926 yılında kutlanmaya başlamıştır.²⁹⁹ Bu bağlamda Konya'da kutlanan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, bayram sabahı saat 09'da Vali, Ordu Komutanı, Emniyet Müdür, Milli Eğitim Müdürü ve Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanının katılımıyla Cumhuriyet Meydanı'nda bulunan Atatürk Anıtına çelenk bırakılmasıyla başlamaktaydı. Ardından Vali ve İkinci Ordu Komutanı meydana yerini almış askerleri ve öğrencileri teftiş etmesinin akabinde İstiklal Marşı okunur ve bir öğretmen günün anlam ve önemini belirten açılış konuşmasını yapar ardından iki öğrenci şiir okurdu. Daha sonra bando birliklerinin işaretiyle resmi geçit töreni başlar okullar, bayrak ve filamanları ile şeref tribününün önünden geçmesinin ardından gündüz ki tören merasimi bitirilir. Akşam saat 20'de ise askeri ve sivil öğrenciler ile halk, Hükümet Meydanı'ndan Cumhuriyet Meydanı'na kadar fener alayı düzenlenirdi.³⁰⁰

1967 yılındaki 23 Nisan Bayramı şehir stadyumunda gerçekleşmiştir. Sabahın erken saatinden itibaren Atatürk Anıtı ile İstasyon Caddesi'ni dolduran halk, buradan kortej halinde stadyuma gelmişlerdir. Burada Vali Cahit Betil'in açılış konuşmasından sonra başlayan törende erkek öğrenciler efe kıyafeti, kız öğrenciler ise yöresel kıyafet giyip folklor oyunu

²⁹⁶ Yeni Konya, 17 Nisan 1973, S. 9488, s. 1.

²⁹⁷ TBMM ZC, D. 14, C. 21, 1 Nisan 1975, s. 377.

²⁹⁸ T.C. Resmî Gazete, 11 Nisan 1975, S. 15205, s. 1.

²⁹⁹ Mücahit Özçelik, "23 Nisan Çocuk Bayramı'nın Ortaya Çıkışı ve 1922- 1929 Yılları Arasında 23 Nisan Kutlamaları", *Gazi Akademik Bakışı*, C. 5, S. 9, 2011, s. 266.

³⁰⁰ Yeni Meram, 24 Nisan 1962, S. 4152, s. 1.

oynamışlardır. Ardından askeri ve sivil okullar geçit merasimi yaptıktan sonra tören 12’de bitmiş. Akşam da fener alayı düzenlenmiştir.³⁰¹ 1969 yılındaki 23 Nisan kutlamaları sabah saat 09’da Atatürk Anıtına çelenk bırakılmasıyla başlanmış ardından stadyuma gelen halk, töreni numaralı koltuklardan izlemek istiyor ise üç yüz, numarasız koltuk için iki yüz elli, açık türbin için ise yüz elli kuruş vererek kutlamaları izlemişlerdir. Burada kutlamalar saat 10’da İstiklal Marşının okunması ile başlamış, Milli Eğitim Müdür Yardımcısı Şahin Şimşek günün anlam ve önemini belirten konuşma yapmasının akabinde iki öğrenci de şiir okuduktan sonra Şeker İlkokulu öğrencileri gösteri yapmasının ardından ordu bandosu eşliğinde geçit merasimi yapılmış ve tören bitmiştir.³⁰²

Akşam Orduevinde Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından balo düzenlenmiştir. Baloda çocuklara hediyeler dağıtılıp pasta ve limonata ikram edilmiş ardından Belediye tarafından Alaaddin Tepesi’nde halka ücretsiz konser verilmiştir.³⁰³ 1973 yılındaki gösteriler yine saat 09’da Atatürk Anıtına çelenk bırakılmasıyla başlamış akabinde stadyuma gelinmiş ve burada Vali İhsan Tekin, Belediye Başkanı Yılmaz Kulluk, Milli Eğitim Müdürü Vahit Yılmaz stadyumda yerini alan askerleri ve öğrencileri denetlemiştir. Daha sonra Milli Eğitim Müdürü günün anlam ve önemini belirten konuşmasının ardından iki öğrenci şiir okuduktan sonra Şükrü Doruk İlkokul öğrencilerinin gösteri yapmasını takiben resmi geçit töreni yapılmış ve tören 12’de bitmiştir.³⁰⁴

2.3.2. 19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı

19 Mayıs’ın milli bayram olarak kutlana bilmesi için 1 Haziran 1938’de TBMM’ye sunulan kanun teklifinin 20 Haziran’da kabul edilmesiyle birlikte 19 Mayıs, 1938’den beri milli bayram olarak kutlanmaktadır.³⁰⁵ Buna göre Konya’da 19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramları Atatürk Anıtına çelenk bırakılmasıyla başlar akabinde yapılacak spor gösterimi için stadyuma geçilirdi. Bayram için hazırlıklar bir gün öncesinden başlayıp bütün resmi daireler, okullar, evler, dükkanlar, caddeler temizlenip bayrak ile süslenir ve şehrin muhtelif yerlerine Belediye tarafından gençlik ile ilgili güzel sözlerin yazıldığı döviz ve pankart asılırdı.³⁰⁶

³⁰¹ Yeni Konya, 24 Nisan 1967, S. 6668/159, s. 1.

³⁰² Yeni Konya, 23 Nisan 1969, S. 6668/608 7339, s. 1.

³⁰³ Yeni Konya, 24 Nisan 1969, S. 6668/608 7339, s. 1.

³⁰⁴ Yeni Konya, 24 Nisan 1973, S. 9494, s. 1-5.

³⁰⁵ Dursun Ali Akbulut, “Samsun’un Gazi Günü Ya Da 19 Mayıs Bayramı”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. 11, S. 33, 1995, s. 779.

³⁰⁶ Yeni Konya, 19 Mayıs 1960, S. 3855, s. 1.

1960'daki bayram gösterimi için Konya Valiliği bir tebliği yayınlamıştır. Karara göre, “Bu yıl 19/Mayıs Bayramında jimnastik gösterileri yapılmayacaktır. Bayrama münasebetiyle Resmi Daireler ve teşekküller tarafından hazırlanan çelenkler 19/Mayıs Perşembe günü sabahleyin saat 08:30 ile 09 arasında bu daire ve teşekküllerin Müdürü veya Başkanları veya bunların vazifelendirecekleri bir kimse tarafından Atatürk anıtına konulacaktır. Anıt Meydanda ayrıca bir toplantı ve merasim yapılmayacaktır. Bütün Askeri ve Sivil Okullar ve Öğrenciler adına Maarif Müdürü ve Astsubay Okulu Kumandanı ve Spor Kulüpleri adına da Bölge Müdürü tarafından Anıta birer çelenk konulacaktır. 19 Mayıs günü Resmi Daireler, mağazalar ve evler Türk Bayrakları ile süsleneyecektir. Keyfiyet muhterem halkımıza duyurulur. Konya Valisi Cemil Keleşoğlu.”³⁰⁷

1962 yılındaki bayram merasimi Atatürk Anıtına saat 08'de Vali, Belediye Başkanı, Ordu Komutanı, Emniyet Müdürü, Milli Eğitim Müdürünün çelenk bırakmasıyla başlamıştır. Akabinde spor gösterileri için stadyuma geçilmiş burada Vali ve Ordu Komutanı stadyumda yerini alan öğrenci ve askerleri teftiş ettikten sonra İstiklal Marşının okunmasıyla tören başlamış ve Vali Rebi Karatekin günün anlamını belirten bir açılış konuşması yapmıştır. Daha sonra bando eşliğinde “Dağ Başını Duman Almış” marşı hep bir ağızdan söylenmiş ardından geçit merasimi düzenlenmiş akabinde ise spor gösterimi yapıldıktan sonra tören bitmiştir.³⁰⁸

1965 yılındaki bayram kutlaması Atatürk Anıtına çelenk bırakılmasıyla başlamış ardından stadyuma geçilmiş ve yine stadyumdaki gösteriler ücretli olmuştur. Buradan toplanan ücretler Kıbrıs meselesinde harcanması planlanmıştır. “Başkalarının vermediğini millet yapar” kampanyası tüm yurttaki olduğu gibi Konya’da da büyük ilgi toplamış bu bağlamda 19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı münasebetiyle Selçuk Eğitim Enstitüsü ile Konya Erkek Lisesi öğrencilerinden Hasan Çopur, Şükrü Kuvvetli Yılmaz, Hidayet Karakuş, Necdet Dağlı, Sadi Öztürk ve Hasan Eze isimindeki gençler kampanyaya ya destek olmak için stadyumdaki gösteriler esnasında su satışı yapmışlardır. Buradan elde ettikleri bin lirayı Valilik yetkililerine vermişlerdir.³⁰⁹ Selçuk Eğitim Enstitüsü Öğrenci Derneği bu kampanyayı daha da genişletmek için Konya’daki bütün ilçe ve köylere ulaşabilmek adına beş yüz adet afiş bastırmışlardır. Öğrenciler enstitünün girişine de yardım standı açıp öğretmenlerden ve öğrencilerden bağış toplamış ayrıca Ziraat Bankası’nın Konya şubesine açılan hesabına on günde, Ova Kavağı Gençlik Kolu yetmiş sekiz, 23 Nisan İlkokulu atmış dört, Akçeşme İlkokulu beş yüz elli üç, Karacığan İlkokulu iki yüz yetmiş beş, Mümtaz

³⁰⁷ Yeni Konya, 19 Mayıs 1960, S. 3855, s. 1.

³⁰⁸ Yeni Meram, 19 Mayıs 1962, S. 4169, s. 1-2.

³⁰⁹ Yeni Konya, 20 Mayıs 1965, S. 6291, s. 1.

Koru İlkokulu yüz doksan beş, Cihanbeyli Ortaokulu yedi yüz seksen lira para yatırmışlardır.³¹⁰

2.3.3. 27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı

1960 yılında gerçekleşen askeri darbenin akabinde 13 Haziran 1962 yılında meclise verilen kanun teklifinde 27 mayısın bayram olarak kutlanmasının kabul edilmesiyle birlikte ilk defa 1963 yılında bayram olarak kutlanmaya başlanmıştır.³¹¹ Buna göre 27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı tüm yurttaki olduğu gibi Konya’da da coşkuyla kutlanırdı. Tören Atatürk Anıtına çelenk bırakılmasıyla başlar saat 09’da İkinci Ordu Komutanı makamında tebrikleri kabul eder akabinde ise Vali ile birlikte askerleri ve öğrencileri denetlerdi. Daha sonra İstiklal Marşı okunur Devrim şehitleri için saygı duruşuna geçilirdi.³¹²

Akabinde öğrenciler tarafından günün anlam ve önemini belirten şiirler okunmasının ardından geçit merasimi yapılır bu esnada Türk Hava Kuvvetlerine ait uçaklar semada gösteri uçuşu yapardı. Akşam saat 20’de Belediye tarafından şehrin muhtelif yerlerinde konserler verilerek şehir ışıklandırılırdı. 1962 yılındaki bayram kutlamalarında ise belediye salonunda Devrim sergisi açılmıştır.³¹³ Halk Eğitim Merkezi, Türk Kültür Derneği ve Kadınlar Birliğinin organize ettiği Ortaokul öğrencilerinin yaptığı sergiye Konyalılar yoğun ilgi göstermiştir. Milli Eğitim Müdürü Sadi Baydar’ın öncülüğünde açılışı yapılan sergiye Vali Rebi Karatekin, İkinci Ordu Kurmay Başkanı Burhan Ercan ve şehrin önde gelen iş insanları katılmıştır. Öğrenciler, Atatürk Devrimlerini ve 27 Mayıs Devrimi’nin ruhunu çeşitli yönleriyle ele almaları katılımcıları memnun etmiştir.³¹⁴

1971 yılındaki anma etkinlikleri için CHP Konya İl Başkanlığı 27 Mayıs akşamı CHP İl Binasında 27 Mayıs kutlama gecesi düzenlemiştir. 27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramının on birinci yıl dönümü olması münasebetiyle bir kutlama mesajı yayımlayarak tüm Konyalıları CHP İl Başkanlığına davet etmişlerdir.³¹⁵ 27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı Konya’da ilk yıllar coşkulu ve yoğun katılımı gerçekleştirirken 1970’li yılların ortasından itibaren heyecanını kaybettiği gözlemlenmiştir. Bunun sebeplerinden bir tanesi askeri idarenin seçilmiş hükümet üzerindeki yaptırım gücünün zayıfladığı söylenebilir.

³¹⁰ Yeni Konya, 21 Mayıs 1965, S. 6292, s. 1-4.

³¹¹ Mahmut Bolat, “27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı (1963-1980)”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. 34, S. 98, 2018, s. 387-388.

³¹² Yeni Meram, 28 Mayıs 1962, S. 4176, s. 1.

³¹³ Yeni Konya, 27 Mayıs 1962, S. 4569, s. 1-2.

³¹⁴ Yeni Konya, 28 Mayıs 1962, S. 4570, s. 1.

³¹⁵ Yeni Meram, 27 Mayıs 1971, S. 6331, s. 1.

2.3.4. 30 Ağustos Zafer Bayramı

30 Ağustos'un Zafer Bayramı olarak kutlana bilmesi için 7 Ocak 1926'da bakanlar kurulunda görüşülen konu 1 Nisan'da TBMM'de kabul edilmiş ve böylece 30 Ağustos, 1926'dan beri milli bayram olarak kutlanmaktadır.³¹⁶ Konya'da diğer bayramlar gibi 30 Ağustos Zafer Bayramı da coşkulu kalabalık ve eşsiz gösterilerle kutlanırdı. Sabah saat 09'da Atatürk Anıtına çelenk bırakılmasıyla başlayan törenler saatin 10 olmasıyla Vali ve Ordu Komutanının stadyumda yerini alan asker ve öğrencileri teftiş etmesiyle devam etmiştir. Akabinde bir subay günün anlam ve önemini belirten konuşma yapmasının ardından geçit merasimi yapılmasıyla gündüz düzenlenen törenler biterdi. Akşam saat 20'de askerler ve sivil halk fener alayı düzenler, saatin ilerlemesiyle de konser gösterimi başlardı.³¹⁷ 1961 yılındaki gösteriler her yıldan farklı olarak İstasyon Caddesi'nde başlamış geçit töreninde de değişiklik yapılmıştı, önce Astsubay öğrenci okulu ardından mehter takımı geçmiştir. Bu gösterileri devleti temsilen Devlet Bakanı Adnan Erzi izlemiştir.³¹⁸

1962 yılındaki bayram kutlamaları kapsamında Alaaddin Tepesi'nde beş gün boyunca açık bulunan ordu sergisi açılmıştır. İkinci Ordu Komutanlığınca hayata geçirilen projenin amacı 30 Ağustos Zafer Bayramının ruhunu halka daha iyi anlatılması hedeflenmiştir. Sergide geçmişte ordunun kullandığı araç gereçlerin fotoğraf ve film gösterimi de yapılmıştır.³¹⁹ 1973 yılındaki bayram kutlamaları da oldukça coşkulu geçmiştir. İlk defa 1961 yılında başlayan İstasyon Meydanı'ndan Hükümet Meydanı'na kadar düzenlenen fener alayı 1973 yılında da aynı güzergâh üzerinde yapılmıştır. Sabah saat 09'da Atatürk Anıtına çelenk bırakılmasıyla başlayan tören saatin 10 olmasıyla birlikte İkinci Ordu Komutanı Suat Aktolga ile Vali İhsan Tekin, askeri birlikleri ve öğrencileri teftiş ettikten sonra 21 pare top atışıyla resmi geçit merasimi gerçekleşmiştir. Akşam Orduevinde düzenlenen baloya şehrin idari ve mülki amirlerinin yanı sıra iş insanları, dernek ve vakıf başkanları da katılmıştır.³²⁰

2.3.5. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı

29 Ekim 1923'te devletin şeklinin Cumhuriyet olarak kabul edilmesinden sonra 18 Nisan 1925'te mecliste kabul edilen yasayla birlikte 29 Ekim milli bayram olarak kutlanmaya başlamıştır.³²¹ Cumhuriyet Bayramı Konya'da 28 Ekim'de Alaaddin Tepesi'nden atılan top atışlarıyla başlar 30 Ekim akşamı biterdi. Şehirdeki bütün dükkanlar, evler, resmi daireler

³¹⁶ Akbulut, s. 774.

³¹⁷ Yeni Konya, 30 Ağustos 1961, S. 4316, s. 1.

³¹⁸ Yeni Konya, 31 Ağustos 1961, S. 4317, s. 1.

³¹⁹ Yeni Konya, 30 Ağustos 1962, S. 4663, s. 1-4.

³²⁰ Yeni Konya, 31 Ağustos 1973, S. 9605, s. 1-2.

³²¹ Akbulut, s. 773.

bayraklarla süslenirdi. 29 Ekim, sabah saat 08’de Vali, Ordu Komutanı, Emniyet Müdürü ve Milli Eğitim Müdürü, Atatürk Anıtına çelenk bırakılmasıyla başlar, ardından bando eşliğinde İstiklal Marşı okunurdu. Akabinde Vali ve Ordu Komutanı Cumhuriyet Meydanı’nda yerini almış olan askeri birlikleri ve okulları teftiş eder daha sonra Vali günün anlam ve önemini belirten konuşmasını yapardı. Vali’nin konuşmasından sonra iki öğrenci şiir okur ardından ise resmi geçit töreni gerçekleşirdi.³²²

Daha sonra spor müsabakaları için stadyuma gidilir burada ilk ve ortaokullar gösteri yapar akşam olunca da Belediye tarafından halka ücretsiz konser verilmesinin akabinde asker ve sivil halk tarafından fener alayı düzenlendikten sonra üç günlük tören merasimi bitirilirdi.³²³ Cumhuriyet Bayramının ellinci yıl kutlamaları ilk defa Nalçacı Caddesi’nde yapılmıştır. Sırayla belediye bandosu, tören komutanlığı, gaziler, yüksek okullar, ilk ve ortaokullar, mehter takımı, ordu bandosu, yaya birlikleri, motorlu birlikler, spor kulüpleri, esnaf dernekleri, itfaiye ve diğer gruplar geçit merasimine katılmıştır. Akabinde stadyumda düzenlenen spor müsabakalarından sonra Belediye tarafından şehrin muhtelif yerlerinde konserler yerilmiştir. Akşam olmasıyla birlikte halk tarafından fener alayı düzenlenmesinin ardından bayram kutlamaları sona ermiştir.³²⁴

Konya halkı, her milli bayram kutlamalarını layıkıyla yerine getirmiştir. Bayram hazırlıklar günler öncesinden başlar evler, sokaklar, caddeler ve resmi daireler temizlenip bayraklarla süslenirdi. Kasaba ve köylerde yaşayanlar sabah erken saatte kalkıp en güzel elbiselerini giyer ve şehir merkezide bayramın kutlanacağı meydan da yerini alırdı. Ancak kimi bayram törenleri daha sade geçmesine rağmen halk yine de yoğun katılım göstermiştir.

2.4.ÇEŞİTLİ KÜLTÜREL ETKİNLİKLER

2.4.1.Mevlâna Anma Etkinlikleri

Mevlâna Celaleddin Rumi 30 Eylül 1207 yılında Horasan’ın Belh şehrinde doğmuştur. Mevlâna, mesnevi eserinde kendi ismini eserin giriş cümlesinde Muhammed b. Muhammed b. Hüseyin el Belhi diye kaydetmiş, Celaleddin lakap olarak Mevlâna ise unvanını yüceltmek için söylenmiştir.³²⁵ Babası, Bahaeddin Veled olarak bilinen Hüseyin Hatibioğlu Muhammed’dir. Annesi Belh emiri Rükneddin’in kızı Mümine hatundur.³²⁶ Mevlana’nın

³²² Yeni Konya, 29 Ekim 1965, S. 6458, s. 1.

³²³ Yeni Meram 30 Ekim 1969, S. 5786, s. 5.

³²⁴ Yeni Konya, 31 Ekim 1973, S. 9654, s. 1-5.

³²⁵ Reşat Öngören, “Mevlâna Celaleddin Rumi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.29, Ankara, 2004, s. 441.

³²⁶ Canan Yıldırım, *Konya İlindeki İşletmelerde Mevlana’nın Yönetime Özgü Fikirlerinin Etkileri Üzerine Bir Araştırma*, (Basılmamış Doktora Tezi), Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük, 2017, s. 58.

babası Bahaeddin Veled, çevresindeki insanlar tarafından sevilen ve saygı duyulan bilge bir insandır. Veled yaşamı boyunca insanları İslam'ın önerdiği temiz ve ahlaklı yaşama davet etmiştir. Belh halkı zamanla Veled'i daha çok sevmesi Belh sultanı Harzemşah'ın hoşuna gitmemiştir. Bir grup halk bir gün rüyalarında peygamber Hz. Muhammed'i görmüşler ve rüyada Hz. Muhammed, Bahaeddin Veledde Sultanı Ulema (bilginlerin sultanı) denilmesi istemiştir. Bu durum Sultan Harzemşah ile Veledin arasının açılmasına neden olmuş ve Belh'i terk etmek zorunda kalmıştır. Bahaeddin Veled önce Nişabur'a ardından Bağdat, Hicaz, Şam, Erzincan sonrada Karaman'a gelmiştir.³²⁷

Bahaeddin Veled, burada Mevlana'yı Gevher hatunla evlendirmiştir. Bu evlilikten sultan Veled ve Alaeddin doğmuştur. Daha sonra Türkiye Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubad'ın ricası üzerine 1221'de Konya'ya taşınmışlardır.³²⁸ İlerleyen süreçte ilk hanımının ölmesi üzerine ikinci evliliğini Kira hatunla yapmıştır. Bu hanımdan ise Emir Muzafferüddin Alim Celebi ve Melike hatun doğmuştur.³²⁹

Mevlâna, çocukluğundan itibaren sürekli göç etmesi ailesinden uzakta Şam ve Halep'te yaşaması insanların kendisi hakkında yaptıkları haksız eleştiriler neticesinde aniden hastalanarak yatağa düşüp 17 Aralık 1273'de ölmesine neden olmuştur.³³⁰ Ölümünden sonra Mevlâna Celaleddin Rumi için her sene bir hafta süren ve 17 Aralık'ta Şeb- i Arus töreni ile sonlanan anma etkinlikleri düzenlenmiştir. Törenlerde Mevlana'nın yaşamından kesitler, sema gösterimi ve ney dinletisi yapıldı. Anma etkinliği için yurtiçinden ve yurtdışından binlerce turist Konya'ya gelirdi. 1950 yılındaki tören için Vali başkanlığında bir tertip ekibi kurulmuştur. Bu ekibin işi bir haftalık süre zarfından etkinliği organize etmekle yükümlüdür. Ayrıca Afyon'dan dokuz kişilik mızrap (müzisyen gurubu) gelmiştir.³³¹ 1951 yılındaki anma töreni Türk Milliyetçiler Derneği tarafından, Belediye Halk Sinemasında düzenlenmiştir. Törene Ankara'dan gelen Pakistan Ateşesi Yakup el Dodaş'da katılmıştır.³³²

1955 yılındaki anma etkinliği Şahin Sinemasında hem gündüz hem de akşam olmak üzere iki defa düzenlenmiş, düzenlenen bu törenlere Maliye Bakanı Nedim Ökmen ve çok sayıda milletvekili katılmıştır. Ayrıca basın yayın müdürlüğü tarafından 1954 yılında filme

³²⁷ Esra Çömlekçi, *Mevlana'nın İnsan Anlayışının Rönesans Dönemi İnsan Anlayışı ile Karşılaştırılması*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2020, s. 5-6.

³²⁸ Saffet Nur Alhan, *Mevlana'nın Tasavvuf Öğretisinin Topluma Yansımaları*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Ağrı, 2022, s. 13.

³²⁹ Öngören, s. 442.

³³⁰ Yıldırım, s. 60.

³³¹ Yeni Meram, 15 Aralık 1950, S. 103, s. 1.

³³² Yeni Konya, 18 Aralık 1951, S. 906, s. 1.

alınan anma programı izletilmiştir.³³³ 1957 yılındaki anma törenine ilgi yoğun olmuştur. Yüz elliye yakın milletvekilleri, Bakanlar, NATO Güneydoğu Avrupa Kara Kuvvetleri Komutanı ve Konya'daki bütün mülki ve idari birimler katılmıştır. Ayrıca şehirdeki otellerin tamamı dolmuş olması nedeniyle dışarıda kalan misafirleri Konyalılar evlerinde misafir etmişlerdir.³³⁴

2.4.1.1.Yurtiçi Etkinlikleri

Mevlâna Celaleddin Rumi için her sene düzenlenen anma törenlerine ilgi gittikçe artmıştır. Tören hazırlıkları günler öncesinden başlar misafirler peyder pey gelmeye başladılar. Şehirdeki bütün oteller çoğu zaman dolduğu için misafirlerin bir kısmı Vali konağındaki misafirhanede kalır, kalan diğer kısmı da kamuya ait misafirhanelerde konaklardı. Ayrıca bazı yıllar Konyalılar da evlerinde misafir etmişlerdir. Törenler, programın yoğunluğuna göre bazı yıllar hem gündüz hem akşam yapılırken bazı yıllar sadece akşam yapılmıştır. Mevlâna anma törenleri sayesinde şehir oldukça kalabalık ve coşkulu olur, bu durumda esnafa ekonomik olarak katkı sağlardı. Buna göre 1961 yılındaki töreni on beş binden fazla insan izlemiştir.³³⁵

1965 yılındaki anma etkinliğine Başbakan Süleyman Demirel gelmiştir. Demirel Şeb-i Arus gecesine katılmak için Konya'ya gelirken konvoyu Cihanbeyli'de halk tarafından önu kesilerek karşılanmıştır. Burada Başbakanın gelmesi şerefine kurban kesilmiştir. Demirel, burada halk ile biraz zaman geçirdikten sonra yola devam etmiş, Cihanbeyli'de de binin üzerinde araç, konvoyun peşine takılmıştır. Demirel'in konvoyu Konya'ya gelene kadar muhtelif yerlerde durdurulup yirmiden fazla kurban kesilmiştir. Demirel, beraberinde İçişleri Bakanı Faruk Sükan, Adalet Bakanı Hasan Dinçer, Devlet Bakanı Refet Sezgin, Sağlık Bakanı Edip Somunoğlu, Tarım Bakanı Bahri Dağdaş, Çalışma Bakanı Ali Nail Erdem, Devlet Bakanı Cihat Bilgehan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı İbrahim Deriner ve yüz civarında milletvekili ile saat 18'de Konya'ya gelmiştir. Önce Vali konağında bir toplantı yaptıktan sonra şeker fabrikasına geçerek akşam yemeğini burada yemiştir. Ardından kapalı spor salonuna gidip anma programını izlemiştir.³³⁶ 1966 yılındaki anma programına hava muhalefeti yüzünden iptal eden Başbakan ve Bakanlar törene katılamamışlardır. Ancak otuz beş binin üzerinde yerli ve yabancı turist Konya'ya gelmiş ve Şeb-i Arus gecesi oldukça coşkulu geçmiştir. Töreni izleyenler arasında Vali Ali Cahit Betil, Belediye Başkanı Ahmet Hilmi Nalçacı, Turizm Derneği Başkanı Feyzi Halıcı ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Orgeneral Kemalettin Gökakın vardır. Vali açılış konuşmasını yaptıktan sonra sema

³³³ Yeni Meram, 18 Aralık 1955, S. 1910, s. 1.

³³⁴ Yeni Meram, 18 Aralık 1957, S. 2626, s. 1.

³³⁵ Yeni Konya, 17 Aralık 1961, S. 4417, s. 1.

³³⁶ Yeni Konya, 18 Aralık 1965, S. 6500, s. 1.

gösterimi ardından günün anlam ve önemini belirten şiirler okunmuş daha sonra ise ney dinletisi yapılmasıyla tören son bulmuştur. Mevlâna haftası boyunca Konya'ya gelen turist on milyon TL civarında para bırakmıştır.³³⁷ Turizm Derneği Başkanı Feyzi Halıcı'nın verdiği bilgilere göre 1969 yılındaki anma haftasına gelen yerli ve yabancı turistin toplamı kırk bini bulmuştur. Bu turistlerden elde edilen kazanç ise yedi milyon TL olmuştur.³³⁸

Mevlâna Celaleddin Rumi'nin 1972 yılındaki 699. yıl dönümü yüz bine yakın yerli ve yabancı turistin katılımıyla anılmıştır. Şeb-i Arus gecesini izlemeye gelenler arasında Büyükelçiler, Bakanlar ve milletvekillerinin oluşturduğu protokolün ilk konuşmasını Vali yapmıştır. Ardından günün anlam ve önemini belirten şiirler okunmuş akabinde sema gösterimi yapıldıktan sonra ney dinletisine geçilmiştir. En son kapanış konuşmasını ise Turizm ve Tanıtım Bakanı Erol Yılmaz Akçal yapmıştır.³³⁹ Mevlana'nın 700. Anma töreni 1973 yılında düzenlenmiştir. Törene Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk ve eşi Emel Korutürk ile birlikte Senato Başkanı Tekin Arıburun, Devlet Bakanı İsmail Hakkı Tekinel, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Nuri Bayer, Turizm ve Tanıtım Bakanı Ahmet İhsan Kırmırlı, Başbakanlık Kültür Müsteşarı Mehmet Önder ve Kuvvet Komutanları katılmıştır. Korutürk, önce Valilik binasında ardından İkinci Ordu Komutanlığında düzenlenen toplantıya katıldıktan sonra Şeb-i Arus törenini izlemiştir.³⁴⁰ Ayrıca Unesco 1973 yılını Mevlâna yılı olarak ilan etmiştir.³⁴¹

2.4.1.2.Yurtdışı Etkinlikleri

Mevlâna Celaleddin Rumi için yurtiçinde yapılan anma törenlerinin yanı sıra yurtdışında özellikle de Avrupa'da törenler düzenlenmiştir. Buna göre 1967 yılında Strazburg Üniversitesi Konya Turizm Derneğine davetiye gönderip, Mevlâna anma programının Fransa'da yapılmasını istemiştir. Dernek tarafından gerekli hazırlılar yapıp kırk kişilik heyet oluşturulmuştur. Bu heyet 21 Mayıs'ta Mevlâna müzesinin önünde yapılan törenle uğurlanmıştır. Heyetin yirmi günlük Avrupa turunun ilk durağı Fransa ardından Almanya daha sonrada Monako'dur. Burada sema gösterimi ve ney dinletisi yapmanın yanı sıra gösteriyi izlemeye gelen seyircilere heyet tarafından Konya hatırası eşyaları, Mevlâna broşürleri ve kitap hediye edilmiştir.³⁴² Heyetin yirmi günlük Avrupa gezisi bitmesi üzerine 11 Haziran'da Konya'ya gelmişlerdir. Yirmi günlük süre zarfında Mevlana'yı ve Konya'yı en güzel şekilde tanıttıklarını, altı, sema ve ney dinletisi yaptıklarını bu gösterileri kayda alıp

³³⁷ Yeni Konya, 19 Aralık 1966, S. 6668/67, s. 1-5.

³³⁸ Yeni Meram, 18 Aralık 1969, S. 5825, s. 5.

³³⁹ Yeni Konya, 18 Aralık 1972, S. 9390, s. 1.

³⁴⁰ Yeni Konya, 18 Aralık 1973, S. 9695, s. 1.

³⁴¹ Yeni Konya, 19 Aralık 1973, S. 9696, s. 1.

³⁴² Yeni Konya, 22 Mayıs 1967, S. 668/183, s. 1.

televizyonda gösterildiğini, gösterilere yoğun ilgi olduğunu, biletlerin günler öncesinden tüketiildiğini bu durumdan da memnun olduklarını ifade etmişlerdir.³⁴³ 1969 yılına gelindiğinde semazenlerin İtalyan filmde rol alması için teklif gelmiştir. İtalyan film şirketi, ünlü ses sanatçısı Maria Callas'ın rol alacağı film çekimleri için Nevşehir'in Göreme kasabasına gelmiştir. Konya Turizm Derneği de teklifi kabul edip sema ekibinin Nevşehir'de provalara katılmasını sağlamıştır. Burada provalar yapıldıktan sonra semazenler, İtalya'ya gönderilip filmin konusuna uygun kostümlerin dikilmesi ve bütün masrafların Medea film şirketi tarafından karşılanması planlanmıştır.³⁴⁴

1971 yılında Turizm ve Tanıtım Bakanlığı ile Konya Turizm Derneği Londra'da Mevlana'yı anma etkinliği düzenlemiştir. On gün süren bu etkinlik için kırk kişilik mutrip ve sema ekibi 16 Kasım'da Londra'ya gitmiştir.³⁴⁵ Biletleri günler öncesinden tüketen İngilizler, sema gösterimini ayakta izlemiştir. Salona gelemeyenler için gösteriler kayda alınıp televizyondan izletilmiştir. Bütün gösterileri çok beğenen İngilizler kırk kişilik ekibe tek tek teşekkür etmişlerdir. Ayrıca BBC televizyon ekibi teşekkür mahiyetinde kırk kişilik bir otobüs ayarlayıp bütün Londra'yı gezdirmiştir.³⁴⁶

1972 yılında Afrika-Asya Fikir Derneği yöneticileri tarafından Amerika'da gösteri yapılması için Konya Turizm Derneğine davet göndermiştir. Gerekli hazırlıklar tamamlandıktan sonra yirmi yedi kişilik sema ve mutrip ekibinin Boston'a gitmesi uygun görülmüştür. Ekip, otuz iki gün boyunca ABD'nin muhtelif yerlerinde ney dinletisi ve sema gösterimi yapmıştır.³⁴⁷ Boston'daki gösteriler Harvard Üniversitesinin bahçesinde eski kilise binasının içinde bulunan iki yüz kişilik salon tamamen dolmuş ve seyircilere önce ney dinletisi ardından sema gösteri yapılmıştır. Gösterilerden memnun olan izleyiciler, ekibi ayakta alkışlamıştır.³⁴⁸ Ekip daha sonra sırayla Montreal, Los Angeles, Berkeley, San Francisco, Cupertino, Kaliforniya, New York, Seattle ve Cambridge şehirlerinde ney dinletisi ve sema gösterimi yapmıştır. Gösterilere yoğun ilgi gösteren Amerikalılar biletleri günler öncesinden tüketmişlerdir. Ekip 22 Kasım'da Konya'ya dönmüştür.³⁴⁹

³⁴³ Yeni Konya, 12 Haziran 1967, S. 6668/200, s. 1.

³⁴⁴ Yeni Meram, 28 Nisan 1969, S. 5627, s. 1.

³⁴⁵ Yeni Meram, 17 Kasım 1971, S. 6477, s. 1.

³⁴⁶ Yeni Meram, 26 Kasım 1971, S. 6483, s. 1-5.

³⁴⁷ Yeni Konya, 20 Ekim 1972, S. 9344, s. 1.

³⁴⁸ Yeni Konya, 2 Kasım 1972, S. 9355, s. 1-5.

³⁴⁹ Yeni Konya, 23 Kasım 1972, S. 9368, s. 1.

2.4.2. Aşıklar Bayramı

Aşıklık kavramı ilk olarak on beşinci yüzyılda ortaya atılmıştır. Arapçada “aşk şarkıları söyleyen” kişi anlamına gelirken Türklerde ise “halk şairi” anlamında kullanılır.³⁵⁰ Konya Turizm Derneği ilk defa 1966 yılında “Aşıklar Bayramı” adı altında bir etkinlik planlayıp, bu etkinlik ile Türkiye’nin dört bir yanındaki aşıkları Konya’da toplayarak bir yarışma düzenlemiştir. Aşık Veysel’in de katıldığı bu yarışmaya jüri üyelerinin belirlediği dereceye giren aşıklara, çeşitli miktarlar para ödülü verilmiştir. İlk yıl düzenlenen yarışma gerek planlamanın kötü yapılması gerek yarışma ilanının zamanında duyurulmaması nedeniyle sönük geçse de 1967 yılındaki yarışmalara katılım oldukça yüksek olmuştur.³⁵¹

1969 yılındaki Aşıklar Bayramı tam yedi gün sürmüş ve yirmi dokuz bin kişi tarafından izlenmiş ve bu dönemde jüri kadrosuna Aydın Senatörü İskender Cenap Ege, Folklor Enstitüsü Müdürü Cahit Öztelli, Basın İlan Kurumu Genel Müdür Yardımcısı Gültekin Samanoğlu, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi Sahibi İhsan Hincer, Başbakanlık Kanunlar Dairesinden Muzaffer Uyguner, Son Havadis Yazı İşleri Müdürü Tahir Kutsi Makal, Avukat Mehdi Halıcı, Aşık Murat Çobanoğlu, Aşık Fahri ve Aşık Reyhani gibi yeni isimler eklenmiştir.³⁵² Aşıklar, en güzel yurt şiiri, en güzel yurt türküsü ve şiirle atışma dalı olarak üç kategoride yarışarak dereceye girmeye hak kazanan aşıklara Turizm Derneği tarafından on beşer bin lira para ödülü verilmiştir. Ayrıca aşıklara Konya’daki iş insanları, Vakıflar ve Dernekler tarafından çeşitli hediyeler de verilmiştir.³⁵³

1972 yılında düzenlenen Aşıklar Bayramı için elli şair Konya’ya gelmiştir. Şairler en güzel yurt şiiri, en güzel yurt türküsü ve şiirle atışma olmak üzere üç kategoride elli şair yarışmıştır. Yarışma 1 Ekim’de sona ermiştir. Jürinin değerlendirmeleri sonucunda finale yirmi altı şair kalmıştır. Şiir dalında, Abdül Vahap Kocaman, Aşık Feymani, Aşık Hüdayi, Aşık Kenan, Aşık Sefil Selim, Aşık Selmani ve Aşık Zülfikar Divani ödül almıştır. En güzel yurt türküsü dalında en büyük ödül olan Karacaoğlan ödülünün sahibi Aşık Mahmut Coşkuner olmuştur. Emrah ödülünü, Aşık Yadar Ozanoğlu, Aşık İsmail Cengiz, Aşık Mahmut Taşkaya, Aşık Fikret Ünal, Aşık Âdem Özcan, Aşık Kenani, Aşık Borani ve Aşık Mestan Kasap paylaşmışlardır. Beste dalında Gevheri ödülünü Kul Ahmet kazanmıştır. Ferahhi ödülünü Kadir Gedikoğlu, Halil Erem, Mahmut Taşkaya, Seyit Mehmet Kırmızıoğları, Fikret Ünal, Aşık Selmani, Nuri Çırağı ve Hüseyin Özcan kazanmıştır. Şiirde

³⁵⁰ Azem Sevindik, “Aşıklık Geleneğinin Güncel Durumu ve Aşıklar Üzerine Bazı Tespitler”, *Sutad*, (47), 2019, s. 130.

³⁵¹ Anadolu’da Hamle, 30 Ekim 1967, S. 245, S. 1.

³⁵² Yeni Meram, 30 Ekim 1969, S. 5786, s. 1.

³⁵³ Yeni Meram, 30 Ekim 1969, S. 5786, s. 5.

atışma dalında Yunus Emre ödülünü, Aşık Selmani almıştır. Yine bu dalda Müdami ödülünü ise Aşık Feymani, Aşık Nuri Çırağı, Aşık Selami, Aşık Büryani Abdurrahman Kocaman ve Aşık Sefil Selim kazanmıştır.³⁵⁴ 1973 yılında sekizincisi düzenlenen Aşıklar Bayramı, bir haftanın sonunda final yapmıştır. Kıyasıya rekabet eden aşıklardan finalde ödül almayı başaran isimler şu şekildedir. Atışma dalında Karacaoğlan ödülünden, İlhami Demir beş yüz, Murat Çobanoğlu beş yüz, Hasan Selmani beş yüz TL'nin sahibi olmuştur. Dertli ödülünden, Şeref Taşlıova iki yüz elli, Sarrafi iki yüz elli, Mevlüt İhsani iki yüz elli, Adil Çiçek iki yüz elli TL almıştır. Gevheri ödülünden, İsmail Cengiz yüz yirmi beş, Nuri Çırağı yüz yirmi Beş, Feymani yüz yirmi beş, Veysel Şahbazoğlu yüz yirmi beş, Mustafa Ruhani yüz yirmi beş, Paşa Yanguni yüz yirmi beş, Günay Yıldız yüz yirmi beş, Mürsel Sinan yüz yirmi beş, Sadi Değer yüz yirmi beş, Musa Merdanoğlu yüz yirmi beş, Ali Dadaşoğlu yüz yirmi beş TL almıştır. Türkü dalında Yunus Emre ödülünden, Mahmut Coşkuner beş yüz, Mahmut Taşkaya beş yüz, Murat Çobanoğlu beş yüz, Sabahattin Pülger beş yüz TL'nin sahibi olmuştur.³⁵⁵

Emrah ödülünden, Kadir Gedikhanlıoğlu üç yüz, Fikret Ünal üç yüz TL almıştır. Şiir dalında Aşık Veysel ödülünden, İlhami Demir beş yüz, Şeref Taşlıova beş yüz TL almıştır. Dadaloğlu Ödülünden, Kul Sadi üç yüz, Selmani üç yüz TL almıştır. Müdami ödülünden, İsmail Cengiz yüz yirmi beş, Hüseyin Özcan yüz yirmi beş, Yaşar Ozanoğlu yüz yirmi beş, Nuri Çırağı yüz yirmi beş, Mestan Kasap yüz yirmi beş, Hasan Selmani Yüz yirmi beş, Halil Erem yüz yirmi beş, İdris Eroğlu yüz yirmi beş, Hüseyin Aköğretmen yüz yirmi beş, Mürsel Tazegül yüz yirmi beş, Necati Keleşoğlu yüz yirmi beş, Tombul Baba yüz yirmi beş, Abdullah Yolcu yüz yirmi beş TL almıştır. Gufrani Ödülünden ise Ruhani Yüz yirmi beş, Veysel Şahbazoğlu yüz yirmi beş, Sadi Değer yüz yirmi beş, Vahap Kocaman yüz yirmi beş, Zülfikar Divani yüz yirmi beş, Aşık Kara yüz yirmi beş, Nimri Dede yüz yirmi beş, Veysel Demir yüz yirmi beş, Tacettin Deniz yüz yirmi beş TL'nin sahibi olmuşlardır.³⁵⁶ Aşıklar Bayramına her yıl aratarak devam eden ilgi binlerce yerli ve yabancı turistin gelmesine neden olmuş, bu durumda esnafın yüzünü güldürmüştür.

2.4.3. Nasreddin Hoca Anma Etkinlikleri

Nasreddin hocanın yaşadığı dönem hakkında kesin bilgiler olmamakla birlikte Sivrihisar'ın Hortu köyünde 1208 yılında doğduğu kabul edilmiştir. Akabinde Akşehir'e göç etmişler ve hoca burada kadılık görevinde bulunmuştur. Hoca, fıkralarında mizahı kullanan,

³⁵⁴ Yeni Meram, 2 Ekim 1972, S. 6790, s. 1-5.

³⁵⁵ Yeni Konya, 1 Ekim 1973, S. 9630, s. 1.

³⁵⁶ Yeni Konya, 1 Ekim 1973, S. 9630, s. 5.

hazırcevap ve kendisiyle alay edebilen bir yapıdadır. Hoca 1284 yılında ölmüştür.³⁵⁷ 1961 yılındaki Nasreddin Hocayı anma etkinliği Vali Rebi Karatekin'in Akşehir'deki açılış konuşmasıyla başlamıştır. Ardından Kaymakam Ali Özer konuşmuş akabinde ise Şair Feyzi Halıcı "Akşehir Şöleni" adında bir şiir okuduktan sonra mehter takımının geçiş töreni düzenlenmiş, gece olunca da konserler ile şehir ışıklandırılmıştır.³⁵⁸

1962 yılındaki etkinlik sabahın erken saatlerinde Akşehir Gölüne yoğurt mayalanması yapıldıktan sonra merkezde bulunan Atatürk Anıtı'nın açılış töreni yapılmıştır. Törende önce Vali Rebi Karatekin günün anlam ve önemini belirten açılış konuşmasını yaptıktan sonra anıtın açılış kurdelesini kesmek için İkinci Ordu Komutanı Refik Tulga'yı kürsüye davet etmiştir. Tulga, burada kısa bir konuşma yaparak şunlara değinmiştir. İnsan emeğinin neler yapabileceğine Akşehir güzel bir örnek olduğunu, ileri toplumlar kendi içlerinden daima ileri görüşlü insanlar yetiştirdiğini, Nasreddin Hoca bunun en güzel örneği olduğunu, ayrıca istiklal savaşında büyük taarruzun palanlarının Akşehir'de yapıldığını bu nedenle Akşehir'in milli tarihte özel bir yeri olduğunu belirtmiştir.³⁵⁹

1965 yılındaki anma etkinliğine CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'de katılmıştır. Etkinlik 5 Temmuz sabahı göle yoğurt çalınmasıyla başlamış, ardından stadyuma geçilerek burada folklor oyunları ve çeşitli gösteriler ile birlikte şiirler okunmuştur. Daha sonra açık oturum düzenlenmiş, ardından ise Ankara ve İstanbul'dan gelen kent oyuncuları oyunlar düzenlemiş ve bir oyuncu Nasreddin Hoca kılığına girerek onun taklidini yapmıştır.³⁶⁰ Daha sonra konuşma yapmak için kürsüye gelen İnönü, özetle şunları ifade etmiştir. Hoca'nın sözleri yıllarca dinlenmiş ve söylediklerinden istifade edilmiştir. Hoca Selçuklu Devletinde yetişen bir halk filozofu olduğunu, basit görünen sözlerin içinde derin manaların olduğunu, döneminde kötü olaylara karışmadığını, her zaman doğru bildiği yolu insanlara öğrettiğini ve bunun yanında gerçek bir Müslüman büyük bir din adamı olduğunu, hurafeler ile tabiat üstü tefsirlere kendisini kaptırmadığını, etrafına her zaman ümit ve enerji verdiğini ifade etmiştir.³⁶¹ İnönü, daha sonra sözü istiklal savaşına getirerek Atatürk'ün, büyük güçleri nasıl yeneceğinin planını Akşehir'de hazırladığını dolayısıyla Akşehirlilerle uzun hatıralarının olduğunu ve bunları anmaktan daima mutlu olduğunu bildirmiştir. Konuşmasını bitirdikten sonra kürsüden inen İnönü, önce Nasreddin Hoca'nın türbesini ziyaret etmiş ardından esnafları

³⁵⁷ Nurettin Albayrak, "Nasreddin Hoca", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 32, İstanbul, 2006, s. 418-419.

³⁵⁸ Yeni Konya, 22 Haziran 1961, S. 4249, s. 1.

³⁵⁹ Yeni Konya, 22 Haziran 1962, S. 4595, s. 1-3.

³⁶⁰ Yeni Konya, 5 Temmuz 1965, S. 6330, s. 1.

³⁶¹ Yeni Konya, 6 Temmuz 1965, S. 6331, s. 1.

ziyaret ettikten sonra Konya'ya gitmek için Akşehir'den ayrılmıştır.³⁶² 1972 yılındaki anma etkinliğini Konya Turizm Derneği ve Nasreddin Hoca Derneği düzenlemiştir. 5 Temmuz sabahı göle yoğurt çalınmasıyla başlayan tören, akabinde Atatürk Anıtına çelenk bırakıldıktan sonra stadyuma geçilmesiyle burada sporcuların ve folklor ekibinin gösterimi ile karikatür yarışması düzenlenmiş, ardından şiir ve fıkralar okunmuştur. Bir hafta süren bu etkinliği yerli ve yabancı toplamda otuz bin turist izlemiştir.³⁶³

1980 yılındaki anma etkinliği yine sabah erken saatte göle yoğurt çalınmasıyla başlamıştır. Ardından protokol Atatürk Anıtına çelenk bıraktıktan sonra stadyuma geçilerek burada folklor ekibinin gösterileri izlenmiş akabinde resim ve karikatür yarışmaları yapılmıştır. Bu yılki karikatür yarışmasındaki büyük ödülü İranlı karikatürist kazanmıştır. Başarı ödülleri ise Cido Contomory (İtalyan), Abdullah Üçyıldız (Türkiye), Jostop Jonse (Belçika), Peter Pasta (Macaristan) almışlardır. Yoğun katılımı gerçekleştiren etkinliği yüz bin, yerli ve yabancı turist izlemiştir.³⁶⁴

³⁶² Yeni Konya, 6 Temmuz 1965, S. 6331, s. 2.

³⁶³ Yeni Meram, 11 Temmuz 1972, S. 6690, s. 1.

³⁶⁴ Yeni Meram, 7 Temmuz 1980, S. 11569, s. 1.

BÖLÜM III

1960-1980 DÖNEMİ'NDE KONYA'DA SOSYO-EKONOMİK HAYAT

3.1. EKONOMİK GELİŞMELER

3.1.1. Tarım Faaliyetleri

Konya Ovası'nda fabrikalar ve sanayi tesisleri kurulmadan önce halkın en büyük geçim kaynağı hayvancılık ve ziraattır. Ziraat işiyle ilgilenenlerin büyük çoğunluğu ise köylülerdir. Köylüler ilk başlarda hayvan gücüne dayalı karasabanla toprağı sürerken zamanla Türkiye'de traktörün yaygınlaşması ile karasabanın yerini pulluk almıştır. Karasaban ile işlem yapıldığı dönemde işler insan gücüne de dayandığı için istenilen verim sağlanamamıştır.³⁶⁵ Bu nedenle tarımın modern araç ve gereçlerle yapılması zaruri kılınmıştır. Bunun için önce topraksız köylüye toprak dağıtılarak başlanılmıştır. CHP, 1945 yılında dört bin yedi yüz elli üç sayılı kanun ile çiftçiyi topraklandırarak geçimlerini sağlamasını amaçlamıştır.³⁶⁶

Topraksız köylüye toprak dağıtma işlemi DP hükümeti döneminde de devam etmiştir. Buna göre Ekim 1951 yılında merkeze bağı Göçü köyünde seksen sekiz kişiye on bir bin beş yüz doksan dokuz dönüm arazi, Ovakavağı köyünde yüz dört kişiye beş yüz kırk yedi dönüm arazi, İsmil'de ise yüz atmış dokuz kişiye yirmi bin iki yüz doksan beş dönüm arazi Vali Kemal Hadımlı, Ziraat Müdürü Hamza Tanyaş ve Toprak Komisyonu Başkanı Şevket Giray eşliğinde dağıtılmıştır.³⁶⁷

Arazilerin dağıtılmasının ardından 31 Ekim 1951 günü Tarım Bakanlığı, ücretsiz füsfat gübrelerini çiftçilere dağıtmıştır. Buna göre merkezde yirmi kişiye üç bin kilo, Akşehir'de on beş kişiye iki bin iki yüz elli kilo, Beyşehir'de beş kişiye yedi yüz elli kilo, Bozkır'da iki kişiye üç yüz kilo, Cihanbeyli'de on beş kişiye iki bin iki yüz elli kilo, Çumra'da on beş kişiye iki bin iki yüz elli kilo, Kadınhanı'nda on iki kişiye bin sekiz yüz kilo, Karaman'da 12 kişiye bin sekiz yüz kilo, Karapınar'da on kişiye bin beş yüz kilo ve Seydişehir'de beş kişiye yedi yüz elli kilo dağıtılmıştır.³⁶⁸ DP'nin iktidara geldiğinde devletçi ekonomi modelinden serbest ekonomi modeline geçilmiştir. Yeni ekonomi modeliyle birlikte bu dönemde tarım kredilerinin artırılması, dış yatırımcıların Türkiye'ye çekilmesi ve traktör ithalatının daha çok artırılması ana hedeflerden olmuştur. Adnan Menderes 26.05.1954 tarihinde TBMM'de yaptığı konuşmada şunları söylemiştir. *“Nüfusumuzun %80'nin istiyal mevzunu ve geçim vasıtasını milli ekonomimizin ana kaynağını teşkil eden ziraatımız büyük*

³⁶⁵ Yılmaz, s. 63.

³⁶⁶ T.C. Resmî Gazete, 15 Haziran 1945, S. 6032, s. 8893.

³⁶⁷ Yeni Meram, 1 Ekim 1951, S. 386, s. 1-2.

³⁶⁸ Yeni Meram, 1 Kasım 1951, S. 417, s. 1-4.

bir dikkat ve ehemmiyetle ve ön planda ele alınacaktır. Memleketin iktisadi cihazlandırılması süratlandırılacak, bütün mali ve iktisadi imkanlarımız azami nispette iktisadi kalkınmanın emrine tahsis olunacaktır. Hususi teşebbüsün çalışması ve gelişmesi için lüzumlu hukuki vefili emniyet havasının yerleştirilmesini temine maruf bütün tedbirler alınacaktır. Memlekete mevcut sermaye ve tasarrufların istihsale akması teşvik ve temin olunacaktır. Yabancı teşebbüs, sermaye ve tekniğinden geniş ölçüde faydalanmanın şartları tahakkuk ettirilecek ve icapları yerine getirilecektir.”³⁶⁹

Konya’da 1952 yılında bir milyon yüz kırk dokuz bin yüz otuz bir hektarlık ekili arazi, nadasa bırakılan yedi yüz kırk iki bin iki yüz doksan yedi hektar arazi, iki milyon iki yüz on sekiz bin dört yüz on bir hektar mera ve yetmiş bin dokuz yüz doksan hektarlık bağ bulunmaktaydı. 1960’da ise ekili arazi artış göstererek bir milyon yedi yüz kırk dört bin yedi yüz kırk üç hektara ulaşmıştır.³⁷⁰ 1952 yılında Konya hububat rekoru kırarak Türkiye hububatının %11’ini üretmiş ve üç yüz yirmi yedi bin lira gelir sağlamıştır.³⁷¹ 1954 yılında Türkiye’deki hububat üretiminin %13’nü Konya karşılamıştır.³⁷²

İl Ziraat ekipleri, 1955 yılında çiftçilerin ekim, hasat ve harman zamanlarında sürekli yanlarında bulunmuş toprağın verimini artırmak için kimyevi gübre denemeleri ile nöbetleşe ekim yöntemleri uygulamıştır.³⁷³ 1958 yılında ise hububattan elde edilen gelir yedi yüz yirmi bin lira olmuştur.³⁷⁴ Çiftçilerin desteklenmesi de aynı oranda ilerlemiştir. DP hükümeti, çiftçileri İl Teknik Ziraat Teşkilatları, T.C. Ziraat Bankası ve Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) gibi kurumlar üzerinden destek sağlamıştır.³⁷⁵ 1959 yılında ise Konya Toprak Komisyonu tarafından Aksakallı köyünde atmış bir kişiye on üç bin sekiz yüz kırk bir dönüm arazi ve on altı bin sekiz yüz yirmi üç dönüm mera, Burnak köyünde 132 kişiye otuz iki bin üç yüz doksan dokuz dönüm arazi ve iki bin beş yüz elli iki dönüm mera, Sakyatan köyünde yüz elli iki kişiye dört yüz elli altı dönüm bağ ve bahçe, Alakova köyünde elli bir kişiye iki yüz yirmi altı dönüm bağ ve bahçe, Tatlıcak köyünde on dört bin yüz yirmi bir dönüm arazi, Ziveçik köyünde yirmi bin sekiz yüz otuz iki dönüm mera, Taahhütlü köyünde yüz kırk kişiye dört yüz yirmi yedi dönüm arazi, Honamlı köyünde iki yüz atmış iki kişiye otuz altı bin yüz yirmi beş dönüm arazi yine aynı köyde dört yüz otuz kişiye yirmi bin sekiz yüz beş dönüm arazi ve

³⁶⁹ TBMM ZC, D. 10, C. 1, 24 Mayıs 1954, s. 26.

³⁷⁰ Bağcı, s. 108.

³⁷¹ Yeni Meram, 25 Aralık 1952, S. 847, s. 1.

³⁷² Yeni Meram, 26 Ekim 1954, S. 1498, s. 1.

³⁷³ Yeni Meram, 3 Haziran 1955, S. 1712, s. 1.

³⁷⁴ Yeni Konya, 18 Ocak 1958, S. 3057, s. 1.

³⁷⁵ Bağcı, s. 117.

Renkoğlu köyünde elli bir kişiye sekiz bin beş yüz doksan dokuz dönüm arazi dağıtılmıştır.³⁷⁶ Bu dağıtılan arazilerin sulanması gerektiğinden DP hükümeti, Konya Ovası'na beş büyük baraj yapmak için ardı ardına temeller atmıştır. Bu barajlardan ilki Ayrancı Barajıdır, Ereğli ilçesinin güneydoğusunda 7 Mart 1952'de Ayrancı Barajının temelini atmıştır. 1958 yılına gelindiğinde barajın %82'i tamamlanmıştır. Bu baraj otuz yedi bin beş yüz dönümlük araziye sulayacak ve su taşkınları nedeniyle zarar gören yirmi beş bin dönümlük araziye koruyacaktır. Toplamda yirmi milyon yedi yüz atmış iki bin liraya mal olmuştur.³⁷⁷ 15 Şubat 1958 günü törenle su tutması için kapakları indirilmiştir.³⁷⁸

Altınapa Barajı, Konya'ya 18 km uzaklıkta planlanmış olup Altınapa Nehri üzerine yapılacak barajın 1957 yılında ihalesi yapılmıştır. Barajın yapılmasının temel nedenleri, su taşkını önlemek, bataklıkların kurutulmasını sağlamak ve kırk altı bin dönümlük arazinin sulanmasını sağlamaktır.³⁷⁹ 1967 yılında tamamlanan barajın yüksekliği otuz metre, tepe uzunluğu ise yüz seksen dört metredir.³⁸⁰ Apa Barajı, Konya'ya 67 km uzaklıkta Çarşamba Irmağı üzerine inşa edilmiştir. Bu sayede ırmağın taşması ile mahsullere gelecek zararın önüne geçilmiştir. Ayrıca 1962 yılında tamamlandığında bataklıklar kurutulmuş ve on sekiz bin sekiz yüz kırk dönümlük arazinin sulanması sağlanmıştır.³⁸¹

May Barajı, Konya'ya 65 km uzaklıkta May Irmağı üzerine inşa edilmiştir. 1957 yılında ihalesi yapılan bu baraj 1960 yılında bitirilip su tutma işlemine başlamıştır. Ancak baraj sus tutmaya başladıktan birkaç ay sonra sular barajın içinde büyük delikler açılması ile toprağa karışmıştır. Yapılan incelemeler ve çalışmalar sonunda delikler kapatılıp barajın yedinden su tutması sağlanmıştır.³⁸² Sille Barajı, Konya'ya 13 km uzaklıkta Sille Irmağı üzerine inşa edilmiştir. Bu baraj sayesinde bataklık bölgeler kurutulmuş, su taşkınları önlenerek beş bin dönüm arazinin sulanması sağlanmış ve toplamda üç milyon beş yüz bin liraya mal olmuştur.³⁸³ Ocak 1960 tarihine gelindiğinde barajın yapımı bitmiş ve on altı metreye yakın su toplamıştır.³⁸⁴ Barajların tamamlanmasıyla birlikte Konya Ovası sulama projesinde sona gelinmiştir. Bu projeye ek olarak yeni bir proje daha geliştirilerek Beyşehir gölünün yüzeyi daraltılmak istenmiştir. Böylece Toroslar bölgesine kaçan suların önüne

³⁷⁶ Bağcı, s. 126.

³⁷⁷ Yeni Konya, 23 Mayıs 1960, S. 3859, s. 2.

³⁷⁸ Bağcı, s. 134.

³⁷⁹ Yeni Konya, 23 Mayıs 1960, S. 3859, s. 2.

³⁸⁰ Bağcı, s. 135.

³⁸¹ Yeni Konya, 23 Mayıs 1960, S. 3859, s. 2.

³⁸² Yeni Konya, 5 Temmuz 1960, S. 3897, s. 1.

³⁸³ TBMM ZC, D. 11, C. 2, 19 Şubat 1958, s. 8.

³⁸⁴ Yeni Konya, 11 Ocak 1960, S. 3730, s. 1.

geçilmiş olacak ve yeni kanallar ile mevcut barajlar beslenecektir. Bu proje ile Konya Ovası'nın sulanmayan bölgesi kalmayacaktır. Ayrıca ova sulanırken fazla suların Tuz Gölüne aktarılması tasarlanmıştır.³⁸⁵ Konya Ovası'nın bir kısmını Beyşehir Gölü'nden sulanmasını Devlet Planlama Teşkilatı onaylayarak Devlet Su İşleri (DSİ) Bölge Müdürlüğüne gönderilmiş ve çalışmalar başlamıştır. Bu proje Keban Projesi'nden sonra en büyük sulama projesi olarak aktarılmıştır.³⁸⁶ 1970'li yıllara gelindiğinde Konya tarım üretiminde artık daha modern araçlara ve sulama sistemine kavuşmuştur. Bununla yetinmeyen Teknik Ziraat Müdürlüğü Ağustos 1971'de Konyalı çiftçileri filmle eğitmeyi hedeflemiş ve bu amaçla üretimde doğru yöntem ile verimin artırılması ana hedef olmuştur. Avrupa'da uygulanan bu model Türkiye'de pilot bölge olarak Konya'da hayata geçirilmiştir. Uzmanlar gündüzleri çiftçiler ile birlikte bağ ve bahçelerde incelemelerde bulunmuş, ardından film gösterimine geçilmiş, gösterim bittikten sonra ise film üzerine konuşmalar yapılmıştır.³⁸⁷

Ziraat teknisyenleri, öğleden önce çiftçiler ile birlikte bağ ve bahçelerde öğleden sonra çiftçilere film eğitimi veriliyor, akşam ise çiftçiler ile ev toplantıları yaparak eğitimleri desteklenmiştir. Buna göre Akşehir, Ereğli, Ermenek ve Karaman ilçelerinin otuza yakın köyünde haftanın dört günü akşam toplantılar düzenlenmiştir.³⁸⁸ 1973 yılında Ziraat Odası Yönetim Kurulu tarafından düzenlenen hububat kongresinde çeşitli zirai konular hakkında sunumlar yapılmıştır.³⁸⁹

Tarım Bakanı İlyas Karagöz'ün de katıldığı kongrede kışlık tahılların gübrelenmesi metodu hakkında Tarım Bakanlığı temsilcisi Kemal Kaptan bir sunum yaparak katılımcıları bilgilendirdi. Ardından kışlık tahılların ekim metotlarıyla ilgili sunumu Ankara Üniversitesi (AÜ) Ziraat Fakültesi öğretim üyesi Osman Tosun, Nadas işleme metotları hakkında ve nöbetleşe ekim yöntemleri hakkında Tarım Bakanlığı temsilcisi Yusuf Ergün, Hububatın ıslahı, tescili ve üretme metodu hakkında Tarım Bakanlığı temsilcisi Turhan Atay, Buğdayın ve arpanın verimini artırmak için nelerin yapılacağını Tübitak temsilcisi A. Açıkgöz, Tarımda tohumluk sorunu ile ilgili AÜ Ziraat Fakültesi öğretim üyesi Galip Tunalıgil, Hububat mekanizasyonunda ve hububatın muhafazasının nasıl yapılması gerektiği hakkında AÜ Ziraat Fakültesi öğretim üyesi Güngör Yavuzcan, Hububat ziraatında iş gücü ihtiyacının giderilmesi AÜ Ziraat Fakültesi öğretim üyesi Gazanfer Harzadin, Türkiye'nin hububat politikasını

³⁸⁵ Yeni Konya, 11 Mart 1965, S. 6234, s. 1.

³⁸⁶ Yeni Konya, 15 Haziran 1965, S. 6313, s. 1.

³⁸⁷ Yeni Meram, 20 Ağustos 1971, S. 6404, s. 1-5.

³⁸⁸ Yeni Meram, 19 Ekim 1971, S. 6453, s. 1-5.

³⁸⁹ Yeni Konya, 24 Ocak 1973, S. 9418, s. 1.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) temsilcisi Zekai Burak, Hububat fiyatlarının belirlenmesi hakkında TMO temsilcisi Rahmi Oktay yapmıştır.³⁹⁰

3.1.2. Kurulan fabrikalar

Tarımda yaşanan bu gelişmelerin yanı sıra 1954 yılında Konya'ya Çimento Fabrikasının yapılması için ihaleye çıkmıştır. İhaleyi Alman Krupp firması almıştır. Horozluhan bölgesine kurulan fabrika 1959 yılına gelindiğinde %85'i tamamlanmıştır. Ancak işletmeye açılması 1963'ü bulmuştur.³⁹¹ Ardından 1966 yılında Sümerbank ve Japon firması Marubeni tarafından Krom Magnezit Fabrikası kurulmuştur. 1969'da üretime başlayan fabrika yılda on beş bin ton magnezit ile bin beş yüz ton harç üretilmesi ön görülmüştür. Ancak kuruluşundan birkaç ay sonra işçiler ile işveren arasında yaşanan anlaşmazlık sebebiyle işçiler grev kararı almıştır.³⁹² Yine aynı yıl Seydişehir Alüminyum tesisinin temeli atılmıştır.³⁹³ Bu fabrika için Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'den on beş yıllığına %2,5 oranında faizle atmış iki milyon dolar kredi alınmıştır. Tesisin Türkiye sorumlusu Etibank Sovyet sorumlusu ise Tiajpromexport firmasıdır. Fabrikada ilk alüminyum 1974'de üretilmiştir.³⁹⁴ Temmuz 1976 yılına gelindiğinde Başbakan Yardımcısı Necmeddin Erbakan'ın öncülüğünde yeni bir sanayi atılımı başlatılmıştır. Bu bağlamda 4 Temmuz 1976'da Konya'ya gelen Necmeddin Erbakan'ı şehrin girişinde Vali Oktay Başer, Emniyet Müdürü Reşat Akkaya ve Jandarma Komutanı Mehmet Saloz karşılamıştır. Vakit kaybetmeden beraberindeki heyet ile Hükümet Meydanı'na gelen Erbakan, burada kendisini bekleyen halka hitaben kısa bir konuşma yaptıktan sonra Türk Motor Sanayi (TÜMOSAN)'ın temellerini atmıştır. Fabrika dört yıl sonra tamamlanacak ve tam kapasiteyle çalışması halinde yılda yüz bin traktör ile kamyon motorunun üretilmesi öngörülmüştür. Ancak 1980 yılında gerçekleşen askeri darbe, fabrikanın yapımını sekteye uğratmıştır.³⁹⁵

Konya'da 1960'lı yılların ortasından itibaren büyük fabrikalar açılmış ve Konya halkı için yeni bir iş sahası oluşturulmuştur. Bu fabrikalarda çalışan işçilere 1961 Anayasasıyla tanınan grev ile toplu iş sözleşmesi hakkının sağlanması ile sendikalaşmanın yolu açılmıştır. Akabinde ise işçiler, 1968'de başlayan işçi ve öğrenci olaylarında etkin rol oynamıştır.

³⁹⁰ Yeni Konya, 29 Ocak 1973, S. 9422, s. 1-2.

³⁹¹ Bağcı, s. 102.

³⁹² Yeni Konya, 5 Mart 1969, S. 6668/608 7297, s. 1.

³⁹³ Gülsün Navruz, Mehmet Uysal, "Seydişehir Etibank Alüminyum Tesisleri Yerleşkesi Sosyal Konutları Mekân Analizi", *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi*, C. 27, S. 3, 2011, s. 274.

³⁹⁴ Mehmed Gökhan Polatoğlu, "Türkiye ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği arasında 1965- 1975 Döneminde Gerçekleşen Ekonomik İş Birliği ve Yapılan Yatırımlar", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 65, 2019, s. 490-491.

³⁹⁵ Yeni Meram, 5 Temmuz 1976, S. 4993, s. 1-5.

3.2.KONYA'DA İŞÇİ VE ÖĞRENCİ GÖSTERİLERİ

3.2.1.İşçi Grevleri

Bilindiği üzere 1917 yılında Lenin'in önderliğinde Rusya'da sosyalist rejim kurulmuştur. Bütün dünya sosyalizmin ne olduğunu bilinmesine karşın uygulamasını ilk defa SSCB'de tecrübe etmiştir. Türkiye'de de 1920 yılında Türkiye Komünist Partisi (TKP) kurulmuştur.³⁹⁶ Takip edilen yıllarda halk, sosyalist sisteme daha da yaklaşmıştır. Öyle ki dünyanın farklı bölgelerinde ülkeler, sosyalist rejimlerini süreç içerisinde ilan etmeye başlamışlardır. 1949 yılında Çin'de, 1959 yılında Küba'da Fidel Castro ve Che Guevara öncülüğünde sosyalizm kurulmuştur.³⁹⁷ Sosyalist partilerin taraftarları daha çok işçi ve öğrenci gruplarıdır. Sendikal mücadelenin tarihi sürecine bakacak olursak sanayi devriminin ardından sendikalaşma ve grev kavramları, emek-sermaye mücadelesinin belirginleşmesiyle ortaya çıkmıştır.³⁹⁸

İkinci dünya savaşının ardından daha da güçlenen sosyalizm bu gücünü kullanarak fabrikalardaki işçileri örgütleyip sendikal mücadeleyi öğretmiştir. Akabinde ise dünyanın çeşitli bölgelerinde işçiler harekete geçerek grevler düzenlemişlerdir. 1968 yılında sadece Fransa'da on milyon işçinin katıldığı ve bir aydan fazla süren grev sonucunda hükümet, sendikaların istediklerini yerine getirmek zorunda kalmıştır. Bu tarihten bir yıl sonra İtalya'da Fiat mirafiorideki işçiler grev kararı almıştır. Hükümet ile işçiler arasındaki görüşmelerin uzaması sonucunda greve hapisanedeki mahkumların da katılması sonucunda greve katılım on iki milyonu bulmuştur. Bunun neticesinde hükümet daha fazla dayanamayıp istifa etmiştir. Yine aynı yıl İngiltere'deki Ford Fabrikasında çalışan kadınlar erkekler ile aynı işi yaptıklarını ancak onlardan daha düşük maaş aldıklarını iddia ederek, "eşit işe eşit maaş" sloganı ile grev başlatmışlardır. Bir ay süren grevin sonunda hükümet kadınlar ile uzlaşma yoluna giderek kadınların talep ettikleri ücreti vermiştir.³⁹⁹ Bu dönemde dünyanın dört bir yanından işçi eylemleri yükselme eğilimi göstermiştir. Bu durumun Türkiye'ye sıçraması da gecikmemiştir. 1960 yılında gerçekleşen askeri darbenin ardından 1961 yılında Türkiye yeni bir Anayasaya kavuşmuştur. Bu Anayasaya göre ilk defa işçilerin sendika kurma ve bu sendikaya üye olması işverenin iznine başvurmadan bunun yapabilmesiyle ilgili Anayasanın kırk altıncı Maddesi ile güvence altına alınmıştır. Kırk yedinci Madde de ise grev ve toplu

³⁹⁶ İlber Ortaylı, *Gazi Mustafa Kemal Atatürk*, Kronik Kitap, İstanbul, 2018, s. 193-194.

³⁹⁷ Hatice Kübra İmamoğlu, *Türkiye'de İdeolojik Kamplaşma ve 6. Filo Eylemleri*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik, 2021, s. 24.

³⁹⁸ Özgün Millioğulları, *Türkiye'de 1960-1980 ve 1980- 2005 Dönemlerinde Grev Hareketlerinin Karşılaştırılması*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s. 24.

³⁹⁹ İmamoğlu, s. 71-73.

sözleşme hakkı güvence altına alınmıştır.⁴⁰⁰ Anayasadaki bu maddelerin altını doldurmak için 1963 yılında sendikalar kanunu çıkarılmıştır.⁴⁰¹ Yeni Anayasadan sonra hemen harekete geçen işçiler 1961 yılının en büyük mitingini gerçekleştirmişlerdir. Saraçhane'deki miting alanına yüz binin üzerinde işçi toplanmıştır. İşçilerin temel istekleri maaşlarına zam ve sosyal hakların iyileştirilmesidir. Bu isteklerini dile getirdikten sonra olaysız bir şekilde dağılmışlardır. Bu durumdan memnun olan İstanbul Valisi işçilere teşekkür etmiştir. 1966 yılının en dikkat çeken grevi ise Çorum Belediye Başkanı Kemal Demirer'in Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK)'ya bağlı temizlik görevlisi işçileri emekli sandığına geçirmek istemesidir. Bu durumu kabul etmeyen yirmi yedi işçiyi haksız yere işten çıkarmıştır. İşten çıkarılan işçiler 27 Temmuz 1966'da diğer işçiler ve Genel İş Sendikası Başkanı Abdullah Baştürk'ünde katılımıyla toplamda elli dört işçi, çıplak ayakla Çorum'dan Ankara'ya kadar yürümüşlerdir.⁴⁰²

1969 yılı gelindiğinde İstanbul'da bulunan Demir Döküm Fabrikası emekçilerinden iki bin üç yüz kişi Devrimci İşçi Sendikası Konfederasyonu (DİSK)'e bağlı Maden İş Sendikasına geçince fabrika sahibi işçilere göz dağı vermek için 5 işçiyi işten çıkarmıştır. Bunun üzerine diğer işçiler fabrikada üretimi durdurup fabrikaya giriş çıkışı yasaklamışlardır. Yaklaşık bir ay süren müzakerelerin sonucunda anlaşma sağlanmıştır.⁴⁰³

1970 yılının en çok konuşulan konusu ise AP hükümetinin 16 Haziran'da sendika yasasını düzenlemek ve DİSK'i etkisiz hale getirmek istemesi üzerine DİSK'e bağlı İstanbul, İzmir ve İzmit bölgesindeki işçiler greve başlamıştır. Hükümetin geri adım atmaması üzerine işçiler İstanbul'a doğru yürüyüşe geçmişlerdir. İstanbul Valisi, işçilerin merkeze girmesini engellemek için haliçte bulunan köprüleri askeri birlikler ve zırhlı kamyonlar ile kapatmıştır. Ancak işçiler bütün bu engellemelere rağmen barikatları aşmışlardır. Çıkan çatışmalar sonucunda üç işçi ölmüş ve çok sayıda polis memuru yaralanmıştır. Bunun üzerine bu illerde sıkı yönetim ilan edilmiş ve gösteriler yasaklanmıştır.⁴⁰⁴ DİSK, 1 Mayıs 1977'de büyük ve gösterişli bir bayram yapmaya karar vermiştir. Saat 13.00'de Taksim'e çıkan bütün yollarda insanlar, slogan atarak ilerleyip Taksim Meydanını ulaşmışlardır. DİSK Başkanı Kemal Türkler'in konuşması bittikten sonra meydandaki kalabalığın üzerine ateş açılmıştır. Toplamda otuz dört ölü ve yüz civarında insan yaralanmıştır.⁴⁰⁵ Bu olay Türkiye'yi daha da

⁴⁰⁰ Millioğulları, s. 34.

⁴⁰¹ T.C. Resmî Gazete, 24 Temmuz 1963, S. 11462, s. 1-6.

⁴⁰² İmamoğlu, s. 77-79.

⁴⁰³ Millioğulları, s. 80.

⁴⁰⁴ İmamoğlu, s. 83-84.

⁴⁰⁵ Birand vd. "12 Eylül Türkiye'nin Miladı", s. 63-68.

germiştir ve 1980 darbesinin gerekçeleri arasında gösterilmiştir. Türkiye genelinde yaşanan bu olaylardan Konya’da nasibini almıştır. Konya’da gerçekleşen ilk işçi grevi 1965 yılında Konya Belediyesinin mezbahanesinde on yedi işçinin katıldığı ve üç ay süren eylemdir.⁴⁰⁶

3.2.1.1. Çimento Fabrikası Grevi

5 Mayıs 1967 günü Konya Çimento Fabrikasındaki işçiler grev kararı almıştır. Çimento İş Sendikasına, bağlı işçilerin grev kararı almalarındaki sebep ise aynı fabrikada çalıştıkları yirmi yedi arkadaşlarının işten çıkarılması olmuştur. Fabrikadaki iki yüz kırk altı işçinin tamamı greve katılmasıyla birlikte fabrika üretime ara vermek zorunda kalmıştır. İşçiler fabrikaların kapılarını kilitleyerek içeriye kimseyi almamıştır. Fabrikanın girişinde çadırlar kurulup davul ve zurna eşliğinde eğlenmişlerdir.⁴⁰⁷

10 Mayıs’ta işçileri temsilen Çimse İş Sendikası Başkanı Ali Demirhan ile Çalışma Bakanlığında Konya’ya gelen yetkililer ile yapılan toplantıdan bir sonuç çıkmamıştır. İşçiler yirmi yedi arkadaşlarının işlerine iade edilene kadar greve devam edeceklerini bildirmesi üzerine, işveren ile de anlaşma sağlanamamasından dolayı konu Konya iş mahkemesine intikal ettirmiştir.⁴⁰⁸ Aynı fabrikada iki yıl sonra 3 Şubat 1969 günü toplu iş sözleşmelerinde çıkan anlaşmazlık nedeniyle işçiler yasal hakları olan grev hakkını kullanarak tekrar grev kararı almıştır.⁴⁰⁹ İşçiler gerekçe olarak kendilerine iki sene önce vaat ettikleri ücretlerini alamadıklarını fabrikanın faaliyet raporunda görülen bir buçuk Milyon TL’lik işçilik tasarrufunu bizzat kendilerinin yaptıklarını dolayısıyla bu tasarruftan kendi paylarına düşeni istemişlerdir.⁴¹⁰ Aylarca Konya Çimento Fabrikası yetkilileri ile işçi sendikası arasında devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmeleri nihayet işçilerin lehine sonuçlanmıştır. Anlaşmazlık nedeniyle uzlaştırma komisyonuna intikal eden grev için 2 Mart’taki toplantıdan sonuç alınmıştır. Anlaşmaya göre, işçilerin saatlik ücretlerine ilk yıl atmış beş kuruş, ikinci ve üçüncü yıl yirmi kuruş zam almışlardır. Bu ek olarak 200 liralık ikramiye verilecek ve toplu iş sözleşmesi 3 yıl geçerli olacaktır ve bu karar işçileri memnun etmiştir.⁴¹¹

21 Nisan 1976’da yine Konya Çimento Fabrikasında grev kararı alınmıştır. Çimento Fabrikası yetkilileri ile işçi sendikası arasında iki yüz elli beş işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesinde anlaşma sağlanamaması nedeniyle 275 sayılı yasanın 15. Maddesi gereğince

⁴⁰⁶ İbrahim Dıvarcı, “Konya’da Sendikaların Sosyal Hayatta Ettikleri ve grevleri” *Konya Ansiklopedisi Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları*, 247, C. 8, Konya, 2015, s. 12.

⁴⁰⁷ Yeni Konya, 6 Mayıs 1967, S. 6668/170, s. 1-5.

⁴⁰⁸ Yeni Konya, 10 Mayıs 1967, S. 6668/173, s. 1.

⁴⁰⁹ Yeni Konya, 3 Şubat 1969, S. 6668/608/7277, s. 1.

⁴¹⁰ Yeni Konya, 6 Şubat 1969, S. 6668/608/4280, s. 1.

⁴¹¹ Yeni Konya, 3 Mart 1969, S. 6668/608/7295, s. 1-5.

konu Konya bölge müdürlüğüne sevk edilmiştir. Ancak buradan da netice çıkmaması sonucunda işçi sendikası 275 sayılı yasanın 19. Maddesine dayanarak grev kararı almıştır.⁴¹² Grevin başlamasının ardından Çimse İş Sendikası Genel Başkan Vekili Ahmet Çinel, Konya'ya gelerek bir basın toplantısı düzenlemiştir. Çinel, toplu iş sözleşmesinin beş aydır devam ettiğini ve işçilerin greve girmesini işverenlerin istediğini, görüşmelerde uzlaşmacı olarak değil de işleri zora sokan tarafta yer aldıklarını bildirmiştir. Çinel, sermaye sahibi patronların hükümetle bağlantılarının olduklarını ve ülkedeki diğer çimento fabrikalarında grevlerin devam ettiğini, bir de üstüne Konya'daki fabrikanın da greve girmesiyle ülkede çimento kıtlığının yaşanabileceğini ve bunun sorumlusu sermaye sahibi patronların olduğunu dile getirmiştir. Sözlerine devam eden Çinel, Konya Çimento Fabrikasındaki işçilerin ücretleri yedi lira civarında olduğunu ve bu paranın insani düzeyde yaşamak için yetmediğini bu sebeple grev kararı aldıklarını kamuoyuna ilan etmişlerdir.⁴¹³

Öbür taraftan ise Fabrika Genel Müdürü Mustafa Filizel de işçileri suçlayarak işçilerin anlaşma taraftarı olmadıklarını, sosyal yardımlarla birlikte kişi başı üç bin elli lira zam teklif ettiklerini ancak işçiler fabrikayı zarara uğratma isteklerinden dolayı greve gitme yolunu seçtiklerini iddia etmiştir. Ayrıca üretimin durması sonucunda hem Konya'da hem de civar vilayetlerde çimento sıkıntısı çekileceğini bunun sorumlusu ise işçilerin olduğunu dile getirmiştir.⁴¹⁴ Çimento Fabrikası işçilerinin yirmi bir gündür azimle sürdürdüğü grev, anlaşma sağlanarak bitirilmiştir. Anlaşmaya göre işçilerin günlüklerine birinci yıl otuz beş ikinci yıl otuz beş liralık toplamda yetmiş liralık zam yapmışlardır. Bunun yanında işçilerin sosyal haklarından iyileştirme de yapılmıştır. Buna göre çocuk paraları yirmi beş liradan elli liraya, dört yüz lira yakacak zammı verilmesi, kıyafet ve ayakkabı yardımı, ilkokulda okuyan çocuklar için yüz, lise için iki yüz ve üniversite için iki yüz elli lira eğitim yardımı yapılması ile anlaşma sağlanmıştır.⁴¹⁵

3.2.1.2.Krom Magnezit Fabrikası Grevi

15 Nisan 1969 günü Konya'daki Krom Magnezit Fabrikasındaki işçiler insanca yaşam için daha yüksek maaş ve sosyal hakların iyileştirilmesi için Anayasal hakları olan grev hakkını kullanarak grev kararı almışlardır. Grevin başlamasıyla birlikte işçiler fabrikanın önemli bölümlerini ele geçirip içeriye kimseyi almamışlardır. Bunun üzerine bölgeye çok sayıda polis ve jandarma birlikleri sevk edilmiştir. Grev haberini alan Sümerbank Genel

⁴¹² Yeni Meram, 22 Nisan 1976, S. 4992, s. 1.

⁴¹³ Yeni Meram, 8 Mayıs 1976, S. 4916, s. 1.

⁴¹⁴ Yeni Meram, 8 Mayıs 1976, S. 4916, s. 5.

⁴¹⁵ Yeni Meram, 28 Mayıs 1976, S. 4962, s. 1.

Müdürlüğündeki yetkililer hemen Konya'ya gelip fabrikaya girmek istemişler fakat içeri alınmamışlardır. Daha sonra çeşitli çabalar ve iknalar sonucunda grev sözcüsünün öncülüğünde bir yetkili içeri alınarak işçiler ile görüşme sağlamıştır.⁴¹⁶ Grev kararı aldıktan on yedi gün sonra toplamda dört yüz yirmi sendikalı işçi kendi aralarında anlaşamamaları sebebiyle kavga etmişlerdir. Bunun üzerine Konya'daki emniyet güçlerinin yetersiz kalması sebebiyle Ankara'dan atmış civarında jandarma Konya'ya sevk edilmiştir. Fabrikada grev sebebiyle yemek çıkmamasından ve Japon mühendislerin greve katılmamasından dolayı aç kalmışlardır. Japon mühendisler zaman zaman sendikalı işçilerin araçları ile şehre gidip yemek yemişlerdir. Ayrıca grevi gerçekleştiren işçiler, Başbakan Süleyman Demirel'e mektup yazarak arabulucu olmalarını istemişlerdir. Haftalardır devam eden grev sebebiyle fabrikalardaki makinalar bakımsızlıktan zarar görmeye başlamıştır.⁴¹⁷

Kırk günün sonun da Sümerbank Krom Magnezit Fabrikası ile işçiler arasında uzlaşma sağlanması sonucunda grev sonlandırılmıştır.⁴¹⁸ 26 Ekim 1971'de Krom Magnezit Fabrikasında işçiler yine grev kararı almışlardır. Çimse sendikası ile Sümerbank arasında yürütülen toplamda dört yüz işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesinde anlaşmazlık çıkması sonucunda işçiler üretime ara vermişlerdir.⁴¹⁹ Maaş ve sosyal haklar konusunda anlaşma sağlanamaması sebebiyle fabrikanın sekizinci gündeki mali portresi kırk altı bin beş yüz lirayı bulmuştur. İşçilerin başlattığı bu grev Konya çevresinde büyük destek görmüştür. Bu sebeple Konya'da bulunan bütün sendikalar bayramın yaklaşması nedeniyle işçileri ziyaret ederek grevde yer alan işçilerin tamamına ayrı ayrı olmak üzere yüz elli bin lira bayram parası vermişlerdir.⁴²⁰ Fabrika yetkilileri ile çimse sendikası yetkilileri arasında anlaşma sağlanamaması üzerine grev uzlaştırma kuruluna sevk edilmiştir. Başbakan Nihat Erim ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mesut Erez, bu konuyu çözüme kavuşturması için Devlet Bakanı olan İlyas Karagöz'ü Uzlaştırma Kurulu Başkanlığına atamıştır.⁴²¹ Uzlaştırma Kurulunun yoğun çabaları sonuç vermemesi üzerine grev, Bakanlar Kuruluna sevk edilmiştir. Bakanlar Kurulunda grevin iki ay ertelenmesine karar verilmiştir. Çimse sendikası yetkilileri ise karara itiraz edeceklerini bildirmişlerdir.⁴²²

⁴¹⁶ Yeni Konya, 18 Nisan 1969, S. 6668/608/7335, s. 1.

⁴¹⁷ Yeni Konya, 2 Mayıs 1969, S. 6668/608/2444, s. 1-5.

⁴¹⁸ Yeni Konya, 7 Haziran 1969, S. 6668/608/7385, s. 1.

⁴¹⁹ Yeni Meram, 26 Ekim 1971, S. 6459, s. 1.

⁴²⁰ Yeni Meram, 24 Kasım 1971, S. 6481, s. 1.

⁴²¹ Yeni Meram, 25 Aralık 1971, S. 6508, s. 1.

⁴²² Yeni Meram, 28 Aralık 1971, S. 6510, s. 1.

3.2.1.3.Seydişehir Alüminyum Fabrikası Grevi

1971 yılına gelindiğinde Seydişehir Alüminyum Fabrikasında işçilerin yeni yıl için maaş görüşmeleri başladığı esnada fabrikada bulunan Maden İş Sendikası ve Metal İş Sendikası yetkilileri görüşmelerdeki anlaşmazlık nedeniyle birbirlerine girmiştir. Anlaşmazlık gün geçtikçe artarak neredeyse üretimi durma noktasına getirmiştir. İşveren ve sarı sendika olarak bilinen Maden İş Sendikasının yöneticileri, Metal İş Sendikasına üye olan işçilere, boş kağıtlara ve usulsüz evraklara imza attırmaya zorlamışlardır. Durumu öğrenen Metal İş Sendikasının Başkanı Hasan Karataş, duruma müdahil olarak konuyu Başbakan Nihat Erim'e bildirmiştir.⁴²³

Geçen süre zarfında çözüm bulunamaması üzerine metal iş sendikasına mensup yaklaşık dört bin işçi grev kararı almıştır. İşçiler, altı aydır sabrettiklerini ve kendilerine vadedilen sözlerin yerine getirilmediğini bu sebeple yasal hakları olan grev kararı aldıklarını ilan etmişlerdir. İşçilerin büyük çoğunluğu greve katılması nedeniyle fabrika bir günde beş milyon lira zarar etmiştir.⁴²⁴ Durumun ciddiyetini anlayan fabrika yetkilileri derhal Maden İş Sendikasıyla aralarındaki bağı kesip, Metal İş Sendikası ile müzakere ederek anlaşma sağlamıştır.⁴²⁵

Bu tarihten tam bir yıl sonra toplu iş sözleşmesi esnasında görüşmelere katılmayan fabrika yetkilileri işçileri greve zorlamıştır. Bir süre zaman geçtikten sonra işçileri temsilen sendika yetkilileri işverene tekrar çağrıda bulunarak görüşmeye gelmesi için davet göndermiştir. İşverenin davete icabet etmemesi sonucunda altı yüz işçi grev kararı almış ve üretimi durdurmuşlardır.⁴²⁶ Üretime ara verilmesinin ardından işveren Konya iş mahkemesine giderek grevin usulsüz yapıldığını iddia etmiştir. Öbür taraftan ise grevdeki işçiler, fabrikanın diğer bölümlerinde çalışan işçileri de greve dahil etmek için baskı yapmışlardır. Ardından işçiler alüminyum tesislerindeki kamyonlar ile maden sahasını ve fabrikanın yakınında bulunan köyün giriş çıkışlarını kapatmışlardır. Bunun üzerine bölgeye çok sayıda polis ve jandarma sevk edilmiştir. Bölgeye intikal eden güvenlik güçleri derhal işçilere müdahale etmiştir. Bu müdahale karşısında işçiler direnç göstermiştir. İşçiler karşısında yetersiz kalan güvenlik güçleri Konya'dan takviye kuvvet istemiştir. Bu esnada mahkeme işvereni haklı bularak grevin derhal bitirilmesine karar vermiştir. Kararı işçilere tebliğ etmek için fabrikanın bulunduğu bölgeye gelen devlet memurlarını da tartaklayan işçilere Konya'dan gelen takviye

⁴²³ Yeni Meram, 27 Aralık 1971, S. 6509, s. 1.

⁴²⁴ Yeni Konya, 20 Haziran 1972, S. 9240, s. 1.

⁴²⁵ Yeni Konya, 21 Haziran 1972, S. 9241, s. 1-5.

⁴²⁶ Yeni Konya, 17 Temmuz 1973, S. 9566, s. 1-5.

güçlerle birlikte tekrar müdahale edilmiştir. Olayda çok sayıda işçi gözaltına alınmış ve geri kalan işçiler grevden vazgeçerek işlerinin başına dönmüştür.⁴²⁷ 14 Temmuz 1975’de Seydişehir’de bu kez grev değil de karşıt görüşlü sendika işçileri birbirine girmiştir. Yedi binden fazla üyesi olan Özgür Alüminyum Sendikası DİSK’e geçme kararı alması üzerine olağanüstü kongreye gidilme kararı alınmıştır. Fakat çeşitli sebeplerden dolayı kongre iki kez ertelenmiştir. Bu sebeple ilçede gerginlik hat safhaya gelmiştir ve DİSK ile Türk Metal Sendikası işçileri birbirine girmiştir.⁴²⁸

Çıkan kavga sonucunda beş ağır, on beş işçi yaralanmış ağır yaralı işçiler, Adnan Bozgeyik, Tekin Ergüden, Musa Demirel, Ahmet Toğyıldız ve Erdoğan Aslıyüce Konya’daki Sosyal Sigortalar Hastanesine sevk edilmiştir. Bunun yanı sıra emniyet güçleri çok sayıda işçiyi gözaltına almıştır. Bunların arasında tek tutuklama kararı ise DİSK Genel Başkan Yardımcısı Vural Yıldırımoglu’na verilmiştir. Firari durumda olan Yıldırımoglu’nun evinde yapılan aramada çok sayıda yasaklı kitap ele geçirilmiş ve bu sebeple yurt genelinde yakalama kararı çıkartılmıştır.⁴²⁹

Seydişehir Alüminyum Fabrikasında karşıt görüş sebebiyle çıkan kavgalar beş ay sonra tekrar başlamıştır. Aralıklarla birlikte 1971’den beri Alüminyum Fabrikasında gerek işçi kavgaları gerek grev sebepleriyle çok sayıda olay meydana gelmiştir. 13 Ocak 1976 günü de vardiya değişimi esnasında karşıt sendikaya mensup iki grup kavga etmiştir. Çıkan kavgada üç işçi yaralanmış ve hastaneye sevk edilmiş ve olay fazla büyümeden kapatılmıştır.⁴³⁰ Bu tarihten bir ay sonra toplu sözleşme görüşmelerine işçileri temsilen Türk Metal Sendikası görevlendirilmiştir. Sendika Genel Başkan Yardımcısı Ergül Özşahiner, Seydişehir’e gelerek toplamda yedi bin alt yüz on dört işçiyi kapsayacak olan toplu iş sözleşme görüşmelerine 16 Şubat’ta başlamıştır.⁴³¹ Toplu iş sözleşmesi görüşüldüğü esnasında yine karşıt görüşlü işçiler birbirine girmiştir. Kavga esnasında Özgür Alüminyum Sendikasının üyesi Ali Demir başına aldığı ağır darbe sonucunda Konya’daki Sosyal Sigortalar Hastanesine kaldırılmıştır. Ardından bir süre önce açılışı yapılan Ülkü Ocakları Şubesine bomba atılmıştır. Patlama neticesinde ölen ya da yaralanan olmamıştır. Bu şartlar altında toplu iş sözleşmesinin daha fazla yürüyememesi neticesinde görüşmelere süresiz ara verilmiştir.⁴³² 1975 yılında Alüminyum Fabrikası’nda çıkan kavgalardan sorumlu tutulan DİSK Genel Başkan Yardımcısı

⁴²⁷ Yeni Konya, 18 Temmuz 1973, S. 9567, s. 1-5.

⁴²⁸ Yeni Meram, 15 Temmuz 1975, S. 7685, s. 1.

⁴²⁹ Yeni Meram, 15 Temmuz 1975, S. 7685, s. 5.

⁴³⁰ Yeni Meram, 14 Ocak 1976, S. 6905, s. 1.

⁴³¹ Yeni Meram, 17 Şubat 1976, S. 6933, s. 1.

⁴³² Yeni Meram, 15 Mart 1976, S. 4956, s. 1.

Vural Yıldırımoglu'nun da aralarında bulunduğu Sendika Sekreteri Ahmet Parlak, Mali Sekreter Rıza Koçak Yönetim Kurulu Üyesi Oruç Yıldız'a berat kararı verilmiştir.⁴³³

3.2.2.Öğrenci Olayları ve Protestoları

1960'lı yılların başında hem dünyada hem de Türkiye'de üniversite öğrencilerinin, üniversitelerdeki sistemin değiştirilmesi ile ilgili başlattıkları protestolara sınıfsal ve ideolojik ayrışmaların da eklenmesiyle eylemlere şiddet ve kan bulaşmıştır. Eylemlerin başladığı bu dönemde ABD'de 1965 yılında Vietnam'a savaş açmasıyla birlikte Amerikalı öğrenciler ve Vietnam'a asker olarak gitmek istemeyen erlerin başlattığı anti-emperyalizm tutum dalga dalga tüm dünya ya yayılmıştır.⁴³⁴

Bu durumdan ilk etkilenen Güney Amerika ülkeleri olmuştur. Güney Amerika'daki eylemlerin zirveye ulaşmasını sağlayan olay ise 1967 yılında Che Guevara'nın Boliviya'da öldürülmesidir. Bu olay protestolara katılan öğrencileri daha çok öfkelenmiştir. 2 Ekim 1968 günü Brezilya'da öğrenciler ile polisin çatışması sonucunda bir üniversite öğrencisi öldürülmüştür.⁴³⁵ Yine aynı yıl Şili'de dokuz üniversite öğrencisi polis ile girdiği çatışma sonucunda öldürülmüştür. Arjantin'deki üniversitelerin büyük bir kısmı güvenlik endişesi gerekçesiyle kapatılmıştır. Güney Amerika'daki en büyük ve kanlı gösteriler Meksika'da 26 Temmuz 1968'de gerçekleşmiştir. Öğrenciler, gösteriler esnasında polisin aşırı şiddet kullanmasını protesto etmek için başkanlık sarayına doğru yürüyüşe geçmek istemesi üzerine kolluk kuvvetleri ile arasında çıkan çatışmada yüzden fazla öğrencinin ölmesine, üç yüzden fazlan kişinin yaralanmasına neden olmuştur.⁴³⁶

Güney Amerika'da bunlar yaşanırken Avrupa'da da durum farksızdı. Almanya, İtalya, İngiltere ve Fransa'da öğrenciler Üniversiteleri işgal ediyorlardı.⁴³⁷ İşgallerin ardından işgal komiteleri oluşturup taleplerini üniversite yönetimlerine bildiriyorlardı.⁴³⁸ Türkiye'de ise bu dönemde ilk önemli öğrenci gösterisi ABD ordusuna ait 6. Filonun Haziran 1967'de Türkiye'ye gelmesiyle başlamıştır. Türkiye'de sol ideolojiye mensup öğrenciler, ABD'nin Kıbrıs konusunda Rumların lehine tutum sergilemeleri, Amerikan Başkanı Lyndon B. Johnson'un Başbakan İsmet İnönü'ye gönderdiği mektup (Johnson mektubu)⁴³⁹ ve Che

⁴³³ Yeni Meram, 17 Mart 1976, S. 4958, s. 1.

⁴³⁴ İmamoğlu, s. 33.

⁴³⁵ Aslıhan Keskin, *Türkiye'de Öğrenci Olayları ve Türk Siyaseti Üzerine Etkileri (1968-1980)*, (Basılmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Erzurum, 2019, s. 45.

⁴³⁶ İmamoğlu, s. 41.

⁴³⁷ Ahmet Taner Kışlalı, *Öğrenci Ayaklanmaları*, Bilgi Yayınları, Ankara, 1974, s. 42.

⁴³⁸ Özgür Mutlu Ulus, "Türkiye'de Basının 1968 Baharında Üniversite İşgallerine Yaklaşımı", *Florya Chronicles Of Political Economy*, C. 9, S. 2, 2023, s. 4.

⁴³⁹ Fahir Armaoğlu, *20 Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1915*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2017, s. 699.

Guevara'nın öldürülmesinden dolayı ABD'ye karşı düşmanca tutum sergilemelerinde başlıca etken olmuştur. 6. Filonun Türkiye ziyaretini protesto etmek isteyen öğrenciler 24 Haziran günü protesto mitingi düzenlemiştir. Öğrenciler ABD askerlerinin Taksim'e koyduğu çelenk'i yakmışlar ve Dolmabahçe rıhtımında bulunan ABD bayrağını indirerek yerine Türk bayrağını çekmişlerdir.⁴⁴⁰

Protestolar sonucunda İstanbul'dan ayrılmak zorunda kalan 6. Filo Ekim ayının başında tekrar İstanbul'a gelerek boğazda demirlemiştir. Bunun üzerine İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ), Yıldız Teknik (YTÜ) ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) öğrencileri, yedi Ekim'de kalabalık bir miting düzenlemiştir. Mitingi gören filodaki ABD askerleri karaya çıkamamıştır. Protesto mitingleri günlerce devam etmiştir. En sonunda 6. Filo dayanamayıp 17 Ekim'de Türkiye'den ayrılmıştır.⁴⁴¹

15 Temmuz 1968'de tekrar İstanbul'a gelen 6. Filo top atışlarıyla karşılanmıştır. 6. Filonun geldiğini haber alan İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği (İTÜÖB), İstanbul Üniversitesi Devrimci Öğrenci Birliği (İÜDÖB), öğrencileri 6. Filoya karşı protesto kararı almıştır. Aynı gün öğrenciler Taksim'e doğru yürüyüşe geçtiği esnada polis öğrencilerin önünü kesip yürüyüşün yapılamayacağını söylemesi üzerine polis ve öğrenciler arasında gerginlik yaşanması sonucunda on bir öğrenci gözaltına alınmıştır. Polisten kurtulmayı başaran diğer öğrenciler ise Beyoğlu'ndaki ABD askerlerinin üzerine mürekkep atıp, bindikleri arabaları taşlamışlardır.⁴⁴²

Olaylar 17 Temmuz gününde devam etmiştir. Polis ile öğrenciler arasında çıkan arbede sonunda polis tarafından bir öğrenci gözaltına alınmıştır. Buna karşılık ise öğrenciler de bir polis komiserini rehin alıp İTÜ öğrenci yurduna götürmüşlerdir.⁴⁴³ Bu esnada polis barikatını aşan binlerce öğrenci Dolmabahçe'ye ulaşmışlar ve burada Deniz Gezmiş'in öncülüğünde “Türkiye bağımsız kalacaktır” sloganlarıyla Amerikan askerlerini taşıyıp, yakalaya bildiklerini ise döverek denize atmışlardır. Olayları dindirebilmek için ABD Büyükelçisi Dolmabahçe rıhtımına gelmiş ancak öğrenciler Büyükelçiyi de tartaklamışlardır.⁴⁴⁴ Havanın kararması ile protesto gösterileri durmuştur. Bu esnada öğrenciler gözaltında bulunan arkadaşlarına karşılık ellerinde rehin olarak tuttıkları komiseri, bırakabileceklerini

⁴⁴⁰ Sefa Salih Aydemir, *1960-1980 Arası Türkiye Üniversitelerindeki Öğrenci Olayları için Bir Kaynak Olarak Türk Basını (Cumhuriyet-Milliyet ve Tercüman Gazetesi Örnekleri)*, (Basılmamış Doktora Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2014, s. 71-72.

⁴⁴¹ Keskin, s. 42.

⁴⁴² Cumhuriyet, 16 Temmuz 1968, S. 15792, s. 1-7.

⁴⁴³ Cumhuriyet, 18 Temmuz 1968, S. 15794, s. 1.

⁴⁴⁴ Cumhuriyet, 18 Temmuz 1968, S. 15794, s. 1-7.

bildirmişlerdir. Yapılan müzakereler sonunda iki tarafta istediğini alarak özgürlüklerine kavuşmuşlardır.⁴⁴⁵ Ancak polis İTÜ yurduna baskın yapmaya karar vermişti Sabah ezanına yakın Gümüşsuyu'nda bulunan erkek öğrenci yurduna baskını yapmıştır. Çıkan çatışma sonucunda çok sayıda öğrenci yaralanmıştır. Bu esnada camdan düşen Vedat Demircioğlu ağır şekilde yaralanarak hastaneye kaldırılmıştır.⁴⁴⁶ Bütün bu olayların ortasında 23 Temmuz günü 6. Filo İstanbul'u terk etmiştir.⁴⁴⁷ Ağır yaralanan öğrenci Vedat Demircioğlu 24 Temmuz'da ölmüştür. Bunun üzerine olaylar daha çok şiddetlenmiştir. Öğrenciler, Demircioğlu'nun cenazesini almak istemişler ancak cenaze sessiz sedasız bir şekilde öğrencinin memleketine gönderilmiştir. Bu haberi öğrenen Demircioğlu'nun arkadaşları 25 Temmuz'da İÜ'de Deniz Gezmiş'in önderliğinde sembolik olarak boş tabutla cenaze töreni düzenleyip, buradan Plevne Marşı eşliğinde adliyeye doğru yürüyüşe geçmişlerdir.⁴⁴⁸

Adliyenin ardından öğrenciler, Valiliğe yürümek istemeleri üzerine polis ile öğrenciler arasında çatışma çıkmıştır. Polisin yetersiz kalması sonucunda bölgeye çok sayıda jandarma birliklerinin gelmesi ile taraflar ayrılarak tansiyon düşürülmüştür.⁴⁴⁹ Temmuz olaylarının üzerinden bir süre geçtikten sonra 6. Filo tekrar gelerek Dolmabahçe limanına demirlemiştir. 6. Filonun tekrar geldiğini öğrenen gençler, İÜ Hukuk Fakültesi'nde, İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği (İTÜÖB), İstanbul Üniversitesi Devrimci Öğrenci Birliği (İÜDÖB), Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF), Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu (Dev Genç) gibi toplam da yirmi iki öğrenci birliği toplanmıştır. Öğrenciler "*ikinci kurtuluş savaşı*" olarak gördükleri bu yürüyüş için Dolmabahçe'ye doğru harekete geçmişlerdir.⁴⁵⁰ İstanbul'da bu olayların yaşandığı esnada Öğrenci Vedat Demircioğlu'nun cenazesi Konya'ya getirilmiştir.⁴⁵¹ Aynı günlerde Konya'da 6. Filo eylemleri ve emperyalizm karşıtı mitingler düzenleniyordu, bu mitingden rahatsız olan Komünizmle Mücadele Derneği mitinglerin yapılmaması için TİP İl Başkanlığına, Alaeddin Tepesi'ndeki gece kulübüne, çevredeki lokantalara ve Yeni Konya gazetesinin binasına saldırıda bulunmuştur.⁴⁵² Bu dönemde sağcı guruplar Komünizmle Mücadele Derneğinde örgütleniyorlardı.⁴⁵³ Zaten karışık durumda olan Konya'ya bir de öğrencinin cenazesi gelmesi olayları daha da şiddetlendirmiştir.

⁴⁴⁵ Keskin, s. 97.

⁴⁴⁶ İmamoğlu, s. 140.

⁴⁴⁷ Cumhuriyet, 25 Temmuz 1968, S. 15801, s. 1.

⁴⁴⁸ Can Dündar, *Abim Deniz*, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2014, s. 133.

⁴⁴⁹ Keskin, s. 100.

⁴⁵⁰ Keskin, s. 124.

⁴⁵¹ Ali Yıldırım, *FKF Gev Genç Tarihi*, Doruk Yayıncılık, İstanbul 2008, s. 213.

⁴⁵² Cumhuriyet, 24 Temmuz 1968, S. 15800, s. 1.

⁴⁵³ Mehmet Koça, "68 Öğrenci Olayları ve Üniversitelerde Politik Şiddet", *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 1, 2018, s. 93.

3.2.2.1.Selçuk Eğitim Enstitüsü Öğrenci Olayları

Konya'daki öğrenci gösterisi 6. Filonun İstanbul'a gelmesiyle başlamıştı, 1968 yılının Ekim ayında ise Selçuk Eğitim Enstitüsünde (SEE) okuyan kırk öğrenci, müfredat programındaki değişiklik sebebiyle eğitim hayatlarının uzamasını gerekçe göstererek Konya'dan Ankara'ya doğru yürüyüşe geçmişlerdir. Planlanan bu müfredat değişikliği ile enstitünün eğitim yılı iki yıldan üç yıla çıkarılması öngörülmüştür. Öğrenciler ise bu durumun mevcutta okuyan öğrencilere uygulanmaması gerektiğini, bu uygulamanın yeni kayıt yaptıran öğrenciler için geçerli olması gerektiğini, aksi taktirde fazladan bir yıl daha okumaları gerektiğini ve bu durumu istemediklerini talep etmişlerdir.⁴⁵⁴

Ankara'da Millî Eğitim Bakanlığı yetkilileri ile görüşen öğrenciler, istedikleri sonucu alamamaları üzerine tekrar Konya'ya gelmişlerdir. Öğrenciler, bu sefer enstitü önünden başlayan bir yürüyüş yaparak merkezde bulunan Atatürk Anıtının önüne gelmişlerdir. Burada Atatürk ve tüm şehitler için bir dakikalık saygı duruşu ve İstiklal Marşı okuduktan sonra anıtın önüne çelenk bırakıp, taleplerini yeniledikten sonra olaysız bir şekilde dağılmışlardır.⁴⁵⁵ Öğrenciler, direnmelerinin sonucunu 16 Ekim 1968'de almışlardır. Yeni alınan bir karara göre müfredattaki yapılan değişikliğin mevcuttaki öğrencilere uygulanamayacağını bu sebeple iki yıllık eğitim hayatını başarıyla bitiren öğrencilerin SEE'den mezun olabileceklerine karar verilmiştir.⁴⁵⁶

Durumu sevinçle karşılayan öğrenciler kollektif hareket ederek başarı yakalayabileceklerinin bilincine varmışlardır. Ancak öğrenciler arasındaki bu birliktelik kısa sürmüş sağ-sol çatışması ilk olarak SEE'nin bahçesinde karşıt görüşlü öğrencilerin birbirine laf atması sonucunda başlamıştır. Kavga çevredeki öğrencilerin katılmasıyla büyümüş ve kavgayı ayırmakta yetersiz kalan öğretmenler okula güvenlik güçlerini çağırmak zorunda kalmışlardır. Güvenlik güçlerinin gelmesiyle taraflar ayrılmış ve kavgaya karışan öğrenciler gözaltına alınmıştır. Daha sonra enstitüde yapılan arama sonucunda çok sayıda çeşitli patlayıcı madde ele geçirilmiştir. Emniyet'teki işlemlerin ardında kavgaya karışan öğrenciler hakkında şikâyet olmaması sebebiyle öğrenciler serbest bırakılmıştır. Enstitü yetkilileri, yaptıkları toplantı sonucunda aldıkları karar gereğince bir daha böyle bir durum yaşanmaması için enstitüye polisi davet edip, giriş çıkışları kontrol altına almak istemiştir.⁴⁵⁷ Polisin sıkı tedbirler almasına rağmen enstitüde tekrar arama yapılmış ve arama sonucunda yirmi iki adet

⁴⁵⁴ Yeni Konya, 4 Ekim 1968, S. 6668/508, s. 1-2.

⁴⁵⁵ Yeni Konya, 11 Ekim 1968, S. 6668/514, s. 1.

⁴⁵⁶ Yeni Konya, 17 EKİM 1968, S. 6668/519, s. 1.

⁴⁵⁷ Yeni Konya, 7 Nisan 1970, S. 6668/608 7666, s. 1-5.

sopa, üç adet zincir, bir molotofkokteyli, bir adet tabanca ve çok sayıda mermi ele geçirilmiştir. Güvenlik güçlerinin sıkı tedbir alması sonucunda sükûnet sağlanmış üç yüz seksen öğrenciden üç yüz onu derslere girmeye başlamıştır.⁴⁵⁸

Bu olaydan sonra Selçuk Eğitim Enstitüsünde 5 Nisan 1971'e kadar kayda değer bir sorun yaşanmamıştır. 5 Nisan günü Dev Genç grubuna bağlı öğrenciler kendi aralarında bir toplantı tertiplemişlerdir. Bu toplantının haberini alan ülkücü öğrenciler, durumu Enstitü Müdürü Yusuf Ziya Beyzadeoğlu'na bildirmişlerdir. Enstitü müdürü de durumu derhal polise bildirmesi üzerine enstitüyü çok sayıda polis basmıştır. Polis yine enstitüyü ablukaya alarak giriş çıkışları kontrol altına almıştır. Bu durumdan rahatsız olan öğrenciler enstitü müdürünün partizanca tutumunu boykot etmek için derslere girmeme kararı almışlardır. Öğrenci liderinin açıklamasına göre boykotu sadece Müdür'e karşı yaptıklarını, ülkücü öğrencilerin asılsız ithamlarına inanarak enstitüye keyfi olarak polisi çağırdığını bu sebeple iki yüz kırk öğrenci olarak boykot kararı aldıklarını açıklamıştır.⁴⁵⁹

İki yüz kırk öğrenci ile başlayan boykot gün geçtikçe artış göstermesi üzerine duruma el koyan Vali, Millî Eğitim Bakanlığından müfettiş talebinde bulunarak gerekli incelemelerin yapılmasını istemiştir. Ankara'dan gelen müfettişlerin yaptıkları inceleme sonucunda SEE öğrencilerinin ve öğretmenlerinin selameti açısından 26 Nisan 1971 tarihine kadar enstitüyü kapatmış böylece poliste enstitüdeki ablukayı kaldırmak zorunda kalmıştır.⁴⁶⁰

SEE'nin Dev Genç gurubu, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idam edilmelerinin yıl dönüm yaklaşması sebebiyle kantinde toplantı yaptıkları esnada ülkücü öğrencilerin ani baskınına uğramıştır. İki grup arasında yaşanan şiddetli kavga sonucunda maddî zararın yanı sıra 15 öğrenci yaralanmış yaralanan öğrenciler arasından Yavuz Turan, Hüseyin Şekerci, Hüseyin Dağlı, İbrahim Güneş, Nedim Yetkin, Cemal Şen ve Harun Türkoğlu'nun durumları ağır olduğunu enstitü yetkililerine bildirilmiştir. Polis kavgaya karışan on bir öğrenciyi gözaltına almasının akabinde SEE bir kez daha polis ablukasına alınarak giriş ve çıkışlarda arama yapılmaya başlanmıştır. Bu durum öğrencileri daha çok öfkelenmiştir ve olaylar şiddetlenerek devam etmiştir. Enstitü yetkilileri bu duruma çare bulmak için İl Millî Eğitim yönetimiyle görüşükten sonra enstitünün üç gün kapatılmasına karar vermiştir.⁴⁶¹ Enstitünün tatil edilmesinden sonra Konya Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği bir basın toplantısı düzenleyerek şu ifadeleri kullanmıştır. *"Bu olay önceden düzenlenmiş faşist bir saldırıdır.*

⁴⁵⁸ Yeni Konya, 8 Nisan 1970, S. 6668/608 7667, s. 1.

⁴⁵⁹ Yeni Konya, 6 Nisan 1971, S. 6668/608 9768, s. 1-2.

⁴⁶⁰ Yeni Konya, 8 Nisan 1971, S. 6668/608 9770, s. 1.

⁴⁶¹ Yeni Konya, 12 Aralık 1974, S. 9995, s. 1.

*Arkadaşlarımızın dövülmesi, öğretmen ve öğrencilerin zorla dersten çıkarılarak kanunsuz boykot uygulamasını, buna karşı idari makamların ilgisiz kalışı aslında basit bir olay değildir. Hesap ortadadır, gençliği yasa dışı yollara itmek halkımızla bağlarını koparmak, demokrasi mücadelesini önlemektir amaç. İdari makamlar gerekli tedbirleri almazsa bu olaylara engel olmazlarsa gençlik kendini savunmak zorunda kalacaktır. O zaman bunun suçlusu da gençlik olmayacaktır.*⁴⁶²

Bu bildiri den sonra kavgayı başlatan öğrenciler hakkında enstitü idaresi tarafından soruşturma açılmıştır. 24 Ekim sabahı ülkücü öğrenciler, SEE'nin giriş kapısında devamsızlıktan kalmak üzere olan arkadaşları için imza kampanyası başlatmıştır. Ders saatinin yaklaşması yakın okula gelen Dev Genç gurubuna mensup öğrenciler ile ülkücü öğrenciler arasında kavga başlamıştır. Bölgeye hemen polis ekiplerinin gelmesi üzerine taraflar ayrılmıştır. Çıkan kavga sonucunda dört ağır olmak üzere yirmi iki öğrenci yaralanmıştır. Ağır yaralı Fahri Yıldız, Sadi Sinanoğlu, Bekir Uçar ve Ramazan Doğan isimli öğrenciler Sosyal Sigortalar Hastanesine kaldırılmıştır.⁴⁶³

Meydana gelen bu olay üzerine dönemin Ülkücü Gazeteciler Derneği Başkanı Mehmet Vehbi Gökdemir, bir basın toplantısı düzenleyerek polisi suçlamıştır. Bu olayı emniyet kuvvetlerindeki solcu polislerin planladığını, Pol-derli polisler ülkücü öğrencilerin üzerine bilerek ateş açtığını ve ağır yaralı olan dört öğrencinin polis kurşunuyla yaralandığını iddia etmiştir.⁴⁶⁴

3.2.2.2.Yüksek İslam Enstitüsü Öğrenci Olayları

Yüksek İslam Enstitüsündeki (YİE) öğrenci olayları, siyasi içerikli değil de daha çok istenilen taleplerin yerine getirilmemesi sonucunda başlatılan boykotlar şeklinde gerçekleşmiştir. 14 Ocak 1976 tarihinde YİE öğrencileri, YİE'nin Akademi olması için boykot başlatmışlardır. Uzun yıllardır Akademi olmak isteyen YİE, hükümet yetkililerinin gereken ilgi ve alakayı göstermemesi üzerine öğrenciler, enstitünün bahçesine “*Akademi hakkı için boykot, Spor Akademisi olurda İslam Akademisi olmaz mı, hak verilmez alınır*” yazılı pankart ve dövizler asmışlardır. Öğrenciler, boykotun idare ve öğretmenlere karşı yapılmadığını, iktidarda olan hükümete karşı yapıldığını ifade etmişlerdir.⁴⁶⁵ YİE'deki boykot 23 Ocak Cuma günü itibariyle bitirilmiştir. Öğrencilerin boykotun sona erdiğini bildirdikleri açıklamada on yıldır akademiye dönüşecekleri vaatleriyle oyalandıklarını, son hükümet

⁴⁶² Yeni Konya, 12 Aralık 1974, S. 9995, s. 5.

⁴⁶³ Yeni Konya, 25 Ekim 1979, S. 11502, s. 1.

⁴⁶⁴ Yeni Konya, 25 Ekim 1979, S. 11502, s. 5.

⁴⁶⁵ Yeni Konya, 15 Ocak 1976, S. 10325, s. 1.

programının içinde olmasına rağmen enstitüyü akademi haline getirmek için hiçbir adım atılmadığını, bu yüzden boykot kararı aldıklarını ve 23 Ocak itibariyle de bitirdiklerini açıklamışlardır.⁴⁶⁶ 15 Nisan 1976 günü Selçuk Eğitim Enstitüsünde okuyan Ali Erdik, Kemal Göktepe ve Cengiz Aytan isimli ülkücü öğrenciler, YİE önüne gelerek ülkü ocakları tarafından hazırlanan bir bildiriye dağıtmaya başlamışlardır. YİE’de okuyan Mustafa Ermiş, Mustafa Tunca ve Muhsin Eralan isimli öğrenciler enstitü çevresinde siyasi bildirinin dağıtılmasının yasak olduğunu söylemesi üzerine ülkücü gençler ile YİE’de okuyan öğrenciler arasında çıkan kavgaya derhal müdahale eden öğretmenler tarafları ayırmış, kavga sonucunda hiçbir öğrenci hayati bir yara almamıştır. Ardından Bölgeye polis ekipleri gelerek izinsiz siyasi bildiri dağıtan ülkücü gençleri gözaltına almıştır.⁴⁶⁷

30 Mart 1977 tarihinde ise bu sefer Konya, İstanbul, İzmir, Bursa, Kayseri, Erzurum ve Samsun’da bulunan İslam Enstitüleri, akademiye dönüşmek için boykot kararı almışlardır. Bu yedi ilden toplanan temsilciler Ankara’da bir araya gelerek bir bildiri yayınlamışlardır. Bildiriye göre Türkiye’deki Yüksek İslam Enstitüleri olarak on beş yıldır akademiye dönüşmek için beklediklerini, ilk defa 1952 yılında toplanan Milli Eğitim şurasında enstitülerin akademi olması için karar verildiğini ancak düzgün işlemeyen bürokrasi ve bürokrasi içerisindeki güç dengeleri sebebiyle kurulamadığını, üçüncü beş yıllık planlama döneminde 22 Mayıs 1971 tarihindeki din eğitimi komisyon raporunda yer aldığını ancak yine bir adım atılmadığı bildiren komite yetkilileri Türkiye’de Güzel Sanatlar Akademisi, Spor Akademisinin olduğunu neden İslami İlimler Akademisinin kurulamadığını sorgulayıp 29 Mart 1977 tarihiyle süresiz boykot kararı aldıklarını ilan etmişlerdir.⁴⁶⁸

YİE’deki son boykot 23 Ekim 1979’da başlamıştır. Bu seferki boykot sebebi bir önceki yıl iki yüz elli beş olan öğrenci kontenjanının yüz yetmiş altıya düşürülmesi sebebiyle başlamıştır. Öğrenciler, boykotu idareye karşı yaptıklarını ve kontenjanı tekrar iki yüz elli beşe çıkarılincaya kadar boykota devam edeceklerini bildirmişlerdir.⁴⁶⁹ Öğrencilerin direnmesi sonucunda enstitü yönetimi geri adım atarak tekrar kontenjan sayısını iki yüz elli beşe çıkartıp boş kalan kontenjanlara İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünün yedeklerinde olan öğrenciler yerleştirilmiştir.⁴⁷⁰

⁴⁶⁶ Yeni Konya, 24 Ocak 1976, S. 10333, s. 1.

⁴⁶⁷ Yeni Konya, 16 Nisan 1976, S. 10403, s. 1.

⁴⁶⁸ Yeni Meram, 30 Mart 1977, S. 15166, s. 1-5.

⁴⁶⁹ Yeni Konya, 24 Ekim 1979, S. 11501, s. 1.

⁴⁷⁰ Yeni Konya, 6 Kasım 1979, S. 11508, s. 1-5.

3.2.2.3.Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Öğrenci Olayları

Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisindeki (DMMA) olaylar çoğunlukla karşıt görüşlü öğrencilerin kavga etmesi neticesinde akademinin sık sık kapatılması ile sonuçlanmıştır. 18 Ocak 1974'de akademide öğrenci temsilciliği seçimleri yapılmış ve seçimin sonucunda Sosyal Demokratlar ve Atatürkçülerin desteklediği adayın kazanmasına itiraz eden ülkücü öğrenciler sonucu kabullenmeyince iki grup birbirine girmiştir. Öğretmenler duruma yetersiz kalması sonucunda akademiye polis çağırılmışlardır. Polisin olay yerine gelmesiyle taraflar ayrılmış bu esnada bir polis memuru ve iki öğrenci başından ağır darbe alarak yaralanmıştır. Kavgayı başlatmakla suçlanan on öğrenci yakalanarak gözaltına alınmıştır.⁴⁷¹ Gözaltına alınan öğrencilerden Mehmet Dömer, Mehmet Dinler, İbrahim Ünüvar, Bekir Avcı, Vedat Aktaş adliye sevk edilmiştir.⁴⁷² Ardından akademi güvenlik güçleri tarafından abluka altına alınmış, giriş ve çıkışlarda öğrenciler aranmaya başlamıştır. Bu olağanüstü durum üç gün devam ettikten sonra polis ablukayı kaldırmıştır.⁴⁷³

29 Ocak 1976 günü yine karşıt görüşlü öğrenciler, bu sefer de laf atma sebebiyle kavga etmişlerdir. Çıkan bu büyük kavgada çok sayıda öğrenci yaralanırken elli öğrenci de gözaltına alınmıştır. Ardından akademi polis tarafından ablukaya alınarak giriş ve çıkışlarda polis arama yapmıştır. Akabinde Olayların devam etmesi sebebiyle akademi süresiz eğitime kapatılmıştır. Yaşanan bu hadise sebebiyle Konya Ülkü Ocakları Derneği bir bildiri yayınlamaya başlatarak kavgayı başlatan tarafın ülkücü gençlerin olmadığını, ülkücü gençlerin silah taşımadıklarını, iftiralar ve sindirme politikalarıyla ülkücü gençlerin sindirilemeyeceğini bildirmiştir. Ülkü Ocaklarının bildirisine üzerine Sosyal Demokrat Talebe Birliği de bir bildiri yayınlamaya başlatarak kavgayı başlatan tarafın ülkücü gençlerin çıkardığını ve bunu da kasıtlı yaparak akademide eğitime ara verilmesini istediklerini iddia etmiştir. Ayrıca emniyet yetkililerini uyararak akademiye bir an önce boşaltarak eğitimin kaldığı yerden devam edilmesini istemiştir.⁴⁷⁴ Güvenlik güçlerinin sıkı tedbir alması sonucunda zorda olsa olaylar son bulmuştur. Bunun üzerine DMMA'nin Yönetim Kurulu toplanarak süresiz kapattıkları akademiye 11 Şubat'ta tekrar açmışlardır.⁴⁷⁵ DMMA'daki olayları güvenlik güçleri ancak üç ay erteleyebilmiştir. 6 Mayıs günü akademideki solcu öğrenciler, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam edilmelerinin yıl dönümü olması sebebiyle akademide bildiri dağıtıp devrimci marşlar

⁴⁷¹ Yeni Konya, 19 Ocak 1974, S. 9720, s. 1.

⁴⁷² Hasan Alpaslan Altuğ, *1968-1980 Yılları Arasında Konya'da Toplumsal Hareketler*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2006, s. 26.

⁴⁷³ Yeni Konya, 21 Ocak 1974, S. 9721, s. 1.

⁴⁷⁴ Yeni Konya, 30 Ocak 1976, S. 10338, s. 1.

⁴⁷⁵ Yeni Konya, 12 Şubat 1976, S. 10349, s. 1.

söylemişlerdir. Bu durumdan rahatsız olan ülkücü öğrenciler bildiri dağıtılmasını engellemeye çalışmaları üzerine iki grup okul kantininde birbirine girmiştir. Bunun üzerine akademiye çok sayıda güvenlik güçleri gelerek tarafları ayırmıştır. Kavga esnasında beş öğrenci ağır şekilde yara alması sonucunda Sosyal Sigortalar Hastanesine sevk edilmiştir. Polis, kavgayı başlatan öğrencilerin büyük çoğunluğunu gözaltına almış, kaçak olan üç öğrenci içinse yakalama kararı çıkarmıştır.⁴⁷⁶

6 Mayıs'ta meydana gelen olayların akabinde Konya Ülkü Ocakları Başkanı M. Ali Özgüven, Deniz Gezmiş ve arkadaşları hakkında “*vatan haini ve anarşist*” gibi ifadeler içeren bir bildiri yayınlaması üzerine akademi tekrar karışmıştır.⁴⁷⁷ 6 Mayıs'ta başlayan olaylar 12 Mayıs günü daha çok şiddetlenmiş bütün tedbirlere rağmen makine mühendisliği bölümünde çıkan kavgada akademinin kantini ile birlikte birkaç sınıf kullanılamaz hale gelmesinin yanı sıra çok sayıda öğrenci de yaralanmıştır. Bunun üzerine toplanan DMMA Yönetim Kurulu akademinin 20 Mayıs'a kadar kapatılmasına karar vermiştir. Kararı açıklayan Akademi Müdürü Mustafa Öz, bu kararla birlikte akademi biraz olsun tansiyonun düşeceğini ümit etmiş ve yaz dönemi sınavlarının ileri tarihe ertelendiğini açıklamıştır.⁴⁷⁸ Olaylar sebebiyle sürekli ertelenen 1978-1979 öğretim yılının yaz dönemi sınavları 26 Ekim 1979'da tamamlanması planlanmıştır. Yeni dönemin ise ne zaman açılacağı netlik kazanmamıştır.⁴⁷⁹

3.3.1960-1980 DÖNEMİ'NDE KONYA'DA MEYDANA GELEN AFETLER

3.3.1.Sel Felaketleri

Konya'da doğal afetler içerisinde en çok su taşkınları ve sel felaketleri yaşanmıştır. Bu bağlamda 8 Mayıs 1963 günü yağan aşırı yağmura yetersiz kalan kanalizasyon hattı nedeniyle şehirde evleri ve dükkanları su basmıştır. Yağmurun dinmesi ile birlikte itfaiye ekipleri su tahliye işlemlerine başlamıştır.⁴⁸⁰ Sel nedeniyle kullanılmayacak hale gelen Tatlıcak köyünde yirmi üç ev yeniden yapılacaktır. Bunun yanında Akşehir Elfiraz köyünde beş aile için Gedik köyünde yedi ev yapılması karar verildi. Bermende köyünde beş ev, Nadir köyünde beş ev, Ilgın ilçesi yukarı Çiğil köyünde kırk beş ev, Balkın köyünde altı ev, İvriz'de otuz bir evin yapılması kararlaştırıldı.⁴⁸¹ Selden Dere köyü de zarar görmüş, sekiz ev yıkılmış ve on ev ise kullanılmaz hale gelmiştir. Camikebir mahallesinde Mehmet Ayoğlu, Ali Kayhan, Süleyman Çetin ve Bekir Kayhan isimindeki şahısların evleri tamamen yıkılmıştır. Aşıklar mahallesinde

⁴⁷⁶ Yeni Konya, 8 Mayıs 1976, S. 10422, s. 1.

⁴⁷⁷ Yeni Konya, 8 Mayıs 1976, S. 10422, s. 2.

⁴⁷⁸ Yeni Konya, 13 Mayıs 1976, S. 10426, s. 1.

⁴⁷⁹ Yeni Konya, 25 Ekim 1979, S. 11502, s. 1.

⁴⁸⁰ Yeni Meram, 9 Mayıs 1963, S. 4466, s. 1.

⁴⁸¹ Yeni Meram, 10 Mayıs 1963, S. 4467, s. 1.

İsa Özçelik, Ahmet Ulu, Seyit Özcan ve Ali Özcan'ın evi ise kısmen yıkılmıştır. Ali Elmas, Mustafa Elmas, Ahmet Saltı, Mustafa Canseven, Mehmet Aygıt, Mustafa Üstün, Hacı Emin Savca, Abdullah Balaban, Hacı Sinop, Muzaffer Sinop ve Ahmet Duran isimindeki şahısların ise evleri kullanılmayacak hale gelmiştir. Ayrıca Şerife Kayhan isimindeki bir kadında ağır yaralanmıştır. Bunun yanında sel köyde beş yüz dekarlık arazideki mahsulleri telef etmiştir.⁴⁸² 23 Mayıs 1963 günü başlayan şiddetli yağış yine Konya'nın muhtelif yerlerinde su baskınlarına sebep olmuştur. Yağışlar merkezde bulunan Necati Bey Sokağı, Karatay Caddesi, İstanbul Caddesi, Akif Paşa Okulu çevresi Kadı Cami çevresi Akbaş Mahallesi, Garaj çevresi, Matbaacılar Sokağı, Devre Mahallesi, buğday pazarı çevresi, Ladende Caddesi, Yorgancılar Sokağı, Işıklar Mahallesi, Çömlekçiler Sokağı, Selçuk Eğitim Enstitüsü çevresi, Küçük Sinan Mahallesi, Doğanlar Mahallesinde etkili olmuştur. Ayrıca çok sayıda sebze bahçeleri, üzüm bağları ve meyve ağaçları selden zarar görmüştür.⁴⁸³

30 Mayıs 1963 günü dolu yağışı Cihanbeyli ilçesinde on bin dönüm mahsule zarar vermiştir. Bunun yanında bazı evlerin camlarını ve seyir halindeki araçların camlarını kırmış, zirai mücadele yapan uçağın kanatlarını delmiştir.⁴⁸⁴ 9 Haziran 1963 günü yağışlar Ereğli, Akşehir, Karaman ve Çumra'da büyük zarara yol açmıştır. Ereğli'de etkili olan yağış otuz yedi ev yıkmış iki çocuk kaybolmuş, Yazlık ve İmariye köyleriyle irtibat kesilmiş yollar ikiye ayrılmış ve ulaşım sağlanmaz hale gelmiş bin dekarın üzerinde mahsul zarara uğramıştır. Akşehir'de iki ev yıkılmış, Çumra'da bir değirmen çökmüş, on beş keçi sele kapılmış ve sebze bahçeleri zarar görmüştür. Karaman'da ise elli yedi koyun sele kapılmış ve mahsuller zarar görmüştür.⁴⁸⁵

Konya'da 1963 yılının Mayıs ve Haziran aylarında şiddetli yağışların yaşanması akabinde su baskınlarının gerçekleşmesi nedeniyle 15. 01. 1964 tarihli Bakanlar Kurulu kararınca, evleri yıkılan otuz dokuz ailenin her birine on beş bin lirayı geçmemek üzere yardım yapılmasına, inşaat yardımı için beş yüz seksen beş bin lira ayrılmasına, su, elektrik ve kanalizasyon gibi imar işleri içinse yetmiş beş bin lira ayrılmasına karar verilmiştir.⁴⁸⁶ Mayıs 1963 yılında meydana gelen su baskınlarında zarar gören aileler için Bakanlar Kurulunca 23.05.1964 tarihinde afetten zarar gören ailelerin imam sekisi mevkiine yerleştirilmelerine, evleri hasar gören yirmi bir aileden her birine on bin lirayı geçmemek şartı ile para ayrılmasına, inşaat yardımları için iki yüz on bin lira, su tesisatı ve kadastro işleri için ise

⁴⁸² Yeni Meram, 15 Mayıs 1963, S. 4471, s. 1.

⁴⁸³ Yeni Meram 25 Mayıs 1963, S. 4485, s. 1-2.

⁴⁸⁴ Yeni Meram, 1 Haziran 1963, S. 4491, s. 1-2.

⁴⁸⁵ Yeni Meram, 11 Haziran 1963, S. 4499, s. 1.

⁴⁸⁶ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 175. 2. 16.

yirmi beş bin liranın ayrılması kararlaştırılmıştır.⁴⁸⁷ 23.05.1964 tarihli kararnameye bir ek kararname çıkartılmıştır. 25.09.1964 tarihinde çıkarılan bu kararname ile Dere köyünde su baskınında evi yıkılan bir aileye on bin lirayı geçmemek suretiyle para ayrılması ve diğer yirmi bir ailenin yanına yerleştirildiği mevkiye yerleştirilmesi uygun görülmüştür.⁴⁸⁸ 26.06.1964 tarihinde Kulu ilçesinde meydana gelen su baskınında mahsullerin zarar görmesi nedeniyle 25.09.1964 tarihli Bakanlar Kurulu kararınca zarar gören on dört aileye her birine ayrı ayrı on bin lirayı geçmemek şartıyla para ayrılmasına, inşaat harcamaları için yüz kırk bin lira, yol, su ve tesisat harcamaları için otuz bin lira ayrılması kararlaştırılmıştır.⁴⁸⁹

Haziran 1964 tarihinde Çumra'da meydana gelen su baskınında mahsullerin zarar görmesi nedeniyle 25.09.1964 tarihli Bakanlar Kurulu kararınca afetten zarar gören on dokuz ailenin her birine ayrı ayrı olmak suretiyle on bin lirayı geçmemek şartıyla para ayrılmasına, inşaat yardımları için yüz doksan bin lira, yol, su ve tesisat gibi giderler için kırk bin lira para ayrılmasına karar verilmiştir.⁴⁹⁰ Yine haziran ayı içerisinde yağın yağış nedeniyle Beyşehir ilçesinde su baskını mahsullere zarar vermesi nedeniyle 29.09.1964 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla evleri ağır hasara uğrayan otuz beş aileden her birine on beş bin lirayı geçmemek şartıyla para ayrılmasına, inşaat yardımları için beş yüz yirmi beş bin lira, evleri orta derecede hasara uğraya yirmi üç aileden her birine iki bin beş yüz lirayı geçmemek üzere para ayrılmasına, elektrik, su ve kanalizasyon için ise yüz otuz beş bin lira ayrılması uygun görülmüştür.⁴⁹¹

Konya'ya 1964 yılında aşırı dolu ve yağmur yağması sonucunda hububat ürünlerinde hasar meydana gelmiştir. Bu nedenle çiftçilerin Ziraat Bankasına olan bir milyon yüz yirmi sekiz bin üç yüz atmış dokuz bin liranın bir yıl ertelenmesine 05.05.1965 tarihli Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmıştır.⁴⁹² 25 Mart 1965 günü Kulu'da yağın aşırı yağmur su baskınına neden olmuştur. Afetten zarar gören yirmi altı ailenin her birine yedi bin beş yüz lirayı geçmemek şartıyla para ayrılmasına, inşaat yardımı için yüz doksan beş bin lira ile arazi sağlanmasına, yol, su ve kadastro gibi harcamalar için otuz dokuz bin lira ayrılmasına 16.09.1965 tarihli Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir.⁴⁹³ 1964 yılında gerçekleşen afetler için sonradan artırılan para yardımı için yirmi iki ailenin her birine evvelce verilen on bin lira on iki bin beş yüz lira olarak yenilenmesi 16.03.1966 tarihli Bakanlar Kurulunca uygun

⁴⁸⁷ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 178. 29. 15.

⁴⁸⁸ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 180. 59. 3.

⁴⁸⁹ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 180. 60. 1.

⁴⁹⁰ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 180. 61. 9.

⁴⁹¹ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 180. 61. 10.

⁴⁹² BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 186. 26. 14.

⁴⁹³ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 189. 58. 17.

görülmüştür.⁴⁹⁴1966 yılında Bozkır ilçesinde kuraklık yaşanması nedeniyle mahsulleri zarara uğrayan çiftçilerin Ziraat Bankasına olan borçlarının bir yıl ertelenmesine 12.08.1967 tarihli Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir.⁴⁹⁵ 13.05.1967 günü meydana gelen su baskını nedeniyle mahsulleri zarar yetmiş sekiz aileye on beş bin lirayı geçmemek şartıyla para ayrılmasına, yol ve tesisat için yüz on yedi bin lira ayrılmasına 16.08.1967 tarihli Bakalar Kurulunca kararlaştırılmıştır.⁴⁹⁶Yaşanan sel felaketleri nedeniyle Konya milletvekili Nazif Kurucu TBMM’de, Bayındırlık Bakanı Orhan Alp’e Tarım Bakanı Bahri Dağdaş’a İmar ve İskan Bakanı Haldun Menteşeoğlu’na Köy İşleri Bakanı Turgut Toker’e ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin’e Konya ile ilgili nelerin yapılacağını sormuştur.⁴⁹⁷

Bu soruya cevaben Tarım Bakanı Bahri Dağdaş, Konya merkeze bağlı yirmi köyde kırk bir bin altı yüz yirmi beş, Akşehir’de iki bin kırk dört, Ereğli’de altı bin sekiz yüz, Kadınhanı’nda on bir bin üç yüz yetmiş iki, Kulu’da beş bin, Yunak’ta iki bin beş yüz, Ilgın’da beş bin, Beyşehir ve Seydişehir’de sekiz bin beş yüz dekarlık ekili arazilerin %90’a varan hasarların tespit edildiğini, mahsulleri zarar gören çiftçilerin borçlarının ertelendiğini, bunun yanında yazlık tohumlardan Akşehir’e yirmi, Beyşehir’e kırk dokuz, Ereğli’ye otuz beş Ilgın’a elli yedi Seydişehir’e dört yüz otuz beş ton arpa tohumu verildiğini ifade etmiştir. İmar ve İskân Bakanı Haldun Menteşeoğlu, verdiği cevapta Mayıs 1967’de meydana gelen su baskınlarında Bakanlık olarak derhal harekete geçtiklerini ve ilk etapta Valiliğin hesabına yirmi bin lira yatırdıklarını, ilk belirlemelere göre il merkezinde beş binanın ağır, altı binanın ise kısmen hasarlı olduğunu tespit ettiklerini, Akşehir ilçesinde yetmiş sekiz binanın hasarlı olduğunu ve bu yüzden yetmiş sekiz konut sahiplerine inşaat yardımı yapıldığını bildirmiştir. Köy İşleri Bakanı Turgut Toker, meydana gelen afet sonrası için yıkılan Bulamasa köprüsü için Valiliğe yirmi bin lira gönderdiklerini, selden zarar gören bütün köy yollarını düzeltildiğini, Akşehir ilçesinin Savaş köyünde içme suyu tesislerindeki tahribatın kısasa sürede tamamlanacağını sözünü vermiştir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin ise Akşehir’de iki köprünün yıkıldığını ve bu köprülerin yeniden inşasının devam ettiğini, Sultandağı neresi ile Nadir deresinin tekrar ıslah edildiğini bildirmiş, Teke, Demirköy ve Çay derelerindeki ıslah işlemlerinin devam ettiğini ifade etmiştir.⁴⁹⁸27 Şubat 1968 günü Konya milletvekili Sedat Çumralı TBMM’de yaptığı konuşmada ise Konya merkez ile Ilgın, Bozkır, ve Seydişehir ilçelerinde binlerce dönüm arazinin ve çok sayıda evlerin sular altında kaldığını,

⁴⁹⁴ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 193. 20. 2.

⁴⁹⁵ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 210. 60. 10.

⁴⁹⁶ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 210. 62. 3.

⁴⁹⁷ TBMM ZC, D. 2, C. 22, 17 Kasım 1967, s. 100.

⁴⁹⁸ TBMM ZC, D. 2, C. 22, 17 Kasım 1967, s. 100-103.

bu bölgede yaşayan insanların geceyi sokakta geçirdiklerini, sorumlu bakanlıkların biran önce Konya ile ilgilenmesini istemiştir.⁴⁹⁹ 12.03.1968 günü meydana gelen su baskını nedeniyle mahsulleri zarar gören on beş ailenin her birine dokuz bin lirayı geçmemek şartıyla para ayrılmasına, inşaat yardımı için yüz otuz beş bin lira, yol, su ve tesisat için on üç bin lira ayrılmasına 01.06.1968 tarihli Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir.⁵⁰⁰ Mart ayının ilk haftasında etkili olan yağışlar şehir merkezi, Çumra, Karaman, Beyşehir, Seydişehir, Ereğli'de su baskınlarına neden olmuş ve ilk etapta dört yüz elli hasarlı yapı tespit edilmiştir.⁵⁰¹ Afetin zararını incelemek için Konya'ya gelen İmar ve İskân Bakanı Haldun Menteşeoğlu ile heyeti, selin etkili olduğu bölgede köylüler ile bir araya gelmiş onların taleplerini dinlemiş ve çiftçilerin zararlarının karşılanacağını ayrıca Ziraat Bankasına olan borçlarının da bir yıl erteleneceğinin sözünü vermiştir.⁵⁰²

21 ve 22 Mart günü tekrar şiddetlenen yağış 23 Mart'ta Suğla Gölü'nün taşmasına neden olmuştur. Gölün taşmasıyla Gökhüyük, Gölyüzü, Çatmakaya ve Susuz köyleri sular altında kalmıştır. İnsanlar ve hayvanlar kayıklar sayesinde köylerden çıkarılmıştır. Köy sakinleri ilk etapta geçici olarak Seydişehir ilçesine nakledilmiştir.⁵⁰³ Çumra'da ise yirmi sekiz ev sular altında kalmış ve yirmi koyun selde telef olmuştur.⁵⁰⁴ 1 Nisan 1969'da Vali Ali Rıza Aydos sel sularının evleri basması sonucunda üç yüz seksen evin boşaltıldığını, iki yüz yirmi iki meskenin hasar aldığını, toplamda bir milyon üç yüz on iki bin dört yüz atmış sekiz dekar arazinin sular altında kaldığını bildirmiştir.⁵⁰⁵ Yağışların artarak devam etmesi neticesinde Akşehir Gölüne yakın on sekiz köy boşaltılmış köy sakinlerinin bir kısmı Akşehir'e kalanlarda Konya merkeze yerleştirilmiştir.⁵⁰⁶

12 ve 13 Mayıs'ta etkili olan sağanak yağış Meram'da köprüleri yıkmış ve evleri su basmıştır. Meram deresinin taşması sonucunda bağlar, bahçeler su ile dolmuş, ellinin üzerinde ev kullanılamaz hale gelmiş, yağışın durması sonucunda itfaiye ve fen işleri ekipleri tahliye işlemleri yapmıştır.⁵⁰⁷ Günlerce yağın yağmur sonucunda 2 Haziran günü Karapınar ilçesinde bulunan deli çayı taşması neticesinde binlerce dönüm ekili arazi ve ahırlar sular altında kalmıştır. Yaşanan bu olay sonrasında Vali, ilçe Kaymakamı ile Devlet Su İşleri (DSİ) ve Yol

⁴⁹⁹ TBMM ZC, D. 7, C. 45, 27 Şubat 1968, s. 1491.

⁵⁰⁰ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 220. 42. 14.

⁵⁰¹ Yeni Meram, 13 Mart 1969, S. 5589, s. 1.

⁵⁰² Yeni Konya, 17 Mart 1969, S. 6668/608 7307, s. 1.

⁵⁰³ Yeni Meram, 24 Mart 1969, S. 5598, s. 1.

⁵⁰⁴ Yeni Konya, 24 Mart 1969, S. 6668/608 7313, s. 1.

⁵⁰⁵ Yeni Meram 3 Nisan 1969, S. 5607, s. 1.

⁵⁰⁶ Yeni Meram, 30 Nisan 1969, S. 5629, s. 1.

⁵⁰⁷ Yeni Konya, 14 Mayıs 1969, S. 6668/608 2453, s. 1.

Su Elektrik (YSE) mensubu teknik ekipler hasar tespit toplantısı yapmışlardır.⁵⁰⁸ Aralık ayına gelindiğinde ise bir hafta boyunca yağın yağışlar neticesinde on dört mahalle sular altında kalmıştır. Sular altında kalan yerleşim yerlerinin isimleri şunlardır: İhsaniye Mahallesi, Bardakçı Sokak, Muhtar Mahallesi, Sephavan Mahallesi, Kabasakal Sokak, Hacı Kaymak Mahallesi'ndeki Ali Akdeniz'e ait ev Selçuk Mahallesi'nde sekiz köşeli camii çevresi İhsaniye Mahallesi Berber Akif Parseli, Hacı Mehmet Sokağı, Kürkçü Mahallesi, Ulu Irmak mezarlığı çevresi, Tarla Mahallesi, Hacı Kaymak Mahallesi'dir. İtfaiye Müdürü Ahmet Tosun, yağmurun dinmesiyle birlikte tahliye işlemlerine başladıklarını bildirmiştir.⁵⁰⁹ 1970'li yıllara gelindiğinde Konya Ovası'ndaki su taşkınları, barajların ve kanalizasyon sistemlerinin yapıp gelişmesiyle birlikte önemli ölçüde önlenmiştir.

3.3.2.Kaya Düşmesi ve Toprak Kayması

İncelediğimiz bu dönem içerisinde zaman zaman kaya düşmesi ve toprak kayması yaşanmıştır. Bu bağlamda Mart 1963'te Hadım ilçesinin Taşkent bucağına bağlı Fındıklı mevkinde toprak kayması ve kaya düşmesi sonucunda otuz bir ailenin evi hasar görmüştür. Evleri hasar gören aileleri Köykenarı mevkisine yerleştirilmelerine, her aileye on beş bin lirayı geçmemek şartıyla para yardımı yapılmasına, inşaat yardımı için dört yüz atmış beş bin lira ayrılmasına, su, yol ve kanalizasyon gibi imar işleri için yüz bin lira ayrılmasına 31.10.1963 tarihli Bakanlar Kurulu kararınca karar verilmiştir.⁵¹⁰

1967 yılında Karaman ilçesinin Kızıllarağini köyünde evlerine kaya düşen kırk dört ailenin evleri kullanılamaz gelmesini nedeniyle Karaman Belediyesi sınırları içerisinde bulunan 19 M.I. ve 20 M.4 paftalarında bulunan 33400- 33700 ve 26700-27200 koordinatları arasındaki mevkiye yerleştirilmesine, her aileye on iki bin beş yüz lirayı geçmemek suretiyle para ayrılmasına, inşaat yardımları için beş yüz elli beş bin lira ayrılmasına, su, tesisat, yol ve kadaströ işleri için elli beş bin lira ayrılmasına 12.08.1967 tarihli Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir.⁵¹¹ Hadım ilçesine bağlı Çetmi köyünde Ocak 1967'de toprak kayması sonucunda kırk üç ailenin evi kullanılamaz hale gelmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda ayı köyün sınırları içerisinde Kuzan mevkinde kırk üç ailenin yerleştirilmesine karar verilmiştir. Afete maruz kalan her aileye dokuz bin lirayı geçmemek şartıyla para ayrılmasına, inşaat yardımları için üç yüz seksen yedi bin lira, imar işleri için ise otuz sekiz bin beş yüz lira ayrılmasına

⁵⁰⁸ Yeni Konya, 3 Haziran 1969, S. 6668/608 738, s. 1.

⁵⁰⁹ Yeni Meram, 27 Aralık 1969, S. 5833, s. 1-5.

⁵¹⁰ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 174. 56. 5.

⁵¹¹ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 210. 60. 3.

06.10.1967 tarihli Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir.⁵¹² Eylül 1967 yılında Ereğli ilçesine bağlı Büyükkoreş köyünde kaya düşmesi sonucunda yirmi sekiz ailenin evi kullanılamaz hale gelmiştir. Afete maruz kalan aileler Kavaközü mevkisine yerleştirilmelerine karar verilmiş, afete mazur kalan her aileye ayrı ayrı dokuz bin lirayı geçmemek şartıyla para verilmesine, inşaat yardımları için iki yüz elli iki bin lira, kanalizasyon ve imar işleri için yirmi beş bin lira ayrılmasına 23.01.1968 tarihli Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir.⁵¹³

1967 yılında Karaman ilçesinin Kızıllarağini köyünde yaşayan kırk dört ailenin evine kaya düşmesi sonucunda evlerinden tahliye edilen aileler 19 M.I ve 20 M.4 paftalarında bulunan 33400- 33700 ve 26700-27200 koordinatları arasındaki mevkiye yerleştirilmişti, 14.02.1969 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla 19.I ve 26200-26400, 33300-33600 arasındaki mevkiye yerleştirilmelerine karar verilmiştir.⁵¹⁴ 1969 yılında yerleri değiştirilen kırk dört aile 1973 yılına gelindiğinde bir kez daha yerleri değiştirilmiştir. 19.I ve 26200-26400 ile 33300-33600 arasındaki koordinatlarda bulunan aileler Yeşildere yolu civarında mezarlık önü mevkisine yerleştirilmelerine, 02.06.1973 tarihli Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir.⁵¹⁵ Ereğli ilçesine bağlı Andıkara Mahallesi'ne kaya düşmesi nedeniyle afete maruz bölge ilan edilmesine 05.06.1980 tarihinde Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir.⁵¹⁶

⁵¹² BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 211. 72. 3.

⁵¹³ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 214. 4. 8.

⁵¹⁴ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 230. 11. 3.

⁵¹⁵ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 299. 45. 12.

⁵¹⁶ BCA, Fon Kodu: 30. 18. 1. 2, Yer No: 396. 97. 6.

SONUÇ

Konya'nın tarihi MÖ. 2.000'li yıllara kadar uzanmaktadır. Şehir Türkiye Selçuklu Devletine ve Karamanoğulları beyliğine başkentlik yapmıştır. Osmanlı Devleti, İstanbul Bağdat demiryolunu Konya'dan geçirmesiyle birlikte doğu ile batı kültürünün kesişme noktası olan Konya, sosyal, kültürel ve ekonomik olarak Anadolu'daki diğer şehirlere oranla daha ileri bir konuma gelmiştir. İkinci dünya savaşının ardından çok partili hayata geçilmesi ve Demokrat Parti'nin iktidara gelmesi hem içerde hem de dışarda olumlu bir hava esmesine neden olmuştur. DP hükümeti Türkiye'nin yüz ölçümü olarak ilk sırasında nüfus yoğunluğu olarakta dördüncü büyük şehri olan Konya'nın yıllardır çözülemeyen alt ve üst yapı sorunlarını çözmek için başlattığı girişimler halkı memnun etmiştir. Bunun yanında çok partili sistemin gereği olarak Konya'da alternatif partilerin de il ve ilçe başkanlıklarının bulunması yurttaşların dertlerini rahatça iletebilecekleri siyasetçilere ulaşması halkta mutluluk yaratmıştır. Yaşanılan bu olumlu gelişmelerin sonucunda Konya DP'ye sandıkta tam destek vermiştir.

DP, döneminde köklü değişim ve dönüşüm içerisine giren Konya'ya 1960'dan sonraki kurulan hükümetler de yatırımları devam ettirmiştir. Bu bağlamda Seydişehir Alüminyum ile Krom Magnezit gibi büyük fabrikalar açarak Konya'nın sanayi şehri olması amaçlanmıştır. 1968 yılında ABD donanmasına ait 6. Filonun İstanbul'a gelmesiyle başlayan ABD karşıtlığı eylemler Konya'ya da sıçramıştır. Bu dönemde Konya'daki olayların merkez noktası Selçuk Eğitim Enstitüsü, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi ile Yüksek İslam Enstitüsü olmuştur. 6. Filoya karşı başlayan eylemler, zamanla sağ-sol çatışmasına dönüşmüş, öğrenciler karşıt görüş bahanesiyle her seferinde karşıt görüş olarak adlandırdıkları karşı gurubu dövmüşlerdir. Bu kavgalar neticesinde okullarda maddi hasarlar meydana gelmesi nedeniyle eğitime ara verilmiştir. Yaşanan bu kesintiler öğrencilerin, sağlıklı bir eğitim almasına engel olmuştur. Velilerin olayları sakinleştirmesi gerekirken politik tavır almaları arkasından siyasi parti mensuplarının il ve ilçe başkanlıklarına saldırmasıyla belediye başkanının vurulması, yerel halkın siyasetçilere olan güvenlerini sarsmıştır. İncelediğimiz dönem içerisinde Konya halkı genel ve yerel seçimlerde sanılanın aksine siyasi tercihlerini tek bir ideolojiye veya partiye bağlamamıştır. Buna göre 1961 genel seçimlerinde CHP'ye 1965'de AP'ye 1973'te DP'ye 1977'de tekrar CHP'ye oy vermiştir. Konya'nın siyasi tercihleri bu denli değişkenlik göstermesi siyasilerin her seferinde Konya'ya daha fazla ilgi göstermesine neden olmuştur. Bu kaotik ortamda Konya'daki kimi milli bayram törenleri yaşanan gelişmelerden dolayı sönük geçse de halk, yoğun katılım göstermiştir. İncelediğimiz

dönem içerisinde Mevlana'yı anma etkinliği ile aşıklar bayramı gibi kültürel etkinlikler de yoğun katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Törenleri izlemek için Cumhurbaşkanları, Başbakanlar, Bakanlar, elçilik bürokratları ile binlerce yerli ve yabancı ziyaretçiler Konya'ya gelmiştir. Anma etkinlikleri boyunca Konya'daki bütün otellerin ve pansiyonların dolmasıyla dışarıda kalan misafirleri Konya halkı evlerinde ağırlamıştır. Yurtiçi etkinliklerinin yanı sıra Mevlâna Avrupa'da ve ABD'de tanıtılmıştır. Konya Turizm Derneğinin düzenlediği bu etkinliklerin başlıca hedefi Konya'da yaşamış önemli şahsiyetlerin isimlerini ve hayat felsefesini yaşatmakla birlikte Konya'yı tüm dünyaya tanıtarak turizmin canlanması hedeflenmiştir. Konya, bu etkinlikler sayesinde her geçen gün daha da tanınır hale gelerek binlerce yerli ve yabancı turistini uğrak noktası olmuş bu da şehrin en önemli gelir kaynakları arasında yerini almıştır.

KAYNAKÇA

A- ARŞİV BELGELERİ

1- Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Cumhuriyet Arşivi

B- SÜRELİ YAYINLAR

1- Resmi Yayınlar

T.C. Resmî Gazete 1945,1950,1963,1975.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Cerideleri (TBMM ZC)

2- Gazeteler

Anadolu'da Hamle Konya 1967.

Cumhuriyet 1968.

Yeni Konya 1960,1961,1962,1965,1966,1967,1969,1972,1973.

Yeni Meram 1962,1963,1969,1970,1971,1972,1975,1976,1980.

C- İSTATİSTİKLER

1963 Yerel Seçimleri, Yayın No: 474, DİE Matbaası, Ankara 1965.

1968 Yerel Seçimleri, Yayın No: 555, DİE Matbaası, Ankara 1969.

D- KİTAPLAR ve MAKALELER

ABANAZIR, Suad, "Konya'da Secim Sonuçları", *Yeni Konya*, S. 9644, 17 Ekim 1973, s. 1.

ABANAZIR, Suad, "Konya'da Secim Sonuçları", *Yeni Konya*, S. 10755, 8 Haziran 1977, s. 1-5.

ACAR, Erhan, "1964 Kısmi Senato Seçimlerine Dair Bir İnceleme", *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*, C. 22, S. 34, 2023, s. 3.

AKHAN, Osman, "Cumhuriyetin İlanının Konya Basınındaki Yankıları: Babalık Gazetesi (1923-1933)", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, C. 9, S. 27, 2020. s. 756.

AKBULUT, Dursun Ali, "Samsun'un Gazi Günü Ya Da 19 Mayıs Bayramı", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. 11, S. 33, 1995, s. 779.

AKŞİ, Sina, Cemil, Koçak, Hikmet Özdemir, Korkut Boratav, Selahattin Hilav, Murat Katoğlu, Ayla Ödekan, *Yakınçağ Türkiye Tarihi 1*, MMP Baskı Tesisleri, İstanbul 1989.

ALBAYRAK, Nurettin, "Nasreddin Hoca", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 32, İstanbul 2006. s. 418-419.

ALHAN, Saffet Nur, Mevlana'nın *Tasavvuf Öğretisinin Topluma Yansıması*, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ağrı 2022.

ALTUĞ, Hasan Alpaslan, *1968-1980 Yılları Arasında Konya'da Toplumsal Hareketler*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2006.

ARMAOĞLU, Fahir, *20 Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1915*, Timaş Yayınları, İstanbul 2017.

ARABACI, Caner, Bünyamin Ayhan, Âdem Demirsoy, Hakan Aydın, *Konya Basın Tarihi*, Palet Yayınları, Konya 2009.

AYDEMİR, Sefa Salih, *1960-1980 Arası Türkiye Üniversitelerindeki Öğrenci Olayları için Bir Kaynak Olarak Türk Basını (Cumhuriyet-Milliyet ve Tercüman Gazetesi Örnekleri)*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Mersin 2014.

BAĞCI, Özgür, *Demokrat Parti Döneminde Konya (1950-1960)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Konya 2019.

BAŞPINAR, Aysel, *Konya ve Çevresine 1950-1955 Yılları Arasında Bulgaristan göçmenlerinin Yerleştirilmesi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2018.

BEHRAM, Nihat, *Darağacında Üç Fidan*, Everest Yayınları, İstanbul 2015.

BEKRET, Uğur, *Mustafa Ataman ve Olaylara Bakışı "Konya Basını Yazılar Işığında 1961-1969"*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2022.

BİRAND, Mehmet Ali, Hikmet Bila, Rıdvan Akar, *12 Eylül Türkiye'nin Miladı*, Doğan Kitapçılık, İstanbul 1999.

BİRAND, Mehmet Ali, Can DüNDAR, Bülent Çaplı, *12 Mart İhtilalin Pençesinde Demokrasi*, İmge Kitabevi, Ankara 2008.

BOLAT, Mahmut, "27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı (1963-1980)", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. 34, S. 98, 2018, s. 387-388.

BÜBERCİ, Ömer, *1681-1682 Tarihlerinde Konya'da Sosyal ve Ekonomik Hayat (26 numaralı Konya şer'iyeye siciline göre)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2017.

BÜLBÜL, Rıdvan, "Karaman Belediye Başkanını AP İlçe Başkanı Ali Esnek Vurdu", *Yeni Meram*, S. 5762, 2 Ekim 1969, s. 1.

ÇAVDAR, Tevfik, *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi*, İmge Kitapevi Yayınları, Ankara 2004.

ÇÖMLEKÇİ, Esra, *Mevlana'nın İnsan Anlayışının Rönesans Dönemi İnsan Anlayışı ile Karşılaştırılması*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 2020.

DEMİREL, Tanel, *Adalet Partisi*, İletişim Yayınları, İstanbul 2004.

DIVARCI, İbrahim, "Konya'da Sendikaların Sosyal Hayatta Ettikleri ve grevleri" *Konya Ansiklopedisi Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları*, 247, C. 8, Konya 2015, s. 12.

DÜNDAR, Can, *Abim Deniz*, Can Sanat Yayınları, İstanbul 2014.

FEYZİOĞLU, Turhan, *Mahir On'ların öyküsü*, Ozan Yayıncılık, İstanbul 2006.

GÜL, Muammer, *Sosyo Ekonomik ve Siyasal Olayların Konya ve Kayseri Basınına Yansımaları (1950-1960)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Konya 2011.

GÖZEK, Tuba, *Askeri ve Bürokratik Vesayet Bağlamında 27 Mayıs 1960 Darbesi'nin İncelenmesi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar 2021.

IŞIK, Ali, "Aktepe", *Konya Ansiklopedisi Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları*, C. 1, Konya, s. 144.

İMAMOĞLU, Hatice Kübra, *Türkiye'de İdeolojik Kamplaşma ve 6. Filo Eylemleri*, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Bilecik 2021.

KARAKAYA, Nazife, *12 Mart 1971'den 12 Eylül 1980'E Konya'da Siyasi Hayat*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2020.

KAÇER, Murat, "Türkiye'de Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Yenilenme (1963-2014)", *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 15, S. 4, 2017, s. 336-337.

KESKİN, Aslıhan, *Türkiye'de Öğrenci Olayları ve Türk Siyaseti Üzerine Etkileri (1968-1980)*, Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum 2019.

KİLİ, Suna, *1960-1975 Döneminde Cumhuriyet Halk Partisinde Gelişmeler*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1976.

KIŞLALI, Ahmet Taner, *Öğrenci Ayaklanmaları*, Bilgi Yayınları, Ankara 1974.

KONYALI, İbrahim Hakkı, *Konya Tarihi*, Burak Matbaası, Ankara 1997.

KOCA, Mehmet, "68 Öğrenci Olayları ve Üniversitelerde Politik Şiddet", *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 1, 2018, s. 93.

KÜÇÜKDAĞ, Yusuf, Caner Arabacı, M. Serhat Yenice, "Tarihi Süreç İçinde Konya Şehrinin Fiziki Gelişimi", *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5, Güz, 2020, s. 4.

MİLLİOĞULLARI, Özgün, *Türkiye'de 1960-1980 ve 1980- 2005 Dönemlerinde Grev Hareketlerinin Karşılaştırılması*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2007.

NALBANTOĞLU, Melek, *27 Mayıs Askeri Müdahalesi'nin Konya Basınındaki Yansımaları*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar 2008.

NALBANTOĞLU, Melek, Fehmi Akın, "27 Mayıs Askeri Darbesi'nin Konya Basınındaki Yansımaları", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 24, 2010, s. 155.

NAVRUZ, Gülsün, Mehmet Uysal, "Seydişehir Etibank Alüminyum Tesisleri Yerleşkesi Sosyal Konutları Mekân Analizi", *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi*, C. 27, S. 3, 2011, s. 274.

ORTAYLI, İlber, *Gazi Mustafa Kemal Atatürk*, Kronik Kitap, İstanbul 2018.

ÖZÇELİK, Mücahit, "23 Nisan Çocuk Bayramı'nın Ortaya Çıkışı ve 1922- 1929 Yılları Arasında 23 Nisan Kutlamaları", *Gazi Akademik Bakış*, C. 5, S. 9, 2011, s. 266.

ÖNGÖREN, Reşat, "Mevlâna Celaleddin Rumi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 29, Ankara 2004, s. 441.

POLATOĞLU, Mehmet Gökhan, “Türkiye ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği arasında 1965- 1975 Döneminde Gerçekleşen Ekonomik İş Birliği ve Yapılan Yatırımlar”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 65, 2019, s. 490-491.

SEMİZ, Yaşar, Güngör Toplu, “Cumhuriyet İlanından sonra Atatürk’ün Konya Gezileri”, *Sosyal Bilgiler Dergisi* 4/14, Eylül 2017, s. 382.

SEMİZ, Yaşar, “Atatürk ve Konya”, *Yeni İpek Yolu Konya Ticaret Odası Dergisi*, S.XI, Aralık, 2008, s. 7-9.

SEÇEN, Necat, “Ecevit Düzen Değişikliği İstedi”, *Yeni Meram*, S. 5765, 6 Ekim 1969, s. 1-5.

SEVİNDİK, Azem, “Aşıklık Geleneğinin Güncel Durumu ve Aşıklar Üzerine Bazı Tespitler”, *Sutad*, (47), Aralık 2019, s. 130.

TEKCAN, Ahmet Recep, *Anadolu Selçuklu Devleti Merkezi Şehirden Konya ve Kayseri’de Şehir Hayatı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 2012.

TEKİNSOY, Betül, *Demokrat Partili Yıllarda Siyasetin Konya Basınına Yansıması (1946-1960)*, Tokat Gaziosman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Tokat 2020.

TUĞRUL, Sofu, “Konya’da CHP İlerde”, *Yeni Konya*, S. 4351, 9 Ekim 1961, s. 1-4.

YİĞİT, Sultan Esra, *27 Mayıs 1960 Darbesi Sonrası Çok Partili Hayata Geçiş Sürecinin ve 1961 Seçimlerinin Basına Yansıması*, Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Yozgat 2019.

ULUS, Özgür Mutlu, “Türkiye’de Basının 1968 Baharında Üniversite İşgallerine Yaklaşımı”, *Florya Chronicles Of Political Economy*, C. 9, S. 2, 2023, s. 4.

YILDIRIM, Ali, *FKF Gev Genç Tarihi*, Doruk Yayıncılık, İstanbul 2008.

YILDIRAN, Canan, *Konya İlindeki İşletmelerde Mevlana’nın Yönetime Özgü Fikirlerinin Etkileri Üzerine Bir Araştırma*, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Karabük 2017.

YILMAZ, Mehmet, *Selçuk Gazetesi (1945-1951) Konya’nın Sosyo-Kültürel Hayatındaki Yeri*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2010.

YÖRÜK, Doğan, “XVI. Yüzyılda Konya Şehir Ekonomisi”, *Sutad*, Güz, (42), 2017, s. 355.

EK 4: CHP'nin Büyük Konya mitinginde Genel Başkan Bülent Ecevit konuşuyor. Yeni Meram, 7 Temmuz 1975, S. 7679.

Yeni Meram

7 TEMMUZ 1975 PAZARTESİ

Sağırak yağırır can ve mal kaybına neden oldu Karapınar'da Sel Sularına kapılan iki kişi boğuldu

SAĞIRAK 20000 hektarlık alanı kaplayan Karapınar'da sel suları nedeniyle can ve mal kaybına neden oldu. Karapınar'da sel suları nedeniyle can ve mal kaybına neden oldu. Karapınar'da sel suları nedeniyle can ve mal kaybına neden oldu.

Almanyan tesislerinin açılışında Başbakan Demirel şehrimize geliyor

BAŞBAKAN Demirel Almanyan tesislerinin açılışında şehrimize geliyor. Demirel, tesisleri inceleyerek, Almanyan tesislerinin açılışında şehrimize geliyor.

23 Nisan İlkokulu Kaloritere kavuşuyor

23 Nisan İlkokulu Kaloritere kavuşuyor. Okulda yapılan çalışmalarla kaloritere kavuşuldu. Okulda yapılan çalışmalarla kaloritere kavuşuldu.

CHP Lideri şehrimizde konuştu... Ecevit «Cihad ilan eden cephe iç savaş kışkırtıcılığı yapıyor»

CHP Lideri şehrimizde konuştu. Ecevit, «Cihad ilan eden cephe iç savaş kışkırtıcılığı yapıyor» dedi. Ecevit, «Cihad ilan eden cephe iç savaş kışkırtıcılığı yapıyor» dedi.

CHP mitingi dolayısıyla Konyaya giren bütün araçlar arandı

CHP mitingi dolayısıyla Konyaya giren bütün araçlar arandı. Araçlar kontrol edildi. Araçlar kontrol edildi.

CHP mitingi dolayısıyla Konyaya giren bütün araçlar arandı. Araçlar kontrol edildi. Araçlar kontrol edildi.

Belediye kendi bünyesinde bazı atamalar yaptı

Belediye kendi bünyesinde bazı atamalar yaptı. Atamalar yapıldı. Atamalar yapıldı.

CHP'nin Konya mitingini kadın ve kızlarda izledi

CHP'nin Konya mitingini kadın ve kızlarda izledi. Kadınlar ve kızlar mitingde hazır oldu. Kadınlar ve kızlar mitingde hazır oldu.

Onbinlerce insana ilk ders

Onbinlerce insana ilk ders. Eğitim çalışmaları yapıldı. Eğitim çalışmaları yapıldı.

A. Eser ve E. Eser evlendiler

A. Eser ve E. Eser evlendiler. Evlilik töreni yapıldı. Evlilik töreni yapıldı.

BASYAZI
Solun düşmanınız

BASYAZI Solun düşmanınız. İlaç bilgileri ve kullanım talimatları.

Yeni Meram
GÜNLÜK TARAFSIZ SİYASİ GAZETE
15 TEMMUZ 1975 SALI
6 SAYFA

onya-Karaman yolundaki kazada iki kişi daha feci şekilde öldü

Benzin Tankerinin altına giren Murat taksi parçalandı
Kazada ayrıca dört kişide ağır yaralandı

Türk İşçilerinin kurduğu krank fabrikası faaliyete geçti

Seydişehirdeki işçi olaylarında 15 yaralı var

Bir kişi tutuklandı, yedi kişi gözaltına alındı

CHP Kadın Kolu Başkanı Konyalı Hanımlara teşekkür etti

Ayayına Kramp girince boğularak öldü

Amcasını miras için boğarak öldürdü

Faruk Sükan Rusya ile yapılan anlaşmayı eleştirdi

Üç kişi «Tereyağı» diye üç kişiye «Don yağı» saattı

Yatak odasında uyurken tabanca ile vurulup öldürüldü

İlimizde Atyon alımına bugünden itibaren başlanıyor

Bin ton Atyona 21 milyon lira verilecek

Mücadele Yönetimi

Sabah Gazetesinin kitap kervanı Konya'ya geliyor

Akademide başlatılan boykot sürüyor

Yeni bazı haklar isteyen Öğrenciler bugün bir toplantı yapacaklar.

EK 6: Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinde çıkan kavga sonucunda eğitime ara verilmiştir. Yeni Meram, 4 Aralık 1975, S. 6972.

Yeni Meram
4 ARALIK 1975 PERŞEMBE
GÖZLÜK TARAFI SİYASİ GAZETE
Yeni Meram Gazetesi

Gerekçe, Okulda havanın giderek gerginleşmesi

Akademi ikinci kez süresiz tatil edildi

Akademi ile ilgili olarak Emniyet mensuplarında katıldığı toplantı yapıldı

Akademiyin kapatılmasını protesto eden öğrenciler yürüyüş yaptı...

AKADEMİ İLE İLGİLİ OLARAK EMNİYET MENSUPLARINDA KATILDIĞI TOPLANTI YAPILDI

Emniyet mensupları, Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinde (DMA) meydana gelen olaylar hakkında bir toplantı yaptı. Toplantıda, akademideki gerginliğin giderek arttığı ve bu durumun eğitim hayatına olumsuz etkileri olduğu değerlendirildi. Emniyet mensupları, akademideki olayların seyrini yakından izlemek ve gerekli önlemleri almak için toplantıya katıldılar. Toplantıda, akademideki gerginliğin giderek arttığı ve bu durumun eğitim hayatına olumsuz etkileri olduğu değerlendirildi. Emniyet mensupları, akademideki olayların seyrini yakından izlemek ve gerekli önlemleri almak için toplantıya katıldılar.

Mevlâna anma törenleri yarın başlıyor

Bir ilköğretmeninin evi kurutuldu

Bir sapık sokağa terk edilmiş 3 erkek çocuğunu kirletti

Konya selçuk öğrenci yurdu derneği kuruldu

25 metrelik kısırlı zel sifazına kapalı Sarıtaş köprüsü 10 uncu kez yıkıldı

MYTB'nin 66. kuruluş yıldönümü başlan

Bir köy elektriğe kavuştu

Talebe derneği başkanı Büyüktatlıoğlu'na davetiye

Z. Odası Oda Meclisi seçimi yapıldı

İstahana Ayin-i şerifi, Hafız Zekâi Mehmet efendi

KDRÖB Başkanı öldürüldü

1966, Yeni Konya - Bu fotoğrafta Demirel'in AP il kongresinde bir konuşma yaptığı görülüyor.

Adalet Partisi il kongresi yapıldı

Kongrede Başbakan, İçişleri Bakanı, Adalet Bakanı, Sağlık Bakanı, Tarım Bakanı hazır bulundular

Demirel'in AP il kongresinde yaptığı konuşmanın özetini içeren haber metni.

Demirel'in AP il kongresinde yaptığı konuşmanın özetini içeren haber metni.

Demirel'in AP il kongresinde yaptığı konuşmanın özetini içeren haber metni.

Sevdiği kadının dostunu av tüfeğiyle öldürdü

Demirel'in AP il kongresinde yaptığı konuşmanın özetini içeren haber metni.

Demirel «Her Müslüman Göğsünü gere gere Müslümanım diyecek»

Başbakan dün ilimiz AP kongresinde bir konuşma yaptı

Demirel'in AP il kongresinde yaptığı konuşmanın özetini içeren haber metni.

Alınanın merkeze bağlanmak istiyor

Demirel'in AP il kongresinde yaptığı konuşmanın özetini içeren haber metni.

Dr. İsmail Işık Dinlenme ve huzurevi hizmetine girdi

Tesis Sağlık Bakanlığına devredildi

Demirel'in AP il kongresinde yaptığı konuşmanın özetini içeren haber metni.

Düğünde kanlı bir olay

Demirel'in AP il kongresinde yaptığı konuşmanın özetini içeren haber metni.

Ankara'dan kaçırılan kadın Tesadüfen kurtarıldı

Demirel'in AP il kongresinde yaptığı konuşmanın özetini içeren haber metni.

Çimse-İş Sendikası Krom - Magnezit'de Grev Kararı Aldı

Çimse İş Sendikası Krom ve Magnezit işlerinde greve kararını açıkladı. Kararı sendikada yapılan toplantıda grev için alınan kararın ardından Çimse İş Sendikası Krom ve Magnezit işlerinde greve kararını açıkladı.

400 işçi olan Toplu İş Sendikası üyeleri de sendikadan ayrıldı. Bu nedenle greve bir ay sonra grev kararı alındı.

Çimse İş Sendikası Krom ve Magnezit işlerinde greve kararını açıkladı. Kararı sendikada yapılan toplantıda grev için alınan kararın ardından Çimse İş Sendikası Krom ve Magnezit işlerinde greve kararını açıkladı.

İlimizde fiatlar 12 ayda yüzde 19 oranında arttı

1970 yılı başından 1971 yılı başına kadar geçen bir yıllık dönemde fiatlar yüzde 19 oranında bir artış göstermiştir. Aynı süre içinde enflasyon oranı yüzde 14,4 oranında artmıştır.

- Tahvillerin fiyatları yüzde 22,25
- Tahvillerin ve emsallerin fiyatları yüzde 22,25
- Güneşli emsallerin fiyatları yüzde 22,25
- İthal malların fiyatları yüzde 19,45
- Kıymetli madenlerin fiyatları yüzde 11,96
- Madenler fiyatları yüzde 11,96
- Madenler fiyatları yüzde 11,96
- Madenler fiyatları yüzde 11,96

Belediyeden Şikâyetler Fıztılaştı

Belediye başkanları ve yöneticileri hakkında yapılan şikâyetler son zamanlarda artış göstermiştir. Özellikle belediye başkanları hakkında yapılan şikâyetler son zamanlarda artış göstermiştir.

LANTILALI TUNCU - Fotoğrafçı grevden, elektrik kesildiği için çalışamadı. Bu nedenle fotoğrafçıların grevden dolayı çalışmadığı görülmektedir.

Altı bin liraya nişanladığı kızını başkasına sattı

Parası yok diye kızını başkasına sattığı iddia edildi. Kızın babası altı bin liraya nişanladığı kızını başkasına sattığı iddia edildi.

Mimarlık - Mühendislik yeni ders yılına 1 Kasım'da başlıyor

Yeni ders yılına 1 Kasım'da başlıyor. Mimarlık ve mühendislik öğrencileri bu yıl için hazırlanmış ders programına başlıyor.

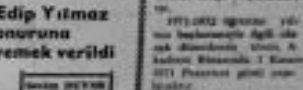
KOPEK İÇİN CINAYET, ZÜLÜ, 2 DE yaralı var...

Sokaklarda köpeklerin cinayeti, zulmü ve yaralıları hakkında haberler. Köpeklerin sokaklarda serbestçe dolaşması ve insanların hayatına tehlike oluşturması konusunda endişeler artıyor.

Ediş Yılmazın anısına yemek verildi

Ediş Yılmazın anısına yemek verildi. Yılmazın hayatını ananlar tarafından düzenlenen yemek, öğrenciler için sunuldu.

Kaçakçıyı vuran beki yakalandı

Kaçakçıyı vuran beki yakalandı. Bekinin kaçakçılığı nedeniyle vuran beki, polis tarafından yakalandı.

BOSSA

FARMACIA BERNINI

FARMACIA BERNINI

baron

Telsizli 3. soymazıdır.

17 Müfettiş Ereğlinin okullarını tarıyor

17 Müfettiş Ereğlinin okullarını tarıyor. Okullarda yapılan denetimler, eğitim ve öğretim süreçlerini kontrol etmektedir.

BİR KADIN VE ÇOCUK

Bir kadın ve çocuk hakkında haber. Kadın ve çocukların hakları konusunda yapılan çalışmalar ve destekler hakkında bilgi verilmektedir.

Başbakan İsmet İnönü Dün Şehrimizi Ziyaret Etti

İnce Minare, Karatay, Mevlâna Müzelerini ziyaret eden İnönü saat 15.30'da uçakla Ankara'ya gitmek üzere şehrimizden ayrıldı

"Ben Konyalıları çok iyi bilirim. Beraber muharebe ettik. Sabırlı ve fedakâr oldukları kadar akıllıdırlarda. Sizin varlığınıza da onların bayramlarını en içten duygularla kutlularım.

"Beş senelik kalkınma plânının hazırlanma devrine girdik. Önümüzdeki aylarda çok işimiz var. İçerden ve dışardan kaynaklarımızı seferber etmeye çalışıyoruz."

Kurban Bayramı Neş'eli geçti

Kurban Bayramı bu yıl, memleketin dört bir tarafında neş'eli geçti. Başbakan İsmet İnönü de bu bayramı büyük zevkle kutladı.

Başbakan İsmet İnönü Mevlâna Müzesine Girişlerinde 100 liralık bilet Parası verdi. Müze müdürü İsmet İnönü'ye teşekkür ederken, bilet paralarını kabul etti.

SÜZGEÇ Paçayla Beraber. Başbakan İsmet İnönü Mevlâna Müzesini ziyaret ederken, Paçayla Beraber bilet paralarını kabul etti.

Başbakan İsmet İnönü dün şehrimizde Mevlâna Müzesi, İnce Minare ve Karatay'da ziyaret etti. Saat 15.30'da Ankara'ya ayrıldı.

Başbakan İsmet İnönü şehrimizi ziyaret ederken, Mevlâna Müzesi'ne girişlerinde 100 liralık bilet paralarını verdi.

Başbakan İsmet İnönü şehrimizi ziyaret ederken, Mevlâna Müzesi'ne girişlerinde 100 liralık bilet paralarını verdi.

Millî Eğilim Müddarı Konya Gençliğinin Bayramını Kutlular

19 Mayıs Türk milliyetçiliği tarihinde bir tarafta bir diğer tarafta vatanın düşmanlarına karşı yapılan mücadeleyi, Atatürk'ün şahsiyetini ve millî duygularını hatırlatır. Gençlik, vatanı, dinini, ailesini, öğretmenini, arkadaşını koruyacak ve vatanın düşmanlarına karşı mücadele edecektir.

Ziraî Mücadele ilâçlarından 12 çocuk zehirlenerek öldü

Mutlukaya, Akşehir'e, merkezi ilçelerine bülhaneler için yapılan ilâç dağıtımında, ilâçların yanlış kullanılması sonucu 12 çocuk zehirlenerek öldü. İlçe müdürlüğü tarafından yapılan araştırmaya göre, ilâçların yanlış kullanılması sonucu 12 çocuk zehirlenerek öldü.

Enterasan Bir Tebrik

Kulübü Başkanı İsmet İnönü'ye tebrik mesajı gönderildi. Başkan İsmet İnönü'ye tebrik mesajı gönderildi.

Turizmimiz Ve İtalyanlar

Bu hafta İtalyan turistleri şehrimizi ziyaret ettiler. İtalyan turistleri şehrimizi ziyaret ettiler.

İstanbul'un Muharabası ve Eski Kanlı Meyve. İstanbul'un Muharabası ve Eski Kanlı Meyve. İstanbul'un Muharabası ve Eski Kanlı Meyve.

SÜKAN, BİLGEHAN, DAĞDAŞ, DİNÇER, NALİ ERDEM, SOMUNOĞLU, DERİNER, SEZGİN ve

BAŞBAKAN DEMİREL ŞEHİRİMİZE GELDİ

Başbakanın Cihanbeyli'de Hayvan Hastanesi ve Tuz Fabrikasının Yapılması İstendi

Şehrimizden Ankara'ya giden Başbakan Süleyman Demirel, Cihanbeyli'de hayvan hastanesi ve tuz fabrikasının yapılmasını istedi.

Başbakan Demirel'in Cihanbeyli'de hayvan hastanesi ve tuz fabrikasının yapılmasını istediği anı.

Nasreddin hoca Derneğinin Kongresi yapıldı

Hasmını Kürekle Yaraladı

Nasreddin Hoca Derneğinin kongresi yapıldı. Hoca, hasmını kürekle yaraladı.

ŞEHİR KURULU Mevlâna'nın Tesiri

Mevlâna'nın tesiri, şehirde her yerde hissediliyor. Mevlâna'nın tesiri, şehirde her yerde hissediliyor.

Şoförler Derneğinin Kongresi Yenilenecek

Yapılan İtirazı Bakanlık Kabul Etti

Şoförler Derneğinin kongresi yenilenecek. Yapılan itirazı Bakanlık kabul etti.

Hem dövüldüler hemde bıçakla yaralandılar

Hem dövüldüler hemde bıçakla yaralandılar.

Okullarda Olumlu Çalışmalar Devrim Orta'da film gösteriliyor

Örümüzdeki hafta da eğitici filmlerin GÖSTERİLMESİ DEVAM EDECEK

Okullarda olumlu çalışmalar devam ediyor. Devrim Orta'da film gösteriliyor.

Ege bölgesinde yağışlar işkino sebep verdi

Ege bölgesinde yağışlar işkino sebep verdi.

Kürkçüoğlu Konferansı Verecek

Kürkçüoğlu Konferansı verecek.

BİR PASTAHANE Yanıyordu

Bir pastahane yanıyordu.

HAYAT BEKLEN KURUMUNUN KURULUŞU

Hayat Beklen Kurumunun kuruluşu.

Yol Sorunu

Yol sorunu.

Eğilimler ve

Eğilimler ve.

Alâeddin Türbesi ve Mevlâna

Alâeddin Türbesi ve Mevlâna. Alâeddin Türbesi Kuratınmaz Mevlâna'nın Babu Kaş Düşüncü.

İ. HAKKI KONYALI

İ. HAKKI KONYALI. (Alâeddin ve Kibretin de Konya'da)...

Kıbrıs Konusunda Birleşmiş Milletlerde Alınan Karar Şehrimizde de Protesto Edildi Selçuk Eğitim Enstitüsü Tarafından Düzenlenen Miting Olgun Bir Hava İçinde Geçti GENÇLİĞİN ÇAĞRISI: "ORDU KIBRIS'A,"

Hükümet alanına toplanan binlerce Konyalı Kıbrıs'taki soydaşlarımıza revâ görülen muameleyi ve alınan son kararı protesto etti

Gençliğin ve Halkın Arzı... Birleşmiş Milletlerde Kıbrıs konusunda alınan kararın protesto amacıyla düzenlenen miting olgun bir hava içinde geçti.

SÖZLÜ KONUŞTU Mübarek Ramazan Geldi E. Şevki Avcıoğlu... Bu gün bütün dinî müesseseler Ramazan ayı ile meşgul. Mübarek Ramazan geldi.

Birleşmiş Milletler'de Kıbrıs konusunda alınan kararın protesto amacıyla Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü tarafınca düzenlenen miting olgun bir hava içinde geçti. Binlerce Konyalı Kıbrıs'taki soydaşlarımıza revâ görülen muameleyi ve alınan son kararı protesto etti.

Çağlayangil Birleşmiş Milletlerin kararı konusunda: "Kararın Takip Ettiğimiz Siyasete Etkisi Yoktur!"

Diğerleri Beklene Açılacak Olan Genel Görüşme Konusunda da Gazetecilere Fikrini Açıkladı... Çağlayangil Birleşmiş Milletlerin kararı konusunda...

İki kardeş Bir kişiyi Bıçakladı... Hafız İsmet Akbulut'un kardeşi İsmet Akbulut'u bıçakladığı bildirildi.

İki kardeş Bir kişiyi Bıçakladı... Hafız İsmet Akbulut'un kardeşi İsmet Akbulut'u bıçakladığı bildirildi.

Şoförler Derneği Açıklama Yaptı

Açıklamada yapılan kongrede üsüblülük ölmeyi balırcılıyor... Şoförler Derneği açıklama yaptı.

Könlü iççileri Boykata Devam ediyor... Könlü iççileri boykata devam ediyor.

Könlü iççileri Boykata Devam ediyor... Könlü iççileri boykata devam ediyor.

Mutlu bir Doğum... Mutlu bir doğum.

Mutlu bir Doğum... Mutlu bir doğum.

Dümdüz Yolda İki Kamyon Çarpıştı Bir Kipi Ağır Şekilde Yaralandı... Dümdüz yolda iki kamyon çarpıştı.

RAMAZAN... Ramazan ayı.

RAMAZAN... Ramazan ayı.

RAMAZAN... Ramazan ayı.

RAMAZAN... Ramazan ayı.

RAMAZAN... Ramazan ayı.

Belediye Başkanının arsasıyla ilgili duruşmada lehte karar vermeyince Yunak'ta hakimi dövüdüler

Adalete karşı girişilen hareketin sorumluları hemen tutuklandılar

YUNAK. — Belediye Başkanı Mehmet Erkin'in arsasına ilişkin duruşmada lehte karar vermeyince Yunak'ta hakimi dövüdüler. Adalet Bakanlığı tarafından tutuklanan beş kişiye gözaltı alındı. Belediye Başkanı Mehmet Erkin'in arsasına ilişkin duruşmada lehte karar vermesi üzerine Yunak'ta hakimi dövüdüler. Adalet Bakanlığı tarafından tutuklanan beş kişiye gözaltı alındı.

Cumhurbaşkanı Yarın şehrimize Geliyor

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü yarın öğleden sonra saat 14.00'de Yunak'a gelecek. Cumhurbaşkanı yarın öğleden sonra saat 14.00'de Yunak'a gelecek. Cumhurbaşkanı yarın öğleden sonra saat 14.00'de Yunak'a gelecek.

ORTANIN SOLU aradan çekilse, sağ sol çatışması Türkiye'yi bir felâkete sürükler

KING KONG KONYA'da

Garil kadını soyarken nefesler kesildi

Kıbrıs'da Küçük'e bağlı bir teşkilât kurulacak

Kıbrıs'ta Küçük'e bağlı bir teşkilât kurulacak. Kıbrıs'ta Küçük'e bağlı bir teşkilât kurulacak.

Ecevit Konya'da 'Ortanın Solu'nu anlatıyor

Ecevit Konya'da 'Ortanın Solu'nu anlatıyor. Ecevit Konya'da 'Ortanın Solu'nu anlatıyor.

Okuyan, 'hakkında konuşurken de uğurlandı, dedi'

Ecevit'in 'halkı yokluğundan kurtaracağız'

Ecevit Grubu Feyzioğlu grubuyla Beyşehir'de karşılaştı

Ecevit Grubu Feyzioğlu grubuyla Beyşehir'de karşılaştı. Ecevit Grubu Feyzioğlu grubuyla Beyşehir'de karşılaştı.

Uçözlerin annesi öldü

Uçözlerin annesi öldü. Uçözlerin annesi öldü.

Katil baba oğul yakalandı

Katil baba oğul yakalandı. Katil baba oğul yakalandı.

İlaç-Hıncı
Ne ağacıdır, ne sulu.
İlaç-Hıncı, ne ağacıdır, ne sulu.

İLK YARI
1967
MAYIS
25
1967

Yeni Konya

GÜNLÜK TARAFSIZ NİYASİ GAZETE

Alman poliderei yarın getirilmeye
Yükseköğretim bakanlığı
1967-68 öğretim yılı için
Yükseköğretim bakanlığı
1967-68 öğretim yılı için

MAYIS
Cumartesi
6
1967

Çimento Fabrikası işçilerinin grevi başladı

Süresiz greve 27 işçinin işden çıkarılması sepev oldu

Selçuklu Çimento Fabrikası işçileri, bugün öğleden sonra 17.00 saatlerinde greve başladı. İşçilerin greve başlaması üzerine fabrika yönetimi, 27 işçinin işten çıkarılması sepevini aldı. İşçilerin greve başlaması üzerine fabrika yönetimi, 27 işçinin işten çıkarılması sepevini aldı.

GREV VE İZLENİMLER • Selçuklu Çimento Fabrikası işçileri bugün öğleden sonra 17.00 saatlerinde greve başladı. İşçilerin greve başlaması üzerine fabrika yönetimi, 27 işçinin işten çıkarılması sepevini aldı.

İlimizde kontrollü kredi bu ay uygulanacak

Pilot bölgelere ayrılan illerde çiftçilere yotmbeşekiz milyon lira dağıtılacak

ANKARA MÜHÜRLEMEKLERİ
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Müdürü İsmail Hakkı Karadağ, Ankara'da düzenlenen toplantıda, kontrol edilmiş kredi uygulamasının bu ay uygulanacağını açıkladı. Karadağ, pilot bölgelere ayrılan illerde çiftçilere yotmbeşekiz milyon lira dağıtılacağını söyledi.

YUNAK'DA BELEDİYE ÇALIŞMALARI
Yunak Belediyesi, bu ay içinde belediye çalışmalarını hızlandırdı. Belediye başkanlığı, bu ay içinde belediye çalışmalarını hızlandırdı.

Ötobüs, Traktör çarpışması
Yunak'ta, bir otobüsün traktörle çarpışması sonucu iki kişi yaralandı. Yaralananlar Yunak Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.

ODA TİYATROSU
Yunak Oda Tiyatrosu, bu ay içinde yeni oyunlar sahneye koydu. Oyuncuların başarılı performansı, seyircilerin takdirini kazandı.

İlimizde yağış devam ediyor

Beş günde metrekarere 8,5 kg. yağmur düştü

İlimizde, beş günlük yağışın toplam miktarı, metrekarere 8,5 kilogram yağmura eşitlendi. Meteoroloji bakanlığı, yağışın devam ettiğini bildirdi.

KONYANIN HARİKA ÇOCUĞU...

HARİKA ÇOCUK
İlkokul öğrencisi Kaykayoğlu, 3. yarışmada birincilik kazandı. Akbank, Vakıflar Bankası ve İhtiyat Gayrimenkul bülgi yarışmaları birincisi.

İlkokul öğrencisi Kaykayoğlu 3. yarışmada birincilik kazandı

Akbank, Vakıflar Bankası ve İhtiyat Gayrimenkul bülgi yarışmaları birincisi
"Öğün, Yüksek Mimar-Mühendislik" yarışmasında birincilik kazandı. Yarışmada, Kaykayoğlu'nun yaptığı çizim, jüri tarafından birincilik ödülüne layık görüldü.

KAYKAYOĞLU
Bu fotoğraf, bu çocukla çekildi.

CHP'de Merkezde yapılan toplantı
CHP Merkez Komitesi, bu ay içinde yapılan toplantıda, parti çalışmalarını değerlendirdi.

Öğretmenler derneğine girmeleri yasaklandı

Öğretmenler Derneği'ne girmeleri yasaklandı
Konya Öğretmenler Derneği'ne girmeleri yasaklandı. Bakanlık, derneğin faaliyetlerini durdurdu.

Bölükbaşı bugün geliyor

Bölükbaşı bugün geliyor
Bölükbaşı, bugün ilimize geliyor. Bölükbaşı'nın gelmesiyle, ilimizdeki askerî birliklerin sayısı artacak.

Kız ve Erkek Sarımsaklı Enstitülerinin temsali

Kız ve Erkek Sarımsaklı Enstitülerinin temsali
Kız ve Erkek Sarımsaklı Enstitülerinin temsali, bu ay içinde yapıldı. Temsali, başarılı geçti.

ERDOĞUN MUNİSİN SERGİSİ
Erdogun Munis'in sergisi, bu ay içinde yapıldı. Sergi, başarılı geçti.

Erdogun Munis'in sergisi...

Erdogun Munis'in sergisi...
Erdogun Munis'in sergisi, bu ay içinde yapıldı. Sergi, başarılı geçti.

Hükümet Anayasa nizamı koruma Kanunu Tasarısını geri aldı

Başbakan Tasarının bir defa daha gözden geçirileceğini açıkladı

ANKARA, (18) — Başbakan Süleyman Demirel Anayasa Kanunu Tasarısını bir defa daha gözden geçireceğini açıkladı. Demirel, "Tasarıyı bir defa daha gözden geçireceğiz" dedi.

Bu daha önceki tasarıdan farklı olarak, tasarıya bir defa daha gözden geçireceğini açıkladı. Demirel, "Tasarıyı bir defa daha gözden geçireceğiz" dedi.

Gıda Maddeleri kontrol ediliyor

Başbakanlık tarafından gıda maddeleri kontrol ediliyor. Kontrol ediliyor.

S. Eğitim Enstitüsü şiir yarışması düzenledi

S. Eğitim Enstitüsü şiir yarışması düzenledi. Yarışma düzenlendi.

Krom Manyezitfabrikası işçileri greve girdi

İşçilerin Sosyal Hakları ve emeklilik takaidinde greve devam edecek. Krom Manyezitfabrikası işçileri greve girdi.

Şehrimizde yılın annesi seçiliyor

Şimdiye kadar faaliyette geçen Anneler Derneği Konya Şubesi halkın ve Beşin'in yardımıyla çalışıyor. Şehrimizde yılın annesi seçiliyor.

Partilere girip çıkıyor

Partilere girip çıkıyor. Partilere girip çıkıyor.

40 bin yabancı ağacın aşılınması ile Fıstık bahçesi tesis edilecek

40 bin yabancı ağacın aşılınması ile Fıstık bahçesi tesis edilecek. Bahçesi tesis edilecek.

Kadınlar Birliği bir çiftlin düğününü yapıyor

Kadınlar Birliği bir çiftlin düğününü yapıyor. Düğününü yapıyor.

Partilere girip çıkıyor. Partilere girip çıkıyor.

Kadınlar Birliği bir çiftlin düğününü yapıyor. Düğününü yapıyor.

Partilere girip çıkıyor. Partilere girip çıkıyor.

Yazlık Kumuş Almadı ACELE ETMEYİNİZ!..
Mektuplar Okuyucularına Kumuş DAĞITIYOR!..
Tafsilatı Bekleyiniz.

YILIN ANNESİ ANKETİ
ANKETİN ENKAZI...
Vefakâr, Fedakâr, Müftik...
YENİ KONYA GAZETESİ YILIN ANNESİ ANKETİ
P. K. B. KONYA

EK 16: Seydişehir Alüminyum Fabrikasındaki grevin haberi. Yeni Konya, 20 Haziran 1972, S. 9240.

Yeni Konya
GÜNLÜK TARAFSİZ İYİBAŞI GAZETE

HAZİRAN 20
KASIM 1972

Yeni Konya
KASIM 1972

Meram geçidi asfaltlanıyor

Meram ilçesinde geçen hafta biten asfalt işleri, bugün de devam ediyor. İşler hızla ilerliyor. Asfaltın kalitesi de çok iyi. İşler bitince trafikler rahatlayacak.

Trafikler boş durmuyor

Trafikler boş durmuyor. İşler hızla ilerliyor. Asfaltın kalitesi de çok iyi. İşler bitince trafikler rahatlayacak.

Seydişehir Alüminyum fabrikasında 4 bin işçi iş yerini terketti

İŞÇİLER DİRENİŞE GEÇTİ

Fabrikanın bütün işleri durdu

İşçiler, eklemlere kadar ateşliyle döndü

ALÜMİNYUM FABRİKASINDA 4 BİN İŞÇİ...

Dün başlayan toplu direnişle beraber fabrikanın işlememesi 5 milyon lira zarara yol açıyor

Biçki - Dikiş kursundan 22 genç kız diploma aldı

Birlik Eğitim Merkezi tarafından açılan Biçki-Dikiş kursu, geçen hafta bitti. 22 genç kız, bu kursu başarıyla tamamlayarak diploma aldı.

CHP'de kesin sonuçlar belli oldu

CHP'de kesin sonuçlar belli oldu. Seçim sonuçları açıklandı. CHP, %... oy aldı.

Kayık yarışları için faaliyet yoğunlaştı

Kayık yarışları için faaliyetler yoğunlaştı. Yarışmacılar antrenman yapıyor.

Kaçak et kesimi güç kazanıyor

Kaçak et kesimi güç kazanıyor. Pazarlar doluyor.

Kara Kuvvetlerinin 409. kuruluş yılı 28 Hazirandakutlanıyor

Kara Kuvvetlerinin kuruluş yıldönümü kutlanıyor. 409. kuruluş yılı.

Ticaret Borsasında 200 bin liralık muamele görüldü

Ticaret Borsasında 200 bin liralık muamele görüldü. İşler hareketlendi.

Hava değişikliği güzel İngiliz kızına dokundu

Hava değişikliği güzel İngiliz kızına dokundu. Kızın durumu iyi.

Tarık Akan ve Deniz Gökçerin oynadıkları «Aşıkların en büyüğü» Mevlâna'da başladı

Tarık Akan ve Deniz Gökçerin oynadıkları «Aşıkların en büyüğü» Mevlâna'da başladı. İzleyiciler ilgi gösterdi.

Yeni askerler eğitiliyor

Yeni askerler eğitiliyor. Eğitimler hızla ilerliyor.

İşverenlerin toplu sözleşmeye gelmemesi yüzünden Seydişehir Mortaş Boksit işletmesinde çalışan 600'e Yakın Alüminyum işçisi dün greve girdi

Dün Seydişehir Alüminyum işçileriyle birlikte greve katılan işçiler. (YENİ KONYA)

SEYDİŞEHİR (Özaj)
Seydişehir Alüminyum İşletmesinde Mortaş Boksit İşletmesinde çalışan 600'e yakın işçi toplu sözleşmeye gelmemesi yüzünden greve girdi.

İşçilerin işverenler ile 2 ay önce yapılan sözleşme görüşmelerinde bir türlü anlaşmaya varamadıkları için Mortaş Boksit İşletmesinde çalışan işçiler toplu sözleşmeye gelmemesi yüzünden greve girdi. İşçilerin işverenlerle yapılan görüşmelerde bir türlü anlaşmaya varamadıkları için Mortaş Boksit İşletmesinde çalışan işçiler toplu sözleşmeye gelmemesi yüzünden greve girdi.

Konu hakkında 600 işçiden bir kısmı tarafından hazırlanan bildirinin bir kısmı. (YENİ KONYA)

İlgili kanun çıkmadan Meclisin tatile girmesi yüzünden duyulan kuşkulara gerek yok: «Fen Fakültesi 1973 - 1974 öğrenim yılında açılacak»

MECLİSİN 20 TEMmuz 1973 TARİHİNDE MECLİSİN TATILE GİRMESİ YÜZÜNDEN DUYULAN KUŞKULARA GEREK YOK: «FEN FAKÜLTESİ 1973 - 1974 ÖĞRENİM YILINDA AÇILACAK»

VALİ İBRAHİM ŞENOL

MECLİSİN 20 TEMmuz 1973 TARİHİNDE MECLİSİN TATILE GİRMESİ YÜZÜNDEN DUYULAN KUŞKULARA GEREK YOK: «FEN FAKÜLTESİ 1973 - 1974 ÖĞRENİM YILINDA AÇILACAK»

Trafik kazasında 5 ağır yaralı var
Sakarya Otobüsü Bursa kara yollarında 50 kilometre sürdü. Otobüsün süratli sürmesi nedeniyle 5 kişi yaralandı. Yaralıların durumu ağır. (YENİ KONYA)

S. Koleji okul birincisine diplomasını annesi verdi

Sakarya Koleji birinci olan öğrenci Annem EDEL. Annesinden diplomasını aldı. (YENİ KONYA)

Huzur ve Dinlenme Yurdu teşekkül etti
Dün 1. Sınıf öğrencileri Huzur ve Dinlenme Yurdu için Huzur ve Dinlenme Yurdu kuruldu. Kurumun kuruluşuna katkıda bulunanlar için teşekkür edildi. (YENİ KONYA)

Şehirli san gülerde Turistlerle buluşmakta ANA Halkımız Turistleri rahat bırakmamakta

Şehirli san gülerde Turistlerle buluşmakta ANA Halkımız Turistleri rahat bırakmamakta. (YENİ KONYA)

Trakbire çarpan taklide 4 kişi yaralandı

Trakbire çarpan taklide 4 kişi yaralandı. Yaralıların durumu ağır. (YENİ KONYA)

GÜNÜN YAZISI
Çalışmalar başlarken
Sud ARANAZIN
Bu günün yazısı... (YENİ KONYA)

Ereğli Tuğla Fabrikası Ekimde hizmete girecek

Ereğli Tuğla Fabrikası Ekimde hizmete girecek. Fabrikanın inşaatı tamamlanmış ve ekim ayında hizmete girecek. (YENİ KONYA)

Trafik ekipleri dün ceza yağdırdı
Trafik ekipleri dün ceza yağdırdı. Trafik ekipleri dün ceza yağdırdı. (YENİ KONYA)

ARALIK
17
CUMA
1965

TELEFONLAR
Ticari Hatlar : 1000
Müşteri ve Ziyat : 1000
Etiler : 1000

YENİ Konya

GÜNLÜK TARAFSİZ BİYASE GAZETE

SPOR

Haberlerimiz 3. Sayfada

Şeb-i Arus'ta Mevlâna'yı Anıyoruz

Demiral Türenleri izleyecek

Şeb-i Arus şifâriyatı ve şerh-i Mevlânâ'nın okunmasıyla başlayan şifâriyatın 100 yıldönümüne vesile olan günün Konya Spor Salonunda yapılacak. Bu anma töreni 17 Aralık Cuma günü saat 19.00'de Konya Spor Salonunda başlanacaktır. Şifâriyatın başkanı Demiral Türenler olacaktır. Şifâriyatın başkanı Demiral Türenler olacaktır. Şifâriyatın başkanı Demiral Türenler olacaktır.

Valilerin görevlerini tam yetki ile yürütmeleri konusunda Başbakan Demirel Genelge Yayınladı

Genelge ile Valilerin görevleri tam yetki ile yürütmeleri konusunda Başbakan Demirel Genelge Yayınladı. Genelge ile Valilerin görevleri tam yetki ile yürütmeleri konusunda Başbakan Demirel Genelge Yayınladı.

İhçifallerde Sergiler

İhçifallerde sergiler düzenlendi. İhçifallerde sergiler düzenlendi. İhçifallerde sergiler düzenlendi.

Seyfi Öztürk Konya Yayıllay Şubesine Tepekkür etti

Seyfi Öztürk Konya Yayıllay Şubesine Tepekkür etti. Seyfi Öztürk Konya Yayıllay Şubesine Tepekkür etti.

Ankara'da Konya Sergisi

Ankara'da Konya Sergisi düzenlendi. Ankara'da Konya Sergisi düzenlendi.

Copkan Sığırcılığının Dür evlendi

Copkan Sığırcılığının Dür evlendi. Copkan Sığırcılığının Dür evlendi.

Kitaphklar Genel Müdürü ile KONYA KÜLTÜR SİTESİ KONUSU GÖRÜŞÜLDÜ

Kitaphklar Genel Müdürü ile Konya Kültür Sitesi konusundaki görüşmeler yapıldı. Kitaphklar Genel Müdürü ile Konya Kültür Sitesi konusundaki görüşmeler yapıldı.

Önümüzdeki hafta içerisinde M. Clay'in Şehrimize Gelmesi Muhtemel

M. Clay'in şehrimize gelmesi muhtemeldir. M. Clay'in şehrimize gelmesi muhtemeldir.

İzmir Yurda Kız Öğretmene Tepekkür ediyor

İzmir Yurda Kız Öğretmene Tepekkür ediyor. İzmir Yurda Kız Öğretmene Tepekkür ediyor.

İl Genel Meclisi Mutad Toplantısında Vali Hancıoğlu Dün Tenkitleri Cevapladı

«Valiliğim Sırasında Şahsi Veya Politik Hiçbir Baskı Yapılmamış ve Yapılmıyacak»

Vali Hancıoğlu, İl Genel Meclisi Mutad Toplantısında Vali Hancıoğlu Dün Tenkitleri Cevapladı. Vali Hancıoğlu, İl Genel Meclisi Mutad Toplantısında Vali Hancıoğlu Dün Tenkitleri Cevapladı.

ARAŞTIRMA Yeni Bir Mesnevi Nushası

Yeni bir Mesnevi nushası araştırıldı. Yeni bir Mesnevi nushası araştırıldı.

EK 21: Mevlana'yı tanıtmak için Amerika'ya giden ekibin döndüğü haberi manşette. Yeni Konya, 23 Kasım 1972, S. 9368.

KASIM
23
PERŞEMBE
1972

YIL: 18
SAYI: 1980
FİYATI: 50 Kr.

YENİ
Konya
GÜNLÜK TARAFSİZ SİYASİ GAZETE

kuruluş ve basılı
M. Naci ÖZGÜNER

1968 YENİ YIL: 500 FİYAT: 500 KR. 1972

Haftası: 200
Yarı Haftası: 1000
Yıl: 20000

karosarı flex
YER KİREMLERİ
(HARLIT)

YER: M.22
Zeminde: Col. 200.0 - 80000

Sanayi Haftası Kompozisyon yarışmasında B. Özel Türkiye üçüncüsü oldu

Birinci Özel Türkiye Kompozisyon Yarışması'nda B. Özel Türkiye üçüncüsü oldu. Yarışmada birinci olan öğrenci B. Özel Türkiye'den oldu. İkinci olan öğrenci de B. Özel Türkiye'den oldu. Üçüncü olan öğrenci de B. Özel Türkiye'den oldu.

Mevlâna Anma törenlerini 2 İngiliz grubu izleyecek

2 İngiliz grubu Mevlâna Anma törenlerini izleyecek. Gruplar, törenleri izlemek için Konya'ya geliyorlar.

Arası açık olan şahsı tehdit etti

Arası açık olan şahsı tehdit etti. Şahsın hayatına tehlike var.

Tabancayı kurlarken arkadaşını vurdu

Tabancayı kurlarken arkadaşını vurdu. Kazanılan tabanca arkadaşını vurdu.

Emniyet Müdürlüğü'nün «Esrar Avı» aralıksız devam ediyor: 25 KİLO 100 GRAM ESRAR ELEGEÇİRİLDİ

Emniyet Müdürlüğü'nün «Esrar Avı» aralıksız devam ediyor. 25 kilo 100 gram esrar ele geçirildi.

Amerika'daki Mevlâna Anma törenlerindeki başarıdan dolayı Feyzi Halıcı'ya teşekkür edildi

Amerika'daki Mevlâna Anma törenlerindeki başarıdan dolayı Feyzi Halıcı'ya teşekkür edildi.

Kitap Haftası'nın ardından

Kitap Haftası'nın ardından. Kitap okumaya teşvik edildi.

Trafik kazasında bir kişi yaralandı

Trafik kazasında bir kişi yaralandı. Yaralı hastaneye kaldırıldı.

Azınlık

Azınlık. Azınlıkların hakları korundu.

Dükkanları soyan 4 hürüz yakalandı

Dükkanları soyan 4 hürüz yakalandı. Hürüzler gözaltına alındı.

Hükümet ve Belediye alanlarındaki Yaya geçitlerine lamba dikilemez mi

Hükümet ve Belediye alanlarındaki Yaya geçitlerine lamba dikilemez mi. Soru soruldu.

Toroslara yine kar yağdı

Toroslara yine kar yağdı. Kar yağışı etkili oldu.

«Sille Caddesi tüm saçıyori»

«Sille Caddesi tüm saçıyori». Caddede düzenleme yapıldı.

«Beyaz Melekler» Amerika'dan döndü

«Beyaz Melekler» Amerika'dan döndü. Amerika'da başarıyla çalıştılar.

Amerika'dan sevgilerle: Bu insanlar kendilerine bir mihrak noktası arıyorlardı

Amerika'dan sevgilerle: Bu insanlar kendilerine bir mihrak noktası arıyorlardı.

EK 22: Öğrenciler tarafından dövülerek denize atılan ABD askerleri. Can Dünder, *Abim Deniz*, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2014, s. 132.

EK 23: Vedat Demircioğlu için boş tabutla düzenlenen cenaze töreni. Can Dünder, *Abim Deniz*, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2014, s. 133.

ARIF AKÇARAY
 İstanbul 32 ve 33 no 1.
Özellikle Gecir
Problemleri
 MATEMATİK ÇÖZMEK
 Bu kitabın 1968. baskısının fiyatı
 1000 TL. (1968)
 BASKI YERİ: İSTANBUL
 Sayfa: 100/100

Cumhuriyet

45. yıl sayı: 15801
 Kurucu: YUNUS PAZ
 Pazartesi - Çarşamba - Cuma - Cumartesi - Pazar
 25 Temmuz 1968

Konya öğretmenleri Sunay'dan can emniyeti istedi

Tevkif edilen 7 kişi arasında, Komünizmle Mücadele Derneği Birinci ve İkinci Başkanları da var

YERLİLERİN KONYA YAKININDA UZUN SÜRELERİNCE ÖZGÜR DİĞİRLERİNİN... (Yerli... 1968, 15.801)

İSTANBULDA ÖĞRETMENLER, PROTESTO YERLEŞTİ YAPTILAR
 Sükun, olaylara tepkiden doğduğunu herif sürüyor
 Şişli BEAR 15801/10

Komadaki genç öldü

ve...

Polis'le öğrenci çatıştı, 49 kişi nezarete alındı

İSTANBUL'da dün öğleden sonra saatlerinde, İstanbul Üniversitesi'nde bulunan Taksim Üniversitesi öğrencileri, İstanbul Polisleri ile çatıştı. Çatışma sonucunda 49 kişi nezarete alındı.

FILO GELDİ, FILO GİTTİ, olaylar devam ediyor...

NOTTA - Türkiye'nin en büyük öğretmenler derneği olan Türkiye Öğretmenler Derneği'nin İstanbul Şubesi, İstanbul Polisleri tarafından evlerine girilerek arandı. Arama sırasında 7 kişi gözaltına alındı. Bunların arasında Komünizmle Mücadele Derneği'nin birinci ve ikinci başkanları da vardı.

Diktaya Yeşil Işık

Genelkurul toplantısında, diktaya yeşil ışık yakıldı. Genelkurul toplantısında, diktaya yeşil ışık yakıldı. Genelkurul toplantısında, diktaya yeşil ışık yakıldı.

KAPKARA BİR LEKE

İstanbul'da, Kapkara bir leke. İstanbul'da, Kapkara bir leke. İstanbul'da, Kapkara bir leke.

BAĞLANTISIZ, KURUMSAL VE... (Bağlantısız, kurumsal ve...)

Yüksek Seçim Kurulu, AP'nin şikâyetini reddetti

Yüksek Seçim Kurulu, AP'nin şikâyetini reddetti. Yüksek Seçim Kurulu, AP'nin şikâyetini reddetti.

BİR EKİMLİK

BİR EKİMLİK. Çoğunluk adı yok. Çoğunluk adı yok. Çoğunluk adı yok.

15 Pazari

15 Pazari. 15 Pazari. 15 Pazari.

16 Sali

16 Sali. 16 Sali. 16 Sali.

17 Çaramba

17 Çaramba. 17 Çaramba. 17 Çaramba.

SAHESİZ ROMANLAR
ALEV ALEV
 Yazan: N. N. N. N. N.
 Her hafta bir bölüm. Her hafta bir bölüm. Her hafta bir bölüm.

Cumhuriyet

45. yıl 18811. Sayı 18811. İstanbul 4 Ağustos 1968. Pazartesi 4 Ağustos 1968.

ULUSLARARASI
 Dünya, 1968 - 1968

6'lı Bratislava toplantısı 12 saat sürdü

● Son Sovyet birlikleri de Çekoslovakya'yı terketti

(ANKA HABERLERİ VEHAİSİ)

Seni Gidi Seni..

BRATISLAVA - 6'lı Bratislava toplantısı 12 saat sürdü. Son Sovyet birlikleri de Çekoslovakya'yı terketti. (ANKA HABERLERİ VEHAİSİ)

Seni Gidi Seni..

BRATISLAVA - 6'lı Bratislava toplantısı 12 saat sürdü. Son Sovyet birlikleri de Çekoslovakya'yı terketti. (ANKA HABERLERİ VEHAİSİ)

Günlerdir hazırlanan Beyazıt mitingi yapıldı

Döğülen bir genç hastaneye kaldırıldı

Komünizmle savaş için and içildi

Tarikat kavgesi Adana'da tabanca ile 8 kişi ağır yaralandı

Konya'daki toplantıya civar illerden yüzlerce kişi getirildi

Beşiktaş Seçim Kurulu için takibat açılıyor

Demirler yine Yüksek Seçim Kurulu suçladı

Başbakan'a göre karar, hakk, âdil ve Anayasa'ya uygun değil

(ANKA HABERLERİ VEHAİSİ)

Yahavanes Yakovas, İstanbul'dan ayrıldı

Bir köpek, mihi eteği kurban oldu

Uygun işi tekniği açınca kaçak petek döküp öldü

16 yıl önce ve bugün

Bir Köy

Fikret Olyam

Beşiktaş Piy. ve Tiyatrosunda BİR KÖY... 2002 yılı için 271 hafta Çiğdemli aralarında... Sali gürü Cumhuriyet'te

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı: Samet DOĞAN

Eğitim Durumu

Lise: Avanos Kızılırmak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (2013)

Lisans: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü (2019)

Yüksek Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Anabilim Dalı (2023)

